דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
שנה מעל לארץ ישראל
מיסודו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מוציא עם עובד

יום ו', כ"ב בסיון תשל"ג, 22 ביוני 1973 • גליון 14712 • השנה הארבעים ותשע

היום 16 עמודים וכן המוספים „משא" ו„דבר השבוע" • המחיר 140 אג'

היום ב„דבר"

• כסגרת ההסכמה האמריקאית־סובייטית / ד"ר ניסן אורן
אשמתו ההיסטורית של הרביזיוניזם / יצחק בן־אהרון
• דם על ההוף / חיים גורי • חיים ארלוזורוב
— יעדתו של כדינאי / ישראל קלית • מכתב ארלוזורוב
• לא על הכוח לבדו / אשר בנוב • ההסכמה השקטה / אהרן מגד
• כוח הכבשים / אהרן גבע • כי אהבה הגודה בטיחות / יונה
שטשי • בולים והתמש / עמ' 15.

מזג האוויר

טמפרטורות המכסימום: ירושלים — 26, תל אביב — 28, חיפה — 28, צפולה — 31, נצרת — 28, נהריה — 28, לוד — 30, באר־שבע — 32, אילת — 37, מפרץ שלמה — 36, רמת הגולן — 25, הר טובחון — 26, עזה — 28, יריחו — 36.

הלוזאת תרד במקצת באזורי ההרים ובפנים הארץ גובה הגלים: בין 50 עד 100 ס"מ.

CHRYSLER 160

• מודרני • עוצמה • פאר

בית קרייזלר - מכשירי תנועה בע"מ

ועדת אגמון ממליצה: הקפאת מחירים לחצי שנה

„עד עזר, אם תנקוט הממשלה אמצעים נוספים"; בנק ישראל מציע להעלות מסים. — מיקדמות לממשלה מאפריל — 740 מיליון ל"י

מאת אברהם קושניר, סופר „דבר"

ועדה הבין־משרדית ב־ראשות מנכ"ל האוצר א. ..., סיכמה את המלצו־תיה וקבעה את הדרכים להקפאת מחירים לתקופה של מחצית השנה. הקפאה תבוצע על־פי צווים. ...

כי הקפאת המחירים היא צעד עזר בלבד, שראוי לנקוט בו רק אם במקביל תנקוט הממשלה צעדים נוספים המיועדים לטפל בגורמים שבכנות „שורשי האינפלציה".

(„דבר היום" בעמוד 11)

ראשי בנק ישראל אומרים, בהודעה שפירסמו לעתונות, כי אחד הצעדים שיש לנקוט בהם הוא העלאת מיסים. ואולם בדיון־וחשבון בנושא למבצע הדינים אתמול הודגש, שיוגש לממשלה, שתדון בנושא ...

ביום א' הקרוב, נאמר רק, כי יש לנקוט בהקפאת מחירים בתנאי עזר תנוצל לנקיטת צעדים שיביאו לצמצום הגורמים האינפלציוניים המשפיעים מצד הביקוש על עליית המחירים. ההודעה לא מפורטת בהמלצותיה, כפי שסוכמו בישיבת אתמול. אילו צעדים יש לנקוט.

ואולם במהלך הדיונים אתמול, מתוך בציגי בנק ישראל, שהופיעו בוועדה, ביקורת על הוצאות הממשלה. בניגוד לידיעות מוקדמות, שדיברו על מיקדמות של 500 מיליון ל"י שלוידי הממשלה מבנק ישראל כאן חודש אפריל השנה, נמסר אתמול לוועדה, כי עד כה משכה הממשלה כ־740 מיליון ל"י. בהודעה לעתונות נאמר שלידי בנק ישראל כי „בתחום התקציב יש לעבוד מגרעון של הוצאות והכנסות מקומיות לעודף הכנסות, וזאת כדי לצמצם את עודפי הביקוש במשק ולקזז את ההשפעה המרחיבה של תוספת היוקר הצפויה".

חילוקי־דעות חיו בוועדה לגבי הצורך בהקפאת הריבית על הד אשראי. בנק ישראל, בניגוד לעמדה שהוליה הוועדה, יתבע להעלות את שיעורי הריבית על הלוואות ליצוא לשם יצואה ד אשראי הבינוני להתרחזות. נגיד בנק ישראל משה זנבר מתעתד לשוב ארצה במוצאי־שבת, כדי להציג בממשלה את עמדת בנק ישראל.

בהקשר זה יצויין, כי קיימים חילוקי־דעות חריפים ביותר בין נגיד בנק ישראל לבין שר הד מסחר והתעשייה ח. בר־לב. אתמול השמיע השר בר־לב ביקורת חריפה ביותר על דליפת דיוני הוועדה לעתונות בשיחה שקיים עם יו"ר הוועדה א. אגמון. בעקבות זאת נמסר, כי הוועדה לא תמסור כל פרטים על מהלך דיוניה וכל החלטותיה, עד שאלו יובאו לישיבת הממשלה בחודשים. ל...

(סוף בעמ' 2, טור 6)

אושרו תכניות בנייה לאוניברסיטת תל־אביב בהיקף של 21,000 מ"ר

היתר: בניין מינהלה על 5,000 מ"ר; תומר בבית משרדים רביעי בבירה

מאת סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

ועדת השרים לחיסכון הכנית ... ישיבה שקיימה לפני ... יסוים הקמת מיבני ציבור ... לאוניברסיטת תל אביב ... של למעלה מ־21,000 ... בין הפרויקטים שהוקמתם ... הקמת בניין המינהלה ... של האוניברסיטה בשטח 5000 מ"ר. ההשקעה בשלב א' של הבניין מתכמכת כ־7.5 מיליון ל"י.

החלטה זו עומדת בניגוד להדעת בנק ישראל שפורסמה אתמול בתום ישיבת הוועדה לבלימת הד אינפלציה, האומרת כי: „אם יינקטו צעדים חריפים, כמו הקפאה של מחירים, אזי יש לדחות הוצאות בנייה עירוניות, ממשלתיות, וכמו כן לצמצם ביצוע פרוייקטים, בתחום הבנייה הציבורית".

לגבי מבנן, אישרה הוועדה הקמת מבנה לבית ההנדסה מבוטת וגוה בורה על שטח של 7200 מ"ר בהשקעה של 12 מיליון ל"י. הוועדה קבעה, כי אוניברסיטת תל־אביב תודיע לה מהם הבניינים האחרים שהאוניברסיטה מתכוונת לבנות בהשקעה של למעלה מ־10,000 מ"ר נוספים שהוקצבו לאוניברסיטה על ידי ועדת השרים לוועדת הבנייה. בתשובה לשאלת סופר „דבר" אמר יו"ר הוועדה שר השיכון זאב צור, כי למעשה אושרה רק מחצית מהשטח שביקשה אוניברסיטת תל אביב לבנות והגיע ל־43,000 מ"ר. עוד אמר

(המשך בעמוד 2 טור 6)

מאמץ לסיים שביתת הרופאים

מאת שבתאי פרבה, סופר „דבר"

המשא והמתן בין נציגי המשרד וההסתדרות הרפואית, בראשותו של שר הבריאות, שנמשך אתמול עד אחר הצהריים, הביא להתקדמות העמדות בין שני הצדדים, אך בישיבה הראשונה לא הגיעו עדיין הצדדים להתימת הסכם. כל אחד מן הצדדים הטיל את האחריות לאי חתימת ההסכם על הצד השני.

דובר ההסתדרות הרפואית מסר בחצות, שהמורים מראה שוב סימני כשלון למרות יום שלם של דיונים לאמרות ויתורים של הרופאים, מכיוון שהתברר כי נציגי הממשלה נסוגים מהצעות, שחשבו שהוסכם עליהן בישיבה הראשונה. הישיבה הזלה באוירה מתוחה וכפי שהסביר אחד המשתתפים הד מייצגים את המעסיקים, מתלבטים עתה הרופאים בחיפוש מוצא של כבוד לסיום השביתה.

דובר מוסדות הרפואה אמר לסופר „דבר", כי גם הממשלה וגם קופת חולים אינם רואים במשא ומתן כל התנצחות — ואין מנצחים ומנוצחים. הפערים בין הצדדים הם קטנים, שניתן יהיה להתגבר עליהם — אם יגלו הרופאים רצון טוב וגמישות.

שר הבריאות לא ביקש לנקוט צעדים משפטיים נגד הרופאים

דובר משרד הבריאות הכחיש אתמול ידיעות שפורסמו בעתונות, כאילו פנה שר הבריאות ליועץ המשפטי לממשלה בדבר נקיטת צעדים משפטיים נגד הרופאים הד עובים תשלום בעבור טיפול שהם מעניקים בחדרי מיון של בתי החולים.

שר הבריאות אמר, כי הוא רואה בהוצאה רבה מבחינה מוסרית את גביית הכספים הללו. שר הבריאות ביקש מהיועץ המשפטי של משרד הבריאות לבדוק את המצב המשפטי של העניין.

המשבר שנוצר בין ארגון עובדי בתי החולים הממשלתיים לבין ההסתדרות האחיות בקשר להתיכה הזה העבודה החדש, נבדר יצא הארגון, הוסל לאחר פגישה בין נציגי הארגון ומזכירות ההסתדרות האחיות האחיות.

ברגע האחרון

מאת סופר „דבר" בירושלים

אמש התכנס הסגל הבכיר של האוניברסיטה העברית כדי לדון בשביתתו. נודע שקבוצת פרופסורים תובעת את הפסקת השביתה בעת מסירת הדיונה גמשכים הד יונים.

ג. מאיר: פעולות ההתיישבות — תמריץ לשלום

קרא בעמוד 3

דיניץ ייפגש עם ראש

מאת ישראל הרדוב, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). — שגריר ישראל בארה"ב שמחה דיניץ ייפגש היום עם סגן שר־החוץ האמריקאי קנת ראש, כדי למסור לו איגרת משר־החוץ אבא אבן בעניין מסירת הד „פאנטומים" לסעודיה.

מניחים, כי בפגישה יבקש דיניץ לשבוע מפי רוגרס על הדיונים בין ראשי הממשל לבין הנציגים הסובייטיים בענייני המזרח התיכון.

הדברים איתה אתמול את עמיתו הסובייטי אנדרי גרומיקו בסעודת צהריים רבת משתתפים במשרד החוץ. שבה נכח, בין השאר, עוזר שר החוץ לענייני המזרח התיכון ג'וזף סיסקו. אחר כך התקיימה שיחה נוספת בין שני השרים והזברים אמריקאים סירבו למסור פרטים על הנושאים שנדונו בה. ההערכה היא, כי הסניים דנו גם בסכסוך הישראלי־ערבי ובדרכים ליישובו.

ג. מאיר תיפגש היום עם דיין בנושאי מפלגה

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

ראש הממשלה גולדה מאיר ושר הבטחון משה דיין עשויים בפגישתם היום לקיים בירורים לגבי קידום שיתוף הפעולה בי מערכת הבחירות של מפלגת העבודה.

שיחה זו עשויה להיות המשך לשיחתם של השניים ביום ו' שעבר, שנתקיימה במעונה של ראש הממשלה בתל אביב, לאחר שמסרה בה לשר הבטחון על החלטתה להציג מחדש את מועמדותה לראשות הממשלה. בחלקה של שיחה זו החולפו בין השניים, לראשונה אחר זמן רב, דברים המתייחסים לענינים הקשורים ליחסים הפנימיים במפלגת העבודה.

מניחים, שבמהלך השיחה היום יבררו ראש הממשלה ושר הבטחון דרכים לקידום שיתוף הפעולה, לרבות ענין הפעלת מסגרת הבחירות להסתדרות ולכנסת והידיים של ידי כלים ההסיבות לפעולה במפלגת העבודה. הידברות זו

(סוף בעמ' 2, טור 5)

בתגובה על „המדינה הפלשתינאית" המצרית

חוסיין נוטה להסדר נפרד

ביירות, (ע"מ). — „המלך חוסיין מוזעזע מעמדת מצרים ומקדיש עתה יותר תשומת־לב לאחדים מיוזמי ההסדר בהסדר נפרד עם ישראל, בלי להמתין שמצרים תגיע לידי הסכם על פתיחתה מחדש של תעלת סואץ" — מוסר כתב העת הלבנוני „ערב וורלד", לדברי השבועון, רואה פלך יר...

(סוף בעמ' 2, טור 2)

התחייבות להגיע להסכם הגבלת הנשק הגרעיני עד סוף 74

ואשינגטון, (ר. פ. וא. פ.). — הנשיא ניקסון והמנהיג ברה"מ ליאוניד ברז'נייב התמו על הסכם שבו מתחייבות שתי המעצמות לבזה עד סוף השנה הבאה בה"ם על אמנה שתקבע הגבלה הדדית של כלי הנשק הגרעיניים.

טקס החתימה נערך ב„חדר המזרחי" של הבית הלבן שבו נדרתם לפני כן החוזה להגבלת סוף הפעולה במחקר הגרעיני.

ניקסון וברז'נייב התמו על הצהרה בת שבעה עקרונות, אשר נועדה להדריך את נציגיהם בה"ם להגבלת הנשק האסטראטגי (סאל"ט), שנפתחו עוד בנובמבר שעבר בז'נבה. הנציגים הוזרו לואשינגטון בבסוק זמן קצר לפני הטקס לאחר שני ימי שיחות בקמפ דיוויד, מרילנד.

פרופ' הנרי קיסינג'ר אמר לכתבים כי ההסכם הוא „צעד גדול" לקראת אמנה סובייטית אמריקאית שתגביל באופן קבוע את מאגרי הנשק הגרעיני. אולם בשבעת העקרונות עצמם אין סימן לפריצת דרך בעניינים מהותיים.

לפי סעיפים אלה:

• ארה"ב וברה"ם ימשיכו בדרים פעיל על השגת אמנה להגבלת הנשק הגרעיני במטרה לחתום עליה בשנה הבאה.

• שתי המדינות מתחייבות לא להתיר להשגת יתרונות חד צדדיים.

• ההגבלות על הנשק והאסטראטגי יחולו הן על מספר כלי הנשק ועל שיפורים איכותיים.

• הגבלת כלי הנשק האסטראטגיים תהיה כפופה לאימות על־ידי „אמצעים טכניים לאומיים".

• תותר מידה של מודרניזאציה של נשק אסטראטגי ובן של תחלופה.

• עד להשגת הסכם קבע מבינות שתי המעצמות נכונות להגיע להסכמים על צעדים נפרדים כתוספת להסכמי הביניים הקיימים כבר בנוגע להגבלת הד חימוש, (כדוגמת ההסכם על הגבלת הטילים הגרעיניים בצוללות).

• שתי המדינות ימשיכו לנקוט צעדים למנוע תקלה או שימוש בלתי מורשה בכלי נשק אטומיים.

בקונגרס גוברת ההתנגדות לאישור הקלות הסחר

ואשינגטון, (ע"ר) — בקונגרס האמריקאי גוברת הנטיה שלא להעניק לברה"מ מעמד מועדף בתחום הסחר, אלא אם תסכים מוסקווה להגירה חפשית של יהודים.

מתקבל הרושם, שליאוניד ברז'נייב נכשל בניסיונו לשכנע את הסנאטורים כי לממשלתו כוונות טובות.

אתמול הצטרפו עוד שני חברי בית הנבחרים ליוזמי התיקון של

(„דבר היום" בעמוד 11)

סנאטור הנרי ג'קסון, המבקש להתנות מתן ויתורים בשדה המסחר לברה"מ בביטול מסר ההשכלה. ציר הקונגרס הדמוקרטי, צ'ארלס ואניק, אחד מראשי התומכים ב„תיקון ג'קסון", אמר, כי לאחר הצהרות השניים, תומכים 284 מבין 435 חברי בית הנבחרים בתיקון.

כזכור, תומכים בהצעת ג'קסון בסנאט 77 מבין 100 הסנאטורים. ג'קסון עצמו אמר אתמול, כי התמיכה בהצעתו לא נחלשה בעקבות הפגישה עם ברז'נייב.

מנהיג הרפובליקאים בסנאט יו סקוט אמר, כי הוא מקווה עדיין שתימצא דרך להסדר. „אני סבור שברז'נייב נע בכיוון זה", אמר.

דובר אחד הארגונים היהודיים החשובים בארה"ב היאר את הנרגים על ההגירה היהודית, אותם מסר ברז'נייב, כ„מטעים". הדובר, היימן בוכבינדר, נציג הוועד הד אמריקאי־יהודי בואשינגטון, אמר כי הוא מודאג מכוח השכנוע שבידי אנשי הקונגרס שנפגשו עם המנהיג הסובייטי לא היו הנתונים המתאימים, כדי להזים את הדברים שהשמיע מזכיר המפלגה הד קומוניסטית הסובייטית.

עוד אמר בוכבינדר, כי לפי אבדן, מוכנים לפחות 100,000 יהודים סובייטים לעזוב את ברה"מ מיד, אם יבוטלו ההגבלות על הד הגירה.

ג'קסון פרסם בואשינגטון הודעה לעתונות, שבה צוין, כי אין זה נכון, כפי שטען ברז'נייב, כי בשנת 1973 הגיעו 61,000 אנשים בקשות הגירה וכי כולם נענו בחיוב פרט ל־800. „העובדה היא שב־1972 עזבו רק 31,700 אנשים את ברה"מ בדרכם למערב".

זאמיאטין במקום דוברינין; דוברינין במקום גרומיקו

קאהיר, (ע"מ). — ליאוניד זאמיאטין, מנהל סוכנות הידיעות הסובייטית „טאס", יתמנה כשגריר ברה"מ בואשינגטון — טוען העתון הד מצרי „אל־אהראם" מפי סופר בואשינגטון.

זאמיאטין, המלווה את ליאוניד ברז'נייב בארה"ב בתור הדובר הראשי של המשלחת הד סובייטית, יתפוס את מקומו של אנאטולי דוברינין, כאשר הלה יתמנה כשר־החוץ, במקומו של אנדריי גרומיקו. גרומיקו יתמנה כמנהל המחלקה ליחסי חוץ בלשכת המדינית של המפלגה הקומוניסטית הד סובייטית.

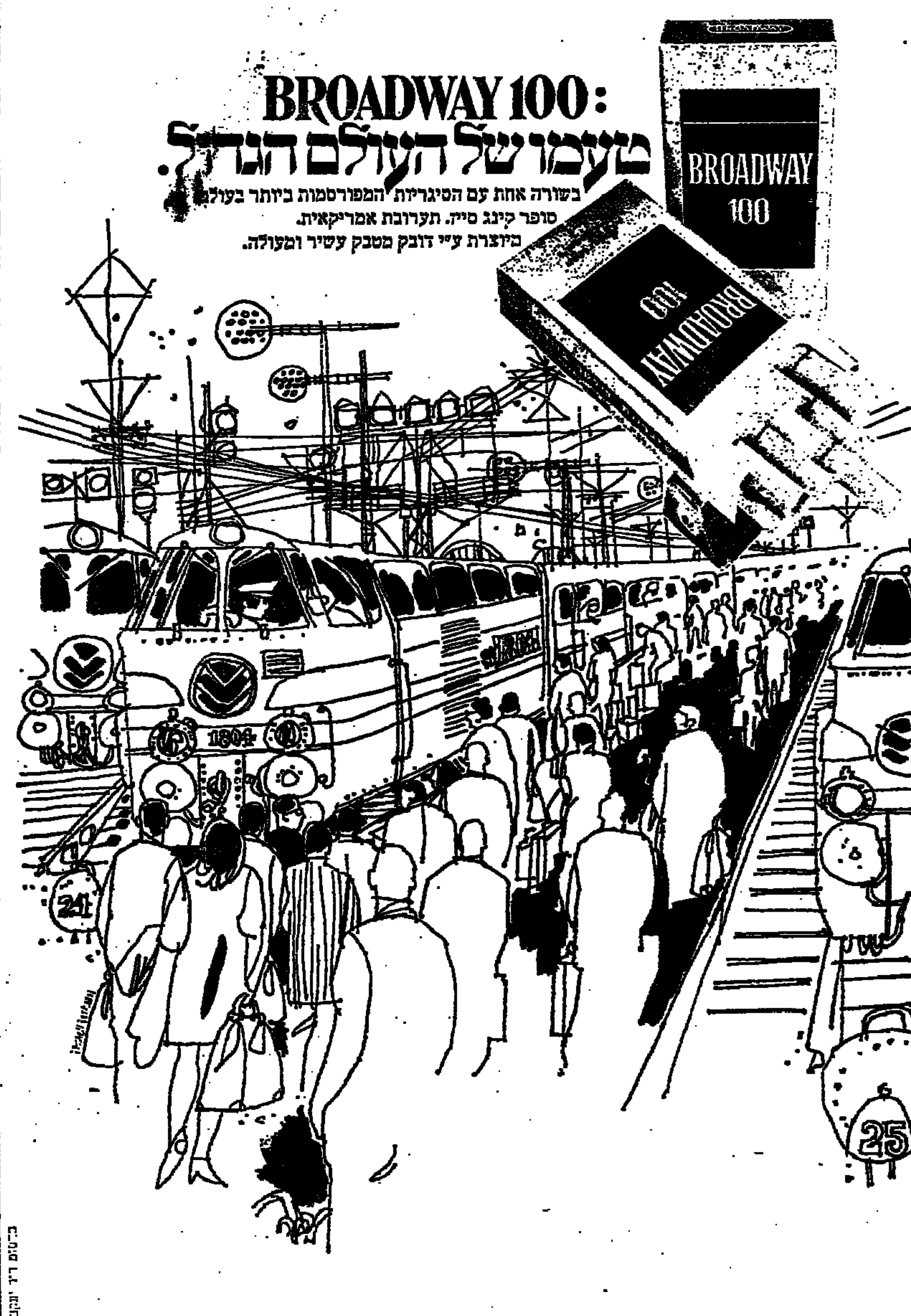

יצאה משלחת העבודה לגרמניה

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

משלחת רשמית של מפלגת העבודה יצאה אתמול לביקור רשמי בגרמניה, באורחת המפלגה הסוציאל־דמוקרטית. במגמה להדק את הקשרים בין שתי המפלגות.

ביקורה של משלחת מפלגת העבודה הישראלית, בראשותו של המזכיר הכללי א. ידלין ובהשתתפות 11 חברים נוספים. הוא ביקור גומלין לביקורה של הנהגת המפלגה הסוציאל־דמוקרטית הגרמנית בישראל לפני שנתיים.

במשלחת בהשתתפות גם אנשי הדבי. רעיונו של ראש עיריית נצרת.

המשלחת עוזבת את יהדה הראשון בעיר ברגן. שם היתה הארוחת ראש משלחת החבל, הנהגת המפלגה הסוציאל־דמוקרטית. ... המשלחת לבקר בכהנה ברגן בלוק, לפני שהבליך לברלין. במהלך הביקור התקבל המשלחת גם על־ידי הקאנצלר בראנדט.

צמצום היקף העתונים בגלל מחסור בנייר

העתונים הרשומים מטה רואים חובה להביא לידיעת ציבור הקוראים והמפרסמים את משבר הנייר החמור שבו נתונה העתונות הישראלית כתוצאה מהמחסור בנייר עתונים שהלך והחריף בחודשים. מספר ספקים הקשורים אתנו בחוזים הפסיקו את משלוחי הנייר שלהם ואין להשיג נייר בכמויות הדרושות לנו גם במחירים הגבוהים המאמירים כיום ליום.

מבוקת הנייר מאלצת אותנו להקטין להקטנה הקרובה את מספר עמודי הגזתון. הצמצום במספר העמודים מחייב אותנו גם להסדרים מיוחדים לגבי המודעות.

אנו בטוחים, כי קהל הקוראים והמפרסמים יגלה הבנה לקשיים שבהם אנו נתונים.

„דבר", „הג'רוזלם פוסט", „הארץ", „ידיעות אחרונות", „מעריב".

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הוועד הפועל

הננו מביאים בזאת הצעת הוועד־הפועל מיום 20.6.73 בדבר סדר היום של

ועידת ההסתדרות ה־12

סדר היום:
1. דו"ח פעולות ההסתדרות בין ועידה לוועידה.
2. שינויים בחוקת ההסתדרות.
3. בחירת מוסדות ההסתדרות.
4. שונות.

האזינו הערב

בשעה 19.05 בגל א'
לדברי של שר הבריאות
מר
ויקטור שם־טוב
על שביתת הרופאים.
בהגשת: ...
עורך ומראיין:
גדעון לב ארי

מה הופך גבינה לבנה לממרח פיקנטי?
„גוון"
ראה עמ' 3

בית ליסין
תכנית השבוע

יום ו' 22.6.73
בשעה 9.30 בערב — בימבם אמבים עם הוצר גדי גוגל ...

שבת 23.6.73
בשעה 7 בערב — ... „המסמל". בימוי ה. ב. קמבור (סרט קצר) + „המדבר האדום" — בימוי אנטוניוני עם מוזיקה ויכו. המרצה: דוד גרינברג.

יום א' 24.6.73
בשעה 7 בערב — ... בשעה 8 בערב — ... מרכז יעוץ להורים.

יום ב' 25.6.73
בשעה 4 אחה"צ — ... לילדים — „בין ...".

יום ד' 27.6.73
בשעה 4 אחה"צ — סרט לילדים — „פיסקה במילואים".
בשעה 8 בערב — קונצרט תלמידים.

יום ה' 28.6.73
בשעה 7 בערב — קורס לבריאות ... והתעמלות בהדרכת ב. ... לוי.
... לאמנות הקולנוע — בשעה 7.15 בערב — „לחיות את ...". בימוי: ... אנה קארינה.
בשעה 9.00 בערב — „ד"ר ז'יוואגו". בימוי דויד לין, עם עומר שריף וג'ולי כריסטי.

בימנו להרצות ולחוגים של ההסתדרות /
המחלקה להרצות ולנוער ומועצת פועלי תל־אביב־יפו

במלאות חמש שנים לבית יקירנו
יהודה זוהר ז"ל
נעלה לקברו בבית העלמין בחולון (השער הירוק) ותתייחד עם זכרו ביום א' כ"ד בסיון בשעה 4.30
בשעה 6.00 בערב יתקיים בביה"ס ע"ש שפרינצק בחולון טקס חלוקת פרסים על שם יהודה זוהר ז"ל
מוקירי זכרו כל הבאים מוזמנים
המשפחה

במלאות ארבעים שנה להרצחו של
חיים ארלוזורוב ז"ל
נעלה לקברו בבית הקברות הישן בת"א ביום א' כ"ד סיון תשל"ג 24 ביוני בשעה 5.00 אחה"צ
המשפחה

...דרות הפועלים החקלאים
המרכז החקלאי
אבלים על מות
דוד מונה
... מועצת המנהלים של בנק ספחות.
... העוסקים בתחום הסיכון הציבורי

ועד אנשי אמנות עובדות תל־אביב
... משתתפים באבל ...
הסופר ...
מוצאי שבת 23.6.73
בשעה 8.30 בערב.

טיולי בית ברנר
טיול לבעירים: במלים לנחלים ברמה ובבית הערוך — יום הצ' 29.6.73 גוה, מנגדו הבגד 7.7.73, אל מרכזי המבצרות בירושלים 14.7.73
אל אחרי הפסגה־המצולות 21.7.73 לבארם אריש 3 ימים 26.7.73 לפרוהזר יורדים. ובבחדי השפלה 28.7.73

אחד מחברי „המשמר האזרחי" של הפירוניסטים בארגנטינה שולף את נשקו במהלך תקריות הדמים בקבלת הפנים ההמונית שנערכה לרודן החוזר חואן פירון ליד נמל התעופה של בואנוס איירס. בגלל המהומות נאלץ מטוסו של פירון לנחות בשדה תעופה צבאי סגור.

צילום־רדיו של „אסושיאייטד פרס"

20 הרוגים בארגנטינה

בואנוס־איירס, (יופ"י, ע"ר ועל"ן). — נשיא ארגנטינה הקטור קמפורה כינס אמש את ממשלתו ואת מפקדי החילות כדי לדון בקרב היריות, שציין את שובו של הנשיא לשעבר, חואן פירון, למולדתו.

לפחות 20 איש נהרגו ו־300 נפצעו, כאשר קבוצות יריבות, שהוכיחו על נאמנותן לפירון, ערכו קרב יריות בעת עצרת האהדה שנערכה לקבלת פניו של הנשיא לשעבר, בתום כמעט 18 שנות גלות.

המטוס, אשר הביא את גנראל פרון ואת ד"ר קמפורה ממדריד, הופנה אל בסיס חיל אוויר, ואיש מהם לא נכח בעצרת קבלת הפנים, שנערכה בקרבת נמל התעופה הבינלאומי אזזה, שם אמור היה המטוס לנחות על פי התכנית.

בהודעה ששידר בבסיס חיל האוויר אמר ד"ר קמפורה, שחזר מביקור בן חמישה ימים בספרד, כי „יסודות הפנימיים את המדינה ניסו להפריע לקיום העצרת".

ייחקר גיוס הכסף למסע של ניקסון

ניו־יורק, (י.ט.). — התובע הציבורי של פרשת ווטרגייט, ארצ'יבלד קוקס, שוקל פתיחת חקירה חדשה: ביחוד המצעות שאנשי הוועדה למען בחירתו מחדש של הנשיא ניקסון השתמשו באמצעי כפיה כדי לגייס תרומות בסך 50 מיליון דולאר.

בפני קוקס הוצגו האשמות, כי אנשי ניקסון ערכו רשימה של חברות גדולות שיש קשיים ביחסיהן עם הממשל, כדי לדרוש מהן תרומות. המדובר בחברות שבקשר אליהן היו מחלוקות בעניני מס־הכנסה ועוד.

מנהיגי הקונגרס הביעו בינתיים דאגה מכת הים הדלפות של עדויות, שניתנו בדלתיים סגורות, המאיימות לחתור תחת חקירתו של הסינאט בשערוריית ההאזנות.

מנהיג סיעת הרפובליקאים בסינאט, יו סקוט, אמר לכתבים, שלדעתו מנהלים אנשים רבים מערכה באמצעות ארגונים הדלפות. הוא אמר כי הדבר נעשה כנראה משני הצדדים גם יחד.

סקוט תאר את בירור דין כמהפך לכמוצל, בעקבות ידיעה שהוא השתמש בסכום של יותר מ־4000 דולאר מקרן הבחירות של ניקסון לצורך הוצאות חתונתו וירח הדבש שלו אשתקד. נמסר, כי דין החזיר את הכסף.

אנשי סקיילב חוזרים היום

יוסטון (על"ן ויופ"י). — שלושת האסטרונאוטים של מעבדת החלל „סקיילאב", צ'רלס קונראד, ג'וזף קרווין ופול וייץ עומדים להגיע היום לאוקיאנוס השקט ולעבור משם אל נושאת המטוסים „טיקונדרוגה".

הם ישבו בחללית „אפולו" וישארו בתוכה לאחר נחיתתה. מכל הרופאים, כי השהייה הממושכת במצב של חוסר משקל, עלולה להשפיע עליהם, והחללית תורם באמצעות מנוף על סיפון נושאת המטוסים.

קרווין, רופא הצוות, יבדוק אז אם הוא ושני עמיתיו מסוגלים לצאת מתא החללית. אם קרווין יחליט על כך — יובלו כל השלושה על אלונקות של חיילים אל המרפאה של האוניה.

אתמול ניקו שלושת האסטרונאוטים את מעבדת החלל והכילו כי את אריה המציעם, כדי להכניסם לתא הפיקוד „אפולו".

על האסטרונאוטים היה לקחת את כל האמורים שבהם הביאו מחוץ בחומר הניסוי, לנקות את פינת המחיה, ולארוז בגדים כהלכתם.

בסך הכל שהו השלושה 26 יום בחלל — שיא ללא תקדים.

הצוות השני של „סקיילב" — אלן בין, אואן גאריוט וג'ק לוסמה, עומד להמריא ב־27 ביולי אל תחנת החלל. לשהייה אשר, לפי התכנית, תימשך 56 יום.

אבן מוכן לפגישה עם זייאת

בתשובה לשאלות הגיב דובר משרד החוץ על הדברים שהובאו בטלוויזיה הדנית ע"י שר החוץ המצרי מוחמד א־זייאת.

הדובר אמר, כי בהתאם למדיניותה של ממשלת ישראל מוכן שר החוץ אבא אבן להיפגש עם שר החוץ של מצרים במטרה להביא לשלום בלא תנאים מוקדמים כלשהם.

פרס לסופר העולה אליהו שכטמן

אין להפר המאבק על זכויותיהם של היהודים ברוסיה בקשר לעליה לישראל, אולם אני מתהלכת בזמן האחרון בהרגשה של נצחון גדול לגבי מה שהתרחש — אמרה אמש ראש הממשלה גולדה מאיר, בהתייחסה לעליה מברה"מ ולדיונים בארה"ב.

ג. מאיר דיברה בטקס הענקת פרס ראש הממשלה ליצירה ספרותית באידיש, שנערך בבית יהודי בסרביה בתל אביב. הפרס הוענק לסופר העולה מברה"מ אליהו שכטמן על יצירתו „ערב" — רומן המוקדש ליהודי בסרביה ויצא בקיוב לאור גם בישראל. (ע)

דבר DAVAR

העורכת חנה זמר
סגנה עורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת אליהו אגרס
מנהל כללי גדעון נאמן

המו"ל — „דבר" בע"מ
הדפס בדפוס „דבר" בע"מ

המערכת והמנהלה: תל־אביב, רחוב שינקין 45, ת.ד. 199, טלפונים 246251 (6 קווים).

סניפים: תל־אביב, בית „דבר", רחוב שינקין 45, טלפון 246251. ירושלים, מערכת ומנהלה, רחוב הלל 3א, טלפונים 231253־5. חיפה, רח' הנביאים 25, טלפונים 642111־2־3.

סולח ירכיב ממשלה בלבנון

מאת סופר „דבר" לענינים ערביים

הנשיא פרנג'יה הטיל אתמול על המדינאי הוותיק תקי־א־דין סולח להרכיב ממשלה חדשה בלבנון. זו פעם ראשונה שסולח מתמנה לתפקיד זה אם כי הוזכר שמו פעמים רבות בעבר כמועמד לראשות הממשלה.

נראה שפרנג'יה הוליך להעדיף את סולח על פני שני המועמדים העיקריים על הכהונה: רשיד כראמה מטריפולי וסאיב סלאם מביירות מתוך הנחה שסולח יוכל לזכות בתמיכת שניהם וכן מתוך שיקול, שראש ממשלה מטיפוסו של סולח לא יוכל לסכן את מעמדו המתחזק והולך של הנשיא.

סולח בן ה־64 הובס פעמים בחמש השנים האחרונות בבחירות לפרלמנט ואין לו כיום תמיכה מגובשת בתוך בית הנבחרים. הוא קשור ל„מפלגת ההתאגדות הלאומית" של ראש־הממשלה לשעבר עבדאללה יאפי מביירות, שאף הוא הובס בבחירות האחרונות. בעבר עמד סולח, בן לאחת המשפחות החשובות במדינה, בראש מפלגה קיקיונית בשם „מפלגת הקריאה הלאומית" שלא האריכה ימים. כן שימש כשגריר במצרים ובעבר עסק בעריכת־דין.

מינויו של סולח נעשה על רקע התביעות שעורר כראמה להקפיד על יצוג הולם למוסלמים בממשלה וביתר זרועות הממשל. לפי כך, ינסה סולח לכלול בממשלתו אישים מוסלמים מן השורה הראשונה ולהפקיד בידיהם חלק מתיקי המפתח בניגוד למצב ששרר בממשלתו המתפטרת של ד"ר אמין אל חאפז.

מועצת פועלי ירושלים
המחלקה לתרבות ולחינוך

מבחר פעולות השבוע בשיתוף עם המרכז לתרבות ולחינוך

יום שבת — 23.6.73, 11 לפנה"צ
באולם ההסתדרות בקרית משה
עוזי ברלינסקי — (עם שקופיות) „הלטון החברה בבצרים"

יום שבת — 23.6.73, 11 לפנה"צ
במועדון ההסתדרות בקטמונים
שמואל פורת — „הסכסוך הישראלי—הערבי"

יום שבת — 23.6.73, 4.30 אחה"צ
ב„בית האבות" בשכון בבנין
פרשת השבוע ע"י פנחס גולדשטר

במוצ"ש — 23.6.73, בשעה 8
במועדון ההסתדרות בקטמונים
מפגש צעירים, מסיבת וריקודים

במוצ"ש — 23.6.73, בשעה 8
באולם הקריאה, במפגש צעירים
בתכנית: שירה וריקודים

במוצ"ש — 23.6.73, בשעה 8
ב„בית־טיילור" בקרית היובל
חוג צעירים, שירה ומשחקי חברה

בית הספר לפעילים
שני ימי עיון לעובדות שירותים
בימים: ראשון ושני, 24—25.6.73 ב„מרכז הנופש יער ירושלים"
משתתפים: רות בונדי, בר־אבי, גרשפלד חנה, זיגמן עמנואל, שלמה לוריא, אהרן סודהי, עליזה המי־ר ותקוה בק

יום ראשון — 24.6.73, 7.30 בערב
במועדון ההסתדרות בקטמונים
חוגי דיון לצעירים

מטעם בית הספר להורים
בשיתוף עם משרד החינוך ומשרד הקליטה
ביום ראשון 24.6.73
במועדון ההסתדרות גונן — הרצאה: דבורה סופר
בביה"ס „באולם א'" — הרצאה: ג. ליפשק

יום שני — 25.6.73, 7.30 בערב
ב„בית־אבות" „מעגן" במגן
רפואה לקשישים — ד"ר קולשטיין

יום שני — 25.6.73, 6.00 בערב
במועדון הפנסיונרים „מעגן"
השלטון בתקופת השופטים — הרב זלצמן

מטעם בית הספר להורים
בשיתוף: משרד החינוך ומשרד הקליטה
ביום שני, 25.6.73
במועדון ההסתדרות בקרית מנחם —
הרצאה: ד"ר י. נחשון
בגן הילדים א.א.צ. מרשה — הרצאה: דבורה סופר
בבית הספר ע"ש „ספיר" — הרצאה: אסף תראל
בבית הספר „ביח"ד" — הרצאה: ד"ר הורדי
בבית הספר „תחכמוני" — הרצאה: ג. ליפשק

יום שלישי — 26.6.73, 8 בערב
באולם הקריאה „בוסתן"
מפגש צעירים, שירה וריקודים

בית הספר לפעילים
שני ימי עיון לעובדי העיריה 25—26.6.73
בימים: שני, ושלישי, 25—26.6.73
ב„מרכז נופש יער ירושלים"
משתתפים: אברהם שרנא, מאיר אינשטיין ואריה בוגון.

ערב הוזי פרפי
באולם „מיספל" ביום שלישי 26.6.73 ב־7.15 בערב
ברכות:
ראש עירית י־ם טדי קולק
יו"ר התאחדות עולי איראן ברוך שרבני
מנהל המחלקה לתרבות ניסן הרפז
בתכנית האמנותית:
להקת מכבי המזרח. הוגרת: מלי והר
הצגה בשפה הפרסית. הזמר: פלים שהפור וצוד
שירים בעברית ובפרסית. המנחה: מפי כהנא
כרטיסים בבית ההסתדרות, רח' שטראוס, ובמועדון עירוניים.

מטעם בית הספר להורים
בשיתוף עם: משרד החינוך ומשרד הקליטה
ביום שלישי 26.6.73
בברכה קהילתי רוממה — הרצאה: ג. ליפשק
בענף התחיה — הרצאה: ד"ר הורדי
ברדימים: — הרצאה: ד"ר בלומנפלד

יום שלישי, 7.30 בערב
ב„בית טיילור" בקרית יובל
לצעירים — יעקב גיל
על: בעיות הנוער בירושלים

בית הספר לפעילים
יום רביעי — 27.6.73, 4.00 אחה"צ
קורס אוניברסיטאי לוועדי העובדים ב„מרכז הנופש יער ירושלים"
מסיבת סיום הקורס וחלוקת תעודות בהשתתפות:
הח' יצחק בן־אהרן — מזכיר ההסתדרות
הח' דוד אילון — מזכיר מ. פ. י־ם
הח' קלמן ירדן — מנהל מרכז להשכלה הנמ באוניברסיטה
ש"ר גדעון בן־ישראל — מזכיר המזכירות

יום רביעי, 8 בערב
באולם הקריאה „חוג לריקודי ע"מ
בהדרכת: מירי מסורי

מטעם בית הספר להורים
יום רביעי — 27.6.73 — במרכז קהילתי „פתרונ"
הרצאה: ג. ליפשק
יום רביעי — 27.6.73 — בבית הספר „המאירי"
הרצאה: ד"ר הורדי
בשיתוף עם: משרד החינוך ומשרד הקליטה

יום חמישי — 28.6.73, 6.30 בערב
במועדון ההסתדרות בקטמונים
חוג לריקודי עם

שביתת־הרעב באוניברסיטת חיפה

עוד 12 נעצרו במוסקווה

מוסקווה, (יופ"י וע"ר). — המשטרה הסובייטית עצרה אתמול 12 פעילי עליה יהודים במוסקווה, שעה שעזבו את בתיהם — זו הפעם הרביעית השבוע. בכל מקום הוחזקו היהודים במעצר כל היום ושוחררו בערב.

המקורות אמרו כי המשטרה מסרה להם שהם נעצרים כדי למנוע אותם מלהפגין נגד מדיניות ההגירה הסובייטית, בעת ביקורו של ברז'נייב בארה"ב.

בין העצורים היו לב מגן, ליאוניד ציפין, ואלרי קרישאק, מיכאל אולין, ארקאדי לוריא, מיכאל בגל, משה בלקינ, בוריס צפלפרנוק, יורי הקסלר ומשה כבניק. כל העצורים ביקשו קודם לכן לעלות לארץ, אולם השלטונות לא העניקו להם אשרות יציאה.

מלונדון נמסר, כי אחד המדענים היהודים השובתים רעב במוסקווה זה היום העשירי, בהודעה על מניעת עלייתם לישראל, העביר בטלפון לבריטניה מכתב גלוי שנועד למשתתפי הוועידה הבינלאומית לפיסיקה המתקיימת באפסאלה שבשוודיה.

ד"ר ולאדימיר רובינסקי מסר בטלפון לוועדה למען יהודי ברית המועצות בשפילד, כי „נאבקנו לשווא, כדי להשיג את הזכות להגר. קיפחנו את משרותינו ואנו נתונים לרדיפות. אין לנו עוד תנאים נורמליים כדי לעסוק בעבודתנו המדעית".

המדענים במוסקווה ממשיכים בשביתתם

ששה אנשי המדע היהודים השובתים רעב במוסקווה זה היום ה־12 במחאה על מניעת עלייתם לישראל, הולכים ונחלשים. אך רוחם איתנה להמשיך בשביתתם עד להשגת תביעתם.

זאת מסר אתמול בטלפון אחד השובתים, הפיסיקאי פרופ' סאשה אלכסנדר וורונל, בשיחה טלפונית עם פרופ' מיכאל הלצר מאוניברסיטת חיפה. השיחה התקיימה במסגרת שביתת רעב ליום אחד שערכו הסטודנטים, הפרופסורים ואנשי הסגל של האוניברסיטה כאות הזדהות עם מאבקם של המדענים. השיחה הועברה ברמקולים לכל רחבי האוניברסיטה.

במהלך השיחה שאל פרופ' וורונל אם קיים סיכוי שהמדענים הסובייטים ייקלטו במוסדות להשכלה גבוהה בארץ, במידה שיצליחו לעלות לישראל. בתשובה נאמר להם כי סלים ייקלטו ומקומות עבודה מובטחים להם. השיחה הסתיימה בדברי „חזקו ואמצו".

שיחה טלפונית עם פרופ' וורונל ערך גם יו"ר המועצה למען יהודי ברה"מ, ח"כ ש.ז. אברמוב, שאמר לו כי בישראל עוקבים בהערצה ובתודה אחרי מאבקם. פרופ' וורונל השיב, כי הם מקבלים עידוד רב מכל קצות העולם וזה מקל על סבלם.

פינקוס: מצב המדענים מדאיג

אריה פינקוס, יו"ר ההנהלה הציונית, פנה אתמול בקריאה לדעת הקהל בארצות החפשיות להפעיל בדחיפות את מלוא השפעתן לביטול שביתת המדענים היהודים השובתים במוסקווה זה 12 ימים. הידיעות שנתקבלו על מצבם של המדענים מעוררות דאגה חמורה לבריאותם ולחייהם, ופינקוס היפנה את קריאתו לכל המדינאים, המדענים, אנשי רוח ודת, ותבע מהם לפעול בדחיפות למען הצלתם של המדענים השובתים ולמימוש תביעתם הלגיטימית לעלות לישראל.

סיימה שביתת רעב בהרצליה

יו"ר התאחדות הנשים היהודיות בני ברית בייקונס סיימה ביום ראשון את שביתתה בחזית בניין השגרירות הסובייטית. חברות „ועדת ה־35" מקיימות עתה משמרות לפני בנין השגרירות ויוסיפו לעשות כן עד אשר תסתיים שביתת הרעב במוסקווה.

המלצות ועדת אגמון

(המשך מעמ' 1)

חברי הוועדה הדגישו עניין זה הם נתבקשו שלא „להדליף" פרטים לידיעה הוועדה. מטעם זה לא נמסרו גם ההחלטות הסופיות של הוועדה בכתב לנוגעים, אלא הוקראו במהלך הישיבה.

לבד מהקביעה בדרה הנוגעת לממשלה, שאין די בהקפאת מחירים כדי לנקוט צעדים נוספים, קובעת הוועדה כי תשלום תוספת־יוקר הצ׳ישנתית בשיעור של 10 אחוזים, כפי שפורסם אתמול ב„דבר". תוספת־יוקר זו תביא בסופה להתייקרות של 1.5 אחוזים במדד הסופי של המצב. הוועדה קובעת כי על המעסיקים לספוג התייקרות זו.

לגבי העלאת המס מבלי הנזר עליה, כי רשימת המוצרים המוקפאים לא תכלול מוצרי מותרות מובהקים ומוצרים שלא ניתן לפקח עליהם. בעקבות הערות מנכ"ל משרד החקלאות א. ברזם, מובלין גם שבשורת מוצרים שבירידה, הוגנת יוקרת הפירות, לא ייכללו בצו הכללי. בהסכמת בנק ישראל הומלץ להקפיא את דמי השכירות שלוקחים הבנקים עבור כספות.

ועדת המחירים תמשיך לפעול, אולם היא תאשר רק עליית מחירים הנובעות מעליית מחירים בחוץ־לארץ ורק בשיעור העולה על 3 אחוזים, עליה עד 3 אחוזים יספגו היצרנים. ההקפאה תחול על שירותים ציבוריים וממלכתיים, תחבורה ציבורית, תעריפי חשמל וכד', גם מחירי מוצרי היסוד לא יעלו, אף אם יחייב הדבר תקציב נוסף להגדלת הסובסידיות.

הוועדה סבורה שאין להפחית מכסים, אלא לבטל עליית מכסים כתוצאה מהתייקרויות בחוץ־לארץ. לפיכך מומלץ, שאם עליית מחירים בחו"ל תחייב עליה במכס — יש להקפיא עליה זו.

כפי שנודע, תחול ההקפאה בענף הבניה דרך פיקוח ביקורתי על התשומות השונות לבניה.

דובר ההסתדרות: הפרסומים מוקדמים ולא־מוסמכים

בעקבות פירסומים וידיעות על הדיון שהתקיים ביום ד' בענין חישובי שיעור ושיטות תשלום תוספת־היוקר הצ׳ישנתית ביולי 1973, שבו השתתפו כלכלנים של ההסתדרות ושל התאחדות בעלי־התעשייה, — מודיע דובר ההסתדרות:

הדיון של כלכלני ההסתדרות והתאחדות התעשיינים נועד אך ורק לבחינת הנתונים והשיטות שלפיהן אפשר יהיה לשלם תוספת־יוקר הצ׳ישנתית, ולמסור את תוצאות הבחינה הזו לנציגים המוסמכים של ארגוניהם — ההסתדרות והתאחדות התעשיינים.

האומר שנבדק ונבחן ע"י הכלכלנים הובא כאמצעי־עזר לברים בנותן מתקיים בין הנציגים המוסמכים של ההסתדרות והתאחדות לשם קביעת שיטת ושיעור תוספת־היוקר בימים הקרובים, על פי בקשת נשיא התאחדות התעשיינים ברק מוסבח יו"ר ההסתדרות לקה לאיגוד בקשני א. אברהמוביץ.

ובכאן, קובע דובר ההסתדרות כי כל הפירסומים על המספרים והשיעורים של סכומי תוספת־היוקר הצ׳ישנתית האמורים להשתלם עלפי שיטה זו או אחרת, הם מוקדמים בשלב הנוכחי, מה גם שפרטים והימצאם אלה לא אושרו עדיין ע"י אף מוסד מוסמך לכך.

בר־לב הציג התכנית בפני ראשי המשק

סופרו הכלכלי של „דבר" בת"א מוסר: שר המסחר והתעשייה חיים בר־לב כינס אמש את נציגי גופי המשק כדי להציג בפניהם את התכנית להקפאת מחירים. בפגישה השתתפו מנכ"ל חברת העובדים אשר ידלין, כבוד אהוד שילה, סגן נשיא התאחדות התעשיינים אברהם (בובה) שביס ונשיא לשכת המסחר של ת"א אבנר בן יקר.

בהתייעצויות שנערכו אמש בין התעשיינים, הובעה הדעה שלא יעמדו באמצעים צנועים לטפל בבעיות המשק.

כל אחד מנציגי הגופים התבקש להביא את פרטי התכנית לדיון בסודיות שלו. הוועד המנהל של התאחדות התעשיינים עד ביום א' לדיון בפרטי התכנית.

עובדי המדינה נערכים לשביתתם

בכינוס ארצי של מזכירי ההסתדרות, עובדי המדינה במועצות הפועלים, שהתקיים אתמול בתל־אביב, הובעה מחאה על התמהמהות נציגות המדינה שעדיין לא נקטה שום צעד להיכנס לדיון עם הסתדרות עובדי המדינה על ביטוח האופציות שהוצאה ולהיערכות להעברת הסוכנות של עובדי המדינה הנדיוג מאחד בדירוג המיכוני.

בכנס הוחלט להעביר הפגנות של צולך העניינים בהתארגנות ביום השביתה, וקיום אסיפות במסגרת כמה השביתה בכל העדה.

נזקקי סעד יקבלו תוס"י

מאת סופר „דבר"

נזקקי הסעד יקבלו בחודש יולי תוספת־יוקר — על כך מסר לנו אתמול שר הסעד מ. חזני.

שר הסעד אמר, שתוספת־היוקר תשולם לנתמכים יחד עם כל השכירים במשק.

כן אמר השר, כי נתן הוראה לבדוק את ביטוי ההתייקרות של כל המצרכים אותם צורכת משפחה המקבלת סעד. במגמת השר לבדוק האם אין להביא לנזקקים תוספת־יוקר גדולה מזו אשר יקבלו השכירים.

לפי נסיון העבר ברור, כי נזקקי הסעד יקבלו תוספת יוקר מלאה. אפילו יקבלו השכירים תוספת יוקר חלקית בלבד.

אושרו תכניות

(המשך מעמ' 1)

שר השיכון, כי חלק מהבניינים הללו יוקם בתרומה המונהגת בעכו והבניינים יקומו בזמן הקרוב.

לבד מכך, אישרה ועדת הדירוג הקמת שכונה להנדסת בכנסה, אחדתוגאיסקה והבניינים על שטח של 600 מ"ר בהשקעה של 11 מיליון ל"י. כן אישרה הקמת שלב א' של בנין משרדים ברחוב בתל אביב אשר יוקם לביטוח „ציון" על שטח של 9000 מ"ר בהשקעה של 8 מיליון ל"י. התחלת הבניה בפרוייקט זה נקבעה להודש יבואר.

שר השיכון אמר עוד, כי יוקם מתבצר על כ־4000 חדרי משרדים בבנה של דקון זה התקבלה ההחלטה לגבי הבנין בתל־אביב.

בניין משרדים דבר בקריה

השר הודיע, כי משרד האוצר בתכנית להשלים בהקדם בניין משרדי הממשלה בקריה בירושלים בהשקעה של כ־20 מיליון ל"י. באותה הישיבה הגדירה, בעקבות ההבנה של השר על העברת משרדי הממשלה לירושלים.

בירושלים נפתחה ביקורת חריפה על המלצת ועדת הבנייה ובפיקוח על האוניברסיטאות להקצאת בנין תל אביב.

בן־אהרן קורא למאבק להצלת היהודים בעיראק

„יש לא תנוח קודתה כלפי הרדיפה המופסים של יהודי בבל המפוארת המוחזקים כבני ערובה בידי שלטון מקושע ונצלים בכבכו הזאבים המורפים. נמשיך להיאבק לגאולתם בכל האמצעים" — אמר מזכיר ההסתדרות י. בן אהרן בכנס יוצאי הנתרבה ההולנדית בעיראק, שנערך בבית מרכזת פועלי דמת־גן־בעתיים.

בכנס ארגון יוצאי ההסתדרות הציונית סגן יו"ר הכנסת מרדכי בי־לבן אהרון את הספר „מבער למדבר" מאת יוסף כאור, על תולדות המחתרת. „התורה על פצלך ובאר מציל לבען צעלי ישראל וביהוד לכען השכבות החלוצות שבתם".

גולדה מאיר ודיין

(המשך מעמ' 1)

נהיה, כפי שנודע, להיסכך והיא תתייחס ודאי גם לנושאים הפוליטיים לבצע מפלגת העבודה לכנסת. לדבות בתחומי החוץ והבטחון, ולאלוסה של רציבת המועמדים של מפלגת העבודה להסתדרות ולכנסת.

קארנציה מלאה

מתוך מגעים מוקדמים עד כה נסתבר, שרוב שרי מפלגת העבודה בממשלה הנוכחית עתידים להתבקש להיבחר על כנם גם בממשלה הבאה. בבעלים האחרונים עם ראש הממשלה הובהר, כי מרכזה זו תצב כמוה על ידי בפלגת העבודה — באיחוד פורמאלי של המערך — לתקופה הבאה.

נראה שבעקבות הבחירות בין ראש הממשלה לשר הבטחון יוכלו בדוגמא יכולת בפעילויות ובהציה של מפלגת העבודה לקראת הבחירות. לא מן הנמנע, שזמן קצר לאחר שובה של משלחת מפלגת העבודה לגרמניה, שיצאה לשם ... בעקבות (ראה ידיעה נפרדת), בסוף השבוע הבא, תתכנס לשבת המזכירות ותחליט בהקמת כמה בוחרת לבחירת עליון להסתדרות ולכנסת — ולא כאות נפרדים — כאשר לפי אחת ההצעות יחולו ינוגיים מסויימים באיזי תפקידי המפה, בהתאם לצרכי הבחירות להסתדרות ולכנסת. בראש ועדת ההנבה להקמת כמת הבחירות של מפלגת העבודה לכנסת עומד היום ח"כ א. שפר.

א. הראל התפטר מוועדת הבחירות

אהרון הראל, יו"ר מחלקת הארגון של ההסתדרות, התפטר אתמול מחברותו בוועדת הבחירות המרכזית של ההסתדרות ומתפקידים שנטל על עצמו במסגרת ועדת הבחירות. את במבב ההתפטרות כינה הראל אתמול לאפרים ריינר, יו"ר ועדת הבחירות המרכזית של ההסתדרות. לאחר בסיכת המערך הוחלט כי שלושה יציבים לבוא את א. הראל לשיחה.

ח"כ ב. בר־פורת, מ"מ מזכ"ל מפלגת העבודה, מסר אמש כי הבר־רפ"י לשעבר הצדיקו את הצעדו של הראל והתייחסו בהערכה. יוזם להרחקה הברים מועמדות ליחידות. הוא הוסיף, כי איני מנב להשתתף היום בישיבת המזכירות של הבירור בבחירות להסתדרות.

חוסיין

(המשך מעמוד 1)

דן „בסיה גדולה בהמדינות המצריה" בהצעה להקים מדינה פלסטינאית נפרדת מירדן בתוך גבולות החלוקה של 1947, כפי שהציג זאת שר־החוץ המצרי ד"ר זייאת בשיעת הבטחון ב־6 ביוני. „המלך חוסיין רצו במיוחד על ההצבעה שקאהיר לא התייעצה עם רבת־עמון לפני נקיטת עמדה כי זאת לבעיה בצלת חשיבות לאשר גם במעלה לעתידה של ירדן", כתיב „ערב הרולד".

בהקשר זה מייחסים חשיבות רבה לביקורו של עבד אל־מנעים ריפאעי, ראש ממשלה ירדן לשעבר, שביקר בראשית השבוע בקאהיר כשליח אישי של המלך חוסיין והציג בליבה העבודה.

אירגוני המחבלים מתנגדים בצורה להצעה להקים מדינה פלסטינאית, על פי הצעתו של שר החוץ המצרי.

העבועון „פלסטין אל־סאורה" כתב כי התכנית המצרית היתה כיוונה בזמנה רבים של „חרקות הנכרות הציונית על אדמת פלסטין". הוא האשים, כי ההנהגה הפלסטינית לא תסתפק בפתות כי אשר „שחרור כל הטריטוריה הפלסטינית".

בירגעות דיפלומטיות נמסר, כי גם ממיגבט לוב קדאפי, הודיע היסול מהלם של ישראל, דחה את התכנית המצרית מכל וכל.

נביא סוריה, נבראל אסד, הי קנת העליכי במדינה, אמר בי־סבוע שעבר לנציא סאדאת בסגי־ביתם בדמשק, כי את ההחלטה תפוצות לגבי התכנית יש להשאיר בידי המנהיגים הפלסטיניים.

דם על החוף

מאת חיים גורי

אני זוכר את הבקר ההוא בקר שבת שטוף שמש, שקט כמו בימים ההם כמעט לא ניכרה תנועת כלי רכב ברחובות העיר הקטנה יותר, הנקיה יותר. קל וחומר בשבת.

שמעתי את רעשם של שני אופנועים כבדים, שעטה דוהרת הבלמת. אחר כך שמעתי חבטת דלתות וחלונות ותריסים בהיפתחם.

תוך כמה דקות נמלאו פתחי המרפסות המזרחיות ברחובות וכמו בשכונות, ליד הבית שבו התגורר בן גוריון מכבי השנים. נדמה לי שאני זוכר את התבונה הבאה שהתרחשה מקץ כמה דקות. ארבעה אנשים יצאו בהולים. כו — שניים צעירים, אנשי „הפועל" האחרים בריל ועוד אחד והם עולים על גבי האופנועים ה„דולקים" בתנולה וכמו קים במהירות חגיגית ונראה כמצוות לקבר בית החולים „הדסה":

„רצחו את חיים ארלוזורוב ז"ל". הנוסח של שבת, בסיון תרצ"ג. תוך שעה קלה עברו המלים הבודהמות הא ברחבי הארץ והעם. עד כמה היו לסיפור מחליא.

*

את פרטי המשפט איננו זוכר. אני זוכר את הזעם, את היגון, את ההרגן ואת המשטמה.

השתייכתי לשבט כחולי החולצות, נושאי הדגל־האדום בן הדגל הכחול־לבן. „הם" לבשו בעת ההיא „חולצות חומות" — „הם" — הרביזיוניסטים, בית"ר, „פלוגות האגרוף", „הבריונים". בין המחנות הקצביים הפרידה והמה של איבה. (דימוי זה אינו הולם את ההתרחשות. הנושא מעידה על ניתוק של אלם כבוש). הייתה זו שנאה ארסית משותפת לכל, שנאה עמוקה, אליגה, פראית, שנאת מלים באגדות ובדפוסות, שנאת אגרופים והלוה עץ וברזל.

היה להם שיר שהושר בהתלהבות:

סטלין, היטלר, בן־גוריון
בשלח אותם לאבדון
בשלח אותם לעזאזל
וגם מפא"י בעזרת השם!

(„בחזית־העם", עתונם שלהם, ראו אחד באגרים טוש רעל.

*

איננו זוכר פרטי־המשפט המסובך. אך זכור לי היום כי ברחובי עבטנו שלנו היו שאמרו, כי „הם הרגו את ארלוזורוב". הארץ מלאה בסיפור התשד והאשם. הם רצחו את המנהיג הזה, הצעיר, הגאון, הם רצחו על שפת־הים, ליד שכונת מהלל, למרגלות מעלה המרבר של בית הקברות המוסלמי וכבר אחזה התבערה בכל הארץ.

סטבסקי ורוזנבלט ואבא אחימאיר קרבים כינוהו „אבו תמרי".

סיפרו, כי עוד בהיותו בפטיון „קסה־דן", לפני שיצא עם רעייתו לטיול האחרון, אמר לה ארלוזורוב: „נלך אל מארס לאחר מעשה פירושו: כאורס ראשי תיבות „מינץ, אחימאיר, רוזנבלט, סטאבסקי". הארבעה המושבים ברצח.

היד משלנו שהאשימו אותם ברצח. מולם צעקו לאו התו עלילת דם! הישוב נבקע לשניים בעוד אנשים נשואי פני מקרב. נכבדי העדה סתרנים בשארית כוחם לשכך את הגדוע, לעצור את המגיפה המתפשטה.

פרטי המשפט אינם זכורים לי. הייתי אז בן תשע ותם ברבות הימים הפך לעיסה מעובה של עדויות אמת ודוחו קקר. אמרו, כי במנה הופעתם של ערבים, שאמורים ב לשמש כ„אליבי" להשודים היהודים, כי אנשים מבני שבט מרהו להפליל את היהודים, כי ביקשו לחסל בכך כמה חשבונות עם השבט הרביזיוניסטי השנוא, הכתוהה על המלש, אמרו, כי שני הרוצחים היו ערבים וכי אין שום פס שום אחד היודע האמת, כל האמת!

יהיו כאלה — והם אינם מעטים — שטענו ונוטעים היום את ההיפך מזה.

האם היתה פה כוונה מודעת מראש, מתוכננת, להאשים ביד אנשים חפים מפשע, האם היתה זו „עלילת דם"? או שמא האמינו רבים ושבים, כי „הם" עשו זאת, ולאחר שבשבלו דמו בעלון הקיזו דמו בכדורי אקדח בערב על חוף הים?

*

אם כך ואם כך הגיעה הפרשה הזאת אל הלבנת המנוח הנושא לא ירד מסדר־היום גם לאחר שהשודים היהודים זוכו מוסר הזכות. הנושא „נשכח" כשם שנשכחים אחרים השעו את הלב.

הרצח על שפת הים כמו ירד לתהום הנשייה, סוג איש כפרשה אפלה שלא כדאי לשוב אליה, כמלקת שמאלה ארוכה ברבות־הימים. מפעם לפעם עלה הנושא הזה כמו רפאים הכלואה בכרתפי הזכרון. נסיונות להחייאות שלו בתוך לשם מה? די! ילדים שנולדו כאן ועולים שבאו לא־מכבר מה מדובר. פרשת הרצח נקברה כמוכרת שוכן בלב עמל שורות והולך של „אנשי הישוב הוותיק" עד אשר הגיעה לגווע — מתה, די, תודה לאל.

עתה, בעוד היא מוסלת ומחוקה או כלואה, לכל הדמה כמשוגעת עיפה בדפי העתונים שהצגיבו, המשיכה פרשת הרצח הזאת להתקיים, עברה משנה לשנה, בהבינת נושא עד לשוב אליו ביום מן הימים. לפעמים נראתה בצירי כמו שאלה המבקש כל היימים הקרובים, להיות סיבון קריאה ובסידה את הסיום אותו ולתמיד. אם נבקים לשון דימויים אחרת באמו כי היא המשיכה לשוטט כמו רסיס אבוד במחזור הדם שלנו לא עצים היתה נקלטת אל רקמה זו או אחרת ומכאיבה.

אולי קצור הדבר בתחושה קרובה, ראשונית, בתחושה מוסרית מתקיימת, בבקשת צדק. אולי מקום שסטבסקי ורוזנבלט ואחימאיר זכו בבית המשפט, אך עדיין לא זכו בוסדה בעצם חלקים מדעת־הקהל המבכרים את התיק המרשיע, או את המסשילים להאמין, כי הללו אמנם רצחוהו.

בשנים האחרונות פגשתי באנשים אשר חזרו ושכנעו אותי כי לא יהודים רצחו את חיים ארלוזורוב, כי לא היה כאן רצח פוליטי, כי עבדול מגיד ועיסא דרוויש הם הרוצחים וגם אם לא עשו זאת על רקע הסכסוך הלאומי ביניהם לבין שבטו השתי כיצד גמלה אבן מלבי.

*

פרסומי תמר מרוז ב„הארץ" ומכתבי יהודה אררי ז"ל שראו אור בימים אלה ב„מעריב" חזקו בקרב רבים את ההנחה שנמלה בתם זה כבר, כי נופת הרצח הזאת איננה מוטלת על שני השבטים האויבים מן הימים ההם.

המחלוקת הנוראה בימים ההם היתה אמת וגם האיבה היתה אמת, אך אני סבור, כי מקץ ארבעים שנה מותר לסיים את הפרשה הזאת בהוראה — החשד הנורא היה חשד שוא.

אני יודע, כי באמרי דברים אלה אני מכאיב לאנשים שעדיין מחזיקים בדעתם, כי זיכוי מחוסר הוכחות אינו מוחלט, אף ששורת הדין מחייבת. כי הללו יספחו על גילוי שיש בו כדי לטהר את החשודים. אין זו שאלה המשוב מוקד החיים הציבוריים כעת, אך היא נעורה לפתע כמו רפאים. גם דברים „חסרי חשיבות" הם חשובים.

„את מי זה מעניין?"

עובדה. אנו דנים בכך. מדוע דווקא כעת, לאחר ארבעים שנה? משום שקיים בנו „להזדמנות מחר, משום שעמדנו בנו מצפונו־זמן מכוחות ומשום שמצויה בנו, כנראה, נטיית סבעית לרדיפת צדק. התוחים אינם יודעים ויש פתאום זה כך, כך פתאום, לאחר ארבעים שנה. כתב צאיר של יהודה אררי ז"ל על ברכיו מול קברו של אבא אחימאיר ומבקש ממנו מחילה.

לא אין זו מלודרמה ואין זה בבחינת „חיסול חשבון".

רבים יודעים כעת, כי אחימאיר ותלמידיו נקיים בתם מצוה ההוא על חוף ימה של תל־אביב, אף שאין בכך כדי למחות על סגנונם האלים, על רצדאופי והמחות אישית פרועה אולי כאן טמון גרעינו של החשד הנורא.

יש לראות את הדברים כשתלשלות מבצרת של פגע נוראה ולא כעלילת־דם. זוכה, כי צדק השופט גם כאשר ביקש לפתוח את „התיק" וסבר, כי מוטב להפקידו בידי ההיסטוריון. אך קשה לי אישית כאזרח ישראלי, כמי שהיה אז ילד עשר, לקבל את מסרת התיק הלא־מכובד.

*

לפעמים נדמה לי, כי ארץ נפלאה ואיומה זו היא כל אחת את כל הזמנים כולם תוך מחסור „כרונוס" בזמן המאפשר לה לספר את סיפורה.

כמות אדירה של התרחשויות מבלבלת עליה את דעותיה השונים לא אמרו בה עדיין את תוכה. כמו בקופסה ברזל חוש מעבלת גחלות ואידיאולוגיות ועלילות, מתנגשת ומתלכדת.

בחדרה, או בנחריה, או בפתח־תקוה, או בחיפה, בירושלים, במזרחים אנשים האוכלים בלבם: באשר אני אמתה את פי, הארץ תגודע! כשאינם עלינו, ריל, בסיפורים שלא נודעו עד היום.

בעוד דור זה כבר יחל לגלגל את אשר יצר כאשר להולניכו אל הנגבוים ובופקים את שלהם.

איבנו סבור לפיכך, כי פרשת ארלוזורוב „תוצאנה" את הארץ, ואין להעלות על הדעת שייממו מישהו שירכיב עליה כעל „סוס בחירות" ריל. עם זאת אין לראותה כ„מאבער", אר כמוקש, או כ„חיבנית־בחירה", בקשת ואבנת — גם לאחר 40 שנה — איננה „היסטוריה". איננו שותף לדיונים של אלה המסבירים משום־מה, כי אם נפסוק בפרשיות עבר שנידונו במחלוקת תהומית, חס וחלילה, דימותה של תנועה ותבודה, אר של ההנהגה, אדם ראשי להיות באה של שהיה כל יחיד איש השכאל ולראות בדמותה פרשה אלה או אחרות כמיבצע חמור או כמתחל אומלל, שחובה להודות בהם בלי קיימבו לדברי יכיה של חגועה מפוארת. אין תנועה בארץ מימין ומשמאל שההיסטוריה שלה משמשת לה רק מקור לסיפוק ולגאוה. אני שולל עיסקאות־חבילה ביניני לבין עברנו.

יתכן שהזמנה של הפרשה תלוי בכמה מלים שייצאו מפיו היום של כמה אנשים אדירי כמה ומעט, מלים שיש בהן משום חשבון נפש וההזכות כלשחות מקץ שנים רבות כליכך.

פעולות ההתיישבות — תמריץ לשלום

ראש־הממשלה באזני סטודנטים בתל־אביב: „אילו שמרנו על יהודה־ושומרון מבלי להזיז אף גרגר חול אחד, האם היה בזה כדי לקדם את השלום יותר?"; „אין ספק שמצרים היתה מקבלת חזרה חלק גדול מהר מסיני אילו הסכימה למו"מ מיד אחרי מלחמת ששת הימים; בינתיים חלו שינויים המחייבים לקח חדש"

ראש־הממשלה ג. מאיר בהשיבה על שאלות סטודנטים באוניברסיטת תל־אביב (צילום: שלום בר־טל)

אין ספק שמצרים היתה מקבלת בחזרה חלק גדול מהר מסיני אילו הסכימה להיכנס עמנו למו"מ, כאשר הצענו זאת מיד אחרי מלחמת ששת הימים — אמרה אתמול ראש הממשלה גולדה מאיר בתשובה לשאלות סטודנטים באוניברסיטת תל־אביב.

ראש הממשלה הוסיפה, כי בינתיים קיימים שינויים, המחייבים לקח חדש: היתה מלחמת התשה ועברו שש שנים. המשך לחיות — חייב ללמוד דברים אלה, הטעימה.

בהתייחסה לעמדתה המוצהרת ... ירדן בגי מלחמה, הביעה ג. מאיר סיפוק על ש„אף סוף הגיע ... למסקנה, שמלחמה היא ... אסון לערבים".

בהמשך לכך חייבה את ההתיישבות בשטחים, בנימוק שיש בה כדי להמריץ את ירדן לשלום יותר מאשר הקפאת המצב ... לאורך ימים. „אילו שמרנו על יהודה ושומרון, מבלי להזיז אף גרגר חול אחד, האם היה בזה כדי לקדם את השלום יותר?" — הציגה ג. מאיר שאלה רטורית, והשיבה מיד בעצמה: „מה שאנו עושים בבקעת הירדן אינו מזיק לשלום. מפעלי ההתיישבות שלנו מהווים תמריץ ... אין להחזיר לכל ירושתנו ... נוספות בשטחים".

ראש הממשלה הוסיפה, כי יש דברים שגם שכנינו חייבים לשאת ... במסגרת אחריותם למעשי ה... השגת שלום.

אשר לתחילת המו"מ אמרה ג. מאיר, כי אין לישראל ... שתחייב אותה להתחיל ... מסוימת ולא באר־... היא תסכים לשבת עם ה... הראשונה, שתתפתח בכך.

ראש הממשלה התייחסה ל... הצבור החדש ... „אין מדינה בעולם שתחייבה לתמוך בישראל מכל ... „אין מדינה בעולם מוכנה לוותר על האינטרסים ... באיזור, אפילו אם הם עובדים או אינם מתחשבים מספיק בקיומה של ישראל. מדינות העולם ... אינן מוכנות לקבל בכל מקרה את ... דרישה של ישראל לאינטר־... שלהן באזור זה. בהשלמה ... — גם קשה לדרוש מהעולם שיתעלם מהנפט של כוויית ושל קטאר. על אף ההישגים שביחסינו עם ארה"ב והספקת הציוד, שאנו מקבלים מהם, לא נוכל לומר שהכל מתקבל כדבר מובן מאליו. אנו רואים את מערכת יחסי המעצמות באיזור כמאבק קשה המתחיל מדי יום מחדש" — אמרה ראש הממשלה.

עוד לא ניתן לגלות הכל

בקשר לבעיית יהדות ברה"מ הוצגה לראש הממשלה שאלה בפי הסטודנט ע. שנקר, תלמיד להנדסת מכונות. הוא סיפר, כי ב־1951 צעק איש הק.ג.ב. לעבר אביו: „תודה, יהודי מלוכלך, שאתה מרגל ישראלי", ואל התשוב שגולדה מאירסון תעזור לך". האב נדון לעשר שנות מאסר. הבן, שהגיע לישראל ולימודים באוניברסיטת תל־אביב, הביע ספק אם אכן עשתה ממשלת ישראל די להצלת יהודי ברה"מ.

ראש הממשלה הדגישה בתשובתה, כי גם כיום לא ניתן לגלות את כל אשר נעשה בנושא זה לפני קום המדינה ולאחר מכן. „תמיד היו אנשים שהקדישו את עצמם למען יהודי ברה"מ, גם כאשר לא נראתה כמעט תקווה למאמציהם. כל ממשלה שהיתה, וגם ממשלה שיבוא, יראו תמיד בתכלית קיום להבטיח את הקשר עם עם ישראל בכל מקום בעולם ולהבטיח את בטחונה" — אמרה ג. מאיר. היא הביעה אמונתה, כי ההתעוררות בברה"מ לאחר מלחמת ששת הימים, שהגיעה כמעט לידי התקוממות, מהווה רק ראשיתו של פלא. תביעת העליה עתידה להימשך ולגבור.

הסברי ברז'נייב — הישג נכבד

בהתייחסה להתבטאויות המנהיג הסובייטי לאוניד ברז'נייב בנושא זה אמרה, כי יש לראות כאן הישג נכבד למאבק למען יהודי ברה"מ, אף שאין זה סוף המאבק. כאשר מנהיג סובייטי בא לארה"ב בעניינים חיוניים ביותר למדינתו והוא מוצא לנכון להסביר את בעיית יהודי ברה"מ — הרי שיש כאן צעד גדול קדימה, גם אם המספרים אינם מדוייקים. היתה תקופה שמנהיגי ברה"מ לא הודו כלל בבעיית היהודים ועתה התהפך הגלגל, אמרה.

בין השאלות שהוצגו בפני ראש הממשלה היו גם בעיות פנים שונות. מפעם לפעם נראו הבעות של מורת רוח על פני ג. מאיר, כאשר הוטרדה בקריאות ביניים. כך, למשל, הסתייגה משאלה שנגעה לנסיעתו של שר האוצר לחו"ל בימים של סערות ביחסי עבודה. בנושא זה ציינה, כי הממשלה מיצתה את האפשרויות ואין היא יכולה לצאת במלוא הנימה כמה שהציעה, בלי שהדבר יסכן את כל מבנה השכר ויחסי העבודה. היא חלקה שבחים לפועלי היצור, שהתמידו על הסכמים ומנהלים יחסי עבודה תקינים; והוסיפה, כי לא יהיה צדק מוסרי להעניק לעובדים בשירותים הציבוריים תוספת, שיגדיל פער חמור בינם לבין שאר שכבות העובדים.

לשאלה נוספת אמרה, כי הרוב בממשלה מתנגד לחוק בוררות חובה, שאין בכוחו בלבד להביא את יחסי העבודה על תיקונם.

„קודם באה המשטרה וכשזה לא עזר — הצבא"

סטודנטית צעירה ביקשה לדעת, „מדוע החליטה גולדה „לרוץ" לקאדנציה נוספת" ואם הופעלו עליה לחצים כדי לעשות זאת. ג. מאיר השיבה בהומור, אך ללא היסוס: „כמובן. קודם באה המשטרה וכאשר זה לא עזר שלחו אלי את הצבא". לאמיתו של דבר נענתה מועמדותה המחודשת בקבלת דין התנועה, הוסיפה אחרי שגלי הצחוק שככו.

ג. מאיר הסבירה, כי כשלעצמה סברה, שבגילה „מגיע לה לפרוש". אולם לא הצליחה לשכנע את חבריה ונכנעה לדרישתם שלא להסיר את מועמדותה. „אני יכולה להבין שזה גרם עצבות לאנשים מסויימים וכל אשר אוכל להציע זה רק להשתתף בצערם" — הצירה.

שוללת חקירת רצח ארלוזורוב

מישהו מהסטודנטים העלה את פרשת ארלוזורוב ושאל מדוע לא תקים הממשלה ועדת חקירה כדי לאמת את הגילויים החדשים. ג. מאיר דחתה זאת בתוקף, באומרה כי אין כל סיכוי שוועדת חקירה תתרום כיום להבהרה כלשהי. היא עלולה רק להעלות מחדש את האווירה העכורה ואת ליבוי היצרים.

יש לנו די בעיות אקטואליות, מבלי שנחיה פרשיות מלפני 40 שנה, פסקה.

על שאלה בעניין ספיחי פרשת „נתיבי נפט" השיבה ראש הממשלה, כי שר המשפטים י. ש. שפירא לא פטל בשום שלב כך שתתחייב התפטרותו מן הממשלה. חברים ואף אנשי אופוזיציה עמדו על היתר שבפועלו: ההתפטרות בזמנו היתה חרף הפצרות שיישאר. „לא ראיתי כל סיבה לוותר על שירותיו בממשלה. איש לא יכול היה למצוא פגם מוסרי בשפירא. הוא היה אחד הפרקליטים המהוללים עוד מימי ההגנה ואז הגן ללא שכר על מי שצריך להגן. הקריירה שלו לא החלה בפרשת „נתיבי נפט" ולא חשבתי שכך מגיע לו שיסיים את תפקידו הציבורי" — סיכמה ג. מאיר את הפרשה.

בנושא הדיור לזוגות צעירים ולמיעוטי יכולת הביעה ג. מאיר את אמונתה, כי תוך שנתיים שלוש ייפתרו בעיות חמורות אלה. היא הדגישה כי עליית יהודי רוסיה והעליה בכללה לא האטה את הטיפול בנזקקים בני־הארץ.

„לתנועות אלה מעלה גדולה — הן קטנות מאד"

על שאלה אם היא מודאגת מתנועות קיצוניות כדוגמת ש"ח השיבה ג. מאיר לקול תשואות מצד הנוכחים: „לתנועות אלה ישנה מעלה אחת גדולה... הן קטנות מאד. מה שמדאיג בהן הוא לא סכנתן לבטחון המדינה או הערעור על יסודות קיומה. המדאיג הוא עצם התופעה של שנאה עצמית, הנגלית בקרב חוגים אלה או אחרים בעם ישראל — תופעה שסברנו כי היא נחלת ההיסטוריה והגלות בלבד".

בפגישה השתתפו כ־300 סטודנטים, שמילאו את אולם בנייני־שירה באוניברסיטה. ראש הממשלה השיבה על שאלות הסטודנטים במשך כשעה וחצי. בשמלתה הקיצית הכחולה היתה ג. מאיר עטופה ארשת רצינית, שלא משה ממנה. פעמים אחדות היה עליה להתאפק מתגובה נרגזת על קריאות ביניים והיא השתדלה להשיב עליהן מיד. היא סיימה את המיפגש עם הסטודנטים ללא חיוך, אך לקול תשואות מצד קהל הסטודנטים שהאזין לה. (ע)

ארבע גוררות מובילות לים את מיכל הדלק הימי הגדול ביותר בעולם, בעל תפוסה של מיליון חביות לקראת הצבתו בשדה הנפט אקופיס שבים הצפוני. גרירתו של המיכל מנמל סטאוואנגר בנורווגיה תימשך שבוע. צילום־רדיו של „אסושיאייטד פרס"

„אילו אחד הגדולים היה זקוק לניתוח, היו מסיימים השביתה מייד"

סופרת „דבר" יצאה לשמוע דעתם של חולים ב„איכילוב"

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר" בתל־אביב

מאמצי הממשלה לרסן את תביעות הרופאים השובתים ולהכניסם למסגרת מדיניות כלכלית קיימת, אינם זוכים להבנה רבה בקרב הציבור הנזקק לשירותי בתי־החולים, הרוצה בסיום השביתה כהקדם. בשיחות שקיימתי בבית־החולים „איכילוב" בת"א עם חולים המחכים לניתוחים שונים לא נשמעו דברי גנאי נגד הרופאים, אך לעומת זאת הועלו טענות שאילו אחד „הגדולים" היה זקוק לניתוח, היתה הממשלה מזדרזת לגמור את השביתה.

חולה, שרצה בעילום שמו, סיפר שאושפז ב„איכילוב" לפני שבועיים לאחר התקפה חריפה בדרכי השתן. מאז הוא מחכה לניתוח וסובל כאבים חזקים. כל יום הוא נבדק על־ידי רופא־תורן ומקבל תרופות הרגעה. התרופות אינן עוזרות הרבה ואת הניתוח אין לבצע, כי השביתה נמשכת. אומר החולה: „הרופאים אינם אשמים. משכורתם נמוכה מאד. אבל לממשלה לא איכפת שסובלים אנשים כמונו. רוב החולים במחלקה בה אני מאושפז מחכים לניתוחים".

שלמה אברהם, עובד בית־מלון „גזל", התקבל לבית־החולים בשבת האחרונה. הוא מספר: „קיבלו אותי מצויין ומטפלים בי טוב מאד. כל הזמן עושים לי בדיקות שונות וצילומים ואני מחכה להחלטות".

אסתר דנוס, עקרת־בית, נמצאת באיכילוב זה 17 יום: „מטפלים בי יפה, כל יום בא אלי רופא ושואל איך אני מרגישה" — היא אומרת. גם גדיה חמה, שלפני שבוע ימים קיבלה התקף־לב, אומרת: „הכל בסדר, הטיפול הוא טוב".

מי יחזיר את התשלומים?

הלחץ שבו נתון בימים כתיקנם בית־החולים איכילוב פחת בימי שביתת הרופאים. באים רק מקרים דחופים, כי הכל יודעים שלאחרים אין סיכוי להתקבל. במשרד קבלת חולים שורר שקט — אין מסדירים תור לאישפוז. גם העומס שהיה בעבודת המשרד בימי התורנות של בית־החולים הוקטן. במקום 60 איש שהיו מתקבלים לאישפוז בממוצע ליום, התקבלו בשלשום רק 29.

במשרד הקבלה לא הונהג כל תשלום חדש הכרוך בשביתת הרופאים. היום, כמקודם, קיימת הוראת־קבע: חולה המצוייד בהפניית רופא אינו משלם עבור בדיקה שצריכים לעשות; למי שאין הפניית רופא, משלם 7 ל"י עבור בדיקה.

התשלום בסך 50 ל"י, שהוטל השבוע לפי הוראות מטה השביתה על הפונים לבתי־החולים, נגבה רק לחדר־מיון. לא היו מחאות, אך האנשים דואגים לכספם ומבקשים לדעת מי יחזיר להם וכמה. בפי עובדי חדר־המיון אין תשובה לכך. „אנחנו לא צד כאן ואנו לא מתערבים, כך הרבה יותר בריא" — הם אומרים. בימים כתיקנם היו פונים לחדר־מיון ב„איכילוב", בימי תורנויות, כ־150 איש. עתה פחת הלחץ בשליש.

שבחים לאחיות

בימים רגילים מגיעה תפוסת המיטות ב„איכילוב" ל־520. שלשום היו תפוסות 457 מיטות בבד. פחות רופאים, פחות חולים, פחות עומס. בימים הרגילים היו הרופאים שוהים במחלקות, מטפלים בחולים, נותנים הוראות לאחיות. עכשיו באים הרופאים רק לביקור קצר, מטפלים במקרים שאינם סובלים דיחוי וגם הוראות הביצוע לאחיות הן מצומצמות מאד. לפיכך, האחיות עמוסות פחות, רגועות יותר והן מסוגלות להקדיש לכל חולה יותר זמן ואף חיוך. התוצאה היא, שהחולים אינם חוסכים שבחים לעבודת האחיות. „האחיות בסדר גמור. הן ממש מאה אחוז" — סיפרו לי החולים.

ימונה פורום כלכלי בכיר ומצומצם של המערך

מאת דוד ליפקין, סופרו הכלכלי של „דבר"

המזכ"לים של מפלגות העבודה ומפ"ם, עומדים בימים הקרובים למנות את הרכב הפורום הכלכלי הבכיר המצומצם של המערך. בפורום זה יתנהלו בירורים כלכליים בהשתתפות נציגים בכירים של המערך בממשלה, הכנסת וההסתדרות.

הפורום יהיה מצומצם ועדיין לא ברור אם ימנה 5 או 12 חברים. על הקמת פורום זה סוכם במגעים שהתנהלו במערך.

על־פי ההצעה המסתמנת, יתנהלו הדיונים בנושאים הכלכליים בתחילה בפורום הכלכלי הבכיר המצומצם. בפורום זה ייעשה נסיון להגיע להידברות מוקדמת ולגיבוש עמדות. סיכומי הפורום, או חילוקי־הדעות שיתגלו, יובאו אחר כך לדיון או להכרעה של מזכירות הוועדה הכלכלית. כפי שנודע, קיבל כבר יו"ר הוועדה הכלכלית של המערך שיעמוד גם בראש פורום זה, ח"כ אהרן בקר, את הסכמתם של שר־האוצר פנחס ספיר, ומזכ"ל ההסתדרות י. בן־אהרן, להשתתף בפורום זה.

התביעה להקמת פורום כלכלי בכיר מצומצם זה באה מחוגים שונים במערך. גם ח"כ בקר הבהיר בשיחות פנימיות שלא יהיה מוכן יותר לכנס ישיבות של הוועדה הכלכלית רק לשם קיום מוצרו ויכוחים בין „מפלגת הממשלה" לבין „מפלגת ההסתדרות", כאשר מי שנוח לו מחרים ישיבה זו או אחרת, ואין מגיעים כלל לסיכומים. גם נציגי ספיר דרשו שהוועדה הכלכלית תהיה שותפה אקטיבית בהכרעות כלכליות. ובמיוחד התרגז חבר הוועדה המרכזת אהרון אפרת על היחס שנתגלה כלפי הוועדה בעת הבירורים שהתנהלו על צימצום הסובסידיות. הכל הגיעו למסקנה שחייב לחול שינוי יסודי בדרך ניהול הבירורים הכלכליים במערך, כדי שיהיו אפקטיביים ויוכלו להגיע לסיכומים. בהתייעצויות שהתקיימו התגבשה הדעה שהכרחי להרכיב פורום כלכלי בכיר, מצומצם ככל האפשר, שיתכנס לעיתים תכופות, יקיים בירורים יסודיים ויגיע להכרעות.

כדי להבטיח יעילות הפורום, רוצים להרכיב הרכב מצומצם ביותר. אולם עדיין מתנהלים בירורים על מספר החברים וההכרעה תיפול עם שובו של מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ א. ידלין מגרמניה בשבוע הבא.

זכו בפיס

בהגרלת מפעל הפיס מס' 25/73 שהתקיימה אתמול, זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 150,000.— ל"י זכו המספרים: 121281; 654433.

בסך 50,000.— ל"י זכה המספר 764674.

בסך 12,500.— ל"י זכו המספרים: 414179; 500212.

בסך 6,250.— ל"י זכו המספרים: 211389; 356548; 504506; 556200.

בסך 1,250.— ל"י זכו הכרטיסים הבאים:
017243, 053157, 110062, 138043,
151798, 166092, 193145, 198159,
234632, 292566, 305875, 414307,
441830, 442498, 564046, 570511,
592959, 614594, 640585, 721266,
740070.

בסך 600.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־07809,
12581, 17728, 26308, 27231, 30856,
56716, 66889, 86853, 98105.

בסך 250.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0002,
01581, 17551, 20777, 24888, 25925,
34030, 36268, 36370, 37309, 42425,
44478, 47570, 48299, 49253, 50883,
57358, 58411, 58797, 77864, 69495,
79126, 83500, 84780, 89524.

בסך 100.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0824,
4173, 4682, 5564, 5979, 6448,
6950.

בסך 50.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0493,
0744, 1044, 1107, 1142, 1414,
1539, 1546, 3270, 3406, 3808,
3811, 4281, 4441, 4927, 4985,
5136, 5775, 5953, 5956, 6643,
6660, 6721, 7099, 7121, 7254,
7642, 7650, 7773, 8142, 8240,
8274, 8673, 8920, 9001, 9363,
9444, 9457, 9716.

בסך 4.— ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־6.

הטלוויזיה לא סיקרה ביקור הנשיא בוועה"פ

חוגים מוסמכים בהנהגת ההסתדרות ובבית הוועד־הפועל הביעו התמרמרות רבה על התעלמות בלתי־מובנת של עורכי החדשות בטלוויזיה העברית מסיקור ביקורו של הנשיא אפרים קציר בבית הוועד הפועל, השתתפותו של הנשיא בישיבת הוועדה המרכזת ובמושב חגיגי של מליאת הוועד שנערכה לכבודו ביום רביעי האחרון.

נודע, שמערכת החדשות של הטלוויזיה העברית בתל־אביב, כמו יתר מערכות העתונים בשידורי ישראל, קיבלו הודעה הזמנה מוקדמת על תכנית ביקורו של הנשיא. ראש המערכת בתל־אביב טוביה סער אמנם העביר את ההודעה בלוח תצפית האירועים למרכז בירושלים, אך לדבריו לא קיבל אישור לצלם את הביקור.

ההסתדרות שיגרה מברק מחאה חריף על־כך לסגן ראש־הממשלה, להנהלת רשות השידור ולוועד הציבורי המנהל את הרשות.

מפקד חיל הים המצרי אדמירל פואד זיקרי, המריא ממוסקוה ללנינגראד לאחר שיחות עם עמיתו הסובייטי אדמירל סרגיי גורשקוב. הוא יבקר גם בסבסטופול.

נשיא סנגל ליאופולד סנגור הגיע להלסינקי לביקור של חמישה ימים.

„גוון" הופך גבינה לבנה לממרח פיקנטי

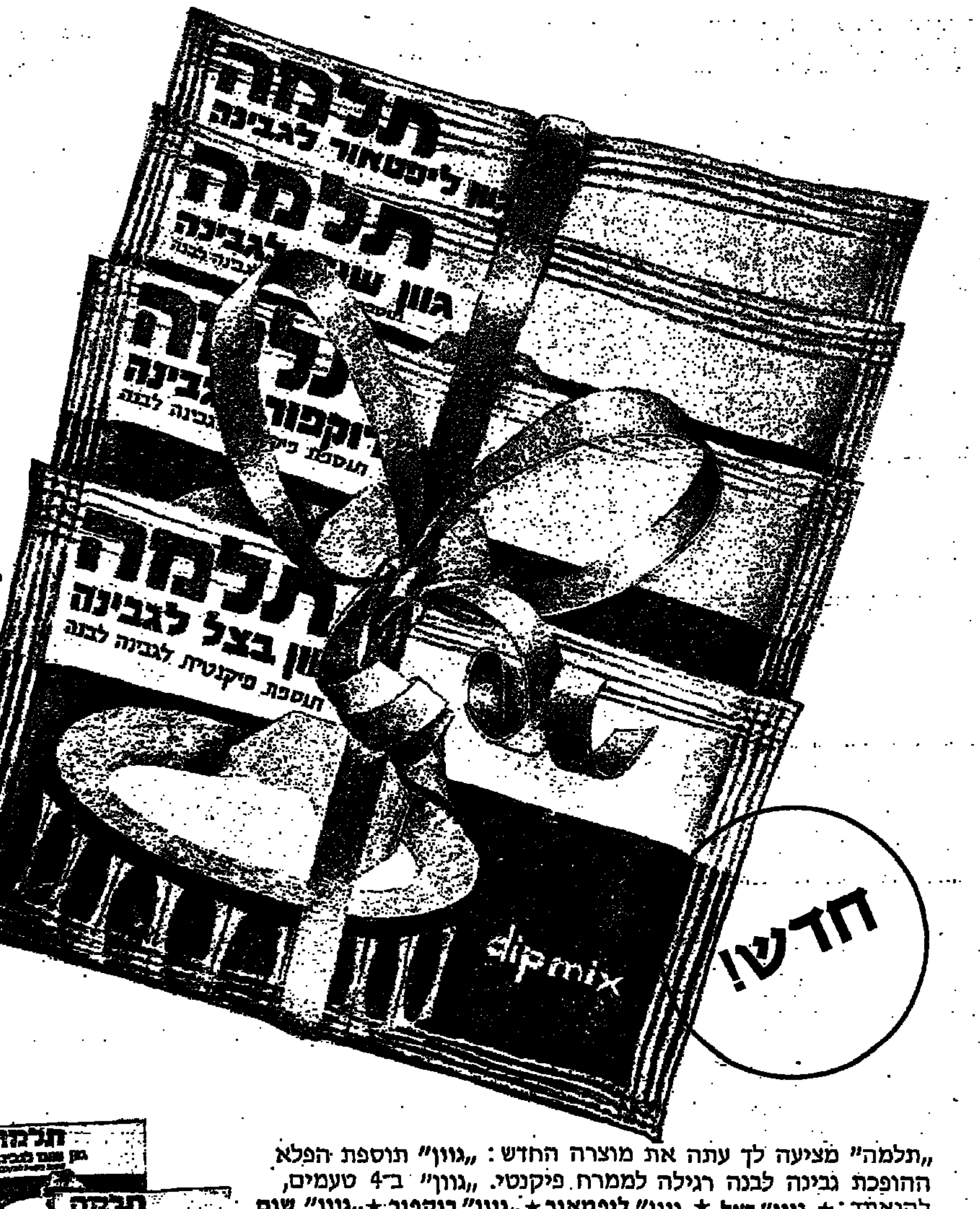

„תלמה" מציעה לך עתה את מוצרה החדש: „גוון" תוספת הפלא ההופכת גבינה לבנה רגילה לממרח פיקנטי. „גוון" ב־4 טעמים, להנאתך: ★„גוון" בצל ★„גוון" ליפטאור ★„גוון" רוקפור ★„גוון" שום הוסיפי שקית „גוון" לגבינה לבנה. ערבבי קלות ותוך דקות הממרח מוכן. הגישי גבינה עם „גוון" בארוחות לבני הבית, כבדי את האורחים, הוסיפי לקריקרים או על הלחם, תני עם חטיפים במסיבות. „גוון", ממרח אידיאלי — בכל עת וזמן. נסי ותהני עוד היום.

„גוון" של תלמה

בינג ליניאל

בדואים מבקשים ייצוג בכנסת

מאיר ב„יום ערביי ישראל" בתערוכה

מאת תופיק חורי

„כאשר אני נמצאת בין הצעירים, אני מרגישה את עצמי יותר צעירה, ועל כן אני בעד הצעירים בכלל" — במלים אלו, ביטאה ראש הממשלה גולדה מאיר את יחסה לצעירים הערביים, כשנתבקשה על־ידי נוער ערבי לתת יתר תשומת־לב לדור הצעיר הערבי.

ראש הממשלה דיברה במסגרת אירועי „יום ערביי ישראל" בתערוכת כ"ה שנות המדינה ביריד המזרח.

בפני כ־3000 ערבים שבאו מכל רחבי הארץ, באמפיתיאטרון שביריד המזרח, אמרה ראש הממשלה ... בראותה את כוח היצירה ה... והפגנה זאת היוזמות השונות ב... השונים המוצגים בביתן הערבי שביריד המזרח, מתפעלה ... ומברכת אתכם בשמי ובשם חברי הממשלה על כך. כשאני רואה את זה, אני מתעודדת ואף שואלת את עצמי: מדוע לא מת... מעבר לגבולות מה שמתרחש כאן. אין איש מאתנו בארץ ... אשר רוצה במלחמה, או ... אינו מבכה כל טיפת דם ... נשפכת מהצד שלנו ומהצד ה... — הטעימה ראש הממשלה.

ראש הממשלה העלתה על נס את התפתחותם של ערביי ישראל ... שנות המדינה. היא ערכה השוואה בין מצבם כיום לבין מצבם בימי המנדט: „לפני 28 שנים, ... יודעים בדייק מה היה אחוז ... הבנות הערביות בבתי־הספר. ה... שבו כאן לא נחוץ ... אפשר לעשות חוק־חינוך־חובה ... שום שהוא נוגד את הדת ואת ... המסורת. הנה, עתה, אתם רואים שזה אפשרי. אתם רואים מתנבות, מנהלות בתי־ספר, אחיות ועובדות ציבור".

במסגרת אירועי „יום ערביי ישראל" ביריד המזרח, התכנסו כ־3000 מוזמנים ערבים, מהם ראשי דת, חברי וראשי המועצות, נכבדים, צעירים ורבים אחרים. ראש הממשלה נתקבלה בתשואות על־ידי כ־400 מוזמנים לקוקטייל שנערך בגן האורנים. כאן לחצה ראש הממשלה ידי מרבית המוזמנים והתעניינה במצבם. המוזמנים הערביים הרגישו מיד את יחסה החם אליהם, ועל כן הרגישו חופשיים. היו גם כאלה שהזמינוה לביקור פרטי.

כשביקרה ראש הממשלה בביתן הערבי, לא הסתירה את התפעלותה. אחר־כך, באמפיתיאטרון חזתה גולדה מאיר במופעים אומנותיים של להקות־מחול ערביות ולאחר מכן נשאה את דבריה, כי היא מזמינה עמי ערב לבוא ולהתחרות אתנו במחול ובשירה.

נציגי הבדווים מהנגב ומהגליל, אשר באו להשתתף באירועי „יום ערביי ישראל" ביריד המזרח, הגישו לראש הממשלה שני מברקים ובהם בקשה להכליל מועמדים בדווים ברשימות המועמדים הקשורה במערך בבחירות לכנסת השמינית.

ראש הממשלה הבטיחה להיענות לבקשה להיפגש עמם, במערך הבטיחו ללמוד את הנושא. יצויין, כי בשנה האחרונה הגבירו הבדווים את לחצם שיתמנה חבר־כנסת מקרבם. במפלגת העבודה מתגבשת הדעה, כי יש להכליל מועמד בדווי ברשימת המיועדים לכנסת. אך הדבר טרם הוכרע סופית.

ארה"ב דוחה האשמות לוב

מרכז או"ם, (יתפ"ע). — במכתב אל נשיא מועצת הבטחון יעקב מאליק דחתה ארה"ב רשמית האשמות של לוב, שהצי השישי האמריקאי ... פגע בתחום ... האוויר של לוב מעל ... התיכון, ושנוכחותו של הצי הזה מהווה איום ישיר על מדינות האיזור.

[illegible] ... של לוב ... מכתב למועצה ... מקרה של מטוס צבאי ... 21 במארס, אשר באיזור ... האויר של לוב. וכן ... על־ידי ... של הצי השישי על ... לובים ב־30 ... האמריקאי מחוץ לתחום המים הטריטוריאליים של לוב, ואף על פי כן נורתה עליו אש של חיל האויר הלובי. נוסף לכך היה המטוס האמריקאי לא חמוש. אשר לתקרית הנגיה קובע השגריר באיגרתו, שאין כל יסוד לאשמותיה של לוב שפעולה בתחום המים הבינלאומיים מהווה איום על השלום והבטחון באיזור.

טריפולי, (טל'ג, יופ"ע ר־ע"ג). — בריטניה היתה אמש למדינה ה־18 שנכנעה לדרישת לוב להכיר רישומים בערבית בדרכונים של אזרחים בריטיים המבקרים בלוב.

דובר משרד החוץ הבריטי אמר, כי בריטניה הסכימה, בהודעת ביניים, להבהיר זהותה גופי. כדי שאפשר יהיה לרשום בערבית פרטים על נושאים של דרכונים בריטיים.

משק וכספים

דינשטיין: יש לערוך תכנית־חומש לחיפושי נפט במדינה

מאת דוד משיח, כתב „דבר"

יש לערוך תכנית אב כוללת לחיפושי נפט לחמש שנים ולי־שריין את הסכומים הדרושים לביצוע חיפושים אלה — אמר אתמול סגן שר האוצר ד"ר צ. דינשטיין בהרצאתו בפני סמינריון לכלכלת נפט בבנין הנפט בתל־אביב.

הוא הסביר, כי לישראל אין ברירה. אנו חשופים לסיכונים ול־הפרעות הנערמים בדרכנו ואנו צריכים להבטיח אספקה נוספת של דלק למדינה. זה מקור האנרגיה היחיד כלנו ובלעדיו לא יתכנו חיים. לאור העובדה שאנו נמצאים במצב מיוחד עלינו להכין את הב־לים ההכרחיים, כדי להיערך לחי־פושי נפט ולהשקיע את הכספים, כדי לדעת אם יש בישראל נפט או מים.

ד"ר דינשטיין אמר, כי נוכח מצב זה נצטרך בירדעין להשקיע כספים ומאמצים בפרוייקטים גיאולוגיים, אשר בארצות אחרות לא היו מש־קיעים בהם כסף בחיפושי נפט. עלינו להתרכז בחיפוש מקורות־דלק עצמאיים שיעמדו לרשותנו הן בשטח המדינה והן בשטחים המוחזקים על ידינו.

הוא אמר, כי צריכת הדלק ביש־ראל בשנת 1973 תסתכם ב־7 מיל־יוני טונות והצריכה הממוצעת ל־נפש היא 2.5 טונות לנפש לעומת 8 טונות לנפש בארה"ב. הגידול בצריכת הדלק במדינה הוא בשי־עור 12—14 אחוז בשנה.

בהמשך דבריו אמר סגן שר האוצר, כי בנושא אחד אנו מתחי־לים להיות גורם בין לאומי בנושא הובלת נפט. בצינור הגדול מאילת לאשקלון אנו מובילים יותר מ־30 מיליון טונות בשנה וצינור זה הוא גורם בלתי מבוטל. לדבריו, אם ייסגר צינור שלנו יהיו לזה תוצ־אות והשפעה והשלכה על מחירי ההובלה הבין לאומיים של הדלק בעולם וזה יתן דחף למגמה של עליית מחירי ההובלה. בנוסף במ־שק הדלק הבין לאומי נגדיל את חשיבותנו על ידי הגדלת הכמויות שאנו מזרימים דרך הצינור. ברור שדבר זה מחייב הגדלת כושר הס־פיקה של הצינור. ד"ר דינשטיין אמר, כי בנינו גם צי מיכליות וחלק גדול מהעברת הדלק נעשה במיכליות שבבעלות ישראלית.

יחלקו 500,000 ל"י רווחים לעובדי „מכתשים"

מאת משה עד, סופר „דבר"

כ־500.000 ל"י רווחים משנת 1971 יחולקו לעובדי „מכתשים" בבאר־שבע, כתוספת בשיעור של כ־8 אחוזים משכרם השנתי.

לשנת 1972 תגיע לעובדים תו־ספת רווחים בשיעור דומה. היצוא ב„מכתשים" הסתכם בשנה האח־רונה בכ־16 מיליון דולאר והיה מגיע ל־20 מיליון דולאר, אילו היה המפעל מסוגל לעמוד בדרי־שות השוק העולמי. הנהלת ה־מפעל טוענת, כי האשמה היא ב„עיכובים בפיתוח".

ב„כור" מתגבשת הדעה שיש לגשת מיד לבנית כוללת של המפעל החדש במרחק כ־10 ק"מ מדרום לעיר. לפני כן דובר על בניה בשלושה שלבים. הבניה בי־היקף כולל תחייב השקעה של כ־150 מיליון ל"י.

שר המסחר והתעשיה ח. בר־לב, קיבל באחרונה מיפרט של תכנית ההשקעות במפעל הח־דש. לפי מיפרט זה על הממשלה להשתתף בהוצאות התשתית של המפעל החדש — כבישים, מים, חשמל וכו' — בכ־20 מיליון ל"י, בהתאם להתחייבותה. ל„מכתשים" הוקצב שטח של 2000 דונאם באיזור התעשיה החדש.

ועדת המחירים המליצה על העלאות מחירים

ועדת המחירים הציבורית החליטה בישיבתה שלשום להמליץ על העלאת מחירי־הם של מספר מוצרים.

● מגבים וחיתולים מתוצרת „אתא" וכלי־מיטה מתוצרת „בר־קרדינוקה" — יועלו בשיעור 13 אחוזים במחיר לצרכן. הלבשה לתלמידי בתי־ספר ב־15 אחוז.

● לתוצרת לבדי ישראל אושרו ההעלאות הבאות: סיבית בלתי־מצופה 2.5 אחוזים; סיבית מצופה 5.6 אחוזים; לבידים — 13 אחוז; פבלים 9.7 אחוזים.

● לתוצרת „גויל" — קרטון אפור 7 אחוזים; קרטון לבן 8.5 אחוזים; קרטון צבעוני — 11 אחוז; קרטון חום וקרפט 6 אחוזים; דופלקס 8.5 אחוזים ו־דופלקס עם גב אפור — 6

● לתוצרת מפעלי נייר אמרי־קאי: נייר עתון 18.6 אחוז; נייר טכילטין 11.4 אחוז; נייר קרפט לאריזה 15.3 אחוז; נייר לשבר כולפים 9.9 אחוזים; נייר לשבר צונים 12.7 אחוזים; נייר כנבות 10.4 אחוזים; נייר לאריזת הד־רים 7.3 אחוזים.

● פוליאתילן מתוצרת המפ־עלים הפטרוכימיים יועלה ב־14 אחוז; פוליאסטר בתוצרת המפ־עלים שרפים — פולימירים, כבי־תשים — 66 אחוזים.

● ל„סילון": מיץ תפוחים טבעי 16.5 אחוז לשווית של 43 אונקיות; 17 אחוז לפחית א־2; מיץ אשכוליות טבעי 18 אחוז לפחית של 43 אונקיות ולפחית א־2.

● שירותי מעליות „בהשתפ" — 5 אחוזים.

● שירותי מזגני־אוויר שעלו 59 ל"י יעלו ל־62 לירות. לשנה ואילו מחירי השירותים לשאר המזגנים לא ישתנו.

● מחיר שירותים למכונות כביסה ישראליות ואיטלקיות, ש־היה 65 ל"י יעלה ל־68 לירות. שאר מחירי שירות מכונות הכבי־סה אינם משתנים.

● שירות מקררים מתוצרת „תדיראן", 13 ו־15 קוב' יעלה מ־18 ל"י ל־21 ל"י לשנה.

הנהלת „דובק": החוק נגד פרסומת יחסל ענף הסיגריות

מאת כתב „דבר"

הצעת־החוק לאיסור פרסומת לסיגריות בכלי־התקשורת תבי־א להפסקת העישון במדינה ולחיסול ענפי הסיגריות וגידול־הטבק — מזהירה הנהלת „דו־בק" בתזכיר שנשלח לחברי־הכנסת, בעקבות הדיונים המת־נהלים עתה בוועדה לשירותים הציבוריים בהצעת החוק.

הנהלת „דובק" מוסיפה, שכיום מתפרנסים כ־5,000 איש מייצור והפצת סיגריות ועוד כמה אלפים מגידול טבק. „דובק" חולקת על הדעה המקובלת, שעישון מזיק לבריאות. לטענתה, מימצאים סטא־טיסטיים העלו שמצבם הגופני של אנשים המעשנים עד 10 סיגריות ליום טוב יותר ממצבם הגופני של אנשים שאינם מעשנים כלל. דו"ח רפואי מוכיח, כי מעשנים נתקפים במחלות־לב פחות מלא־מעשנים.

„דובק" טוענת, כי אם יצטמצם העישון עקב איסור הפירסומת, יפנו רבים לסמים או למשקאות חריפים.

„דובק" מדגישה, שחוק לאיסור פירסומת לסיגריות קיים רק בא־רה"ב והוא מוגבל לכלי תק־שורת אלקטרוניים, כגון רדיו ו־טלוויזיה, ואילו לפי הצעת־החוק הנדונה בכנסת, מחייב החוק לה־סיר את שלטי הפירסומת לסיגר־יות ואוסר פירסום כלשהו. הדבר יביא לאבסורדים, כגון איסור על פירסום מודעות של „דובק" אף לציבור בעלי מניותיה או פירסום שם החברה אפילו במדריך הטל־פון. יהיה מותר לפרסם רק מו־דעות עם פרטים עובדתיים על היצרן ומקומות המכירה, במרכז הסיגריות, כגון כמות, מחיר. שם יהיה על היצרן לצרף לכל חפיסת סיגריות אזהרה מפני הנזק הברי־אותי הטמון בעישון.

בתזכיר מעלה „דובק" הצעה ש־על פיה היא מוכנה להגיע להסכם וולונטארי עם הממשלה בדבר הי־מנעות מפירסומת ברדיו, טלוויזיה ובעתונות ילדים ונוער. כן מוכנה „דובק" שלא להזכיר בפירסומת תועלת לבריאות הנובעת מסיגר־יות. היא גם מוכנה לפרסם אזהרה על כל חפיסה ולהשתדל לייצר סיגריות מתחליפים דלי־ניקוטין. מלבד זאת, תהיה „דובק" מוכנה להיכנס למימון מחקרים על הקשר בין עישון ותחלואה.

הפסיקה קניית טבק מזרחי

„דובק" הפסיקה קניית טבק מז־רחי מקומי. היא הודיעה שלא תקנה את יבול הטבק של הקיץ הקרוב, הן בשל החשש של ירידה בצריכת הסיגריות והן בגלל מלאי הטבק המקומי שבמחסניה. גידול הטבק המקומי הצטמצם בשנים האחרונות ל־14,000 דונם ורוב 2,200 המגדלים הם ערבים.

„דובק" טוענת, שהיא מאחסנת כיום במחסניה כ־3,000 טונות טבק מזרחי שיספיק לצריכה של שלוש שנים. היא מוכנה לקנות את יבול הקיץ של השנה בתנאי שמשרד־החקלאות יממן את האחזקה וה־אחסנה. כן היא טוענת, ששטח גידולי הטבק הוא גדול מדי.

בתגובה שוקלת מועצת הטבק לתבוע איסור יבוא טבק מזרחי על־ידי חברת „דובק".

מהדורה חדשה

עשרים וחמש
שנות המדינה

ארצי

מאת
אבא אבן

„ארצי" הוא סיפורה המלא של מדינת ישראל, המסכם את הדרך שעברה בכ"ה שנותיה בתחומי פנים וחוץ, ואת האתגרים שיהיה עליה להתמודד אתם בעתיד.

אבא אבן מתאר את מאבקיה של המדינה בבטחון, עליה וכלכלה, את החתירה הבלתי פוסקת לשלום ממשי ובן קיום לצד המאמצים הדיפלומ־טיים לחיזוק מעמדה של המדינה בין העמים.

מחיר הספר 28.50 ל"י

ספרית דבר

להשיג בחנויות הספרים ובסניפי „דבר"

מניות ושערים

ירידה בצמודי־מדד

הידיעות על כוונת הממשלה להקפיא את המחירים ולבלום את עליית מדד המחירים בחצי השנה הקרובה הביאו אתמול ליתר הצי־עות במסחר בצמודי־מדד. היו ירי־דות קלות. המחזור הצטמצם ב־4.62 מיליון ל"י.

הודעת חברת „פז־השקעות" על חלוקת מניות הטבה בצד הודעה של בנק המשכנתאות „טפחות" על חלוקת דיוידנד ומניות הטבה, הפיחו מעט רוח חיים במסחר, בעיקר בשלב הפתיחה. אולם ב־שלבי המסחר המאוחרים חלה דעיכה והמסחר שוב קפא, כפי שהיה בימים האחרונים.

במניות התעשייתיות נמשך ה־לחץ הלא מוסבר על מניות „אתא", בתקרב מועד הופעת מאזן החברה והודעות חלוקות לגבי התוצאות הכספיות של שנת 1972. יש כאלה הגורסים כי יהיו אלה לפ־חות ברמת שנת 1971, לעומת זאת יש הסבורים שתחול ירי־דה ברווחיות. מימוש ה„דובק" הוריד את המחיר ב־10 נק'. מניות „ארגמן" ו„תע"ל" מתנהגות בצורה חיובית מתוך ציפיה ל־המשך חלוקת בונוס מרווחים שו־טפים. במניות „שמן" התרחב ה־מסחר ל־17 אלף ל"י ע. נ., אבל המחיר לא נשתנה.

בקבוצת המניות הפיננסיות בלט ההיצע לשטרי ההון של „אי. די. בי.", היצע זה נקלט בעיקר ע"י בנק דיסקונט. את מניות בל"ל־טמוק מוסיפים לפקוד היצ־עים קטנים, אותם קלט הבנק ללא שינוי או בירידה קלה ביותר. במניות „טפחות" לא התקיים מס־חר בשל ההודעה על חלוקת די־וידנד ומניות הטבה. כן נמשך הביקוש למניות „אריה". בפתיחה הופיע ביקוש של כ־4,000 ל"י ע. נ. בשלב המשתנים נרשמה עליה נוספת של 8 נקודות.

המדד הכללי של שערי המניות ירד אתמול ב־0.11 אחוז. המחזור הסתכם ב־1.09 מיליון ל"י, מתוך זה בשלב של שערים משתנים 622 אלף ל"י.

דיוידנד ב„פז־השקעות" דיוידנד ב„בר־השקעות"

הנהלת „פז־השקעות" הודיעה אתמול, שבישיבת הדירקטוריון הוחלט להציע לאסיפה הכללית לשלם דיוידנד סופי לשנת המס־תיימת ב־31.3.73, כדלקמן: די־וידנד מזומן — 9 אחוזים ומניות הטבה בשיעור של 10 אחוזים.

בנקים מסחריים וחברות לאחזקות בנקאיות

שם הנייר	השער	ב־
א.ה.ה. ש	342	—
א.ה.ה. מ	345	—
אי.די.בי. בכ'	269.5	—
אי.די.בי.	221	+1.0
אי.די.בי. ב'	2795	—
אגוד	313.5	—
אי' בריטניה מב'	312	—15
אי' בריטניה ש	312	—20
אי' בריטניה מ	317	—
דיסקונט	108.0	—19.0
דיסקונט א	605	—20.0
המזרחי ש	157	—
המזרחי מ	158	+2.0
הפועלים מב'	358	—
הפועלים ש	340	—
הפועלים מ	342	—
בל"ל	295.5	
בנקים למשכנתאות		
אפותיקאי ש	219	—
אפותיקאי מ	221.5	—
כרמל מ	155	—
משכנת' בבנין	243	—30
פת' משכנת' ש	257	+2.0
פת' משכנת' מ	261	+1.0
שכון בכ'	172	—
שכון ב'	201	—
טפחות מב'	243	—
טפחות	239.5	—
מוסדות מימון ענפיים		
שלטן	119.5	—1.5
שלטן — 25% דיב'	—	
אוצר לתעשיה	222	—
חקלאות	84	—
פת. תעשיה מב'	75	—
ביטוח		
אריה	655	+2.0
הסנה	255	+1.0
סהר	223	—
צור	153	—0.5
מסחר ושירותים		
בית הרכב	67.5	—
דלק ש	212.5	+0.5
דלק מ	217	—1.0
קרור 1	434	+1.0
קרור 10	395.5	+0.5
חשמל	61	—
ספנות	206	+1.5
צים ש	—	—
צים מ	—	—
מקרקעין, בינוי, פיתוח והדרים		
אזורים	217	—
אפריקה 1	340	—2.0
אפריקה 10	287.5	—0.5
הכשר' הישוב ש	195.5	+0.5
הכשר' הישוב מ	197	+0.5
סול"ב ש	133	—
סול"ב מ	145	—
סול"ב ג'	133.5	—
נכסים	245	—2.0
ישרס	165	—2.0
מהדרין	175.5	—
מטעי הדר	100	—
בשקיעים	127.5	—
נאות אביב	79.5	+0.5
פרי אור	183	—
דסקו מב'	100.5	—2.0
דסקו	80	—2.0
ישפרו	115.5	—
תעשיה		
אליאנס	455	—
אלקו 1	113	—0.5
אלקו 2.5	104.5	+0.5
אלקטרה 1	246	—1.0
אלקטרה 5	244	—1.0
ארגמן מב'	380	—
ארגמן מ	378	—
ארגמן — 30% דיב'	373	—2.0
אתא ב'	137	—1.5
אתא ג'	136	—
אתא מסנה	129.5	—1.0
דובק	435	—10.0
כבלים	194	—2.0
טבע ש	949	+9.0
טבע מ	985	+19.0
כימיקלים	50	+0.5
לי אפשטיין	75.5	—
מולר	255	—
פניציה ש	125	—
פניציה מ	127	—
פניציה 10	130	—
נייר חדרה	295	—1.0
עסיס	251	+9.0
נחושתן	419	—
ערד	120	—
שמן	140	+2.0
תעל	298.5	—
חברות השקעה ולאחזקות		
אלגר ש	100.5	+1.5
אלגר מ	100.5	—3.0
אלרן ש	210	—2.0
אלרן מ	220	—
אמישר	62	—
מרכזית	239	—2.0
פועלים השק'	288	—
וולפסון 1	170	—
וולפסון ש	109	—1.0
וולפסון מ	112.5	—1.0
ירדן	77	—
אמפא	138.5	—1.0
דיסק' השק' ש	260.5	—0.5
דיסק' השק' מ	263	—0.5
מזרחי השק'	110	+0.5
בל"ל השק'	215	—
פריון	116	—
חסותה	108	—0.5
יצוא השק'	70	—0.5
כור	176.5	+1.0
כלל השק'	206.5	—1.5
כלל תעשיות	207	—2.0
ציון השק'	180	—
פמה	57.5	—0.5

מניות הנסחרות במטבע חוץ

אוניקו רג' א' מ	87	+1.0
אוניקו בכ' מ	99.5	—
ארגים	113	—
נפטא	53.5	—1.0
לפידות ש	121	—
לפידות מ	130	—16.0
פתוח תעשיה ג	158	—
גג	985	—
גגג	98	—0.5
אג"ח ניתנות להמרה במניות		
שטרי־הון בל"ל	146	—0.5
שטרי־הון בל"ל — 3	110	—
פת' משכנת' אג"ח	115	—
הכשר הישוב אג"ח	97.5	+2.0
אלקטרה אג"ח	168.5	+2.0
אתא אג"ח	99	+0.5
דיסק' השק' אג"ח	125.5	—1.0
מזרחי השק' אג"ח	100	—
אי.די.בי.	98	—1.0
ישפרו	106	+0.5
6½% מלווה פיתוח		
ר"ב	118.9	—
ר"ג	118.3	—0.4
ר"ד	117.1	—
ר"ו	115.7	+0.6
ר"ח	115.5	—0.5
רי"ב	115.6	—
רי"ד	113.5	+0.1
רי"ז	114.6	—
רי"ט	113.5	—
רכ"ב	112.3	—0.4
רכ"ד	112.4	—0.7
רכ"ט	113	+0.5
רל"א	116.1	—0.5
רל"ג	116.1	—
רל"ה	116.5	—
רל"ז	115.1	—
ר"מ	114.4	—
רמ"ב	113.9	—0.6
רמ"ד	114.4	+0.1
רמ"ז	114	—
נ"א	112.4	—0.4
נ"ב	111.6	+0.1
נ"ג	110.9	—0.4
נ"ד	108.5	—
5. מפעל המים		
(ג)	157	—1.0
(ד)	161	—
6. מלווה קליטה		
1961	190.8	+0.3
1961	182	+0.3
1961	174.5	+0.2
1961	163.3	+0.3
1962	177.5	+0.5
1962	170.4	+0.4
1962	160	—
1962	152	—
1963	267.4	+0.4
1963	247.4	+0.4
1964	241.9	—
1964	224	—0.5
1965	220.7	+0.3
1965	149	+0.5
1966	175	—
1966	147.7	+0.8
1967	167	—
1967	162.7	—
מילווה בטחון 1968		
א	100	—
ב	100	—
ג	99	+1.1
ד	188	—
ה	186.8	—0.2
ו	183.1	—0.4
ז	182.3	+1.3
ח	179.5	+1.0
ט	178	—1.5
י	182	—
מ"א	183	—0.6
מ"ב	180.9	—0.3
מ"ג	18.4	—0.2
מ"ד	178.1	+1.3
מילווה בטחון 1969		
א	179	—
ב	171.7	+0.7
ג	171.1	+0.2
ד	170.8	—
ה	168.7	—
ו	170.4	+2.4
ז	168.1	+0.5
ח	170.7	+0.6
ט	170.3	—
י	169.1	+1.0
כ"א	166.6	—
כ"ב	166.5	+0.4
כ"ג	163	+0.5
מ"א	169.8	+0.2
מ"ב	168.7	+0.1
מ"ג	163.5	+0.4
מ"ד	161.8	+0.6
מ"ה	159.8	—

עלה מחזור המטבע

מחזור המטבע עלה השבוע ב־53 מיליון ל"י ועמד על שני מיליארד ו־396 מיליון ל"י בקי־רוב — על כך הודיע אתמול בנק ישראל.

סעיפי הכיסוי: 194 מיליון ל"י בזהב, שני מיליארד ו־2023 מיליון ל"י ביתרות במטבע־חוץ (הכל כעו־גל למיליון ל"י הקרוב).

100 שעוני זהב, שמחירם 35.000 ל"י, נגנבו מחנות־תכשי־טים השייכת להרצל הגר ברחוב קטמפר בפתח־תקוה. הפורצים חד־רו לחנות בשעה שהרחוב הומה אנשים, אך לא נמצאו כל עדי־ראיה לפריצה.

מ. מושביץ: תעשיינים רבים אינם יודעים מה נעשה במפעליהם

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

יש מנהלים רבים של מפע־לים שאינם יודעים בדיוק מה נעשה במפעליהם — בביקורת זו יצא נשיא התאחדות התע־שיינים מ. מושביץ באסיפת התעשיינים, מיד לאחר שנבחר מחדש.

מושביץ הוסיף, שכמובן כל מנ־הל יודע פחות או יותר אם הוא מרוויח או לא, אבל יש דברים בסיסיים, כמו מחיר שעת־עבודה למוצר וכל מיני דברים שהם חשובים לניהול סביר של כל מפעל, אשר התעשיינים אינם יודעים זאת מפני שזה מסובך. כאשר מבקשים בהתאחדות התע־שיינים מאנשים או דיווחים על שכר ורווחיות — אי אפשר לקבל נתונים אלה. נשיא התאחדות ה־תעשיינים הטעים, שאם רוצים לבנות תעשיה רצינית חייבים למ־סור להתאחדות את הנתונים, פרט לסודות מקצועיים ממש.

בעד מקסימום העלאות מחירים

אשר לרווחיות התעשיה אמר מושביץ, כי שנת 1973 תהיה שנה לא רעה, אבל הוא חושש ש־1974 ו־1975 תהיינה שנים קשות. על כן הוא מייעץ לתעשיינים לא לקבל את פניית שר המסחר וה־תעשיה חיים בר־לב להימנע מ־העלאות מחירים בלתי־חיוניות אלא להעלות את המחירים עד לאפשרויות. „אם היום אפשר להרוויח מקסימום בגלל הקונ־יונקטורה — אנו חייבים לעשות זאת" — אמר מושביץ. „הכרחי ל־צבור רזרבות מפני שבשנים הבאות נשלם בעד המשגים שנעשו במשק ב־1972 ו־1973". לדעתו, נעשו שגיאות חמורות, שבין הטעים, שהיתה זו ... בלתי־רגילה להוריד את שער מס־ההכנסה ב־1973 וכי ... שר מצד אחד לדבר על אינפלציה ומצד שני להזרים מיליונים ... שק".

„תדיראן" שוקל שיתוף־פעולה עם חברה גרמנית

מאת ישראל יבדרב, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — „אוואישן ויק" ... כי חברת „תדיראן" בוחנת האפשרות של שיתוף פעולה עם חברה מערב־גרמנית בהקמת ... על באירופה. לפי התחזית ערך המכירות של ציוד קשר ... מתוצרת „תדיראן" ל־90 מ... דולאר במשך השנה. כותב השבועון, הקמת מפעל חדש דומה תאפשר ל„תדיראן" ל... רות על השוק של נאט"ו.

עוד כותב השבועון כי ... „בואינג" תמסור לעיראק ... מטוסי תובלה וחלקי חילוף ... 72 מיליון דולאר. לפי ה... יישלחו לעיראק שלושה מ... „בואינג 707", שני מטוסי „בואינג 727" ושני מטוסי „בואינג 737". המטוסים יישלחו ב... שנת 1974.

מחיר ההודיים ירד

המחיר הממוצע של בשר הודו ירד אתמול במכרז השבועי ... 4.80 ל"י לק"ג לסיטונאים לעומת 5.20 ל"י לק"ג במכרז של השבוע שעבר. הכמויות השבוע היו ... לות. יותר הוצעו ל־320 טון לעומת 230 טונות בשבוע הקודם.

דובר משרד החקלאות ציין ... מחיר ההודיים (זכרים) היה ... 5.10 ל"י לק"ג לסיטונאים לעומת 5.50 ל"י בשבוע הקודם. מחיר הודיים (נקבות) היה 4.80 לק"ג לעומת 5.20 ל"י בשבוע הקודם.

בעקבות העודף בהודיים ... שנים צפויה גם ירידה במחיר לצרכן.

הופיע כרך חדש של „דפי זהב"

המהדורה החדשה של „דפי־זהב" לאיזור תל־אביב, יצאה ל־אור בימים אלה וכבר החל ב־חלוקתה בסניפי הדואר באיזור.

ב„דפי־זהב" החדש 20.000 תו־ספות, שינויים ועידכוני שמות, כתובות ומספרי־טלפון.

כמו־כן מופיעים במהדורה ה־חדשה 40.000 מנויים, לעומת 36.000 מנויים שהופיעו במהדו־רה הקודמת.

שמות ומספרי טלפון רבים ה־מופיעים ב„דפי־זהב" אינם מופי־עים עדיין במדריך הטלפון הרגיל (לאיזור ת"א) שלא עודכן זה קרוב לשנתיים.

שערי מטבע חוץ בין־בנקאיים באירופה

יום ה', 21.6

מסירה מיידית

2.5760/70	דולר ארה"ב	ל־1 לירה שטרלינג
2.5570/90	מרקים גרמניים	ל־1 דולר ארה"ב
3.0540/70	פרנקים שוויצריים	"
4.23/4.24	פרנקים צרפתיים	"
601/604	לירות איטלקיות	"
37.50/53	פרנקים בלגיים	"
2.7100/50	פלורינים הולנדיים	"
264.75/265	ינים יפניים	"

זהב

מחיר אונקית זהב 119־121 דולר

מסירה מאוחרת

	ליש"ט	מ"ג	פ"ש
חודש	2.5735/2.5748	2.5510/2.5550	3.0385/3.0430
3 חודשים	2.5671/2.5684	2.5385/2.5425	3.0115/3.0160
6 חודשים	2.5568/2.5582	2.5190/2.5240	2.9810/2.9870
12 חודשים	2.5366/2.5383	2.4890/2.4960	2.9270/2.9340

מתקן לקייטנות וקבוצות

250 מיטות על חוף־הים
כולל שרותי מטבח,
לינה וסככות פעילות

לשמוש בחודשים
יולי אוגוסט

* * *

להתקשר טל. 4024—051.

חברת פארק הירקון בע"מ

מכרז מס. פ. י. 8

שלד הגן הטרופי
עבודות עפר, בטון ואבן

חברת פארק הירקון מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים לביצוע העבודה הנ"ל. רשאים להשתתף במכרז רק „קבלנים רשומים" לעבודות נשוא המכרז בהתאם לחוק „רישום הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיות" תשכ"ט—1969 ותקנותיו.

את התכניות, הפרטים, תנאי המכרז וטופסי ההצעות אפשר לקבל במשרדי הפארק, ליד רוקח תל־אביב מול יריד המזרח (בתוך הפארק) טלפון 776133/4־03, תמורת תשלום של 100.— ל"י, בין השעות 08.00—13.00. תשלום זה אינו מוחזר.

קבלן הרשום כנ"ל המעוניין להשתתף במכרז זה יגיש את הצעתו להנהלת הפארק ע"י הכנסתה לתיבת המכרזים במשרדי הפארק עד יום ששי 6.7.73 בשעה 12.00.

סיור קבלנים ייערך באתר העבודות ביום שישי 29.6.1973 שעה 08.00. מתאספים ליד משרדי הפארק.

על מגיש ההצעה לצרף ערבות כמפורט בתנאי המכרז. התשלום בהתאם לתנאי התשלום המפורטים במסמכי המכרז.

את ההצעה יש להגיש בהתאם לתנאי המכרז וכל שינוי בהם עלול לגרום לפסילתה.

הרשות בידי הנהלת הפארק לקבל את ההצעה כולה או רק חלק ממנה.

אין הנהלת הפארק מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה או הצעה כלשהי.

בן־אהרון: ההסת' מתייצבת לפני חבריה בחירות בתנאי לוחמה — לא רגיעה

מאת סופר „דבר" ברחוב…

…אמת הדבר מחלוקת מ… חברתית, כלכלית, רעיו… מצויים בתוך מגמה המעו… ומתוצה לו" — אמר מזכ"ל ההסתדרות י. בן אהרון בכינוס… לקראת הבחירות של מועצות הפועלים… שנערך אמש בקריית…

בן אהרון אמר זאת כלפי אלה… שטים להתייצב בפני פועלי… לא רק ברשימת אמת, אלא „נגד אמת". בן אהרון אמר, ההסתדרות מתייצבת לפני הבחירות הקרובות בתנאים של לחימה ולא רגיעה. „המערך מתייצב… פועלי ישראל כאשר הוא… תומך אמת. על החברה… אלית על כל מיגוניה, כיבר… תולית ומתולוקה". הוא הביע… לה, על אף שמייבל במערכת… זות „לא לגבוע מטיכה ולא… חת פורים אלא להתייצב בבגי… עבודה בפנים האמיתיות". הוא

הזהיר מפני סכנת מלחמת מעמדות פנימית בתוך ההסתדרות בין שכבות שונות של עובדים העלולה לפורר, די לסגרע זאת, קרא לחזק את ריכוזיות ההסתדרות, לא בדרכי ביורוקרטיה אלא בהגברת הדמוקרטיה הפעילה בתוכה. „מרבים לדבר אצלנו בשנים האחרונות על ריבוי השביתות הלא חוקיות. הגיע הזמן שהשפה באוקת ההסתדרות ונתאם אותה למציאות החדשה. ואולי אז תהיינה פחות שביתות שתוכרזנה כבלתי חוקיות".

לדעתו, צריכה שאיפתה בארבע השנים הבאות להביא לכך שפועל יוכל לחיות בכבוד משכרו, להקטין את ההכנסה מתוך ולהגדיל אותה מעבודה".

את הכינוס פתח יו"ר מחלקת הארגון א. הראל שאמר, כי מטרת כינוסי הנבחרים בכל הארץ היא גם להודות להם על פעולתם במערכות ההסתדרות בארבע השנים האחרונות. להביא באמצעותם לכך שבבחירות הקרובות ישתתפו מקסימום של חברים ולדאוג שהבחירות תהיינה הוגנות, סוחרות ובאווירה חברתית טובה.

בירך את הכינוס, שבו השתתפו כ־500 פעילים מראשון לציון עד דימונה, מזכיר מועצת פועלי קריית גת א. שבתי.

מקרינים סרטים כדי לעורר עניין

מאת כתבר „דבר" בנגב

אמצעי נוסף, כדי לעורר את התעניינותם של חברים באספה הכללית של הקיבוץ ב… הפעלה בקיבוץ אפיקים.

באסיפת הקיבוץ, המתקיימת בדרך־כלל אחרי הקרנת הסרט „אירוויזיה" בסלקולית, מקרינים בפני באי האסיפה סרט דוקומנטרי בהתכבבות יומן השבוע, האשר את האירועים שקרו באפיקים במשך השבוע. הקרנת הסרט נמשכת בין 10 ל־15 דקות.

„קרן ירושלים" תקים שני גנים בשטח של 100 דונם החל בסתיו 1973 בין מלון המלך דוד, ימין משה ותחנת־הרכבת, בהשקעה של חמישה מיליוני דולאר. הפארק יהיה מוכן לקראת 1975. שטח זה יהיה חלק מ„פארק ירושלים", המקיף את חומת העיר העתיקה. תרומה של קרן בלומפילד מקנדה תאפשר את שימור האיזור בהתאם לתכניות האדריכל אולריק פלגר, המותאמות לאפשר להולכי־רגל להגיע מטלביה עד שער יפו ומתחנת הרכבת לממילא בלי להיתקל בתנועת כלי־רכב. עם השלמת הפרוייקט ישמר הנוף המיוחד של חומות העיר העתיקה, הר ציון והרי מואב ויוספק מקום למנוחה בתוכי העיר המתפתחת.

דוד טנה הובא למנוחות

אישי ציבור וקהל רב, ובראשם ראש הממשלה גולדה מאיר, חלקו אתמול כבוד אחרון לדוד טנה ז"ל, יו"ר מועצת המנהלים של בנק „טפחות" ולשעבר מנכ"ל משרד השיכון.

ארונו של המנוח הוצב בשעה 10 לפני הצהריים ברחבת בנק „טפחות" בתל אביב וקהל רב של ידידים, בני משפחה ומוקירי זכרו, עבר על פניו. בין השאר עברו ראש הממשלה גולדה מאיר, שר העבודה י. אלמוגי, מזכ"ל ההסתדרות י. בן אהרון, ראש העיריה י. רבינוביץ, ח"כ ל. אליאב, א. הרצפלד, מנהלי בנקים ועובדים בכירים במשרד השיכון. במקום אמרו מילות פרידה שר השיכון ז. שרף, מנכ"ל „טפחות" ב. כן, והמשנה לנשיא האוניברסיטה בתל־אביב האלוף (מיל.) דורון.

לאחר תפילת „אל מלא רחמים" יצא מסע ההלוויה רב המשתתפים אל בית העלמין בקריית־שאול.

ליד הקבר הפתוח נפרד מן המנוח סמנכ"ל משרד השיכון שלמה אבני.

לגבורת הקבר הובאו זרי פרחים רבים. (ע)

זורע: מינהל מקרקעי ישראל איננו מחלק מתנות

„מינהל מקרקעי ישראל איננו מחלק מתנות, אלא מקצה קרקעות לפי מכרז פומבי, או לפי הוראות שרים במיוחדים שיש להם זכות לכך. בכל מקרה, הקרקע מוקצית לפי הערכת ה־ שמאי הממשלתי, שאינו תלוי במינהל".

דברים אלה אמר אתמול מנהל מינהל מקרקעי ישראל מאיר זורע, בהשיבו לביקורת בעתונות על הקצאת קרקעות למשקיעים בחו"ל, כגון ליד נתניה ובשטח שנלר בירושלים. זורע הופיע בתכנית „על מספרים ואנשים" ב„קול ישראל".

זורע ציין, כי לאחרונה הוקטנה תקופת השכירות של הקרקע משנה להפני שנה, ומשקיע מחו"ל חייב להתחיל על פרטי הצעתו תוך חצי שנה לאחר שהשמאי קבע את ה־ פוטה. התשלום על הקרקע הוא בעת חתימת החוזה.

עם זאת, אין למנוע את התופעה שעוברות שנתיים עד ביצוע הפרוייקט.

הדובר הדגיש, כי המינהל מוקד על כך שחוזר הפיתוח ימומש בהלואם. כל המקבל קרקע מהמינהל חייב להגיש הכניות בהתאם לכיתוני הפיתוח ולשמור על לוח זמנים של בניה. אם הוא איננו עומד בכך, נוקטים נגדו אמצעים והוא חייב להחזיר את הקרקע.

בתשובה לשאלה ביחס למקרה, שבו קיבל אדם שטח למטרות שירות בהלפיות בירושלים והשכיר חלק מהשטח למסעדה, אמר הדובר, כי הוא הקים במקום בניין תעשייתי. „המינהל יכבה ע"ש את הייעוד של המקום".

בקשר לקרקעות שהוקצו לבתי מלון, אמר זורע כי עד התיירות מוסמך לקבוע בעניין זה ואילו המינהל מקבל על כך שהמלון יוקם באותו אתר ובאותה צפיפות. שום חלק מההון לא ניתן לבתי המלון, ולפי החוק רצועת החוף פתוחה לציבור. לאחרונה הקפיד המינהל על ביצוע חוק זה בחופי הכנרת.

הדובר הוסיף, כי באשר להתאים מקבלים, מסכים גם הפרדים המוסמכים את שיקוליהם ביחס להקצאת קרקעות. למינהל הכפוף לשרי החקלאות והאוצר, יש השפעה רבה על מדיניות הקרקע. במקומות מסויימים כמו המינהל על הקרקע, ואילו באזורי הנגב והגליל הוא מקצה קרקעות למטרות פיתוח.

להלן אמר, כי לדעתו יש להוציא קרקעות יקרות למכרז ואילו במקומות חלים יותר לבנות שיכונים למטרות סוציאליות. במקרה זה הסובסידיה ניתנת לצרכן, ההמקבל הראשון יכול להעביר את זכותו במחיר יקר ולכן רצוי לבטל את ההופעה. (ע)

ד"ר אוסטשינסקי לדירקטוריון בנק לאומי

בישיבת הדירקטוריון של בנק לאומי הוחלט לצרף לדירקטוריון את ד"ר אליקים אוסטשינסקי, המנהל הכללי של אגודת המרכזים הקואופרטיבית של יקבי ראשון לציון וזכרון יעקב בע"מ. החל מ־1.7.73 כן הוחלט לפרוש הדירקטוריון של הבנק ד"ר ז. כהנא, לאחר כ־12 שנות הכהונה בדירקטוריון.

פרי דיון משפטי נוסף בעניין מלון „היאט"

ביטול עיסקת המקרקעין עמם. אם לא תגלית הפגישה — תתנהל, כנראה הפרשה לבית־המשפט המחוזי.

כזכור ביקשה חברת „פרנשהיל", בראשותם של משקיעי־חוץ יהודים מחוץ־לארץ להקים את מלון „היאט" על שטח של כ־30 דונם, בשיפולי הר הזיתים, על רכס הגבעה הצרפתית. בתחילה הוצע לה על־ידי המינהל להחכיר את השטח והיא הסכימה. אולם לפי־ נתה הוסכם אחר־כך בין הצדדים, כי הקרקע תימכר לה. נציגי החברה מוסרים, כי מכירה זו אושרה גם על־ידי ועדת השרים לענייני כלכלה. אולם המכירה לא נחתמה, ותחת זאת הודיע לחברה כי ניתנה הוראה לעכב כל הוד־ לסות־מכר המתייחסות לבתי־מלון. על כן חזר והציע המנהל ל„פרנשהיל" כי תחכור את השטח, אך לם החברה לא הסכימה להצעה זו ותבעה את ביצוע הסכם־המכירה.

מינהל מקרקעי ישראל עמד בי־ שלו והודיע לחברה, כי אם עד סוף החודש מאי 1972 לא תקבל את הצעתו הוא יבטל את עיסקת הקרקעין. כשהחכיכה החברה לע־ מוד בסירובה — בוטלה העיסקה ב־15.5.73.

„פרנשהיל" פנתה, באמצעות עו"ד ש. תוסיה־כהן, לבית המש־ פט הגבוה לצדק וביקשה להורות למינהל לחזור בו מבעולתו. בעי־ תירה טענה החברה, בין השאר, כי השקיעה עד כה בפעולות תכנון בשטח סכום של 2 מיליוני לירות וביקשה לקבוע כי על מינהל המקרקעין לקיים את הסכם המכירה. כן ציינה העתירה שנודע לה, כי המינהל מתכוון למכור את השטח לחברה מתחרה.

השופטים צ. ברנזון, מ. עציוני וי. כהן קבעו, כי כיוון שהמדובר בעיסקת־מכר שהשעתרת טוענת כי הפרו אותה, אין בית־הדין הגבוה לצדק יכול לטפל בפרשה מקום שמקומה בבית־משפט רגיל. עם זאת ציינו השופטים, כי זה מצי־ עים למינהל מקרקעי ישראל לש־ קול את האפשרות לעכב כל עיס־ קה אחרת בשטח האמור, עד לאחר בירור זכויותיה החוקיות של ה־ עותרת בתביעה לבית המשפט המחוזי. (ע)

נאסרו בעקבות הפרעות על רקע העתקה בבחינות

…תלמידים רעננים מקרוביהם … הפרעו על רקע של העתקה בבחינות הבגרות. נדונו למאסר של … אחד על ידי שופט השלום … סיגל בירוחא.

… התלמידים, — עיסא מחור … מצבנה, בן 18, ועיסא סהמד … שב בן 23 — נבחנו בהיגות … בהשבחות שני מורים, עיסא … ה הסול נאסר אל יתום מבית … ד. בהמלך המוכה הבחינה … דים ששני התלמידים מעתיקים, … מבה על כך הוציא אותם מן … זינה.

… כעבור שעה קלה חזרו התלמידים המוצאים יחד עם שנים מקרוביהם, ולדברי התביעה תקפו את המורים באלות עד זוב דם. המשטרה הגיעה למקום ועצרה את … התוקפים.

… ציין, כי מטה משטרת נפת … לחם קיבל לאחרונה פניות … מבתי ספר שונים בגדה המערבית, … מבקשים הגנה בקשר עם בחינות … הבגרות הנערכות בימים אלה. ה… תרים חוששים מפני תקיפות מצד … תלמידים המוצאים מהבחינות בגלל … העתקה. מנהלי בתי הספר הודיעו … למשטרה, כי המורים חוששים מפני … תלמידים ולכן הם מבקשים להי… משטרות שומרים ליד בתי־ … הספר. המשטרה נענתה לבקשה, … בשעות הבחינות נמצאים סיורים … שוטרים ליד בתי הספר. (ע)

קופת־חולים של ההסתדרות הכללית · מחוז תל־אביב · לוח התורנויות

א. תורנויות לילה

מתקיימות ערב ערב, כולל שבת וחג, בשעות 8 בערב עד 12 בלילה (פרט להדר־יוסף מ־8—11) במרפאות דלהלן:

1. מרפאת אילון התורנות סגורה באותה זמני. החברים מסניפי: אילת, יד־אליהו, רמת־הן, עממי ג' ורמת־ישראל, יפנו למרפאה ביו נין, טל' 101.
על חידוש התורנות נודיע דוד אדום, רח' כוא"ה 13, בוכן.
2. מרפאת התקוה ב־ רחוב דו פינת רח' כרכיהז, טלפון 51123 — להחברים מסניפי: התקוה אי ובי נסקה, כפר שלם וחלק הקרוב ליד־אליהו.
4. מרפאת בית שאבן
3. מרפאת הדר יוסף רחוב קהילת ורשה מספר 10—13, טלפון 178095 בשעות 8.00 עד 11.00 בלילה לחברים בסניפים: הדר יוסף, נוה שרת, בהלית, רמת החייל, תל־ברוך וכן לחברים בשכונות הקרובות לסניפים
61 רחוב יסוד המעלה פינת לדנסקי טל 34483 לחברים מסניפי: נווה־שאנן, וסינגבון ופלורנטין.
5. מרפאת קמביץ, רח' וגדת קסביץ 30, פינת יהודה המכבי טל 444404 — לחברים מסניפי צפון, רבינוביץ רמת־אביב, עייך כהם הייה בבאדי — לפי רצת החברים הישנים לפנות לסביביה או הל נורדי — …
6. מרפאת תל נורדוי רח' רב הוז … טלפון … — לחברים בסניפי: תל־נורדוי, אחוזת אחוזים, גליציה, הנמל, רבנים יהלק … באורי — יפו שב' החברים, הנהנים לפנות להל נורדוי או לסביביה לפי בחירתם
7. מרפאת קרית שלום רחוב דובנוב 12 טלפון 822715 לחברים בסניפי קרית־שלום והסביבה.

ב. החברים מסניפי: מגדל ברג, בת. אור, אליעזר, שבזי, יגה הגביא ומגדלי פיורי — מוקיקים לרפואה בין השעות 8 בערב עד 7 בבקר, יפנו למגן דוד אדום, רח' כוא"ה 13, טלפון 101.

ב. תורנויות ערב שבת בימי שישי משעה 2 אחה"צ עד 8 בערב מתקיימות תורנות במגן דוד אדום רחוב כוא"ה 13, טלפון 101.
1. בית מרקחת
במרפאת מגדלברג — רח' אלנבי 75, טלפון 614467 בין השעות 2.30 — 5.00 אחה"צ
2. בית מרקחת
ברח' זבוטינסקי 42, טלפון 284221 בין השעות 2.30 — 5.00 אחה"צ.
3. מעבדה
בזמנהוף בין 4—5 אחה"צ.
ג. תורנויות שבת וחג
1. מתקיימות בין השעות 9.00 — 11.00 לפנה"צ במרפאות: כלבי"ת התקוה, א' שדרות רוטשילד 20, הדר יוסף, יד אליהו, יד נה הנביא, כפר שלם, מגדלברג — רחוב אלנבי 75 טלפון 614467, נוה שאנן, קרית שלום, רמת החייל, קמביץ, רמת אביב ותל נורדוי.
משעה 1.00 בצהריים עד 8.00 בערב בהקמ־ בית הורות במגן דוד אדום רחוב כוא"ה 13, טלפון 101.
2. רופאים מקצועיים — לפי סניפי המחוז.
במרפאה מגדלברג רחוב אלנבי 75 טלפון 614467. א. רופאי א.א. ג. ודמ. פא עיניים בין השעות 9.30 — 11.30 לפנה"צ
ב. כירורג בין השעות 9.00 — 12.00 לפנה"צ.
3. תורנות מעבדה לכל סניפי המחוז
בזמנהוף רח' זמנהוף 34, טלפון 284242 בשעות 11—9 לפנה"צ 4—5 אחר הצהרים
בית מרקחת מרכזי
במרפאת מגדלברג רחוב אלנבי 75 בין השעות 9.30 — 12.00 לפנה"צ 4.00 — 9.00 אחה"צ.
הערה:
ב. בית המרקחת מגדלברג, רח' אלנבי 75 פתוח בימי א' ה' ב־ שעה 8 בבוקר עד 7 בערב ללא הפסקה.
3. אחרי הרפואה 12 ב־ לילה ועד 8 ב־ בוקר מתקיימת תורנות לילה במגד"א רח' כוא"ה 13 טלפון 101.

5000 מקומות־ישיבה בלבד יוקצו לצופים בפסטיבל הפולקלור

כ־5000 מקומות־ישיבה בלבד יוקצו לצופים באירועי הפסטיבל הבין־לאומי לפולקלור, שייערך בחודש הבא בכלל 17,000 מקומות הישיבה באיצטדיון העירוני. ביטולם של 12,000 מקומות־ישיבה בא לאפשר לצופים באירועי הפסטיבל זווית ראייה מיטביות.

בקריית הפסטיבל, שייערך בחסותו של סגן ראש־הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון, הוכנו 350 בקומות בהם יאוכסנו חברי 9 להקות המחול שישתתפו בפסטיבל. בבנייני המגורים ובמתקנים השונים נעשו שיפורים ושיפוצים רבים.

תובעים להגדיל נפח האשראי לפרדסנות

מאת סופר „דבר" לענייני חקלאות

התאחדות הפרדסנות של המועצה לשיווק פרי הדר, פנתה אל משרד החקלאות בבקשה לסייע לה במו"מ עם „בנק ישראל" על הגדלת נפח האשראי לפרדסנות, בהתאם להתייקרות הוצאות הייצור, השכר, הדלק, העבודה והשירותים השונים.

מנכ"ל „תנובה אקספורט" ראובן אילנד מסר אתמול, כי ענף ההדרים הוא ענף היצוא היחיד שאינו נהנה מהסדרי אשראי הנהוגים לגבי כל ענפי היצוא האחרים בחקלאות ובתעשיה. בענפים אלה מקבל, בנוסף על מימון היצוא, לתת ליצואן אשראי בגובה 90 אחוז מערך התוצרת כדי לכסות את התקופה עד שייגבו הכספים מהקונים בחו"ל. המשרד בענף ההדרים בחזק מבחינה זאת ועמדת „בנק ישראל" במו"מ על כך היתה מאכזבת. הסתבר, כי לא די בלבד שאין כוונה לשפר את מצב האשראי, אלא שגם המימון הדרוש לכיסוי ההתייקרויות איננו מובטח. אילנד ציין, כי במצב הקיים מקבלים הפרדסנים 10 ימים לאחר הספקת הפרי רק 20־25 אחוז מערך המשלוחים ואת השאר הם מקבלים לשיעורין, טיפין־טיפין, במשך שנה שלמה. מגדלי ההדרים תובעים, איפוא, הגדלת נפח האשראי למימון ההתייקרות וכדי שאפשר יהיה לשלם לפרדסנים את התמורה ככל האפשר מוקדם יותר.

לשיקום הפרדסים נפגעי הקרה

נציגי ארגון ההדרים עומדים להיפגש בראשית השבוע הבא עם שר החקלאות ח. גבתי ולהעלות בפניו את שאלת מימון השיקום של הפרדסים שנפגעו בקרה, בהתאם להמלצות „ועדת זקס".

חברי מזכירות הארגון ד. סודיבסקי וי. פריים מסרו אתמול, כי חצי־שנה לאחר הקרה וכמה חדשים לאחר מסקנות „ועדת זקס", עדיין לא קיבלו הפרדסנים פרוטה אחת לשיקום הפרדסים נגפעי הקרה. המשרדים החקלאיים האוצרים קיבלו אמנם, הוראות לדיזום, אך לא לביצוע. הפרדסנים נאלצו כבר לבצע חלק מהעבודות הקשורות בשיקום הפרדסים, ובד בבד נתבעו גם להחזיר את כספי המיקדמות לציבור, שקיבלו בשנה שעברה. המדובר בשיקום 5000 דונם פרדסים וסכום המינימום הנדרש הוא 150־200 ל"י לדונם.

סופר „דבר" מציין, כי בסיכומי ועדת הכלכלה של הכנסת ב־13.3 ש.ז. נאמר בסעיף 10: „הוועדה מבקשת מהממשלה לדווח לה בעוד שלושה חודשים על האמצעים שננקטו בתחום השיפול בנזקי הקרה בפרדסים, וכן על ההסקנות לגבי העתיד, לשיקום הנטעים שנפגעו".

קציני־משטרה איטלקים ערכו חקירה בכרמיה

שני קציני־משטרה איטלקים, שהגיעו במיוחד לישראל, ערכו חקירה בקיבוץ ברמיה, בקשר עם מעשה הבלה שנעשה בחודש שעבר במילאנו על־ידי אנאר־כיסט איטלקי, ששהה בקיבוץ זה.

שני הקצינים, קולונל פאולו בגגיאלה ממשטרת מילאנו וסרן רוסי פיאצה בבסיס בטטורת איטליה — הגיעו ביום ג' לישראל. הם חקרו את חברי הקיבוץ בקשר לאנארכיסט האיטלקי ג'אן פרינקו ברטולי, כזכור זרק האיש לפני יותר מחודש רימון בקריה שהרג את הכן במילאנו. בהתפוצצות הרימון נהרגו שלושה אנשים ונפצעו בפצוע.

אחת כשלעתה של החקירה הייתה לבירור כיצד שברטולי שהה כאן לפני כשנתיים. הוא הגיע לישראל בפברואר 1971 עם דרכון על שם אחר ושהה בקיבוץ כרמיה כמתנדב עד 8 בסוף הכנה, בקיבוץ הכירוהו תחת השם „רוברטו". בתום שהותו בארץ הפליג באניה מחיפה למרסיי, ויובים לאחר הגיעו בצרפת זרק את הרימון. בחקירה הגברה, כי הרוימן היה מתוצרת ישראל.

בזמן שהותו בקיבוץ לא הסתיר המתנדב את דבר היותו אנארכיסט. אף על פי כן הצליח להתחבב על אנשי המשק והועסק בעיקר בלול של הקיבוץ.

אל שני הקצינים האיטלקים נלוו סגן־ניצב ראובן ביגקובסקי מהמטה הארצי של המשטרה ורב־פקד י. חסן. החוקרים פגשו עם חברי הקיבוץ שהכירו את האנארכיסט. ביניהם מרכז ענף הלול נח שטסברג, מזכיר המשק שלמה ברק והמטפלת במתנדבים רחל רוד.

הקצינים קיבלו את מלוא העזרה מצד המשטרה בעת שהותם בארץ. (ע)

800,000 ל"י יושקעו במועדון קהילתי באופקים

מאת סופר „דבר" בנגב

800,000 ל"י יושקעו במועדון קהילתי בשכונה חדשה באופקים, שיוקם על־ידי מועצת הפועלות בשיתוף עם המועצה המקומית.

במועדון, שבנייתו תושלם תוך שנה, יהיו גם מועדונים ל־100 ילדים, חדרים לחוגים שונים ועוד.

ריבה טבצ'ניק הביאה את ברכת מועצת הפועלות לטקס יריית אבן הפינה שנערך אתמול בעיירה. בטקס בירכו גם מזכיר מועצת הפועלים שמואל קבי וי. בן־טובה, ראש המועצה המקומית.

דורית גבעאה, בת 20, תיירת מארה"ב, המתגוררת במלון „יונה" ברחוב הירקון בתל־אביב, נשדדה על־ידי שני אלמונים, רוכבי אופנוע, שחטפו ממנה את תיקה שעה שהיתה בדרכה לבית המלון.

ד"ר מ. חיאט — מנהל המכון לחקר רווחיות החקלאות

ד"ר מאיר חיאט נבחר למנהל המכון לחקר ריווחיות המשק החקלאי במקומו של ד"ר י. לוהה שפרש לגימלאות — מסר יו"ר מועצת המנהלים של המכון, פרופ' ר. בקי.

ד"ר חיאט כבר נכנס לתפקידו. כן נמסר, כי ועדת ההיגוי של המכון, בראשותו של חיים רגב, עוסקת עתה בגיבוש תוכנית עבודה רב־שנתית, בהתאם להמלצות הוועדה, שבראשה עמד ד"ר עזרא סדן, בהפקולטה לחקלאות. ועדה זו בדקה במבנו הכבית לגבי דרכי של המכון בעתיד.

נפטר הפסיכיאטר זיגפריד פליגלמן

ד"ר זיגפריד פליגלמן, מנהל המחלקה הפסיכיאטרית שליד בית החולים רמבם בחיפה, ומי שהיה בעבר הרופא הראשון כפסיכיאטר מחוזי במרחב חיפה, נפטר ביום ד' ממחלת לב בחיפה, בן 62 היה במותו.

המנוח נולד בפולין, שם הוסמך בשנת 1939 כרופא עם תום לימודיו באוניברסיטת קראקוב. ב־1947 עלה ארצה, לאחר שעברה עליו השואה באירופה. הוא התגייס לצה"ל, שירת בו בצבא כרופא פסיכיאטר, והיה עם מניחי היסוד למחלקה הפסיכיאטרית שליד בית החולים רמבם בחיפה. הוא הקים תחנות לבריאות הנפש בחיפה ובאיזור הצפון. זכה להערכה בשל גישותיו הרפואיות המתקדמות כאחד הפסיכיאטרים הבולטים בישראל.

הניח אשה, בן ובת. (ע)

לוויתו של המנוח בערכה אתמול אחה"צ בהשתתפות קהל רב של רופאים, אנשי הסגל הרפואי של ביה"ח רמב"ם. עם ספד לו מנהל בית־החולים ד"ר מ. ליטר. הוא העלה קווים לדמותו ברוכת המעש והזכיר את היכגיו הרפואיים.

בבית העלמין החדש בחוף הכרמל, ספד למנוח ד"ר י. כילה, הפסיכיאטר הארצי הראשי במשרד הבריאות. הוא ציין, כי המנוח יסד את המחלקה הפסיכיאטרית הפתוחה הראשונה בארץ ליד בית־חולים כללי. (ע)

יקירתנו
אלישבע עמיר
איננה

הלויה תתקיים היום, יום ששי, כ"ב סיון תשל"ג (22.6.73) בשעה 12.30 בצהריים, בבית העלמין בחולון.

נפגשים ליד השער החדש של בית העלמין.

המשפחה האבלה

במלאות חמש שנים לנפילתו של בננו ואחינו היקר
אברהם אלתר (אמלי) ז"ל
עליה לקבר בבית העלמין הצבאי בקרית שאול ביום שלישי כ"ו סיון תשל"ג 26.6.73 בשעה 4.30 אחה"צ
אוטובוס מיוחד יצא מכיכר אתרים בשעה 4
המשפחה

אבלים על מותו של
ד"ר זיגפריד פליגלמן
ידיד יקר וחבר מסור
במשך שנים רבות של עבודה משותפת
ומשתתפים בצערה של המשפחה השכולה

פרופ' י. מרגולין
וחבר עובדי האגף הרפואי
גוינט — מלב"ן בישראל

לדב בר־אל
ומשפחתו
משתתפים באבלכם הכבד
במות האב
נתן בר־אל ז"ל
חברי ועובדי מושב חרות

לפניה ארצי
ולדגניה א'
אתכם בצערכם על מות
יואל ז"ל היקר באדם
בית אפיקים

הסוכנות היהודית
א ב ל ה
על מותו של
דוד טנה
מראשי הקולטים, מגדולי הבונים
מוותיקי ובחירי עובדי הסוכנות היהודית

הננו אבלים על מותו של
דוד טנה ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה
בית סולל בונה.

על מות
דוד טנה ז"ל
מנהלו ובונהו של אגף־השיכון
אבלים
שר העבודה
יוסף אלמוגי
הנהלת המשרד ועובדיו

הרשויות המקומיות בישראל
אבלות על מותו ללא עת של
דוד טנה ז"ל
המנכ"ל הראשון של משרד השיכון
ומשתתפות בצערה של המשפחה
פנחס אילון
יו"ר מרכז השלטון המקומי בישראל

בית „מקורות"
אבל על מות
דוד טנה ז"ל
יו"ר מועצת המנהלים של בנק טפחות
ומשתתף בצער המשפחה

האופרה הישראלית
אבלה
על מותו של
דוד טנה ז"ל
חבר מועצת האופרה הישראלית

האגודה לתרבות הדיור
אבלה
על מותו של הידיד הנאמן
דוד טנה ז"ל
לשעבר מנכ"ל משרד השיכון
ומשתתפת בצער המשפחה

המחלקה הטכנית
של קבוצי השומר הצעיר בע"מ
אבלה על מות
דוד טנה ז"ל
מחלוצי מפעל הבניה
המנכ"ל הראשון של משרד השיכון
תנחומים למשפחה

ישראלום
חברה ישראלית לבתים ונכסים בע"מ
אבלה על פטירתו של
דוד טנה ז"ל
סגן יושב ראש הדירקטוריון של החברה

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
ראש המחלקה להתיישבות
הנהלתה וחבר עובדיה
מתאבלים על מותו של
דוד טנה ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה

למשפחת טנה
משתתפים באבלכם, בהלקח מכם יקירכם
דוד טנה ז"ל
יו"ר מועצת המנהלים של בנק טפחות לשעבר,
המנכ"ל הראשון של משרד השיכון
המזכירות הארצית
הסתדרות עובדי המדינה

אנו משתתפים באבלו הכבד של הרבני
אליהו אסטרחן ומשפחתו
על מות האח
ד ב ז"ל
בית כפר גלעדי

המושב השנתי של קורטוריון הטכניון ייפתח ביום א'

נשיא הטכניון א. גולדברג: לציון שנת היובל לטכניון ייאספו 50 מיליון דולר לקרנות ההשקעה

מאת ש. שחורי, סופר „דבר" בחיפה

המושב השנתי של קורטוריון הטכניון ייפתח ביום א' הקרוב, במרכזו. שיקיים דיוניו במשך ארבעה ימים. ישתתפו 150 חברי הקורטוריון, כמתציגם מ־חו"ל, בהם נציגי אגודות ידידי הטכניון בארה"ב וקנדה, בריטניה, אפריקה הדרומית, אמריקה הדרומית, צרפת, ואף מ־אוסטרליה. כיו"ר הקורטוריון מכהן אוולין דה־רוטשילד מ־בריטניה.

דיוני הקורטוריון ייסבו בעיקר, כפי שנמסר, על מצבו התקציבי של הטכניון ויאושרו בו התקציב השוטף ותקציב הפיתוח לשנה ה־באה. המושב יטפל גם בתכנית ה־פיתוח האקדמית והפיזית של ה־מוסד ובהכנות לחגיגות היובל של הטכניון שייפתחו בסוף השנה ה־נוכחית.

בדו"ח בכתב, המוגש לחברי ה־קורטוריון, מציין נשיא הטכניון א. גולדברג, כי המוסד יחוג ב־קרוב את שנת היובל לקיומו ויו־סיף לשמש עוד שנים רבות מקור ראשי להכשרת הרוב המכריע של כוח־האדם הטכנולוגי הדרוש ל־תעשיה המתפתחת ולמערכת הבט־חון בישראל.

נשיא הטכניון, שזה לו הדו"ח האחרון לפני פרישתו מכהונתו ו־העברתה לאלוף עמוס חורב, ה־מדען הראשי של משרד־הבטחון שייכנס לתפקידו ב־1 בנובמבר ה־שנה — מדגיש את העובדה שכל המוסדות להשכלה גבוהה במדי־נה תלויים בממשלה המכסה את החלק־הארי של תקציביהם ואין הוא רואה אפשרות כי האחוז של התוצר הלאומי המוקצב להשכ־לה גבוהה יגדל בשנים הקרובות. הוא מחייב, איפוא, את כינונה של ועדת ההקצבות על־ידי שר־החינוך והתרבות שתפעל לפי העק־רונות שאומצו על־ידי המועצה ל־השכלה גבוהה. לפי עקרונות אלה יש לקחת בחשבון בקביעת שיעורי ההקצבות שנועדו לכסות 70 אחוז מתקציבו של מוסד, את הוצאות הכנתם והכשרתם של הסטודנטים בפקולטות השונות וכן את צרכי הפיתוח המיוחדים של כל מוסד.

עם זאת, מודיע נשיא הטכניון, כי המוסד יעמוד על זכותו לאו־טונומיה מלאה בהכנסת חידושים ושיפורים בדרך פעולתו האקד־מית. נשיא הטכניון מדגיש בדו"ח את ההתקדמות שחלה בהנהגת שי־טת הצבירה לפיה לומדים כבר ה־שנה סטודנטים בסמסטרים השני, השלישי והרביעי. השיטה החד־שה מקילה בביחוד על משוחררי צה"ל, המסיימים את שירותם ב־חודשי הסתיו. עתה ניתנת להם האפשרות לא להפסיד שנה שלמה בהמתנה לכניסה למוסד ולהתחיל בלימודיהם מיד אחרי שיחרורם מהשירות הצבאי בחודשי מארס ו־אוקטובר.

השיטה החדשה מקלה גם על פתרון בעיותיהם המיוחדות של סטודנטים עולים. אשר לפעילות האקדמית של המוסד בשנה החו־לפת, ציין א. גולדברג את חיזוקן של המחלקות החדשות שנפתחו ב־מוסד ובמיוחד את ביה"ס לרפו־אה וחלקם של מוריו הגדל והולך בתכניות הלימודים, בעיקר ב־פסיכולוגיה של ניהול תעשייתי ובלימודי מוסמכים בהנדסה רפו־אית. כן הוקמו המחלקה הביולו־גית (בעזרת תרומה של מיליון דולר) והמחלקה למדעי המחשב. הוא מסר, כי חברת איי.בי.אם. קבעה את מרכז המחקר שלה ב־אזורנו, שהוא הראשון מחוץ ל־גבולות ארה"ב ואירופה בבנין מד־עי המחשב. צוות קבוצת המחקר של המחלקה תוגבר עם הבאתם של שנה מדעני־מחשב בכירים על־ידי החברה. המרכז עוסק לד־בריו של גולדברג בעיקר בחקר המחשבים בנושאים רפואיים ה־קרובים לשטחי פעולתו של הטכ־ניון.

לפי הדו"ח, הגיעו בשנה האח־רונה לישראל מספר ניכר של עולים בעלי הכשרה אקדמית. כ־יום לומדים בטכניון 220 עולים בקורסי הכנה קדם־אקדמיים. 1064 סטודנטים עולים בלימודי הסמכה ו־80 בלימודי מוסמכים (לקראת התואר מ"א). בשנתיים האחרונות נתמנו 85 עולים אקד־מאים לתפקידי הוראה ומחקר ב־מחלקות ובפקולטות השונות של הטכניון.

ביחס לתקציב השוטף של המו־סד, שנאלצו להגדילו בשנה זו בתקציב הנוספת מ־93 מיליון ל"י ל־100 מיליון ל"י בקירוב, אמר נשיא הטכניון כי הוא צופה גר־עון בסכום של 1.4 מיליון ל"י גם לאחר מענק ממשלתי נוסף של 13 מיליון ל"י והכנסה עצמית של 20 מיליון ל"י ממקורות אחרים ובכללם משכר־לימוד. ההכנסה ה־משית מידידי הטכניון לתקציב השוטף היתה פחותה, לדבריו, מהשיעור המצופה.

להלן סקר נשיא הטכניון את הפעולות המסועפות לפיתוח הפי־זי של המוסד (37,000 מ"ר, ב־קירוב, נמצאים בבניה ובתכנון). ציין הצלחה בעבודת בכינון קר־נות השקעה והביע תקוה כי ידי־די המוסד בעולם יציינו את שנת היובל באיסוף של 50 מיליון דו־לר לקרנות ההשקעה של הטכניון.

1324 דירות לזוגות צעירים בחולון

מאת סופר „דבר" בחולון

1324 דירות לזוגות צעירים נמ־צאות בשלבי בניה שונים בחולון, מזה 208 דירות להשכרה בקריית שרת ובתל־גיבורים הנבנות על־ידי החברה לבניה להשכרה.

מעיריית חולון נמסר, כי הדי־רות הראשונות יימסרו למשת־כנים בעוד חודש, ומקווים שכל הדירות יימסרו תוך שנתיים.

הדירות נבנות בקריית־שרת, ב־שהרמן ובתל־גיבורים על־ידי חב־רת שיכון עובדים, חברת שיכון ו־פיתוח, החברה לבניה ולהשכרה הקבלנים חברת רובינשטיין וה־

נשיא המדינה פרופ' אפרים קציר קיבל את חברי הנהלת „האנציקלופדיה יודאיקה", שבאו להעניק לו את 16 כרכי האנציקלופדיה. בדברי תודתו ציין הנשיא, כי אמנם הוא מוכר כאיש מדעי־הטבע וקרוב לערכים יהודיים, אך אין ספק כי בתפקידו הנוכחי יתקרב יותר לערכי התודעה היהודית. הנשיא התעניין לדעת אם ניתן באמצעות „האנציקלופדיה יודאיקה" לקבל מושגים על שרשי היהדות, אם יש בה נתונים שגם צעיר ישראלי יוכל ללמוד מהם מה קרה ביהדות מאז ראשית הציונות עד ימינו וכיצד הצליחו לערוך ולהוציא לאור את האנציקלופדיה בתקופה קצרה של חמש שנים. השיבו לנשיא אהרן דברת, מנכ"ל „כללי" שבבעלותה הוצאת „כתר" אשר הוציאה את האנציקלופדיה, אברהם סברסקי, מנהל חטיבת התעשיה ב„כללי", יצחק רושין, ד"ר ג'פרי ויגודה, הרב לואיס רבינוביץ, ד"ר בנימין אליאב ואריה שטיינר — מעורכי האנציקלופדיה. הם ציינו, כי ב„אנציקלופדיה יודאיקה" 22,000 ערכים בתולדות היהדות, הארץ והציונות ויש בה חומר עשיר גם לקוראים צעירים. זוהי האנ־ציקלופדיה היהודית המשולמת ביותר מאז מלחמת־העולם הראשונה.

ד. הזן התפטר מראשות מועצת מצפה־רמון

מאת משולם עה, סופר „דבר"

ראש המועצה המקומית מצ־פה רמון צ. הזן הודיע, כי ב־רצונו להתפטר מראשות המועצה, כדי שהמועצה המקומית תוכל לתבעו לדין.

כידוע הגישה המועצה המקומית תביעה אזרחית נגד הגזבר לשעבר שלה צבי גלוקסמן, בטענה שבזמן כהונתו כגזבר הוצאו שטרות על סך 156,000 לירות שלא כדין. ה־מועצה הגישה תביעה אזרחית כי־וון שחקירת המשטרה עדיין לא נסתיימה.

בהופיעו בבית הדין טען הגזבר להגנתו, כי על השטרות, שהוצאו בשם המועצה המקומית, חתום מלבדו גם ראש המועצה המקו־מית. הגזבר לשעבר הטיל את האח־ריות להוצאת השטרות על ראש המועצה.

כל עוד מכהן צ. הזן בראשות המועצה אין המועצה המקומית יכולה להגיש נגדו תביעה. על כן הודיע הזן ביום על התפ־טרותו, כדי לאפשר למועצה המ־קומית לתבעו לדין, כפי שתבעה את הגזבר. „כך יצא הצדק לאור ושמי יטוהר ברבים" — אמר בהו־דעתו.

הממונה על מחוז הדרום י. ור־דיגון, אמר כי משרדו מתייחס בחיוב להתפטרותו של ראש המו־עצה המקומית, כדי לאפשר ניהול המשפט כתיקנו. הוא אמר, כי יש חשש שצויין „מכתובבים" שטרות של המועצה באמצעות צד כלשהו. התפטרותו של בעל החתימה ה־שניה תקל על המועצה לטפל בה־פרות אלה כיאות.

באריאני רומור ממשיך ב־התייעצויות עם מנהיגים פוליטיים בנסיון להרכיב ממשלה חדשה ב־איטליה, מורכבת ממפלגות המר־כז והשמאל.

נציגי ביוקן [illegible] יפתחו מחר בשיחות על עתידה [illegible] ביתה.

ספר מחקרים לכבוד פרופ' ייבין

מאת סופר „דבר"

כרך של מחקרים מטעם המכון לארכיאולוגיה באוניברסיטת תל־אביב, לכבודו של פרופ' שמואל ייבין, הוגש אתמול לפרופ' ייבין. הכרך קרוי „חפירות ומח־קרים" והוגש לייבין על־ידי פרופ' אהרוני, שערך אותו. פרופ' ייבין היה מייסד החוג לתולדות המז־רח הקדום ועמד בראשו עד פ־רישתו לגימלאות. הכרך הוא ה־ראשון בפרסומי המכון לארכיאו־לוגיה וכולל 21 מחקרים של עו־בדי המכון וחוקרי בתחומי החפי־רות, ארכיאולוגיה של ארץ־ישראל, אגיפטולוגיה וגיאוגרפיה היסטו־רית של ארץ־ישראל. במסיבה ש־נערכה באוניברסיטה לכבוד המ־אורע בירכו הרקטור, פרופ' סו־מנסון, פרופ' אהרוני, ראש ה־חוג לארכיאולוגיה והארצות המז־רח הקדום. פרופ' ייבין הודה ל־מברכיו.

התנצלות

בידיעה „לבבראון: בהוץ לכבוד ברוח בולוניה", שפורסמה ב„דבר" ביום 8.6.73, השתרבבו פרטים לא מדוייקים על בנו של ה"כ לבבראון, ובלתי רלוונטיים לידיעה הנ"ל.

אנו מתנצלים על כך לפני ה"כ לבבראון.

נסתיים קורס קצינים טכניים בחיל־האוויר

קורס קצינים טכניים של חיל־האוויר נסתיים אתמול אחרי־הצ־הריים בטקס חגיגי קצר שנערך באחד מבסיסי החיל בצפון הארץ.

בדברי ברכתו לקצינים החדשים אמר מפקד חיל־האוויר אלוף ב. פלד על האחריות הרבה המוטלת עליהם, והוא ציין, כי הם משמ־שים תוספת רבת־משמעות לאותה קבוצת אנשים הצריכה להנהיג את החיל לביצוע משימותיו.

אלוף פלד הדגיש, כי אף שאותו היהלים בחיל־האוויר, הבא במגע ישיר עם האויב, הוא קטן — בלעדי הצוותים הטכניים וללא צוו־תי־הקרקע ואנשי המינהלה, אינם מסוגלים למלא את תפקידם כי־אות.

הקורס נמשך בספר חדשים ו־בהשתתפו היו רובם אנשי־קבע. המסיימים זה בניהם רבות במקצועות הטכניים בבסיסי החיל השונים.

עם הקצינים הטכניים סיימה גם קבוצת קצינות את ההשתלמות החילית. (ע)

מיצפור להנצחת נופלים בתעלה

מיצפור להנצחת זכרו של סגן דוד איתן ורבעת חבריו, שנפלו במלחמת ההתשה על גדות התעלה, בל"ג בעומר תשל"ב — יחנך בראש־פינה.

המצפור הוקם על ידי הועדה הציבורית להנצחת זכרו של סגן איתן. יוצב בו לוח זכרון ועליו יהיו חקוקים שמותיהם של שבעת החי־לים שנהרגו בהפגזה המצרית באותו יום. המצפור הוקם הודות לתרומתם של הורי סגן מייק בראגודה. [illegible]

מטוס תובלה מדגם „די.סי.־9" של חברת התעופה הפנים־אמרי־קאית „טרנס אייר" התרסק דקות ספורות לאחר המראתו ממיאמי.

ילד בן שנתיים שאבד לאמו בפ"ת נמצא ברמלה

ילד בן שנתיים, רונן דהאן מר־חוב אייזלנד 17 בפתח תקוה, אבד לאמו ביום ד' בערב בתחנה המר־כזית בעיר. המשטרה הפעילה מיד כוחות גדולים לחיפושים אחרי הילד. בינתיים עלה הילד על אחד האוטובוסים. הנהג סבר, כי הילד נלווה אל אחד הנוסעים אולם בהגי־עו האוטובוס לרמלה, הלך הילד בעצמו למנהל התחנה כשהוא פורץ בבכי כי הוא לא יודע היכן אמו. מנהל התחנה נשא את הילד בזריזות לתחנת משטרת רמלה, כדי שיועבר לידי האם המודאגת.

ח. בר־לב — אזרח־כבוד ראשון של מצפה־רמון

אזרחות הכבוד הראשונה של מצפה רמון הוענקה ל־שר המסחר והתעשיה ח. בר־לב. הטקס נערך במרכז העיירה בנוכחות קהל רב מתושבי המקום. נמסר, כי המועצה המקומית החליטה על הענקת התואר לשר ל־אות הערכה על פעילותו ל־מען המקום, שהתעורר לתנופת־פיתוח מחודשת.

בדברי תודתו עמד שר ה־תעשיה על בעיותיה המיוחדות של מצפה רמון ואמר, כי זו עיירת־הפיתוח הקטנה והמרוחקת ביותר. לכן היא מחייבת תשומת לב וטיפול מיוחד. הממשלה [illegible] לצרכים ולבעיות המיוחדות של המקום.

בר־לב ציין, כי בתחום התעשיה במקום כבר אושרו מספר תכניות להרחבת מפעלים קיימים והקמת מפעלים חדשים. תכניות נוספות עדיין נמצאות בבדיקה, גם הקמתו של מפעל במצפה־רמון נבדקת עתה. אם בדרך שאפשר להקים את זה בלי שיהיה בכך אבסורד כלכלי, ייתכן שאמנם יקום ב־רמון, אולם לא ניתנה שום התחייבות בקשר לכך.

השר אמר, כי בעיותיה של העיירה נפתרו באחרונה. בעוד לפני שנה וחצי היתה משפחה הדירות עומדות ריקות עתה נפסקה הנסירה ובמי המועצה מונחות בקשות של משפחות המעוניינות לבוא במצפה רמון ומצפות להשלמת בנין של הדירות שיוצעו להן.

ראש המועצה המקומית, הזן, אמר, כי בבואו [illegible] הזה רצינית בקידום של מצפה רמון, אולם צריך להגביר עוד יותר את פעולה בכיוון זה.

לפני הטקס ערך שר ה־תעשיה סיור במפעלי התעשיה במקום.

מענקי־מחקר ומילגות הוענקו מטעם מפעל־הפיס

במעמד סגן ראש הממש־לה ושר החינוך והתרבות י. אלון הוענקו אתמול 67 מענקי־מחקר ומלגות־לימוד במדעים שונים, בסך כולל של 200,000 לירות מטעם מפ־על הפיס. המענקים ניתנו לחוקרים ולסטודנטים באו־ניברסיטאות ירושלים, תל־אביב, בר־אילן, חיפה וה־טכניון.

בטקס הענקת המלגות אמר השר אלון, כי קיימת בישראל דיספרופורציה בין המשאבים ה־מושקעים בבינוי ופיתוח לבין המשאבים העומדים לרשות חוק־רים וסטודנטים, הנתקלים בגם מה־בטים בבעיות כספיות קשות. ככל שנזכה לקרנות נוספות ל־מענקי־מחקר — כן ייטב, אמר השר.

אלון הוסיף, כי בנוסף על ההקצבות הישירות של הממשלה לצרכי מחקר מדעי, בסך 30 מיליון לירות לשנה, יש הקצבות עקיפות למטרות אלה. הוא גילה, כי באחרונה נחתם הסכם בין ישראל וארה"ב בדבר הקמת קרן בין־לאומית שכספיה יעמדו לר־שות חוקרים.

השר סיפר על הקשיים בהשגת תרומות בתחום המדעי וציין, כי תרומת מפעל הפיס היא, מן ה־פעולות הבולטות וממלאת תפקיד חשוב למחקר המדעי בישראל.

יו"ר הדירקטוריון של מפעל הפיס, י. אורן, ציין בדברי בר־כתו, כי המפעל העניק בשנה החולפת 400,000 לירות למענקי־מחקר, בחציתם לעוסקים במדעים שונים ובחציתם לעוסקים במדעי־הרפואה. עוד אמר, כי השנה חולקו לראשונה המענקים למד־עים שונים בהתאם לתקנון מוגדר על יסוד החלטה של ועדה אקדמית, בראשותו של פרופ' דניאל קארפי מאוניברסיטת תל־אביב. מאז 1962, השנה שבה הוחל הקרן לפעול, חולקו על־ידי מפעל הפיס מילגות ומענקים בהיקף של כשני מיליוני לירות. (ע)

„עוגד 2" מוצעת למכירה

חברת די. ברוקים „אטלנטיק" העבירה למכירה אחת מאניותיה „עוגד 2". האניה שנבנתה בשנת 1943 והוסבה בשנת 1963 עוגנת בחיפה. קיבולת מחסניה — 300 טון דגים בהקפאה עמוקה.

מפגש ליוצאי שכונת מכבי

מפגש של יוצאי שכונת מכבי הישנה (אשר היתה בגבול יפו—תל־אביב לרגלות המושבה הגרמנית, ליד גנרס השפל היום), יתקיים ביום רביעי 27.6.73 בשעה 7.30 בערב באולם הבנה על אוניברסיטת תל־אביב, רח' האוניברסיטה פינת איינשטיין.

בשל שינוי כתובות ואף שינוי שמות, לא נשלחו הזמנות לכולם, ועם אלה הסליחה.

בדבר פרטים נא להתקשר לכרמלה — טל. 416628 ת"א, או קיילה 614151 ת"א.

מפלגת העבודה הישראלית — מפלגת הפועלים המאוחדת

המערך

הערכות לקראת הבחירות להסתדרות

כנסים איזוריים של מטות הבחירות, מועצות הסניפים של המפלגות ופעילי המערך

יתקיימו ביום רביעי, כ"ז סיון תשל"ג — 27.6.73

בתל־אביב — באולם „אוהל" בשעה 20.00

בהשתתפות:
אבא אבן — שר החוץ
ירוחם משל — מ"מ מזכיר ההסתדרות
מאיר תלמי — מזכיר כללי של מפ"ם
אברהם עופר — חבר כנסת
ברכות: אורי אלפרט — מזכיר מועצת פועלי תל־אביב

בירושלים — באולם „תל אור" בשעה 18.00

בהשתתפות:
ח"כ יצחק בן־אהרן — מזכיר כללי של ההסתדרות
נתן פלד — שר הקליטה
ח"כ משה ברעם — יו"ר מחוז ירושלים

בבאר שבע — באולם קולנוע „אשל" בשעה 18.00

בהשתתפות:
שמעון פרס — שר התחבורה והתקשורת
דב זכין — חבר כנסת
יהושע ורשצ'ינה — חבר הועדה המרכזת
ברכות: אליהו נאווי — ראש העיר
אורי סבאג — מזכיר מועצת פועלי באר שבע
מנחה: דב תיאודוריס — מזכיר הסניף

בצפת — באולם קולנוע „אור" בשעה 18.30

בהשתתפות:
חיים ברלב — שר המסחר והתעשיה
צבי נתנזון — חבר הועדה המרכזת
ברכות: צבי אלדורטי — יו"ר מחוז הצפון
מנחה: אהרן נחמיאס — מזכיר מחוז הצפון

בחיפה, ביום שלישי, ג' תמוז תשל"ג, 3.7.73, בבית המחוז בשעה 18.30

בהשתתפות:
יוסף אלמוגי — שר העבודה
אהרן אפרת — חבר הועדה המרכזת
ח"כ משה ורטמן — יו"ר מחוז חיפה

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

קונצרט מיוחד בבית לחם

בחסותו האדיבה של ראש עירית בית לחם מר אליאס פראג'

בית לחם, ככר המולד, יום שני, 25-6-73 בשעה 8.00 בערב

זובין מהטה, מנצח
שלמה מינץ, כנר

התכנית:
באך — קונצ'רטו בראנדנבורגי מס' 3
מנדלסון — קונצ'רטו לכינור ולתזמורת
מאהלר — סימפוניה מס' 2 „התחיה" (הפרק האחרון)

בהשתתפות: סטלה ריצ'מונד, סופראנו
מירה זכאי, קונטראלטו
ועם
שלוש מקהלות של התנועה הקיבוצית

מכירת הכרטיסים
תל־אביב — משרד „אוניון", דיזנגוף 118 בימים א'—ה' שעות 10—13 ו־16—18, בימי שישי מ־10—13.
ירושלים — משרד כהנא, כיכר ציון, בימים א'—ה' שעות 10—13 ו־16—19, בימי שישי מ־10—13.
חיפה — משרד „גרבר", הר הכרמל, שעות 10—13, ו־16—18, בימי שישי מ־10—13.
פרטים מדוייקים על סידורי התחבורה במשרדי מכירת הכרטיסים.

מפלגת העבודה הישראלית / המרכז - מחלקת ההסברה

פעולות הסברה

אסיפות ומועצות סניף מורחבות

יום ששי, כ"ב סיון תשל"ג — 22.6.73
חיפה, סניף הרצליה, במועדון, בשעה 20.15 — אריה פלמאר
פתח תקוה, (חוג בית), בשעה 20.00 — ישראל פיינברג
פתח תקוה, גני תקוה, (המשמרת הצעירה), בשעה 20.30 — שאול השאי
פתח תקוה, שכון עממי, (המשמרת הצעירה), בשעה 20.30 — אלי שפירא
רמת גן, בקולנוע „אורדע", (ערב ראיונות), בשעה 20.00 — יצחק רבין, גרשון ריבלין

יום שבת, כ"ג סיון תשל"ג — 23.6.73
אשקלון, במועדון א.א.צ., (עולי רומניה), בשעה 19.30 — א. אריאב, נ. קורן
חיפה, סניף בקריה, בהסתדרות, בשעה 11.00 — ישראל קרגמן, ריינייש שמואל
רחובות, (חוג בית — עולי רומניה), בשעה 17.30 — יצחק קורן
תל־אביב, קרית שלום, בשעה 10.30 — שושנה ארבלי
תל־אביב, בחניתה, (יום עיון אגוד מקצועי), בשעה 09.00 — משה שחל, אריה קושן
תל־אביב, בירושלים, (יום עיון — תא מחוז) בשעה 09.00 —
א. פיזוק, א. כהן, ש. שפינקפר, י. גבשמן
תל־אביב, בבית הפועל הקלאי, (יום עיון — תא העולים), בשעה 09.00 —
צבי אלפלג, נתן אדבוזניג
תל־אביב, במחוז (יום עיון — עובדי צה"ל), בשעה 09.00 —
ב. פרימר, ח. חכרפלד, י. דרור

יום ראשון, כ"ד סיון תשל"ג — 24.6.73
אשקלון, במפלגה (ערב ראיונות), בשעה 19.30 —
אברהם עופר, בני מהרש"ק, אהרן הייבי
גינתון, (חוג בית — המשמרת הצעירה), בשעה 20.00 — נסים זוויל
חיפה, במפלגה (המערך), בשעה 17.00 — שבח וייס
חיפה, קרית מוצקין, במועדון, בשעה 19.45 — משה שחל, יוסף קוזוקרו
חיפה, כרמל צרפתי, במועדון, בשעה 18.30 — משה שחל, יוסף קוזוקרו
חיפה, במפלגה, (תא בתמ"ר), בשעה 16.30 — מ. שחל, י. אהרונוביץ, י. גרימוביץ
חיפה, במפלגה, (תא נמל), בשעה 16.30 — א. מויק, א. אגמי, י. כהן
חדרה, גבעת אולגה, בבית ורדה (חברות), בשעה 20.30 —
חנקה בנדורי, מרדכי רביא
חולון, (חוג בית — דוברי אנגלית), בשעה 20.00 — משה שמר
ירושלים, במפלגה (פועלות וגננות), בשעה 16.00 — שושן אפרתי, רחל שגב
ירושלים, במפלגה (דוברי אנגלית), בשעה 16.30 — אביהו אברהם, לואיס פנד
ירושלים, במפלגה (עובדי המדפיס הממשלתי), בשעה 19.00 — חיה בושון
תל־אביב, במחוז (סמינריון אגוד מקצועי), בשעה 19.15 — ברל פרימר
תל־אביב, במחוז (תא עץ), בשעה 19.00 — ש. שפינקפר, א. אייזן

יום שני, כ"ה סיון תשל"ג — 25.6.73
דימונה, במפלגה (עולי בריה"מ), בשעה 20.00 — בני מהרש"ק
זכרון יעקב, בית ההסתדרות, (חברות), בשעה 20.00 — באשה הובלסקי
חיפה, במפלגה (אגוד מקצועי), בשעה 18.00 — אליעזר מויק, אורי אגמי
חיפה, במפלגה (קליטה), בשעה 19.30 — א. יוהנס, א. אגמי, ת. בורג
חיפה, במפלגה (קליטה), בשעה 20.30 — אורי אגמי, היגדה בורג
חיפה, בסניף מולדבר (המשמרת הצעירה), בשעה 18.30 — ישראל קרן, מרבר ברוך
ירושלים, במפלגה (עובדי הדואר), בשעה 17.30 — צבי רוזן, עמנואל זיסמן
ירושלים, בסניף בקעה, במועדון, בשעה 19.30 — צבי רוזן, שמעון שרמן
ירושלים, סניף רמת אשכול, במועדון, בשעה 19.00 — הפין אריה, שמשון עדן
ירושלים, במפלגה (תא החברות), בשעה 17.00 — אסתר כרמון, בלה רביא
פתח תקוה, שכון עממי, (חוג בית), בשעה 19.30 — דוד לוי
תל־אביב, סניף ד', (חוג בית), בשעה 20.00 — דב בן־מאיר
תל־אביב, בכלוב בזל, (אנגלו־סכסים), בשעה 20.30 — ברל פרימר, יוסי שריד
תל־אביב, (חוג בית — דוברי אנגלית), בשעה 20.00 — גדי וידצקי
תל־אביב, במחוז (תא אזרח), בשעה 19.00 — ש. שפינקפר, י. צפרבוין
תל־אביב, מחוז (עובדי תרבות), בשעה 19.00 — י' אביעד, מ. פדה, נ. סגל

יום שלישי, כ"ז סיון תשל"ג — 26.6.73
חיפה, קרית ים, בבית ההסתדרות, (עולי בריה"מ), בשעה 20.00 — בני מהרש"ק
ירושלים, במפלגה (עובדי אגד), בשעה 17.00 — משה ברעם, צבי רוזן
ירושלים, במפלגה (תא האחיות האחים), בשעה 19.30 —
צ. רוזן, מ. בראומבר, צ. בק
ירושלים, במפלגה (מורים וגננות), בשעה 19.00 — קלמן רביב
מסחל (כנס איזורי — המשמרת הצעירה), בשעה 20.00 — עובדיה מוהר
פתח תקוה, שכון עממי (חוג בית), בשעה 19.30 — ראובני זאב, שפיין יעקב
פתח תקוה, יחזיל (המשמרת הצעירה — חוג לשילוב), בשעה 20.00 — יהודה ערן
פתח תקוה, בבית זרובבל (פעילים יוצאי רומניה), בשעה 20.00 — מאיר זייבמן
ראשון לציון, במפלגה (חברות), בשעה 20.00 — ד. אפיר
רעננה, שכון רסקו, (חוג בית), בשעה 20.00 — שמעון הורון
תל־אביב, רמת הטייסים (חוג בית), בשעה 20.00 — ברל פרימר

יום רביעי, כ"ז סיון תשל"ג — 27.6.73
בנימינה, במפלגה (חברות), בשעה 18.00 — חפי באר
בני ברק, במפלגה (חברות), בשעה 19.00 — ה. פרדקין, י. צור
חיפה, סניף הרצליה, במועדון, בשעה 19.00 — דניאל רון
לוד, (4 חוגי בית — יוצאי רומניה), בשעה 20.00 —
ב. סימון, א. אברמוביץ, י. הרשקוביץ, א. זימר
רעננה, קרית שרת (חוג בית — חברות), בשעה 20.00 — אביגיל הייבי
תל־אביב, במחוז (עובדי המדינה), בשעה 19.00 —
א. אלפרט, ה. בן־מאיר, מ. זהב
תל־אביב, במחוז (תא מוניות), בשעה 19.00 —
ש. שפינקפר, י. פינקלשטיין, ש. פיגנר
תל־אביב, במרכז המפלגה (צעירי המושבים), בשעה 14.00 — נסים זוילי

יום חמישי, כ"ח סיון תשל"ג — 28.6.73
אחיסמך, (חוג בית — המשמרת הצעירה), בשעה 20.00 — נסים זווילי
בית ברל (המשמרת הצעירה — מועדון חברתי פוליטי), בשעה 13.30 — יצחק רבין
כפר גדעון, בשעה 21.15 — יגאל אלון
פתח תקוה, שכון עממי (חוג בית), בשעה 20.00 — פ. ברמרי, י. שפיין
רעננה, לבטינסקי, (חוג בית), בשעה 20.00 — בנימין הלפרין
ראשון לציון, במפלגה (ערב ראיונות), בשעה 19.30 —
עדי אמוראי, שמחה רוזן, אלישע כהן

השתלמויות פוליטיות למסבירים ופעילים

שבת — 23.6.73
בבית ברל, פעילי עובדים מכפר סבא (ספרדית), בשעה 09.00 — חברה ידידיה הארץ
בבית ברל, פעילי עובדים משדה התעופה לוד, בשעה 09.00 — במחוז, חברה
באוהלו, פעילי עובדים ברמת גן ורמת השרון, בשעה 09.00 — במחוז, חברה
בבית יציב, פעילים מרחובות, בשעה 09.00 — חברה, במחוז
במרכז הנופש יערות ירושלים, פעילי פקידים בכפר סבא ובאר שבע, בשעה 09.00 — במחוז, כלכלה
בבית הבראה ע"ש ד"ר ניסן בנתניה, פעילים מאשקלון, בשעה 09.00 — כלכלה, הנעצה הפנימית

יום שני — 25.6.73
באר שבע, במפלגה, מסבירים, בשעה 19.00 — במחוז

יום רביעי — 27.6.73
קרית גת, במפלגה, מסבירים, בשעה 19.00 — במחוז
תל־אביב, ביחוד, פעילים — השבוע המדינית, המגלות בישיבת מליאה במרכז (יום בירוני)

יום חמישי — 28.6.73
אוהלו, פעילים יוצאי גרוזיה, מלה, בשעה 09.00 — חברה, אירועים

הוצאת „יסוד" בע"מ תל-אביב

רח' אלנבי 88, טל. 615561
רח' מאא"ה 16, טל. 621180 ,615369

הופיעו זה עתה בהוצאתנו
5 חוברות מתוך הסדרה ארבע-חמש-אלף

בעריכתם של:
מ. גרעין, ד"ר א. לומברד וד"ר א. אופק

הסדרה כולה היא בת 30 חוברות המקבילות ל-30 חודשי התפתחותו הרוחנית של הילד בגילים 4.0 עד 6.6.

חמש החוברות שהופיעו הן:

חוברת מס' 1 — לגיל 4.0 — בפנת-המשחקים
חוברת מס' 7 — לגיל 4.6 — בגן החיות
חוברת מס' 13 — לגיל 5.0 — במטבח
חוברת מס' 19 — לגיל 5.6 — בבנין
חוברת מס' 25 — לגיל 6.0 — בכל-בו

החוברות מוקדשות לנושאים מסביבתו של הילד ודרכו בין הנושאים מן הקרוב אל הרחוק.

כל חוברת משמשת צעד אחד נוסף בגיבוש הכשרים של הילד.
כל חוברת מכינה תשתית ללימוד חשבון, מדע, קרוא וכתוב וכד'.
כל חוברת מהווה רקע למפגש משעשע ומהנה בין הילד להוריה, או הגננת.
בכל חוברת המכילה 40 עמודים, מיצינו את מירב האפשרויות.
בכל חוברת ספרון קריאה אותו תברך האם עם הילד, 4 סרטי טלויזיה, הצעות מלאכה הקשורות בנושא, 2 לוטו ודפים רבים נוספים המציעים פעולות מגוונות.

החוברות הופיעו בהידור רב מודפסות בשלל צבעים.

להשיגן:
בהוצאה ואצל כל מוכרי ומפיצי הספרים בארץ.

עם סיום שנת האר"י

אנו מגישים ספר מהודר של שירי קבלה

שירי חקל תפוחין

מאת **שלמה שנהוד**
בלווית מסה מאת **זלמן שזר**
ציורים **פנחס שער**

בצירוף הבהרות ובאורים מאת המחבר

מחיר מיוחד לתקופה מוגבלת 35 ל"י
הוצאת „המעורר" · הפצה

הסכם ידע שוודיה-ישראל הראשון מסוגו בשטח החינוך הטכנולוגי

לפני מספר חדשים נחתם הסכם ידע בין חברת „סרנינגבורו" השוודית לבין חברת „דגם אלקטרוניקה" הישראלית — שתיהן הן חברות הגדולות ביותר, הפועלות בשטח החינוך הטכנולוגי בארצותיהן.

„דגם אלקטרוניקה" החברה הישראלית, התמחתה בפיתוח וייצור מערכות הדרכה באלקטרוניקה בסיסית ומתקדמת וזכתה למוניטין בין-לאומי בתחום זה.

התמחות „סרנינגבורו" השוודית מצטיינת בשטח האוטומציה והיא נחשבת בקרה הספרתית והיא נחשבת כיום לטובה ביותר בנושא זה בכל אירופה.

ההסכם פותח את שערי שתי החברות להחלפת ידע, מוצרים, תוכנה ומומחים.

האוטומציה בכלל ובקרה ספרתית (Numerical Control) בפרט, הדרו לתעשיה הישראלית בעשור האחרון. מפעלים רבים בארץ, ובעיקר החדישים שביניהם, אימצו לעצמם תהליכים ובקרת תהליכים אוטומטיים.

ממשלת ישראל, באמצעות משרד העבודה, עודדה וכיוונה את התעשיינים, משרד החינוך והתרבות החל מכשיר את קרקע הכשרה המקצועית בתחום זה בשנתיים האחרונות.

שוודיה היתה כבר בעשור הקודם, המדינה הראשונה, ביבשת אירופה שנכנסה לעידן האוטומציה. סיבות טובות וכבדות משקל היו לה בעשותה זאת: שכר עבודה גבוה, תנאים סוציאליים מן המעולים ביותר בעולם, ייעוש בחיר ברמה גבוהה ועוד. נסיון עשיר הצטבר במדינה זו באוטומציה התעשייתית ובהכשרת כוח האדם מתאים לכך.

כבכל הדבר, שמדינה במתחת בישראל הנכנסת לנושא טכנולוגי שלא היה קיים בה קודם לכן, תאפשר „בנקודת המיפוק" שלה תהיה ברמה מתקדמת ביותר ולא היאלץ לעבור את „דרך היסורים" שמדינות אחרות, אשר קדמו לה בתחום זה, עברו לפניה.

בכאן ש„דגם אלקטרוניקה" החברה הישראלית, בבואה לפתח מערכות הדרכה מתקדמות בתחום זה, היפנה והמצאה את החברה השוודית ב„קדם קפיצה" הצפוי לסייע לה לעמוד תוך זמן קצר בשורה הראשונה של החברות העוסקות בנושא זה בעולם.

מערך המוצרים השוודים נותן כיסוי מלא ומעמיק לנושא החל בעקרונות האוטומציה הבסיסית למערכות בקרה ספרתית (N.C.) לימודיות-תעשייתיות וכלה במערכת משולבת עם המחשבים הדרושים לבקרת תהליכים.

התרומה הישראלית להסכם מתחילה במערכות הדרכה לאלקטרוניקה הבסיסית, למערכות הדרכה באלקטרוניקה מודרנית וספציפית וכלה במערכות אינטגרליות-מיקרו-אלקטרוניות הנהשבות לראשונות בסוגן בעולם.

ב-14 ביוני ש.ז. נערך בירושלים כנס ארצי לפסקים, מורים ומדריכים בו הודגמו המערכות השוודיות ע"י מנהל החברה השוודית. כנס זה נערך בבי"ס „קרית-נוער" שהיה הראשון ההולך בארץ שנרתם למשימה של החדרת לימודי האוטומציה בדרג גבוה.

משרד המסחר והתעשיה ומשרד החינוך נתנו חסותם לאירוע חשוב זה.

אוניברסיטת חיפה

מודיעה כי

נפתחת הרשמה למסלול לימודים חד-חוגי בחוג לגיאוגרפיה

לקראת התואר הראשון

מטרת החוג היא לאפשר לתלמידים המעוניינים בכך להתעמק בלימודי הגיאוגרפיה. ללימודי מסלול זה יתקבלו תלמידים שעמדו בדרישות הקבלה הרגילות לחוג.

פרטים נוספים ודפי הסברה ניתן לקבל במזכירות ההרשמה.

בית ברל

המכללה

- המכללה היא מוסד על — תיכוני החותר להענקת תואר ראשון.
- הלימודים מושתתים על התפיסה שיש צורך להכשיר אנשים לעבודה מעשית ברמה אקדמית ותכניות הלימודים מכוונות לכך.
- תעודת הבגרות אינה תנאי לקבלת תלמיד למכללה שליד בית ברל, אך היא תנאי להענקת התואר.
- לתלמידי המכללה מתאפשרים לימודי הכנה לבחינות הבגרות.
- חובותיו חכויותיו של התלמיד מתושבות באמצעות שיטת הנקודות. שיטה זו מאפשרת גמישות באשר למשך הלימודים ולקצב ההתקדמות.
- תכנית הלימודים במכללה - בשיטה סימסטריאלית. ניתן להתחיל בלימודים גם בסימסטר ב' הנפתח ב-1.3.74.

רוב הלימודים מתקיימים אחר-הצהריים

נמשך הרישום לשנת הלימודים תשל"ד

ללימודים אקדמיים

בחוגים הבאים

א. חינוך
חוג לחינוך
הכשרת מורים

ב. מקצועות ההוראה בבתיה"ס העל-יסודיים

מדעי הרוח
היסטוריה כללית ותולדות עם ישראל וא"י
לימודי יהדות (לשון, מקרא, תורה שבע"פ)
ספרות (עברית וכללית)
אנגלית (שפה והרבות)
צרפתית (שפה והרבות)
גיאוגרפיה

מדעי הטבע
הערה: לימודים קודמים במגמה ריאלית או ביולוגית אינם תנאי הכרחי לקבלה.

ג. לימודי מינהל ציבורי
משק ציבורי, רשויות מוניציפליות, איגוד מקצועי, מוסדות רפואיים.

ד. לימודי ארץ-ישראל ותיירות
מגמת הדרכה

ה. לימודי עזר בשפות
אנגלית, צרפתית

[...]בר פרטים ורישום נא לפנות בכתב לבזכירות האקדמית [...]ת ברל. שעות הקבלה במשרד בימים א'—ה' בין השעות [...]08.00—17.30, יום ו' 08.00—13.00, טל. 925051, 923126.

למדינת ישראל 25

למד בביתך בשעות הפנאי לבחירתך המחלקות הבאות

בגרות	לימודים טכניים	לימודים גבוהים
אולפן עברית	פקידות	שפות

פרוספקט חינם לכל דורש

המרכז לתרבות ולחינוך של ההסתדרות הכללית באיו

25% הנחה משכר לימוד

מישלב מכון ישראלי להשכלה בכתב

רח' ויצמן 53 תל-אביב, ת.ד. 373

אוניברסיטת בר-אילן

מודיעה על המשך הרישום לשנה"ל תשל"ד בשלוחות

לקבלת התואר ב. א. יש ללמוד שנתיים אקדמיות בשלוחה ולסיים בקמפוס המרכזי. ההתמחות בשלושה מקצועות כשניים.

ניתן ללמוד בשלוחות המקצועות הבאים, בשינויים מסויימים משלוחה לשלוחה: תנ"ך, תלמוד, פילוסופיה יהודית, היסטוריה ישראלית, היסטוריה כללית, לשון עברית, ספרות עברית, פסיכולוגיה, סוציולוגיה, כלכלה, מדעי המדינה, גאוגרפיה, חינוך ומתמטיקה.

שלוחת אשקלון — בבית הספר התיכון ע"ש תגר, שיכון אפרידר, טל. 051-4230. הקורסים האוניברסיטאים בנתניה — בביה"ס התיכון ע"ש בר אילן, ת. ד. 136. שלוחת עמק הירדן (במכללה האזורית) — בבנין המכללה, צמח, טל. 067-50365 או 067-50421.

שלוחת עפולה (ביה"ס להשתלמות עובדי חינוך הוראה) — בביה"ס יזרעאל, שיכון עובדים, כ.ל. 065-22109.

שלוחת צפת — בנין השלוחה, רח' הפלבי"ח, ת. ד. 1198, טל. 067-30055.

על המועמד לפנות באופן ישיר אל מזכיר השלוחה המתאימה, בשעות אחה"צ או הערב ולהביא תעודת בגרות או תעודת מורה מוסמך, שתי תמונות פספורט ודמי הרשמה בסך 50.— ל"י.

המשמש בהוראה, רשאי לקבל סיוע כספי כפי ניתן במשרד החינוך והתרבות.

האוניברסיטה העברית בירושלים

המחלקה למינהל תלמידים
המשרד לקבלת תלמידים

רישום מועמדים לשנת הלימודים תשל"ד ללימודי „מוסמך" ותעודה

הרשמת מועמדים לשנת הלימודים תשל"ד ללימודים לקראת התואר „מוסמך" וללימודי תעודה תסתיים ביום ג' באלול תשל"ג — 31.8.73.

מתקבלות בקשות לפקולטות / בתה"ס:
הפקולטה למדעי הרוח
(למעט לימודי תעודה בתרגום כתב מדע)
הפקולטה למדעי החברה
(למעט החוג לפסיכולוגיה)
הפקולטה למתימטיקה ולמדעי הטבע
ביה"ס למדע שימושי וטכנולוגיה
המרכז להוראת המדעים
הפקולטה לחקלאות
הפקולטה למשפטים
המכון לקרימינולוגיה

ביה"ס לספרנות
המרכז להכשרת מנהלים למרכזים קהילתיים
הפקולטה לרפואה
מדעי הרפואה הבסיסיים
ביורביולוגיה
בריאות הציבור
תעודה באופתלמולוגיה
ביה"ס לרוקחות

המעוניינים יירשמו במשרד לקבלת תלמידים. טפסי הרשמה וה„מדריך לתלמיד החדש" ניתן לרכוש תמורת 4 ל"י (ע"י פניה אישית או בכתב) ב„אקדמון", בגבעת רם ירושלים 91999, ת.ד. 41.

ללא צירוף המחאה על הסך הנ"ל לא יישלחו הטפסים והמדריך; **חיילים בשירות חובה** יקבלו את הטפסים והמדריך **חינם**, אישית או לכתובתם הצבאית.

בוגרי מוסדות להשכלה גבוהה בחו"ל יירשמו במשרד לתלמידי חו"ל, הר הצופים, ירושלים. בוגרי האוניברסיטה העברית בירושלים המבקשים להמשיך לימודיהם באותה הפקולטה, ירשמו במזכירויות הפקולטות.

כל המועמדים מתבקשים לפנות לייעוץ מוקדם במזכירויות הפקולטות / בתיה"ס.

משרד העבודה
האגף להכשרה מקצועית
מחוז באר-שבע והנגב
מרכז קופת-חולים

מודיעים
נמשכת ההרשמה לבית-הספר

לטכנאי רנטגן

שעל ידי קופת-חולים

משך הלימודים שנתיים, בתנאי פנימיה.
מתקבלים מועמדים, בוגרי בתי-ספר תיכוניים לאחר שרות צבאי.
התלמידים יקבלו מענקים במשך שתי שנות הלימוד.
ההרשמה בכל יום בבית מרכז קופת-חולים, רחוב ארלוזורוב 101, חדר 433.

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י

יחידת המבנים הכוללת — אזור תל-אביב

מכרז מס' 15/73 — ת.א. ביצוע עבודות נקיון במרכז קליטה „בן יהודה" נתניה, הנמצא במשכן דירה נתניה

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן „הסוכנות"), מזמינה בזאת הצעות לביצוע עבודות נקיון במרכז הקליטה הנ"ל.

את פרטי העבודות תנאי המכרז וטופסי הצעה אפשר לקבל החל ביום א' 24.6.73 במרכז הקליטה הנ"ל וכן במשרדנו בתל-אביב, רח' קפלן 17, חדר 438.

המציעים יוכלו לסייר במרכזי הקליטה הנ"ל בכל יום חול בשעות 09.00 — 12.00.

את ההצעה יש להגיש בשני העתקים. לציין בספר המכרז ולהגישן לתיבת המכרזים הנמצאת בכתובת הנ"ל. או לשלחם בדואר רשום אל: הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
ועדת מכרזים הכללית — אזור תל-אביב
רחוב קפלן 17,
חדר 438
תל-אביב.

ההצעות חייבות להגיע אל הסוכנות לא יאוחר מיום ה' 5.7.73 שעה 12.00.

אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא והיא תפעל לפי שיקול דעתה הבלעדי והמוחלט.

המועצה המקומית קרית-ים

מכרז מס' 14/73

ביצוע עבודות במפעל הביוב בקרית-ים

ריצת ביוב מגבה שאיבה עד שוקה במעון קריית-ים

המועצה המקומית קרית-ים מכריזה בזה על קבלת הצעות לביצוע העבודה הנ"ל.

את תנאי המכרז וטופסי ההצעות לביצוע העבודה אפשר לקבל במשרד מהנדס המועצה, חדר 110, תמורת תשלום של 100.— ל"י שלא יוחזרו. בדבר פרטים נוספים אנא לפנות למהנדס המועצה.

על המציעים להשתתף בסיור הנ"ל להגיש למועצה הצעת מחירים ב"כ עותקים על גבי הטפסים שהומצאו לו, עד ליום ו' בתמוז תשל"ג — 6.7.73 שעה 12.00.

על המשתתף במכרז להיות רשום אצל רשם הקבלנים כקבלן מוכר לביצוע העבודה הנ"ל.

על כל מציע להצעתו לצרף ערבות בנקאית לטובת המועצה בשיעור של 10% מערך הצעתו בהתאם לטופסים המצורפים בתנאי המכרז. ערבות לא תהיה ותת הכרזים בהצעתו. הכבאות פרטיה. ממרית ו/או ערבית חברה בטח לא יתקבלו כערבות.

התשלום: בהתאם לטבלת התשלומים שבתנאי המכרז.

את ההצעה יש להגיש בהתאם לתנאי המכרז וכל שינוי בהם עלול לגרום לפסילתה.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כלשהי.

בנימין אפרת — ראש המועצה

קרית-ים, כ"א בסיון תשל"ג 21 ביוני 1973

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב—יפו

תיק עז' 383/73, 384

בענין: עז' המנוח כספרי פריץ (יוסף) ז"ל, ת. ז. 0333612 משער חפר שנפטר ב-14.11.72.

ובענין: עז' המנוחה כספרי לי לו ז"ל, ת. ז. 0333613 משער חפר, שנפטרה ב-12.12.72.

המבקשות: 1. יעל כספרי, ת. ז. 0333614 משער חפר. 2. אורה כספרי, ת. ז. 0333615 משער חפר, שתיהן ע"י ב"כ עוה"ד א. הכט מרח' נצח ישראל 19, תל-אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה בקשה לבית המשפט ליתן צו הכברין על ירושת המנוח והמנוחה הנ"ל ר הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה והרוצה להתנגד לבקשה הנ"ל, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות למבוקש בה, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד דהן, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

פקודת פשיטת הרגל 1936
צו קבלת נכסים
הכרזת פשיטת רגל
אסיפה ראשונה
והקירה פומבית

שם החייב, תיאורו וכתובתו: רגה ולגסי, ת"ז 4192789, סוחר לשעבר, הצזי ולגסי, ת"ז 7818441, צפרת בית, רח' בורלא 115/50, קרית היובל, ירושלים. בית המשפט המחוזי של: ירושלים, תיק אזרחי 245/73. תאריך צו קבלת הנכסים הכרזת פשיטת רגל: 11.6.73. התאריך האסיפה הראשונה, השעה והמקום: 5.7.1973, בשעה 9.30 במשרד כונס הנכסים הרשמי, רח' ידידיה 4, ירושלים. התאריך החקירה הפומבית, השעה והמקום: 11.9.73, בשעה 10.30 בבית המשפט המחוזי בירושלים.

א' גרינפלד
סגן כונס הנכסים הרשמי
י"ד בסיון תשל"ג
14 ביוני 1973

בבית משפט המחוזי בתל-אביב—יפו

תיק עזבונות 2351/73

בענין: עזבון המנוחה שרה כפיר מתל-אביב רחוב הרקוס 6, שנפטרה בתאריך כ"ח ניסן תשל"ג — 30 לאפריל 1973.

המבקשת: סופי קליגר מתל-אביב, רחוב שינקין 70, ע"י ב"כ עו"ד חיים ספיר שכתובתו למסירת מסמכים משפטיים היא: שדרות רוטשילד 10, תל-אביב.

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט המחוזי בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוחה הנ"ל והנני מזמין בזה כל אדם המוצא שיש לו טובת הנאה בעזבונה של המנוחה הרוצה להתנגד להכרזה להגיש, תוך חמישה עשר יום, מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות להכרזה המבוקשת שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד דהן, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית-הספר לעבודה סוציאלית בית-ספר לחינוך ע"ש פאול ברוואלד

התכנית להכשרת מנהלים וסגל בכיר למרכזים קהילתיים

ע"ש ד"ר יוסף י. שוורץ

ההרשמה לתכנית הנ"ל נמשכת. התכנית היא חד-שנתית, מיועדת לבעלי תואר ב. א. והזוכה את מסיימיה בתעודת גמר. התעודה מוכרת ע"י משרד החינוך והתרבות לצורך ניהול מרכז קהילתי.

על המועמד להיות בעל נסיון בעבודה במרכז קהילתי, בית-נוער או מוסד דומה.

ההוראה מתקיימת בימים חמישי ושישי בשבוע, ועל הסטודנט לעבוד, חלקית, במרכז קהילתי במשך כל תקופת הלימודים. יתחלקו מספר מילגות חלקיות.

לקבלת אינפורמציה נא לפנות בכתב: ד"ר דוד מקרוב, מנהל התכנית להכשרת מנהלים וסגל בכיר למרכזים קהילתיים, בית-הספר לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה העברית, גבעת-רם, ירושלים.

(שכרו של מנהל מרכז קהילתי הנו בגבול 15,000—18,000 ל"י לשנה, בתוספת פקידות נדרשת, זכויות אחרות, כמקובל בשירות המדינה).

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית הספר למינהל עסקים
מודיע על

המשך ההרשמה ללימודי תואר שני במינהל עסקים

במגמות:
חקר ביצועים
ניהול כח אדם
שיווק
השבונאות
מימון

טפסי הרשמה לבוגרי מדעי החברה של האוניברסיטה בירושלים, אפשר לקבל במזכירות לעניני תלמידים בבנין לובין. בוגרי פקולטות אחרות ואוניברסיטאות אחרות ירשמו באמצעות המשרד לקבלת תלמידים, בפלגותים שבקרית האוניברסיטה.

ההרשמה תסגר ב-31 באוגוסט 1973.

אוניברסיטת חיפה

מודיעה על

המשך ההרשמה ללימודי התואר השני (מ"א)

בפקולטה למדעי הרוח

בחוגים: מקרא
פילוסופיה
תולדות הציביליזציה הימית

בביה"ס לחינוך

בחוג: חינוך — במגמה תוכניות לימודים, דרכי הוראה והדרכת מורים.

בפקולטה למדעי החברה

בחוגים: פסיכולוגיה
סוציולוגיה — במגמה לאנטרופולוגיה

בביה"ס לעבודה סוציאלית

ההרשמה תסתיים ביום ראשון, א' בתמוז תשל"ג (1.7.73).

פרטים ודפי הסבר וכן טפסי הרשמה ניתן לקבל במזכירות ההרשמה, אוניברסיטת חיפה.

אוניברסיטת הנגב

היחידה לפעולות נוער

מודיעה כי

נותר מספר מקומות מצומצם

במחנה קיץ לנוער שוחר מדע

בוגרי כתות י' בתקופה 3.8 — 29.7

התכנית כוללת חוגים בשטחי מדע שונים, ספורט, פעילות חברתית, תחרויות במתמטיקה-פיסיקה.

כלכלה מלאה.

לינה במעונות הסטודנטים.

המעוניינים יפנו בהקדם ליחידה לפעולות נוער באוניברסיטת הנגב. טלפון 71241, שלוחה 83.

יד יצחק בן-צבי
המחלקה לפעולות חינוך והדרכה

המכון לידיעת הארץ בתנועה הקיבוצית

החלה ההרשמה לימי עיון וסיור

בנושא

רציפות היישוב היהודי בירושלים

הכנס יתקיים בירושלים בימים שלישי—שישי ט' — י"ב באב — תשל"ג (7—10.8.73).

פרטים והרשמה ביד יצחק בן-צבי, ת. ד. 7660, ירושלים. טל: 39201-02.

הלוח החדש דבר

הלוח החדש דבר

מודעות מתקבלות בסניפי „דחף", בסניפי „דבר" ובכל משרדי הפירסום בארץ

מחיר המלה ביום חול — 0.80 אג' בערבי שבתות וחגים — 1.— ל"י

המשרד הראשי — מחלקת המודעות: „דבר" רח' שינקין 45, תל-אביב טל. 246251

קבלת מודעות ללוח החדש „דבר" סניפי „דבר"
● אילת, ערב ערב - רהמים
● אשקלון – רח' הרצל 14
● באר-שבע – רח' הרצל 42
● הרצליה – רח' סוקולוב
● חדרה – כל רוטשילד, בית בלשון
● חולון – מועצת הפועלים ב־שעות אחה"צ
● חיפה – רח' הנביאים 27
● קרית-חיים – כביש ראשי. ע"י בנק הפועלים 18.00—17.00 ; 11.00—10.00
● טבריה – בכר דסקו
● ירושלים – רח' הלל 18
● כפר סבא – רח' ויצמן 95
● נתניה – רח' הרצל 31
● עפולה – רח' הנשיא
● פתח-תקוה – רח' ההס־

דירות למכירה

● דחוף לרגל נסיעה – 2½ חד־רים + תוספות בר"ג. טל. 766601.
● ברמת-אביב למכירה דירה חד־שה של 5 חדרים יש"קו. טל. 51959. 50650.
● למכירה דירת 4 חדרים במרכז ראשל"צ. טל. 947720.
● בגבעתיים 2 חדרים, הול, חזית, ק"ב. טל. 255009 מ־8—17.
● למסירה מיידית דירת גג מרו־הטת 1½ חדר ברחוב דיזנגוף. טל. 446287.
● למכירה יחידה מטופחת ויפה ביפו העתיקה לכל מטרה. בדבר פרטים. טל. 820018 לבקש את דוזה.
● ברמת-יוסף 3 חדרים ק"ב. טל. 867764 כל יום מ־17.00.
● יפה ומוארת 3 חדרים למסירה מיידית. המורים 19/2 חולון.
● ברמת הנשיא 3 + פ"א. ק"ב. טלפון 852950 מ־17.00.
● בפתח-תקוה חברת „גף" בונה למכירה דירות בכל הגדלים. ב־תכנון ובביצוע המעולים של חברת „גף". (הלוואות לא צמודות עד 40.000 ל"י). „גף" חברה לבנין, חיים עוזר 20, פתח-תקוה.
● החלה המכירה באיזור החדש בחולון (קרית-שרת, שדרות ירו־שלים): דירות בנות 3 — 4, 4½ חדרים. פרטים: „אחים פיינק־שטיין", הנביאים 2 חולון. טל. 846246.
● בפתח-תקוה דירות פאר 4 חדרים ברחוב אהרונסון 7. כניסה 6 חודשים. בפרטים: „נכסים", רח' ההגנה 17 פתח-תקוה, טלפון — 919383.
● בפתח-תקוה דירות 3—4 חד־רים, כניסה 6—8 חודשים. לפנות „נכסים", רחוב ההגנה 17 פתח־תקוה. טלפון 919383.
● למכירה בצפון 2 חדרים קומה ב' ארונות קיר ומטבח יבזן עם היבום, מסירה מיידית. טל. 239010 בשבת בלבד. 02—63444 בימי ה־שבוע בין 19.00—21.00.
● בגבעתיים 2 חדרים גדולים על עמודים חזית פינתית + ארונות קיר 77.000 בטבקיר א/94 גרינבפון. טל. 727647.
● בהרצליה במקום הטוב ביותר, במרכז, נותרו 2 דירות בנות 4 חדרים כ"א + הסקה מרכזית ו־חדר ארונות. כולל שירותים כפו־לים. במחיר 140.000 ל"י כל די־רה. כניסה בעוד 4 חודשים. רום דירות. טל. 984628.
● בסביבות הבימה בדב"פ 3 חד־רים צ"ע הזית. תיווך „פסל" רח' אדם הכהן 8 ת"א. בסב"ח דירת 2 חדרים מרוהטת + טלפון בב־פון. תיווך „פסל". אנו מחפשים עבור לקוחות רכושים ומצ־עים דירות, בתים, חנויות ומגרשים. למכירה, להשכרה ובדמי מפתח בת"א והסביבה. תיווך „פסל" טל. 240342—244051.
● למכירה דירה חדשה 3 חדרים שכונה ה' 85.000 ל"י 82 מ"ר טלפון 71750—057 234354—03.
● באחוזה דירה 4 חדרים בנין חדש 6 משפחות — גוף מרוהט חלקית + טלפון לשנה—שנתיים. טל. 533046—02.

דירות להשכרה

● בחולון 2½, 3, 4 חדרים מרוהטות וריקות. טל. 855784.
● ברמת-אביב להשכרה 3—4 חדרים, יש"קו. 50650. 51959.
● להשכרה בית בודד בשכונה אזור. 450 ל"י. טל. 741809.
● דירות בהב"ח בסיה 2½ + טלפון. טל. 905128 17.00—21.00.
● בדמי מפתח — דירת 3 חד־רים במרכז ת"א ליד כיכר המדי־נות קומה ג'. מתאימה למגורים או לבית מלאכה לקונפקציה. לפ־נות טל. 35709 לצורא.
● בראשון לציון קומה 2 חדרים מרוהטים [illegible] טל. 652214—02.
● ברחובות מרכז העיר 3½ חדר בקומה רביעית עם מעלית. טלפון: 95863/03.

עסקים

● למכירה דפוס פעיל בתל-אביב, עם לקוחות קבועים. אופסט ¼, צלוה. לוחות. בלם ¼, ½ וציוד. 821684 — ביום 18.00 מ־762372.
● לרגל מחלה, בהזדמנות, ל־מכירה או להשכרה, מכולת ב־הדר-יוסף. 773545 בערב.

מכוניות

● נ.ס.או. 1200, מודל 1967, ב־מצב מצויין למחיר המלצה 13.000 ל"י. טל. 742042.
● ווקסהול ויקטור 2000 במצב מצויין. טל. 283341 17—19.
● פורד קטנה אמריקאי, יפהפיה, סוף 64'. טל. 840581 17.30—20.30.
● פריניץ 4 1969, במצב טוב. טל. 94109 מ־16.00.
● אוסטין 1100, 1965, טסט ל־שנה + רדיו. טל. 958394, בני.
● חיפושית 1965, טסט לשנה ב־מצב מצויין. טל. 828346 מ־15.
● חיפושית 1300, 1967 במצב מצויין. טל. 924431, 16.000 ל"י.
● מיני-מינור סוף 61 במצב מצויין. טל. 721284 בעבודה. 762372 בבית.
● בהזדמנות משאית סופר 49 עם מקום עבודה, הכנסה בשפע. טל. 775476. 778788.
● ציטרואן ג'י.אס 1971 במצב מצויין + רדיו טל. 860109, 953547.
● נ.ס.או. 1100 1966 במצב מצויין + רדיו אחרי אוברול, טסט לשנה. טל. 860119. 953547.
● קדט 1973 + רדיו במצב נפ־לא. טל. 96227—055 בערב.
● משאית די 400 1960 למכירה בהזדמנות. טל. 778782.
● בהזדמנות פורד זפיר 58, מצב נהדר גדיר הדש. 4.500 ל"י. טל. 784554.
● למכירה בהזדמנות פורד טאו־נוס 72 + טסט לשנה. טל. 28984—053.
● קונטסה 900 מודל 1965 אחרי אוברול. טל. 736138.
● למכירה סוסיתא מסחרית 1967, במצב טוב. טל. 871182.
● בהזדמנות משאית ליילנד דבלואקס, מנוע פרידלין, מודל 71, אורך ארגז 7.20 מ'. לפנות 7.00— 19.00 924215 19.00 927767.
● „סובארו" רמת-גן, מפיץ מש־נה „סובארו" ז'בוטינסקי 69 רמת־גן. טלפון 796061. נסיעת נסיון ושירות אישי טלפון 821423.
● זה שבו 63, אחרי אוברול, טסט נובמבר, 3.000. 758805.
● „סובארו", מפיץ משנה. סו־באודי ז'בוטינסקי 69 רמת-גן. טל. 796061.
● הצעות לא נורמליות במרכז למכוניות מחודשות, מ.ל.מ. מצי־עה לך לרכוש מכונית סוסיתא חדשה או משופצת בתנאים שאין להם מתחרה בשוק המכוניות ב־ישראל. בחר אתה את סוג ההנחה לנוחיותך: א. חלק נכבד ממחיר המכונית בתשלומים חודשיים ל־שנה שלמה. ללא תוספת ריבית. או. ב. הנחה בסכום נכבד עם התשלום במזומנים בעד המכונית או ג. רדיו וכיסויים חינם. בנוסף לכ"ל ביקורת 1000 וביקורת 3000 ק"מ חינם. תוקף המבצע עד 18.7.73. פרטים נוספים: מ.ל.מ. מרכז למכוניות מחודשות רח' בן צמח 10 (ימינה מבשר מול יצחק) טלפון: 251980.
● מנועים לרכב מכל הסוגים תמ־צא בירוד המנועים במפעלי „סמוך" כספק ליבואן מנועים. מנועי: פיג'ו, סוסיתא, קורטינה, אסקורט, ב.מ.ו, טריומף, אופל, סימקה, ולי־יאנט. אצלינו מבחר מנועים משו־פצים „סמוך" איזור התעשיה ראש־לציון. טלפון 948173.
● הגיעו ג'יפים מכבדת מסודרים ולא מסודרים, קצרים וארוכים מ־כל שנות היצור וכל המודלים, „אוטו-זיסי", סלמה 15, ת"א. טל־פון 821423.

הלוואות

● הלוואות מיידיות לעובדי מדי־נה, הסתדרות, צבא וקבועים 229377, 229523 תל-אביב.

טיולים

● חבורה צעירה של סטודנטים וצעירים הרפתקנים מתארגנת ל־טיול יוצא דופן. לאירופה — טל. 269977—03.

שידוכים

● בלשכה „רעים": בן-יהודה 58 א' טלפון 282932 תל-אביב. רחוב ירושלים 16 א' טלפון 667348 חיפה!
● פרטי, 170/50, ממתיק, עצ־מאי + דירה + טלפון, מעוניין ב"דירה, בנה — לא חשובה. טל. 243669 ת"א.
● לבני מושבים וקיבוצים!!! כפלו הגשה, עבודכם ב„רעים" תל-אביב, חיפה.
● שירות מיוחד של לוח „דבר" לקבלת מודעות בדואר. שלח/י הודעתך בצירוף צ'ק/המחאה דואר ע"ס 6 ל"י לת.ד. 24004 ת"א ו־מודעתך תתפרסם בתאריך הקרוב.
● להורים המודאגים! היכרות ל־ילדיכם ללא ידיעתם ובסודיות בהח־לטת ב„רעים"!

תמונות

● תמונות, רפרודוקציות, פלק־טים, ליטוגרפיות, הדפסות משי, ספרי אמנות, נתקבל משלוח חדש: פיקאסו, דאלי, מירו, קלי, לבדנג, שאגאל. מחיר הערובה על הגד־נת בקיבוצים. „לוטוס" אלנבי 101 ת"א. טל. 615130.

קוטג'ים

● קוטגים בהרצליה, החל ב־210.000 ל"י. רום דירות. טל. 984628.

אבידות

● אבדה פוליסה מס' 5833 ע"ש אפרים בנקיר. של „מגדל ביזי".

ביקוש עבודה

● כלכלן/מחזירן בעל נסיון של 4 שנים במפעל תעשייתי גדול מעוניין במשרה בעלת אתגרים ואפשרויות התפתחות. מיקום איננו מכנה. נא לפנות לת.ד. 1334 ת"א למספר ד/36714.

רהיטים

● לוטוס — רהיטי גן, סטות בן מתגוננת בעיצוב מיוחד במחיר הזול ביותר בשוק. תצוגה ברחוב זרח ברנט 4 (אוטובוסים 10, 25). יפו 230498.

חקלאות

● מעוניין לקנות צנורות אלומי־נים 2 ו־3 צול כל כמות. טלפון 915582—055.
● למכירה צינורות אלומיניום 3 ו־6 צול, ממטרות ואביזרים להשק־אה. טל. 91582—055.

מכירות

● בקורר המקוריים!!! מוכר. קו־נה, מחליף ומתקן. הזדמנות אמ־קיד 10 390 ל"י. „קירוד לוינסקי", לוינסקי 102 תל-אביב 829554.
● חבס! לבבשה הטלויזיה תיקון ראשון בלי תשלום ב„אינדוסטרי ניקס" 243008—03.
● למכירה 2 מכונות לחיתוך ולי־טוש ע"ש, טלפון 921368.

תריסים

● נפתחה מחלקה לתיקוני תרי־סים החלפת תריסים ישנים ל־חדשים. 751109. 760790.
● התקנת תריסים מפלסטיק ו־סגרות זכוכית. ביצוע מידי ב־הצגן לצרכן. ביהיר „הדר" שלמה המלך 99 טלפון 228213.

שונות

● מעוניין בעודפי חומרי בנין ורצפי מרסיל כל כמות. טלפון: 91583—055.
● המלטשים: הבריקת מרצפות ב־פוליאסטר, לא מתחלקים. דירה — 150 טלפון 243669.
● אמבטיות: חידוש אמבטיות ב־ביתך בכל הארץ. טלפון 243669.
● „מגור" מדביק טפטים ותקרות עץ באחריות מלאה ובמחירים נו־חים. ביקור ללא התחייבות. נקיון כללי בדירה בסוף העבודה לשבי־עת רצונכם. טל. 874216.
● אליאס — מכירה ותיקונים מכל הסוגים. עליה 19. 821870.

אולמות

● למכירה אולם 100 מ"ר ב־יהוד. קומה ב', לתעשיה ולכל מטרה. ניתנת חלוקה ליחידות 200 מ"ר מינימום. אפשרות בתשלו־מים. לפנות „מגורי ישראל", רחוב ההגנה 17 פתח-תקוה. טל. 919383.
או יהוד רחוב אצבני 11 טלפון 750160.

הצעות עבודה

● דרושה ספרית טובה. טל. 726718, בין 13.00 15.00 חוץ מ־יום ו'.
● דרושה מטפלת לתינוק 5 שעות (4 פעמים בשבוע). טל. 241298 אחה"צ.
● דרושה תלמידה מתקדמת ל־סלון רפי. גורדון 33. טל. 231121.
● לביה"ר לפלסטיק דרושים עובדים לעבודה במשמרות. טל. 824966.
● דרושים נערים/ות לעבודה ב־משקפיים. לפנות אילת 58 ת"א.
● דרושה נערה לעבודות משרד. שעות העבודה 8.00—15.00. טל. 441620.
● דרוש נהג סמיטריילר. טל. 39225.
● דרושים/ות מוכרים/ות כבו־סים/ות. יום עבודה מפוצל. י. שניידמן, דיזנגוף 128 ת"א.
● דרושה אחות מעשית לעבודה חלקית במרפאה פרטית 4 פעמים בשבוע בשעות אחה"צ. לפנות ל־טלפון 913086 פתח-תקוה.

לוח נתניה

מכוניות

● ב„פיאט" נתניה תמצא כל מכו־נית חדשה או משומשת. תנאים מיוחדים למושבים וקיבוצים. רח' הרצל 44. טל. 23453—053.

דירות למכירה

● סולל בונה נתניה בונה למכי־רה דירות נהדרות עם כל השכ־ללים במקומות היפים בנתניה ו־הוד השרון. פרטים במשרד רחוב הרצל 51. טלפונים 23958—053 28934—053.
● ליד הים, במרכז, מאוגוסט, להשכיר דירה מרוהטת 3 חדרים, ק"ג + מעלית. טלפון 252322—04.

„פז" נוטעת יער לקוחותיה לסיום מבצע הפרסים הגדול

כאות תודה והוקרה ללקוחותיה הרבים „פז" חברת הנפט הגדולה בישראל, על מבצע „יער לקוחות פז", שבמסגרתו ינטעו עלידי ה־קרן הקיימת לישראל 50.000 עצים ב„יער לקוחות פז" [illegible] לכבוד יובל ה־25 לירושלים.
מבצע „יער לקוחות פז" יביא לסיומו את מבצע הפרסים הגדול „הכנס לפז וזכה בפרס" שהחל ב־ראשית יוני והפרסים הגדולים בו הם 16 הפלגות עם הכמוניה לאירופה.

בולים

● מחזירים שרים במחיר עבור בולי ישראל, בודדים וכמויות. מנורה, בן יהודה 36, ת"א.

אספות והרצאות

„אהל-שם"
● השבת פרשת שלח 23.6 ב־10: י. טברסקי — תנ"ך. ב־11 הרב פרידלנדר: תלמוד. ב־5 במסיבת „עונג שבת" ירצה הסופר ל. פרי־ראנציק על הנושא: היצירה ה־ספרותית בעברית וביידיש כגורם לתחיה הלאומית. הפותח: יו"ר „אהל-שם" — משה גולדשמיד, דברי אגדה — ד"ר ש. ז. כהנא.

במועדון „בלואי"
● בליל שבת 22.6.73 בשעה 8.45 תתקיים פגישה עם השחקנית מרים ברנשטיין-כהן. בתכנית: הרצאת אליקים ירון על דרכה ה־אמנותית. ארי קוטאי: עבודתנו המשותפת במסגרת התא"י. אביבה נור תקרא פרק מן האוטוביוגרא־פיה. מרים ברנשטיין-כהן תציג קטעים מתפקידיה. הפותח: ישראל כהן.

מועצת פועלי פתח-תקוה המחלקה לתרבות עיריית פתח-תקוה המחלקה לתרבות
● במוצאי שבת 23.6.73 בשעה 8.15 בבית ההסתדרות, מסיבה חגי־גית לסופר יוסף הגבי עם הופעת 2 ספריו „רגע של חיים" ו„מגדל יצא לדרך". ברכות: מזכיר מועצת הפועלים — ת. בילי, סגן ראש העיריה — ח. זכאי, יו"ר המחלקה לתרבות — ה. קוטלר, משורר ומפקח משרד החינוך — ב. מרדכי. שיח קוראים עם הסופר. דבר חתן המסיבה.

ארגון אמהות עובדות תל-אביב
● מועדון האשה, פינסקר 49, תל־אביב, מחר מוצאי שבת 23.6.73 — 8.30 בערב. פגישה עם א. ב. יפה — עורך המדור הספרותי ב„על המשמר" על הנושא: אברהם ש־לונסקי ז"ל, הסופר והמשורר: פר־קי קריאה: גב' פני ליזבין — שחקנית.
● גת שרת — היום (22.6) ומחר (23.6) מתקיים פיקניק על שפת הכנרת לאמהות צעירות עם יל־דיהן. היציאה היום ב־3.00 אחר־הצהרים מבית האחיות קליבנוב רחוב פילדלפיה 3.
● קרן סוניה וברסקי ז"ל ליד ארגון אמהות עובדות ת"א, מו־דיעה על קבלת בקשות למילגות לנערות ללמוד מקצוע לשנת הלי־מודים תשל"ד. את הבקשות יש לשלוח לא יאוחר מ־15 ליולי 1973 לפי הכתובת: קרן סוניה וברסקי ז"ל, א.א.ע. ת.ד. 4077 ת"א 61040. ולציין את המקצוע ושם בית הספר וכתובתו בו רוצה התלמידה ללמוד.
● אזכרה לחברה רחל אלבינגר ז"ל — ביום שני כ"ה בסיון 25.6.73. במלאת שבע שנים לפ־טירתה, תיערך עליה לקברה ב־בית העלמין בחולון בשעה 4.00 אחה"צ. אוטובוס לרשות המש־תתפים, בשעה 3.30 בדיוק, בש־דרות חן 31.

פעילויות והבראה לילדים
● פעילויות והבראה לילדים יתקיי־מו בספט ועד ההורים המרכזי ב־ת"א בבצלה החמישה. בנוסף, הרשמה בכל יום בין 1—8 לפני־הצהרים, במשרדי ועד ההורים המרכזי, רח' שינקין 37 תל-אביב.

מסיבות לעיון בתנ"ך
● במסגרת „חודש ומקרא" בשי־תוף החברה לחקר המקרא סניף ת"א — יתקיימו מסיבות לעיון בתנ"ך: מחר, מוצאי-שבת, במפ־לגת עבודה „סניף רמז" עם יוסף אחי. ביום ג', 26.6.73 שעה 5 אחה"צ במועדון ע"ש מאניה ביא־ליק ברחוב ביאליק עם הזהב בייר־לין.
● ביום ד' 27.6 במועדון ועד ההורים, רח' שינקין 37 עם אריה תמאירי, וביום ה', 28.6 שעה 8 בערב בבית ציוני אמריקה, רח' פריש 2. עם גור אריה עדה.

קופת-חולים מחוז חיפה

תורניות לילה בקופת-חולים מחוז חיפה
א. שעות התורנות
1. בלילות, לרבות לילות שבת ולילות חג מ־8 בערב עד 12 בחצות.
2. מ־12 בחצות עד 7 בבו־קר במגן דוד אדום. טלפון 101 ובמפרץ חיפה, טלפון 713232, רחוב כצנל 8.
3. בימי שישי ובערבי חג מ־4 עד 5 אחה"צ.
4. בשבתות ובחגים מ־9 עד 11 לפנה"צ ומ־4—5 אחה"צ.
ב. תחנות התורנות
1. מרפאת פרישמן, רחוב פרישמן 4. טלפון 62195 לחב־רים מהסניפים: פרישמן, אחוזה הכרמל, שדרות אזים, יבנ־נה. ד"ר בליקה, הדרולי, באר־לה, תל-עמל, הלימה, וקברת גלדיות.
3. מרפאה קרית אליעזר, רחוב צה"ל, טלפון 535255 ל־חברים מהסניפים: קרית אליע־זר, קרית אליהו, בת גלים, עין הים, כרמה דוד, וקרית שפרינצק.
3. מרפאת רש בכרמל [illegible] טל. 86868, רח' אלמנן, לחברים מהסניפים: [illegible] אחוזה, רש — מרכז הכרמל, הכרמל הצרפתי והצבא.
4. מרפאת נוה שאנן [illegible] טלפון [illegible], לחברים מהסני־פים: נוה שאנן, [illegible]
5. מרפאת קרית חיים [illegible] טלפון 721331, לחברים מהסניפים: קרית חיים [illegible] חיה, שיכון עירוני, קרית ביאליק, קרית מוצקין, קרית עמרות וצור שלום.
6. מרפאת קרית ים א', שדרות ורבורג. טלפון 721553 לחברים מהסניפים: קרית ים א', קרית ים ב', קריה ים רסקו וקרית חיים מערבית.
7. מרפאה מוזיאה — קרית אתא. טלפון 722384. לחברים מהסניפים: עוזיאל, בן צבי, פינסקר, קרית נחום, קרית ביאלין ושיכון התימנים.
8. תורניות לילה מ־12 בחצות עד 7 בבוקר:
א. בתחנת מגן דוד אדום, על עירית חיפה, פרט למפרץ. החברים הגרים בשטח שיפוטה המשתייכים למרפאות המפורטות בסעיפים 1, 2, 3, 4.
ב. במפרץ חיפה „ספסי ביאליק", טל. 713232. לחב־רים הגרים במפרץ חיפה ה־משתייכים למרפאות המפור־טות בסעיפים 5. 6.
ג. בכל יתר המרפאות ב־מחוז חיפה קיימים סדרי תור־נות כמפורט בהתאם לצורכות בלוחות המודעות במרפאות ובאזורי התורנות.
ה. הודעה בעבודה:
במעבדה המחוזית דרכה איים 54, טלפון 530107 [illegible]
[illegible]
סינא 8

הלוח החדש ירושלים

דירות להשכרה

● חדר לזוג בדירה משותפת עם [illegible] בתורה, טל. 63111/243, כתו־בת רח' האום 6 קרית יובל, כניסה ב', קומת קרקע מימין, ב־8 בערב.
● חדר מרוהט עם כניסה נפרדת מרוהט במחיר הזדמנותי לימי הקיץ 160 ל"י לחודש מיולי—אוקטובר. טל. 225113, בצלאל, רח' המד־רגות 17.
● דירת 2½ חדרים מרוהטת + טלפון לשנתיים בית-וגן הפסגה 18 טל. 534055 לדתיים.
● דירה מרוהטת 2½ חדרים נו־חים להשכרה לפנות לאהרוני, קר־ית יובל, רח' בראסולה. כניסה ב', טל. 69510.
● דירת 2 חדרים מרוהטת [illegible] מ־1.8.73 לחצי שנה [illegible] 350 ל"י. טלפון 33785.
● דירת לוקסוס 4½ חדרים + כל הנוחיות + טלפון, שרותים כפולים ליולי—אוגוסט למשפחה קטנה בבית-וגן טלפונים 522316 522631 ר־226866.
● 3½ חדרים מרוהטים דירת לוקסוס ברח' עוזיאל לשנה אחת גוף בקסים, טל. 534255.
● בתלפיות מרכז 3½ מרוהטת חדשה, לוקסוס + נוף, הסקה ק"ב. פרטים אצל טננבוים, רייס קיש 7 קומה ג'.
● בשכ"ח במרכז ירושלים למגו־רים או למשרדים דירה בת 3 חד־רים ודירה בת 2 חדרים טל. 231759.
● 3 חדרים + פינת אוכל קומה ראשונה הסקה מרכזית מרוהטת לשנה עם אפשרות הארכה מיולי. לגשת במשך כל היום פרט ל־שבת. רח' סימון בוליבר 9/14 קרית יובל, קו — 18, 24, 19.
● בדמי מפתח דירה 2 חדרים עם כל הנוחיות + מוסך, טל. 233010, רח' טבריה 3 פינת אר־סישקין.
● דירת לוקסוס 4 חדרים ברמת דניה, רהוט וציוד חשמלי מלא + טלפון והסקה מספטמבר לש־נה. טל. 32406.
● דירה מרוהטת להשכרה לחודשי הקיץ או יותר מ־1.8.73 3½ חד־רים + הסקה, טלפון. הרב ברלין, טל. 281256, עדיף בשעות הערב.

דירות למכירה

● למכירה דירת שלושה חדרים בטלביה, מודרנית, שקטה ק"ב 195.000 ל"י, טל. 64552.
● למכירה דירת 2½ חדרים קו־מה ב' פינתית, משפחה דואק, בן זכאי 8, קטמון, פרט לשבת.
● למכירה בית הכרם 3½ חד־רים הסקה מרכזית, ארונות קיר, אנטנה מרכזית, ושכללים נוספים, כיוונים טובים, קומה ב'. טל. 524662 ובעבודה 30211/711 61211/288.
● דירה יפה 2 חדרים הול, גדו־לה, בניית אבן + טלפון בדירה, ברחוב שומרי המוזל ז' קומה ב'. (מול מלון הכרכז) בהיר הד־דמנות! טלפון 228622.
● למכירה בקריה שמואל דירה 3½ חדרים, טל. 34219 או 289075.
● דירת גג מקסימה בסביבת בית הנשיא ותיאטרון ירושלים 2 חדרים + 2 מרפסות מקסימות בדמי מפ־תח. טל. 37503.
● דירת 3 חדרים בסן-מרטין 6 ק"ג, טל. 284182 פרט לשבת.
● דירה 2½ חדרים עם כל ה־נוחיות למכירה או בשכ"ד מים חמים, גינה גדולה ועצי פרי במעוז ציון ב', משפ' מולה יצחק, טל. 231438, פרט לשבת.
● למכירה דירת 2 חדרים קומת קרקע, רח' קרית משה 11 כניסה א', אמינוב — בערב.
● למכירה דירה שלושה חדרים + ארונות והסקה, קרקע פרטית, גבעת בית הכרם, טל. 528298, מחיר 120.000 ל"י.
● בגבעת מרדכי דירת 3 חדרים + פינת אוכל + נוף, טלפון 284749, פרט לשבת.

דירות מרוהטות

● דירה שני חדרים מרוהטת, מים חמים, הסקה, ליד מרכז בית הכרם מאוגוסט 600 ל"י, טלפון: 528505.
● לשנה־שנתיים מאוגוסט 4 חד־רים הסקה + מכונת כביסה, נוה שאנן ליד האוניברסיטה 532297.
● להשכיר דירה מרוהטת 4 חד־רים לשנה־שנתיים בתלפיות, טל. 261437 ר־234076 משעה 15.00.

כלי נגינה

● שוק תקליטים במבחר ענק החל מ־11 לירות, אביליאה, הנבי־אים 6.
● דרושים פסנתרים ואקורדיונים עד 80 בסים — מבוקשים בכל מצב. טל. 535825.

מכירות

● 2 שטיחים פרסיים אחד אספהאן 1.60X2.70, שני קשאן 3.20X2.20 טל. 68405.
● לרגל נסיעה מבוכבת למכירה מכונת כביסה פיליפס חדשה — עדיין באחריות. מיקסר בלנדר קנווד, חדש. עדיין עם אחריות. טלויזיה אקקור ספקטרה (מסך בינוני), בשימוש שנה וחצי למ־כירה, גם כלב קולי.
● לרגל נסיעה רהיטים ומכונות כביסה למכירה בהזדמנות, טלפון: 526391 אחרי 15.00 פרט בשבת.
● מכונת כביסה הובר חצי או־טומטית, מצב מצויין, 500 ל"י, טלפון 526810, פרט לשבת לאחר השעה 15.00.

ספרים

● למכירה 200 ספרי כיס באנגלית, אגאתה כריסטי, ארל סטנ־לי גארדנר, אלרי קווין וכו' 2 ל"י הספר, לפנות ת.ד. 2045 י־ם עבור מס' 100.

מחסנים

● קתי דירות קומה א' 170 מ"ר בגבעת שאול מתאים לאחסון ומפ־על, טל. 521632 משעה 15.00 — 20.00.
● להשכרה מחסן מואר כ־50 מ"ר בשכירות חדשית 500 ל"י החדש בקרית משה, נא לפנות לאסתר, טל. 526839 או ליעקב טל. 227955.

עסקים

● מסעדה למכירה עם ציוד חדש במרכז לרגל סכסוך שותפים, טל. מס' 281167 עם אפשרות בדמי מפתח.

מכוניות

● אופנוע הונדה מודל 70 עם טסט לשנה במצב מצויין, 1¼ כ"ס, טל. 289036 או בעבודה 69604, כתובת — אהרון כהן 46 שכונת בוכרים.
● אופנוע באדסון 1964 500 מצב מצויין 2.200 לירות, טל. 34974 אחרי שעה 20.30.
● הצעות השבוע: 4400 ל"י בל־בד. אוסטין 55 מנוע 69 קומפלט אחרי אוברול ועם טסט לשנה. 9400 ל"י בלבד — טנדר פולקסוגן סגור 64 מנוע 73 טל. 283652.
● קונטסה 1300 1968 במצב מצו־יין 89.500 ק"מ 10.500 ל"י. טל. 33785.
● פריניץ 4 69 63.000 ק"מ במצב מכני מצויין, טל. 30981—02.
● בהזדמנות ולרגל נסיעה פריניץ 1000 1971 יד ראשונה טסט עד ינואר, מצויינת, טלפונים 32011—02 (חוץ משבת) 285327—02 5336—04.
● פיג'ו 404 אוטומטית להחיג מיד ראשונה כמעט חדש, שנת יצור 1969 41.000 ק"מ, טלפון: 227748.
● וולוו 144 מודל 1968 23.500 ל"י, טל. 34091—03.
● בהזדמנות פיאט 850 מודל 69 מצב מכני מצויין, מחיר 10.700 ל"י 70.000 ק"מ. טל בעבודה 521161 בבית 261412, פליכס.
● למכירה פולקסוגן חיפושית + רדיו וטסט במחיר הזדמנותי, סך 10.250 ל"י, להתקשר לטל. 62315.
● פולקסוגן 1200 + רדיו וטסט ל־10 חודשים, שנת יצור 1968 106.000 ק"מ, לפנות בתום יחז־קאל, רחל אמנו 15, 37274.
● וליאנט 64 עם רדיו, טסט ל־שנה, טל. 250797 מ־16—19.
● למכירה משאית ליילנד 1972 עם הייבר, טסט וביטוח לשנה, טל. 65591—02 ירושלים.

הצעות עבודה

● דרושים/ות עובדים/ות נקיון לבוקר לעבודה חלקית בתשלום טוב, בדבר פרטים לפנות ל„ה־שרות", רחמים כהן, רח' הלל 11 קומה ב', או טל. 225851 בין השעות 12.30—14.30.
● חברה מסחרית, מחפשת כתב־נית עברית — אנגלית, תנאים טובים, אפשרי גם לש"ש שעות. טלפון 39787.
● דרושה עוזרת לעזרה חלקית במשק בית 5 שעות ביום, טל. 38878.

תריסים

● תריסי הזזה 125 מ"ר, חלו־נות זכוכית 155 מ"ר, אלומיניום מצופה, הזמנות מפעלי מוצרי ה־שלוה, ירושלים, תלפיות, בנין אבינפא. התצוגה הנביאים 68 ירו־שלים טלפון 286347—02 —03 624661 בתל-אביב 65568.

מגרשים

● למכירה ברמת ישי ע"י חיפה מגרש 2¼ דונם לבניה עירונית אפשרות לקבלה, קושן, טלפון: 69729—02, כתובה — יצחק בר־און, קרית שמואל, רח' אדרת 4, ירושלים.

הלוח החדש חיפה

ביקוש דירות

● דרושה בזכרון יעקב דירה או בית בחודשי יולי—ספטמבר. להת־קשר ירושלים 32703—02 מ־20.00.

דירות להשכרה

● בקרית חיים מרוהטת 2 חדרים מרוהטת/ריקה להתקשר טלפון: 92077—053.

מכוניות

● רנו 4 67, רדיו, טסט פרק, אוברול, בנצ"ע גיר צירים, טלפון 932139—04.

הצעות עבודה

● למעון משפחתי מטפלת בחיפה דרושה מטפלת ואם בית. מגורים במקום. רצוי קבוצניקית המעוני־נת לעזוב את המשק. טלפון: 80681—04.

מחסנים

● מחסן או סטודיו, 50 מ"ר + שירותים וטלפון בהדר. 662246.

דירות למכירה

● דירה 2 + הול גדול במרכז הדר. טל. 641804.
● ביפראליה 3 חדרים משופצת ארונות חדשים. 74.000 טלפון: 255139.
● כרמל צרפתי, 3 חדרים, מחסן, ארונות קיר, נוף ליה, טל. 525762.

חברת החשמל לישראל בע"מ

מחוז הדרום — תל-אביב
מכרז מס' 356/77/73
הזמנה להציע הצעות:
תיקון וצביעת עמודים באזור רמת-גן
את הפרטים על העבודה הנ"ל אפשר לקבל במשרדי החברה ברחוב החשמל 16, תל-אביב, החל ביום 22.6.73 תמורת תשלום של 20.— ל"י.
את ההצעות יש להחזיר עד יום 4.7.73, שעה 12.00.
הרשות בידי החברה לבצע את כל העבודה או חלק ממנה ואין היא מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

הועדה המקומית לתכנון ולבניה „שרונים"

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965, כי הוגשה בקשה [illegible] לאשר נגריה [illegible] על חלקה 36, 37 בגוש 8153 בכפר יונה.
כל מי שיש לו התנגדות להקמה הנ"ל, יגיש התנגדותו בכתב [illegible] תוך 14 ימים [illegible]
[illegible], יו"ר הועדה

אספות והרצאות

עיריית חיפה „משען" מועדון הפנסיונרים קרית-חיים
● במוצ"ש ב־6.30 תרצה מירי רום על הנושא: „הדורות הראשונים במקרא". הציבור מוזמן.

מועצת פועלי חיפה — המחלקה לפנסיונרים ושכבות — ארגון אמהות עובדות — סניף נוה שאנן, רמות-רמז
● פתיחת שוק זוטא בשכונתנו במוצ"ש 26.6.73 בשעה 6 באולמי בית הפנסיונרים רח' גורדון 1. השוק פתוח ביום ראשון 24.6.73 משעה 9.00 בבוקר עד שעה 10 בערב. הציבור מוזמן.

אגודה ישראלית לסוכרת
● ביום חמישי, כ"ח בסיון תשל"ג 28 ביוני 1973, בשעה 19.30, תת־קיים פגישת חברים ואוהדים ב־בית הרופא בחיפה. נושא הערב — שאלות ותשובות. המנחה ד"ר רביצא, מנהל התחנה לסוכרת. ה־אולם יהיה פתוח מהשעה 18.30.

קופת חולים מחוז חיפה
● אנו מודיעים שד"ר מוריס ישראל הוצא מהמוקד ע"י מטה השביתה שע"י ההסתדרות הרפו־אית בחיפה, ולכן לא נכיר בהוצ־אות החברים אשר יפנו לרופא הנ"ל.

עיריית חיפה, האגף לתרבות, נוער, חברה וספורט
מרכז לתרבות ע"ש פבזנר, רח' פבזנר 54
● יום שבת, 23.6.73, שעה 11.00 לפנה"צ, יעקב גיל ירצה על הנ־שיאות בעם ישראל (עם חליפי הנשיאים).
● יום ראשון, 24.6.73, שעה 8.30 בערב, קונצרט תזמורת פרדימר־סיקה בישראל. מנצחת: דליה את־[illegible]

לם.
● יום שלישי, 26.6.73, שעה [illegible] בערב. הסרט הישראלי: אהבה בירושלים.
מרכז לתרבות ע"ש אבא חושי [illegible]
● יום שני, 25.6.73, שעה [illegible] בערב. סרטו של פאזוליני [illegible]
מרכז לתרבות וחברה [illegible] רח' הנגבים 21
● יום ראשון, 24.6.73, שעה [illegible] בערב. הסרט הישראלי: אהבה בירושלים.
[illegible] — בית [illegible]
● יום שבת, 23.6.73, שעה [illegible] לפנה"צ, אורי מילשטיין [illegible] ספרו „בדם ואש יהודה".
קרית אליעזר — בית [illegible]
● יום שבת, 23.6.73, שעה [illegible] לפנה"צ — [illegible] א. שלונסקי — האיש [illegible] קרית חיים המזרחית — בית [illegible] ליבשיץ
● יום ראשון, 24.6.73, שעה [illegible] בערב [illegible] לדמותו של אברהם שלונ[סקי] [illegible]
● כנס בוגרי האולפנים [illegible] במרכזי הלימוד למבוגר [illegible] אשר נקבע לסוף יוני [illegible] לספטמבר 1973 - ישולב ב[illegible] חגיגות הכ"ה. הודעות על [illegible] סים תפורסמנה בנפרד.
● בסוף חודש זה מתקיימו[ת] מסיבות סיום שנת הלימודים [illegible] בכל מרכזי הלימוד למבוגר.
● החלה ההרשמה לקראת [illegible] שנת הלימודים החדשה [illegible] ביום ראשון, ה' באלול, 2 [בספ]טמבר 1973.
פרטים והרשמה: במרכז [illegible] רח' פרץ 30. טל. 662044.

מועצת פועלי חיפה
מ.פ.ח. - מחלקת הקליטה ופיתוח

● בשבת 23.6.73 בשעה 9.00 ב־בוקר ב„אורנים" — יום עיון סמי־נריוני לפעילים מבחנה זו. המר־צים: ד"ר מ. גור — [illegible], ב"צ רייפר — ההסתד־רות ומוסדותיה.
● יום שני 25.6.73 משעה [illegible] בבוקר העולים מאולפן [illegible]
● יום רביעי 27.6.73 משעה [illegible] בבוקר העולים מאולפן ב־אשדות-יעקב (מאוחד).
● יום חמישי 28.6.73 בשעה [illegible] ערב במרכז הקליטה [illegible] הרצאה על מלחמת ששת ה[ימים] ע"י [illegible] בן-ציון רייפר.
ימי עיון וסיורים במופתה ופס־עלים בחיפה בהשתתפות הח' [illegible]

בהסתדרות קריות-ים

● ביום שני 25.6.73 בשעה 17.30 בבית ההסתדרות בקרית-ים נפ־תחים הקורסים הבאים: 1. הנהלת חשבונות — שלב א' — הקורס יימשך 3 חודשים, 110 שעות. דו־שבועי. 2. קריאת שרטוט — שלב א' — הקורס יימשך 60 שעות, דו־שבועי. הקורסים מוכרים ע"י משרד העבודה.
פרטים והרשמה כל יום בבית ההסתדרות רח' ה. סולד 15 קרית־ים, בין השעות 8.00—13.00 ו־17.00—20.00 (בשיתוף משרד העבודה).
● ביום שבת 23.6.73 בשעה 7.30 בערב בבית ההסתדרות בקרית־ים יתקיים מפגש עולים דוברי יידיש שנקלטו בקריות־ים בחוד־שים ינואר—מאי 1973. בתכנית הערב: 1. — ברכות; ב. אפרת — ראש המועצה המקומית קרית־ים. ב. שגל — מזכיר מועצת הפועלים לפועלי קריות־ים. 2. תכנית אמנותית / כיבוד.
● ביום רביעי — 27.6.73 בשעה 18.45 בבית ההסתדרות בקרית־ים תתקיים פגישה של שוחרי המוסיקה הקלאסית בקריות־ים ב־השתתפות: דב קליד. השתתפות: צבי קליד (כבהל ריש הקונצרטים בארץ), י. עברון (בב־הל מפעל אמנות לעם מחוז הצ־פון). ב. שגל — מזכיר מועצת פועלים קריות־ים. חוג זה ינסה להמליץ על דרך להחדרת המוסיקה הקלאסית בישוב, ול־עניין את הציבור בנושא זה.
● ביום חמישי 28.6.73 תתקיים בבית ההסתדרות מסיבת סיום ה־לימודים של בית ספר על ימים.
● ביום שישי 29.6.73 במועדון הצעירים — מפגש צעירים.
חוגים בבית ההסתדרות
● ביום ראשון 24.6.73 שעה 18.00 בערב — חוג לשומרי משקל.
● ביום שלישי 26.6.73 — 19.00 — אנגלית למתחילים.
● ביום חמישי 28.6.73 שעה [illegible] — חוג לריקודי עם.
בבית הפועל קרית-ים
● החלה ההרשמה לקבוצות בענפים הבאים: 1. כדורסל (בנים־בנות) גילאי 14—17 [illegible] גילאי 14—17.
פרטים והרשמה כל יום [illegible] הפועל קריות-ים [illegible]
[illegible]
● ביום ראשון 24.6 [illegible] 17.00—18.00 — [illegible] אלקטרוניקה.
● ביום שני 25.6 בשעה [illegible] 18.00 — פקידים, מינהל [illegible]
● ביום שני 25.6 בשעה [illegible] 18.00 — פועלי בניין.
● ביום שלישי 26.6 בשעה [illegible] 18.00 — פועלים [illegible]
● ביום שלישי 26.6 בשעה [illegible] 19.30 — [illegible] עולים [illegible] להסתדרות.
● ביום חמישי 28.6 בשעה [illegible] 20.00 — מקצוע [illegible] סניף א. א. ע.
● ביום שישי — 22.6.73 [illegible] בהכשרה מקצועית.
● בימי ב' וד' 25—27/6 [illegible] במועדון החברה.
● ביום ראשון ורביעי 24/6 [illegible] — אורחות.
● ביום שני 25.6 בשעה [illegible] — [illegible] מקצועית.
● ביום שלישי 26.6 בשעה [illegible] — אורחות.
כל פעילות החברה בשיתוף [illegible] המועצה המקומית.

בהסתדרות קרית-טבעון

השתלמות ערב למבוגרים
● החלו לימודי המתכת העיוניים ביום חמישי ה־21.6.73, אפשר עדיין להצטרף.
„מג"ן" מקצוע
● בהתאם להסדר עם בית-הספר בחיפה נקיים קורסים השתלמויות במקצועות הבאים:
קורס להנהלת חשבונות: משך הקורס 110 שעות פעמיים בשבוע 4 שעות בערב.
קורס קריאת מדידה: 10 פגישות בנות שעתיים כל אחת. מחיר ה־קורס — 175 ל"י.
פקידות כללית: משך הקורס 7 חודשים פעמיים בשבוע.
כתבנות: משך הקורס 40 שעות שעתיים בערב.
בגמר הקורסים יעמדו הלומדים בבחינות וכמו כן יקבלו תעודות הסמכה ע"י משרד העבודה. ה־מעונינים יפנו למזכירות ההסתד־רות.
קייטנה
● לאור הצלחת הקייטנה אשתקד נקיים גם השנה בחודש אוגוסט קייטנה במסגרת הנוער העובד ב־קן טבעון. מחיר לילד — 20 ל"י, משך הקייטנה 21 יום והיא מיועדת לילדים מכיתות ד'. הקייטנה מת־קיימת בחודש אוגוסט כאשר ב־חודש זה אין קייטנות אחרות. ה־הרשמה: במזכירות בית-ההסתד־רות.
ארגון אמהות עובדות
● 1 ביום ה' 28.6.73 תתקיים מסיבת סיום במעון הגפן.
2. במשך חודש יוני תתקיים מסיבת סיום של מתנדבות טיפת חלב ומבעות „יד לילדה". כ"כ יתק־יים סיום שנת העבודה החפשי־לית של הארגון.
3. נפתחה הרשמה לקורסים הבאים:
א. קורס תפירה עלפי שיטת הבורדה. הקורס ייפתח בחודש ספ־טמבר עם תחילת שנת הלימו[דים]
ב. קורס לבבלת הבית.
ג. קורס לאפיה.
על יתר הקורסים תבוא הודעה בנפרד.
● החלה ההרשמה לגן ארגון [illegible] ברחוב [illegible] אצל רכזת ארגון אמהות [עוב]דות ביום א' 24.6 וביום ב' [illegible] משעה 17.00—19.00 בבית [illegible] ארגון אמהות [illegible] קומה א'.
בידור
● בידור 1973. ביום שי[שי] [illegible] בשעה 9.00 בערב בקולנוע [illegible] בתכנית: 1. צילה דגן 2. ג'קי [illegible] ניקולאידס — יוון. 3. [illegible] ברדיל 4. ליב פלייק — [illegible] 5. [illegible] אריה [illegible] ומנחה דודו [illegible] בית ההסתדרות [illegible]
● ביום רביעי 11.7 בשעה [illegible] בערב בקולנוע „זהר" ערב [illegible] אילנית — הופעת יחיד [illegible] מנחה [illegible] כרטיסים למכירה במזכירות [illegible] במספר מוגבל [illegible] בבית ההסתדרות ערב ערב, וביום ה[illegible] בקולנוע.
להתראות במופעים.
[illegible]
● קבלת קהל ביום שני בין השעות 18.00—19.00 בבית [ההסתד]רות. [illegible]
ספריית ההסתדרות
● הספריה פתוחה לקהל ב[בית] ההסתדרות כל יום משעה [illegible] עד שעה 7.00 בערב. [illegible] ספרי עיון לנוער ולמבוגרים [illegible] ציבור מוזמן לבוא לעיין ולהש[איל] ספרים.
[illegible]
● ביום [illegible] 22.6 בשעה [illegible] בריכת חנה סנש משחק כדור[illegible] ליגה לאומית „הפועל [illegible]" — „הפועל" קרית-טבעון.

הלוח החדש דרושים דבר

...חפשים תחליף לקמח ...ים בתערובת לעופות

מאת סופר „דבר" לענייני חקלאות

...ביל משרד החקלאות א... ב-ביהה ועדת-מומחים ...דוק את שאלת הרכב ...תרובות לעופות, במגמה ...עם כל האפשר את הד... ...של בקמח-דגים ולמצוא תחליף מתאים.

...ער, כי מיעוט פרה המיוצרת ...ה קמח-דגים בעולם, הע... לשנה אחת את היצור וכ... ...ה מכך עלה המחיר מ-200 ...במאי 1972 עד ל-580 דולר ...בתקופה האחרונה.

...סיבה שנערכה בנושא זה בי... החקלאות, הועלתה הצעה ...יף את קמח-הדגים בחלקו ...רסויה, אך כי גם מחיר פולי... ...ה עלה מ-140—180 דולר ...200—250 דולר לטונה. שיעור ...דגים בתערובה הוא 8 אחו... ...המגמה היא להוריד עד שני... ...ים. דעת המומחים היתה, כי ...עופות הודיים מבוגרים אין ...ור בקמח-דגים ועשוי להש... ...אלו לעופות עד גיל עבר... הכרוך לתת את המנה המ... ...רעדות, המומחים, הצטרך ...לקבוע מה יהיה אחוז קמח... בתערובות לסוגי העופות ...ם השונים.

38 מיליון ביצים נאספו בקירור

...ול מועצת-הלול לוי ארגוב אתמול, בתשובה על שאלת „דבר", כי עד כה נאספו בבתי-הקירור 38 מיליון ביצים ועד סוף הקיץ יגיע המלאי ל-45 מיליון. בתקופת אוגוסט—נובמבר שהיא עונת השפל בהטלה, יחול בשיווק מלאי ביצי הקירור ולד-ברי, אין להחשש השנה למחסור בביצים, כפי שהיה בחודשים אלה בשנה שעברה.

מזכיר ארגון מגדלי העופות דוד גרסמן אמר השבוע באסיפת הארגון, כי מתנהלים דיונים בין ההנהלה המקצועית של משרד החקלאות ומועצת-הלול, על הדר-כים להגביר את ההטלה בחודשי אוגוסט—נובמבר כדי להימנע מ-הוצאות איחסון גבוהות של ביצי הקירור וגם ממחסור אפשרי. הכ-וונה היא לתת תמריצים מסויימים למגדלי העופות, שיביאו ביצים לשוק בחודשי השפל בהטלה.

חבר המרכז החקלאי אורי גלבוע הציע באסיפה זו להקים בנמל אשדוד מיתקני פריקה לגרעינים נוסף למגבהות „דגון" בנמל חי-פה. הדובר אמר, כי בגלל עיכו-בים, במעגנה בנמלי ארה"ב חל אי-חור מסויים בהגעת האניות המ-עורות גרעיני מספוא. אמנם, אין עדיין מחסור, אך אין גם שום רזרבות. כדי למנוע מחסור בעתיד יש, לדעתו, לדאוג שגם בנמל אשדוד תהיה אפשרות לפרוק גר-עינים בעת הצורך.

המאפיה הקואופרטיבית „הגליל" בצפת, היחידה בעיר, שנסגרה לפ-ני שלושה שבועות על-ידי משרד הבריאות, חידשה את אספקת ה-לחם ודברי המאפה לתושבי העיר.

לוח נסיעות חדש לרכבת החל ממוצ"ש

מאת סופר „דבר" בחיפה

לוח הזמנים של רכבת ישראל ל-עונת הקיץ, ייכנס לתוקפו במוצאי שבת הקרובה ויישאר בתוקפו עד סוף אוגוסט 1973.

בקו תל-אביב—חיפה יופעלו 32 רכבות ביום, מהן 15 מהירות, 4 ישירות ו-13 מאספות שייעצרו בכל התחנות הביניים.

רכבות האקספרס היוצאות מתל-אביב בשעה 8.02 בבוקר וב-15.35 אחר-הצהריים ממשיכות לנהריה. בקווי הדרום יופעלו 24 רכבות, מהן 10 בקו תל-אביב—ירושלים, 10 בקו תל-אביב—באר-שבע (6 עד דימונה) ו-4 בין ירושלים לחיפה.

נמצאה גופתו של אבנר שרעבי

מאת סופר „דבר" בגליל

לאחר חיפושים של למעלה מי-ממה, נמצאה אתמול סמוך לשעה 6 אחר הצהריים גופתו של הנער אבנר שרעבי, בן 14, מרעננה, שטבע שלשום בבריכה המשושים ברמת הגולן.

את הגופה, שהיתה שקועה בתח-תית הבריכה, מצאו אמודאי חיל הים של צה"ל.

חברה מעונינת

בחנות בשטח של כ־150 מ"ר

א. ברחוב דיזנגוף בקטע בין ככר דיזנגוף לשד' רות קרן קיימת

ב. ככר מלכי ישראל

בהצעות נא לפנות לת. ד. 16068 ת"א עבור „חנות"

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב—יפו

תיק קיום צוואה מס. 2594/73

בענין: צוואתו של המנוח איזק (יצחק) סלומון ז"ל מקנדה, ויני-פג, מניטובה, שנפטר ביום 25.4.68.

המבקשים: מיקי (מייק) סלו-מון מקנדה, ומקס מיצוק מקנדה, שניהם על ידי ב"כ עו"ד יהודה ולצמן מתל-אביב, רח' מקוה ישראל 1.

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה בקשה ל-בית המשפט הזה ליתן צו קיום צוואתו של המנוח איזק (יצחק) סלומון ז"ל ומנוי יהודה ולצמן, עו"ד, כמוציא לפועל ומנהל העז-בון בישראל.

הריני מזמין בזה כל אדם להת-ייצב בבית המשפט תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו וליתן טעם מדוע לא תוכח, לא תקויים ולא תרשם הצוואה האחרונה של המ-נוח איזק (יצחק) סלומון ז"ל ו-מדוע לא תינתן תעודת קיום צוו-אה ומנוי יהודה ולצמן, עו"ד, כמוציא לפועל ומנהל העזבון ב-ישראל, שאם לא כן, יגש בית ה-משפט ליתן תעודה כאמור.

דוד דהן, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

למשרד ראש הממשלה בירושלים

דרושות מזכירות כתבניות בשפה העברית

על המעוניינות לפנות בכתב למנהל המחלקה לענייני עובדים במשרד ראש הממשלה, הקריה, ירו-שלים, בצירוף קורות חיים והמלצות.

דרושה מורה לבית-הספר היסודי

קבוץ כפר סאלד 12230
טלפון 067-40924

דרושה מורה

לבית הספר בעין-חרוד — מאוחד לכתה ה'.

לפנות טלפון 065-77736.

משרד העבודה

אגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית

לאגף הכשרה והשתלמות מקצועית בירושלים, אשדוד ואשקלון

דרושים מדריכים מקצועיים

למשרות מלאות וחלקיות בשעות אחה"צ ובערב במקצועות:

חרטות ● מסגרות בללית ● ריתוך
מכונאות ● כרסום ● חשמל ● שרטוט

יתקבלו: מדריכים מקצועיים, בעלי מקצוע עם נסיון בהדרכה, בוגרי בתי-ספר מקצועיים בעלי נסיון בעבודה בתעשייה.

פרטים: במשרדי האגף, מגרש הרוסים, ירושלים, טלפון 224141.

משרד העבודה

אגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית

משרות למדריכים מקצועיים

מוצעות בזה המשרות שלהלן למדריכים מקצועיים בירושלים.

1. מדריך לנגרות - בירושלים
2. מדריך לדפוס - בירושלים
3. מדריך לחשמל רכב - בירושלים
4. מדריך למכונאות רכב - בירושלים ובבית שמש
5. מדריך במקצועות הפקידות - בירושלים
6. מדריך לטבחות - בירושלים
7. מדריך למלצרות - בירושלים
8. מדריך לתפירה - באשדוד ובירושלים

יתקבלו מועמדים בוגרי בי"ס מקצועיים עם נסיון בעבודה בתעשיה. עדיפות למועמדים עם נסיון בהוראה.

בדבר פרטים יש לפנות למשרד העבודה, מגרש הרוסים, חדר 203, טלפון 02/224141.

„שקמונה" — חברה ממשלתית עירונית לשקום הדיור בחיפה, מע"מ

הודעה לתושבי שכונת מחנה-דוד

חברת „שקמונה" עורכת רשום של כל המשפחות בנות שש (6) נפשות ומעלה הגרות במחנה-דוד בתנאי תת-דיור והזקוקות להטבת תנאי דיורן.

נציגי החברה יערכו את הרשום בבית ההסתדרות במחנה דוד — בנין הקולנע הישן, החל מיום 24.6.73 עד 5.7.73 (כולל). בימים א', ב', ג', ד', בין השעות 17.00 — 19.00.

אלה הנזקקים כנ"ל מתבקשים לפנות לנציגי החב-רה במקום ובמועד הנ"ל, ולמלא את טופס הרישום. נא להביא תעודות הזהות של שני בני הזוג.

משה עמאר — יו"ר החברה

דרושה גננת לקבוץ בארי

לשנה"ל תשל"ד

רצויה בוגרת סמינר הקבוצים

נא להתקשר טלפונית ל: 057-94044, 057-94051

או בכתב למזכירות קבוץ בארי, ד. נ. נגב.

מועצה אזורית ברנר

גבעת ברנר — טלפון: 951218

מכרז מס' 5/73

המועצה מזמינה בזה הצעות קבלנים לבצוע הקמת ספריה ליד בית הספר האזורי ברנר בגבעת-ברנר.

תכניות אפשר לקבל במשרד המועצה החל מיום א' 24.6.73 בשעות העבודה הרגילות תמורת 70.— ל"י שלא תוחזרנה. את ההצעות יש להגיש במעטפות סגורות לתיבת המכרזים של המועצה עד ליום 2.7.1973.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

בת שבע איזן — ראש המועצה האזורית ברנר

20.6.73

הועדה המקומית לתכנון ולבניה „המרכז"

רח' העליה השניה 2, פ"ת, טל. 916547

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לדיון בקשה לתוספת שתי קומות לקומה קיימת בהיתר בניה מס. רמ/1/112 73 בגוש 8054, חלקה ש. ב. ע"י עבדללה ועבדל קדר חאדי מטייבה, והמהווה חריגה, היינו: הקלה במספר הקומות.

כל המעוניין, אם כבעל ואם מבחינה אחרת, בקרקע, בבניינים או בנכסים אחרים, שהתכנית משפיעה עליהם, יוכל לעיין בהעתקי התכנית במשרדי הועדה המקומית בשעות העבודה הרגילות ולהגיש התנגדויות להכנית תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

ע. לאור
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה „המרכז"

התאריך: 24.5.73

המועצה המקומית יקנעם עלית

מכרז מספר 2/1973

המועצה המקומית יקנעם עלית מכריזה בזה על ביצוע עבודות הנחת צנורות לקו מים לאזור לחץ נמוך ביקנעם עלית.

פרטים על העבודות הנ"ל והתוכניות אפשר לקבל במזכירות המועצה המקומית בשעות העבודה הרגילות תמורת תשלום של 50.— ל"י אשר לא יוחזר.

את ההצעות בצירוף ערבות בנקאית בשיעור 10% מערך ההצעה יש להגיש למזכיר המועצה במעטפה סגורה נושאת ציון מכרז מספר 2/1973 עד לתאריך 30 ביוני 1973.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

אילן גבריאלי, ראש המועצה

הועדה המקומית לתכנון ולבניה „הדרים"

הוד-השרון — רמתיים טל' 924078

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לדיון, בקשה לתוספת מגורים בקומה ב' (יחידת דיור נוספת), בגוש: 6565 חלקה: 2 על-ידי קרוא חיים, רחוב הגנים, הוד-השרון המהווה חריגה, היינו: בניית יחידת דיור שניה בקומה ב' בניגוד לתקנון תכנית מפורטת הר/2,81.

כל מעוניין, אם כבעל ואם מבחינה אחרת, בקרקע, בבנינים או בנכסים אחרים, שהתכנית משפיעה עליהם, יוכל לעיין בהעתקי התכנית במשרד הועדה המקומית בשעות הקבלה, ולהגיש התנגדות לתכנית תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

מ. כהנא — יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה „הדרים"

המועצה המקומית רעננה

מכרז 25/73

המועצה המקומית רעננה מבקשת בזה הצעות מקבלנים לביצוע 5 מקלטים — 2 מטיפוס ל/59/ר, ו-3 מטיפוס ל/99/ר — בשכונות שונים ברעננה.

טפסי הצעות, כפרטים טכניים ותכניות אפשר לקבל במשרדי המחלקה הטכנית במועצה המקומית רעננה תמורת תשלום של 80.— ל"י אשר לא יוחזרו.

תנאי התשלום: כל חשבון חלקי מאושר ע"י המהנדס, ישולם לקבלן 90% מהחשבון תוך שבועיים ביום אישור החשבון ע"י המהנדס ו-10% יוחזרו עם אישור החשבון הסופי בערבות הבנקאית.

לקיום תנאי ההצעה יש לצרף ערבות בנקאית (המסר ערבות בנקאית בלבד) בסך 5% מערך ההצעה כולה.

קבלנים להם חייבת המועצה כספים רשאים להעביר הוראה בלתי חוזרת על קיזוז מהכנית להם בקום ערבות בנקאית, בכתב יש לציין את סכום הקיזוז.

את ההצעות יש למסור במעטפה סגורה עם ציון מכרז 25/73 למזכיר המועצה עד יום 15.7.73 שעה 12.00.

סיור קבלנים באתרי העבודה יערך ביום 1.7.73 בשעה 10.00. היציאה מהמועצה המקומית רעננה.

ב. הלפוביץ — ראש המועצה

עירית חיפה

מכרז עירוני מס' 36/73

1. נושא העבודה המוצעת התקנת מתקן תאורה ברחוב ארלוזורוב.
2. מסמכים להגשת הצעות אפשר לקבל בחדר מס' 403 בהיכל העיריה תמורת 100 ל"י שלא יוחזרו.
3. פרטים נוספים אפשר לקבל במשרד מהנדס העיר, המחלקה לבטיחות בדרכים, עירית חיפה רח' ארלוזורוב 118.
4. ההצעות יש להכניס לתיבת ההצעות בחדר מס. 321 בהיכל העיריה לאחר השלשת ערבות בסך 15.000 ל"י.
5. המועד האחרון להגשת ההצעות: שעה 12 ביום ה' י"ב בתמוז 12 ביולי 1973.
6. אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

ירוחם צייזר — מ.מ. ראש העיריה

מכתשים באר-שבע
מפעלים כימיים בע"מ

דרושים למחלקת אחזקה

◀ **מהנדס מכונות**

לתפקיד מנהל קבוצות האחזקה של המפעל.

● הכישורים: בוגר הנדסת מכונות או כימיה בעל נסיון של שלוש שנים לפחות בניהול צוותות אחזקה במפעל תעשייתי. רצוי נסיון במפעל כימי. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.

◀ **חשמלאים**

● הכישורים: ידע מקיף בחשמלאות, התמצאות במערכות פיקוד ובקרה, קריאת תכניות חשמל מור-כבות, ידע מקיף במנועי חשמל להתנעות למיניהן. יועדפו מועמדים יוצאי ח"א במקצוע חמ"ש (פרק א'). יתקבלו גם חשמלאי רכב ו/או חשמלאי ציוד קרקע. יועדפו בעלי נסיון בתעשיה. תנאי שכר בהתאם לכישורים.

◀ **מכשירנים**

לצורך אחזקת מערכות מכשור תעשייתי מורכבות.

● הכישורים: ידע כללי במערכות, פנאומטיות, ידע כללי במערכות אלקטרוניות. רצויים בוגרי בומ"ס במגמות הנ"ל. יועדפו בעלי נסיון קודם בשטחים אלה. תנאי שכר בהתאם לכישורים.

תנאי תעסוקה מעולים למועמדים המתאימים. סודיות מובטחת.

מועמדים יפנו בכתב בציון נסיון קודם ובצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם, ת.ד. 60 באר-שבע 84100.

למפעל תעשייתי בבאר-שבע

דרוש/ה ממונה על המזכירות

תאור המשרה: אחריות על צוות עובדים במזכירות המפעל, לרבות תכתובת, הדפסות, צלומי מסמכים, שכפולים, דואר, תיוק, הפסת סיכומים, ניהול אחיד, חלוקת ציוד משרדי, טלפונים ומרכזיה.

הכישורים: השכלה תיכונית לפחות. בוגר/ת בי"ס לפקידות או בי"ס מקצועי מקביל. שליטה בשפות עברית ואנגלית על בורין. נסיון של חמש שנים לפחות בניהול משרד וצוות עובדים. ידע ונסיון מעשי בא"ש (ארגון ושיטות משרדיות).

שעות העבודה: 7.15 — 16.15.

הדרגה תיקבע בהתאם לנתוני המועמד/ת.

מועמדים/ות יפנו בכתב בציון נסיון קודם לת.ד. 1736 ת"א, עבור מס. 19.

עירית קרית-אתא

מכרז מס' 58/73

בדבר בצוע חבור מערכת שפרעם לביוב הצבורי הנחת קטע של קו ביוב צבורי ברחוב הפיספים.

1. כמוזמנת בזה הצעה קבלנים. רשומים לבצע הנחת קוי הביוב לחבור בשטח שפרעם לביוב הצבורי וקטע ברחוב הפיספים.
2. את הטפסים התכניות המכרז סך 50.— ל"י שלא יוחזרו וכן המכרים אפשר לקבל במשרד מהנדס העיר כל יום (פרט לימי שישי ושבת) בין השעות 12.00 — 09.00.
3. את ההצעה במעטפות סגורות ועליהן הכתובת „מכרז מס' 59/73" יש להכניס לתיבת ההצעות במשרד מהנדס העיר עד יום רביעי ד' תמוז תשל"ג (4.7.73) עד שעה 12.00.
4. על הקבלן לצרף להצעתו ערבות בנקאית בסך 1,500.— ל"י לתקופה של 3 חדשים מתאריך הגשת ההצעה.
5. כל שנוי ו/או הוספה במסמכי המכרז יגרום לפסול ההצעה מבלי לבדקה.
6. אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

צ. חריף — ראש העיריה

עירית נתניה

הכרזה מס' 86/73 — לסלילת כבישים
הכרזה מס' 87/73 — להנחת מדרכות

מוזמנות בזה הצעות מקבלנים לבצוע העבודות הנ"ל.

פרטי העבודה אפשר לקבל במשרדי המהנדס העירוני המחלקה לעבודות ציבוריות ברחוב הרצל 15 תמורת תשלום של 100.— ל"י לכל הכרזה.

המציע חייב לצרף להצעתו ערבות בנקאית לתקופה של 90 יום או אישור מגזבר העיריה על קיזוז חובות המגיעים לו מהעיריה בשיעור של 5% מערך הצעתו. הצעה שתוגש ללא ערבות לא תובא בחשבון.

העיריה משאירה לעצמה זכות למסור העבודה ליותר מקבלן אחד.

את ההצעות, לכל הכרזה בנפרד, יש להמציא בשני העתקים בדואר רשום במעטפות הנושאות את שם ומספר ההכרזה עד ליום השישי, ז' בתמוז תשל"ג (6.7.73), על כתובת מזכיר העיר.

ע. בן עמי — ראש העיריה

נתניה, י"ט בסיון תשל"ג, 19 ביוני 1973.

הועדה המקומית לתכנון ולבניה הקריות

הנני להודיע כי הוגשה בקשה לועדה המקומית להקמת בנין מגורים בן 3 קומות על עמודים בקרית מוצקין, רח' יעל 9, גוש 11577, חלקה 52, בשטח העולה על המותר ב-73 מ"ר, היינו 11% משטח החלקה.

הבקשה מהווה הקלה לגבי אחוזי הבניה, ומספר הקומות.

כל המעוניין רשאי להגיש התנגדות למשרדי הועדה המקומית, עד ויצמן 5 ק. מוצקין, תוך שבועיים מיום פרסום ההודעה זו.

ע. לזר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה הקריות

משרד החקלאות — משרד החוץ

המרכז לשיתוף חקלאי בינלאומי — המחלקה לשיתוף בינלאומי

לפעולות הסיוע החקלאי בארצות מתפתחות

דרושים מועמדים

לתקופת שרות בחו"ל, לפחות שנתיים עם אפשרות הארכה במדינות הדוברות צרפתית או אנגלית

משימה מס. 7/73

מומחה להדרכה חקלאית

תאור המשימה:

הדרכת חקלאים למקומיים במסגרת פרויקט התיישבותי, תכנון פעולות לבצוע הפרויקט, פקוח והדרכה חקלאית לאזור בבצוע.

בעל השכלה אקדמאית בחקלאות עם נסיון בהכנת וביצוע פרויקטים וידע כללי רחב בשטחי חקלאות שונים.

נסיון בהדרכה חקלאית — קודסים ימי שדה, כושר בנהול משא ומתן בדרג גבוה.

ידיעת השפה הצרפתית על בוריה.

בעל רשיון נהיגה.

* * *

משימה מס. 8/73

מתכנן בלכלן חקלאי לחוות יצור קואופרטיביות

תאור המשימה:

תכנון חקלאי לחוות יצור קואופרטיביות ברמה החווה וברמה אזורית. יצירת דפוסי תכנון ישימות הזוז חוזר בין התכנון והביצוע. החזרת תמחיר. תכנון עצמים ישילובם. הפעלת צוות עובדים מקומי הכשרתם בנושאי התכנון השונים.

בעל השכלה אקדמאית בחקלאות, רצוי תואר שני, התמחות בכלכלה חקלאית. נסיון תכנוני התיישבותי ברמה האזורית ובמיוחד במשק השיתופי. נסיון בעבודת צוות בין דיסציפלי-נרית, כושר משא ומתן בדרגי ממשל עליונים.

ידיעת השפה האנגלית כדי כתיבת דוחות מקצועיים.

בעל רשיון נהיגה.

* * *

משימה מס. 9/73

מומחה לניהול משק

תאור המשימה:

יעוץ למיניסטריון בנהול חוות קואופרטיביות ביניות וגדו-לות. פתוח סטנדרטים לניהול חוות קואופרטיביות ומערכות אזוריות הכוללות מספר חוות קואופרטיביות.

בעל השכלה אקדמאית בחקלאות עם נסיון של 5 שנים, עם דגש על ריכוז משק שיתופי, או בעל השכלה תיכונית חקלאית עם 10 שנות נסיון בתחום הנ"ל.

ידע בגידולי שדה, ירקות, מטע, ענף החי ומשק מכונות חקלאיות. כושר לפתח מערכת רישום המהלת השבונות לצרכי תמחיר. נסיון בהקמה וניהול מפעלים אזוריים.

ידיעת השפה האנגלית כדי כתיבת דוחות מקצועיים.

בעל רשיון נהיגה.

* * *

משימה מס. 10/73

מהנדס השקייה

תאור המשימה:

תכנון ופיקוח על ביצוע מערכות השקייה וניקוז לחוות קואופרטיביות, בדיקת מערכות השקייה קיימות, יעולן ובחינת כדאיות הנדרת שיטות השקייה מתקדמות.

הפעלת והכשרת צוות עובדים מקומיים בנושאי שיטות הש-קיה, יעול השקייה, ותכנון השקייה וניקוז.

מהנדס מדופלם בעל 7 שנות נסיון בתכנון כללי ומפורט, ידיעה רחבה בשיטות ההשקייה השונות, יתרונותיהן וחסרו-נותיהן.

כושר להקמה, ניהול והכשרת מדור עם צוות עובדים מקומי לתכנון מערכות השקייה וניקוז כנ"ל.

ידיעת השפה האנגלית כדי כתיבת דוחות מקצועיים.

בעל רשיון נהיגה.

הערות:

1. שאלונים אישיים ופרטים נוספים בקשר לשכר, השכלה, נסיון ומה ניתן להשיג במזכירות המרכז לפי הכתובת: רח' הרצל (ליד פסי הרכבת) טל. 984—950 (03) רחובות.
2. המועמדים יוזמנו בפני ועדה מקצועית וועדה המלצה אשר מתפקידן להמליץ בפני הרשויות המוסמכות על המועמדים למשימות.
על המועמדים ע"י הועדות האמורות לעבור השתלמויות הכשרה מקצועית בכל הקשור לשליחות, לרבות בענפי החקלאות המתאימים ובתחומים אחרים.
הרשויות תבחרנה את המועמדים למשימות לפי החלטות ועדת ההמלצה, תוצאות ההשתלמויות וההכשרה שמוע-מדים יעברו ונתונים נוספים.
עם המועמדים שיבחרו — יערכו חוזים.
3. המועד האחרון להגשת הבקשות 6.7.73.

דרוש מנהל חשבונות

בעל נסיון של לפחות שנתיים.

מעונינים יפנו לאגודה „בית יצחק — שער חפר" ליד נתניה דואר בית יצחק.

טלפון: 23271/2 — 053

לחברה כלכלית הפועלת בחו"ל

דרוש מרכז מוסך למשק חקלאי גדול

הכשורים הדרושים:

כושר לנהל מוסך גדול, ניהול מקצועי ואדמיניסטרטיבי.

כושר ניהול צוות עובדים, הדרכתם ופקוח על פעולותיהם

כושר ניהול מחסן חלפים

ידיעת השפה האנגלית

נסיון מעשי של ניהול מוסך משך 5 שנים לפחות

נסיון בבצוע תקונים ושיפוצים במערכות כלים כולל הכנת טרקטורים וכלים לעונה והחזוקה במשך העונה בתנאי עבודה קשים

על המועמד להיות בעל רשיון נהיגה

המועמדים יפנו בכתב יד לת.ד. 2170 תל-אביב, עד תאריך 5.7.73 עם פרוט כשורים, נסיון, מצב משפחתי ותעסוקה רעיתו.

קק"ל מכשירה 3000 דונם לישובים בקידמת סיני ובפיתחת רפיח

הקרן הקיימת לישראל מכשירה השנה שטח של 11.000 דונם קרקע לחקלאות באזור הנגב, מהם 3.000 דונם לישובים בקידמת סיני ובפיתחת רפיח.

כמו כן הכשיר הקק"ל תשתית למגורים ולמשק ל־4 ישובים חדשים באזורים אלה. התוכנית קשורה בהוצאה של 2 מיליון ל"י. פרטים אלה ואחרים, מסר ביום ד' בערב באילת מאיר שמיר, מנהל פיתוח הקרקע של הקק"ל בהרצאה שנערכה בפני חברי הדירקטוריון של הקק"ל לאחר שסיירו בפיתחת רפיח ובקרבה וביקרו במקומות המיועדים לייצור ולהקמת ישובים חדשים.

עוד מסר שמיר, כי נערך תיכנון לסלילת כביש שיקשר את ישובי הערבה עם ישובי הנגב בין משאבי שדה שבנגב לבין עין יהב שבערבה. דרך זו תהיה קצרה ב־70 ק"מ מהדרך הקיימת כיום.

ראובן אלוני, האחראי לפיתוח מרחב שלמה, סיפר לחברי הדירקטוריון על פעולת משרדו במרחב שלמה, אזור בו חיים כיום 11.000 בדואים. עד כה, מסר אלוני, הושקעו במרחב שלמה 80 מיליון ל"י לצרכי פיתוח.

יעקב צור, יו"ר הדירקטוריון, הבטיח לאלוני לציין בבקשתו לייעוד שטחים במרחב שלמה, וזאת בתנאי שימצאו מספיק מים עבור הנטיעות.

בהמשך הסיור יבקרו חברי הדירקטוריון בישובי הערבה. (ע)

הפרופסור מנפרד אייגן מחתני פרס נובל הוא בין מקבלי תואר דוקטור־לשם־כבוד של האוניברסיטה העברית בירושלים. התואר יוענק לפרופ' אייגן בטקס שייערך היום, בקריית האוניברסיטה

דן פתיר נבחר ליו"ר אגודת העתונאים בת"א

ועד אגודת העתונאים בתל אביב החליט בישיבתו אתמול לבחור בדן פתיר (חבר מערכת „דבר") ליו"ר ועד האגודה בתל אביב.

בישיבה הקרובה של הוועד ייבחרו יתר בעלי התפקידים במוסדות האגודה.

הממשלה פועלת במיוחד לקליטת מדענים־עולים

ממשלת ישראל החליטה על הקמת קרן בסכום של 100 מיליון דולאר, באמצעות הבנק לפיתוח התעשיה, לשם קליטת מדענים במוסדות מחקר ומדע בארץ, כשהמגמה היא להפנותם למחקר שימושי — על כך סיפר אתמול שר הקליטה נ. פלד בתל־אביב.

הוא ציין, כי הממשלה מודעת לעובדה שקיימים קשיים בקליטת סוג מסויים של מדענים מדרג גבוה ועל כן יינתן סיוע למפעלים המבקשים לבצע תכניות מודרניזציה, בתנאי שיקלטו עולים. ביצוע התכנית נמצא בשלבי מימוש ועתה עוסקים בפרוייקט לקידום הענין. השר הבהיר, כי הכספים לא יוקצבו אך ורק לתעשיה, אלא גם למפעלים בשירותים, ואפילו בשדה האמנות, ובלבד שתהיה אפשרות למצוא על־ידי כך סידור לעולים חדשים.

בהקשר זה אמר פלד, כי בארץ קיים פוטנציאל ניכר של אנשי קולנוע — וביניהם מטובי אנשי הקולנוע של ברית־המועצות — שלא הצליחו עד כה להיקלט במסגרת הקיימת. מתנהל עתה משא־ומתן להקמת חברה ציבורית לייצור סרטים, שתזכה להלוואה של הבנק לפיתוח התעשיה, כדי שתוכל להעסיק אנשים אלה.

השר התייחס בתחילת דבריו לדברים שנאמרו על־ידי מזכיר המפלגה הקומוניסטית הסובייטית ליאוניד ברז'נייב, על העליה מברית־המועצות, בשיחה שקיים עם קבוצת סנטורים בוואשינגטון. הוא אמר, כי בניגוד להצהרתו של ברז'נייב, שלדבריו אישרה ברה"מ ב־1972 יותר מ־60.000 היתרי יציאה ליהודים, הגיעו לארץ באותה שנה רק כמחצית ממספר זה — 31.478 עולים.

השר הביע את בטחונו, כי המגעים שמקיים עתה ליאוניד ברז'נייב בארה"ב יביאו תועלת, ובלבד שייאלץ להתחשב במידה רבה יותר ברצון העליה של היהודים משטחו. עצם העובדה שליאוניד ברז'נייב נאלץ להקדיש חלק גדול משיחה שקיים עם סנטורים לשאלת היהודים בארצו, על אף הצהרה קודמת של דובר הממשלה הסובייטית, שענין היהודים הוא ענינה הפנימי של מוסקבה — מוכיח, כי הלחץ היעיל.

„מה שאנו רוצים להשיג הוא שלא יעכבו היהודים המבקשים לצאת מיד עם הגשת בקשותיהם, ולא ייעשו סוגים מסויימים של עולים־בכוח, שהמשטר הסובייטי אינו מעוניין בהגירתם." — אמר השר.

נודע, כי משרד הקליטה מגלה באחרונה ערנות רבה לבעיית הרווקים והרווקות, שתפסו מקום ניכר בקרב היורדים, בעיקר כיוון שלא נמצא להם שיכון מתאים. באחרונה החל משרד הקליטה לחלק דירות של שלשה חדרים לבודדים, כשהמטבח והשירותים משותפים. חדרים אלה מוצעים בשכר־דירה נמוך לעולים רווקים, וכבר נעשה סידור כזה במאות דירות ברחבי הארץ. (ע)

ראש הממשלה — אורחת „יום ערביי ישראל" בתערוכת הכ"ה

„כל אחד מאתנו למד מניסיונו, כי אין דרך אחרת מאשר להיות יחד בידידות־אמת ובשיתוף־פעולה" — אמרה ראש הממשלה גולדה מאיר בדברי ברכתה לערביי ישראל בקבלת־פנים שנערכה בתערוכת הכ"ה.

לאחר ביקורה בביתן ערביי ישראל אמרה ראש הממשלה, כי היא מברכת על היזמות והיצירה בתחומים השונים של ערביי ישראל. „מדוע לא יוכל להיות מעבר לגבול מה שיש בתוך הגבול?" — שאלה וציינה את היחסים הטובים בין ערבים ויהודים בארץ.

„אני מאמינה כי נזכה לכך שניפגש מעבר לגבולות והתחרות היחידה תהיה מי רוקד ושר יותר יפה", אמרה. „מי כמוכם, החיים בארץ, יודע שרק משוגע רוצה במלחמה. אנחנו מבכים כל טיפת דם שנשפכת אצלנו ואצלם".

היא הדגישה: „לאף צד אין ברכה במלחמה" ועמדה על ההתקדמות הרבה שחלה בחקלאות ובחינוך, בסלילת כבישים לכפרים הערביים ובחיבורם לרשתות המים והחשמל.

„אני יודעת שיש עוד הרבה לעשות בישוב היהודי והלא־יהודי. אך מה שנעשה עד כה מוכיח כי לא ירחק היום ונשלים את הדרוש", אמרה.

את ראש הממשלה ליוו בסיורה שר המסחר והתעשיה ח. בר־לב, היועץ לענינים ערביים ש. טולידנו וחברי הנהלת התערוכה.

גולדה מאיר ערכה קבלת־פנים חגיגית לנכבדים מקרב ערביי ישראל במסעדת היריד ולאחר מכן יצאה לאמפיתיאטרון, בו נאספו כ־2000 מוזמנים מבני המיעוטים למופע־פולקלור של ריקודים ושירה בהשתתפות להקה ערבית מעילבון, להקה דרוזית מהר הכרמל ולהקה צ'רקסית מכפר קמא.

במעמד שר הבריאות ו. שם־טוב הוענק פרס לאחות טובה בסך 1000 לירות מקרן חיים וסגלה רוזילי ומועדון רוטרי בת"א לאחות אידה ויסוצקי־קרינסקי.

בית הספר למסחר

פיטמן

ת"א, רח' בלפור 38

תיכון מקצועי בפקוח משרד החנוך

נמשכת ההרשמה לכתות בוקר לגומרי בי"ס יסודי ולכתות המיוחדות לגומרי 5, 6 תיכון

פקידות, מזכירות, ממכר, חשבונאות

בחינות בגרות במסמ"ת

• שכר לימוד מודרג ממשלתי • תעודות גמר ממשלתיות

תלמידי כתות ט' רי' תובה משוחררים משכר למוד

שעות המשרד: 8—12 לפנה"צ, 5—6 אחה"צ

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

מועצת פועלי ת"א—יפו — המחלקה לתרבות ולנוער

הערב לילות שבת בבית ברנר 8.15

במת עתונאים (בשיתוף עם אגודת העתונאים בת"א):

ישראל נוימן („דבר") — לקח מסעו של ראש ממשלת מערב גרמניה וילי בראנדט בישראל;

שאול אברון („מעריב") — בעקבות התערוכה הכלכלית הישראלית.

המנחה: יעקב מנדלסון.

מפלגת העבודה הישראלית

החוג לקידום החברה

עמות

בחירות מוקדמות בישראל (פרימריס)

יום חמישי, כ"ח בסיון תשל"ג, 28 ביוני 1973

בשעה 19.30 במועדון „יהודי",

רח' הירקון 81 תל־אביב.

משתתפים: ח"כ זאב הרינג

ד"ר שבח וייס

ח"כ גד יעקבי

מנחה: ד"ר אשר פרחי

חברי מפלגת העבודה ואוהדיה, מוזמנים

לחנוך בויקו

ברכות של בריאות ואושר

בהגיעך ל ע'ין שנים

כה לחי

רחל ושלמה ביאלה

ההסתדרות הכללית

של הנוער העובד והלומד

המרכז

קייטנות תשל"ג (1973)

מרכז הנוער העובד והלומד ומועצות הפועלים

בשתוף עם משרד החנוך התרבות והמח' לנוער החלוץ

ייפתחו

ביום שלישי 5.8.73 עד יום שישי 24.8.73 (למשך שלשה שבועות)

קייטנות ומחנונים לילדים ולנוער

בהדרכת ובהשגחת מדריכי התנועה המוסמכים.

בקייטנות יתקיימו:

פעולות תרבות, ספורט, משחקים, טיולים ומחנות

הקייטנות תתקיימנה במקומות הבאים:

1. עין כרם	31. תל מונד	61. פוריה	91. רחובות
2. מבשרת	32. עין שרד	62. צפת	92. חבצלת
3. קסטל	33. חיפה / בן דוד	63. ק. שמונה	93. רמלה סכני
4. בוכרים	34. טירת הכרמל	64. כרמיאל	94. אור יהודה
5. קטמון	35. גשר	65. אילת	95. בת ים / עמידר
6. עיר גנים	36. קרית ים	66. אשקלון דרום	96. בת ים / ר. יוסף
7. ירושלים מרכז	37. נוה שאנן	67. אשקלון עתיקות	97. בני ברק
8. רמת אשכול	38. מחנה דוד	68. אשקלון אפרידר	98. פרדס כץ
9. קרית יובל	39. קרית מוצקין	69. אופקים	99. חולון
10. בית שמש	40. קרית אתא	70. באר שבע ב'	100. צריפים
11. אור עקיבא	41. קרית שפרינצק	71. באר שבע ג'	101. רמת ורבר
12. אליכין	42. קרית אליעזר	73. גדרה	102. גני תקוה
13. בנימינה	43. כרמל צרפתי	74. גן יבנה	103. מחנה יהודה
14. גבעת עדה	44. בת גלים	75. דימונה	104. נוה עוז
15. הרצליה מרכז	45. קרית חיים דרום	76. מצפה רמון	105. נוה ברש
16. נוה נאמן	46. קרית עמל	77. נתיבות	106. פתח תקוה
17. זכרון יעקב	47. טבעון	78. ערד	107. עמישב
18. גבעת אולגה	48. יקנעם	79. ק. גת	108. ראש העין
19. כפר יונה	49. כפר חסידים	80. ק. מלאכי	109. שעריה ר'
20. כפר סבא / קפלן	50. נהריה טרומפלדור	81. שדרות	110. ק. אונו
21. כפר סבא — עליה	51. מעלות	82. אשדוד	111. סלמה ב'
22. נתניה ותיקים	52. עתלית	83. יד אליעזר	112. אזור
33. נתניה דורה	53. רמת ישי	84. יבנה	113. הדר יוסף
24. פרדס חנה	54. בית שאן	85. מזכרת בתיה	114. שכני יפה
25. כרכור	55. טבריה / מגדל	86. נס ציונה	115. יד אליהו
26. קדימה	56. יבניאל	87. שכ' המזרח	116. כפר שלם
27. רעננה שרת	57. מנחמיה	88. משמר השבעה	117. פלורנטין
28. רעננה מרכז	58. מגדל העמק	89. רחובות עקיר	118. ציהתלי
29. רמת השרון	59. נצרת עילית	90. כפר גבירול	119. ק. שלום
30. רמתיים	60. עפולה		120. שכ' התקוה

ארוחה קלה תינתן בשעה 10.00 למשתתפים.

ההרשמה תתחיל ביום ראשון 24.6.73 במועצות הפועלים ובקני הנוער העובד והלומד — אצל המדריכים במקומות הנ"ל.

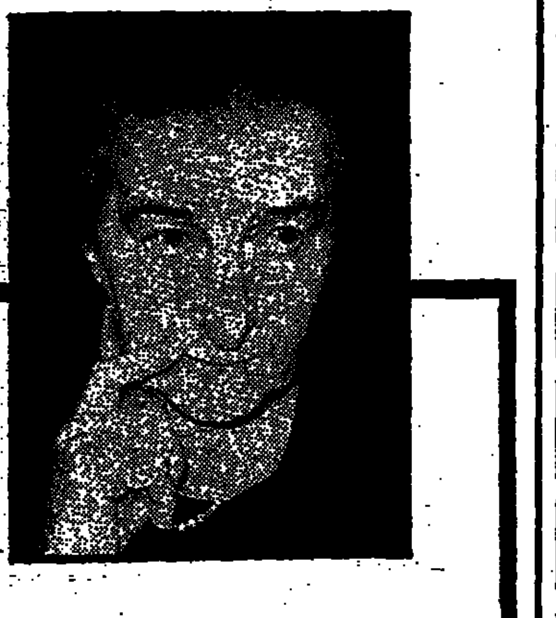

„העובד הדתי"

מברך את

ראש הממשלה

גולדה מאיר

על החלטתה

להמשיך לשאת

בעול הנהגת המדינה

יודעת אני את לבטיו ובו בזמן גם את השליחות המוטלת על החבר הדתי בתנועת העבודה. תפקידו לפלס נתיבות לפעולה שתוסיף כבוד לערכי הדת ולערכי התנועה כאחד. — הגיעה העת שציבור החברים, הדתי, השומר על המורשת הרוחנית שלנו, יתפוס את המקום הראוי לו בחיי המפלגה והתנועה, ויהפך לגורם רב משקל בקרב הציבור הדתי במדינה. — מפלגתנו, ובהדרכתה כל ציבור הפועלים, גאים על כך שמעולם לא היתה לה עמדה שלילית לדת, אלא להיפך. ידענו ויודעים אנו להעריך את המסורת היהודית כאחד הגורמים החשובים ביותר לאחדות האומה.

גולדה מאיר

בכנס ארצי של

צעירי „העובד הדתי"

במועצות הדתיות

אחדות האומה

איננה סיסמתו של „העובד הדתי"

כי־אם תוכן פעולותיו יום־יום.

למען אחדות האומה

פועל „העובד הדתי"

* במועדוני פועלים
* יישובי ספר מרוחקים
* בתי הכנסת ההסתדרותיים
* עיירות עולים ויישובי ספר
* ההתיישבות העובדת

אחדות האומה

על־ידי קירוב לבבות

בין דתיים וחילוניים

והחדרת ערכי דת ומסורת

בדרכי חינוך והסברה

למען אחדות האומה

חזק את כוחו

של „העובד הדתי"

העובד הדתי/מחלקת ההסברה

יהדות בדרכי נועם ובנתיבות שלום

משל: יש לבדוק שיטת המו"מ ואת ההסכמים בשירות הציבורי

על הצורך לערוך בדיקה יסודית בכל שיטת המו"מ הקיבוצי ואופן חתימת הסכמי העבודה בשירותים הציבוריים, עמד ביום ג' מ"מ מזכיר ההסתדרות י. משל בהרצאה בבית־התרבות בקריית־אתא.

הוא אמר שבדיקה זו יש לבצע בהקדם, לקראת חתימת הסכמי השכר החדשים בענפים השונים.

משל הטעים, כי המשק אינו מגבילי ולפיכך חייבת ההסתדרות לגבש בהקדם קריטריונים למדיניות מקצועית והצבעוליסטית שתהיה בעלת מגמות מקצועיות וסוציאליות.

עם זאת — הוסיף משל — האתגר הניצב בפני ההסתדרות כיום הוא לטפח את יחסי הגומלין בין המקצועות השונים וליצור את השיתוף המשותף שסביבו ילכדו נציגי עובדים אקדמאים, עובדי כפיים, עובדי־מינהל ושירותים ופועלים חקלאיים את תביעותיהם ודרך ראיית התנועה הכללית.

בתשובה לשאלות הטעים משל כי הממשלה חייבת לפתוח במו"מ עם נציגי הפקידים ועובדי המדינה וציין כי יש לערוך בדיקה של טענותיהם.

הוא אמר, כי לעובדים בשירותים הממלכתיים ולאלה המופקדים על הפעלת שירותים חיוניים, לא מגיעה כל זכות מיוחדת רק בשל כך. אך גם אין מקום להפלותם לרעה ביחס לעובדים אחרים ויש לפתח שיטת שכר שתבטיח תמורה הולמת לעבודתם.

בהמשך דבריו הדגיש משל, כי ההכרעה על קיום שביתה חייבת ליפול בהצבעה חשאית של השובתים, בהתאם לחוקת ההסתדרות.

נער נפל ממעמוד־חשמל ונהרג

נער בן 9, זקי מוקמאן, מכפר קנא שליד נצרת, מת אור ליום אתמול בבית החולים בשעת אחר הצהריים של יום ד', לאחר שנחבל בכל חלקי גופו. הרופאים ניתחוהו, אך הוא נפטר לאחר מספר שעות. דבר פציעתו הובא לידיעת המשטרה והחקירה העלתה, כי הוא טיפס על עמוד חשמל בגובה 12 מטר, נגע כנראה באחד החוטים, התחשמל ונפל. (ע)

נוסעת מבוגרת החליקה אתמול בבוקר על המדרגות הנעות המובילות מאולם־הכניסה אל אולם־היוצאים בקומה השניה של בית־הנתיבות בלוד. האשה נחבלה ברגלה ולאחר שרופא בדק אותה והיא התאוששה — עלתה למטוס.

„אגד" ו„דן" יתאחדו

נציגי הקואופרטיבים לתחבורה „אגד" ו„דן" הודיעו אתמול לשר התחבורה ש. פרס, כי החליטו לקבל הצעתו בדבר איחוד שני הקואופרטיבים.

בפגישה שהתקיימה בלשכת שר התחבורה בתל־אביב ואשר בה השתתף גם סגן השר ג. יעקובי, הודיעו יו"ר מזכירות „אגד" י. גיל וחברי המזכירות הררי ד גולדמן, ויו"ר מזכירות „דן" י. הורוביץ וחברי המזכירות אנקורי ואסלס, על ההחלטה העקרונית להתאחד.

תחודש ועדת קשתי

פרס הביע את הערכתו החיובית להחלטה זו ואמר, כי יחדש מיד את פעילותה של „ועדת קשתי", אשר הוקמה על־ידיו לטפל בדרכי האיחוד ולשמוע את תביעות הצדדים.

שינויים בהרכב מזכירות אג"ד

מאת סופר „דבר" לעינייני תחבורה

שינויים בהרכב מזכירות „אגד" חלו השבוע לאחר שחבר המזכירות האחראי על אגף הכספים ישראל פלקסמן, ביקש להשתחרר מחברותו במזכירות. לאור פנייה זו של פלקסמן חל שינוי בהרכב מזכירות „אגד" בראשותו של יו"ר המזכירות ישראל גיל. לתפקיד מנהל אגף הכספים ומ"מ יו"ר המזכירות נבחר יוסף הררי. חבר המזכירות עוזי חיים נבחר לתפקיד מנהל אגף החוץ, בנוסף לתפקידו כמתאם בין אגפי הפנים.

ישראל פלקסמן נענה לפניית חברי המזכירות להמשיך ולשרת את האגודה בכל תפקיד אחר שיוטל עליו מחוץ למזכירות. הוא נתמנה לנהל את החברות הכלליות של „אגד". פלקסמן ביקש לשחררו ממזכירות „אגד" ומאגף הכספים כי, לדבריו, התפקיד שהוא מילא במזכירות „אגד" בנוסף על הטיפול בכל העניינים הכלליים של „אגד" הטיל עליו עומס קשה.

למכירה

משק

מסודר

במושב

בית־הלוי

פרטים במזכירות המושב

טל. 053—98042

25,000 ל"י נתרמו לפעוט הזקוק לניתוח

סכומי־הכסף שנתרמו עד כה להציל חייו של הפעוט שי ברינברגר, הזקוק לניתוח לב פתוח בארצות־הברית, מסתכמים עד כה ב־25.000 לירות.

התרומות שנתקבלו עד כה באו מוועדי־עובדים, בני־נוער וסתם „עמך". הפעוט, המאושפז ביחידה לטיפול־לב נמרץ ליד בית־החולים רמב"ם, כבר נותח עד כה ארבע פעמים בלבו, והוא זקוק עתה לניתוח־לב פתוח במרפאה מיוחדת בארצות־הברית.

אחת התרומות הגדולות נתקבלה מהצייר רוני גולדברג מתל־אביב, שתרם 30 מיצירותיו. התמונות יימכרו במכירה פומבית שתיערך במוצאי שבת בין השעות 5—8 בערב באולמי מרכז־היהלומים בקריית אליעזר בחיפה. כל ההכנסות מהמכירה יוקדשו למימון הניתוח. כן תיערך מכירה פומבית על ידי שרה הרי, שהעמידה למכירה ציורים מאוספה הפרטי.

התרומות מתרכזות בחשבון 227544, שנפתח בסניף בנק דיסקונט ברחוב הבנקים בחיפה. (ע)

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י

מועצת פועלי חיפה

המחלקה לתרבות ולחנוך

מתוך לוח האירועים השבועי:

ביום לפעילים

(בשיתוף המרכז לתרבות ולחינוך)

ביום שישי 22.6.73 — יום עיון לקורס אוניברסיטאי. יום שבת 23.6.73 — יום עיון לפעילים צעירים. ביום ראשון 24.6.73 — קורס אוניברסיטאי. ביום שני 25.6.73 — סמינר ערב לפועלי עתלית. ביום שלישי 26.6.73 — סמינר לאחיות. השתלמות עובדי בנק הפועלים — הרצאת הה' א. חלפנון — מזכירות מפ"ת. א.א. שרבזות — דור המשך — מפגש סיום הסמינר. ביום רביעי 27.6.73 — החוג לפסיכולוגיה חברתית — מסיבת סיום.

בשבת 23.6.73 — יום עיון לעולים חדשים.

בביתנו

בשבת 23.6.73 — ב־8.30 בערב התיאטרון הקאמרי מציג: יעקב ולידנטל (שם זמני). ביום שני 25.6.73 — ב־8 בערב — מועדון האחיות. הרצאת ד"ר ש. קידר (מנהל מח' אורולוגית בי"ח רוטשילד, בי"ס לרפואה ע"ש א. חושי). ב־6 בערב יתקיים כנס אחיות, בהשתתפות הה"ח חמודה איש־שלום — מזכירות אגוד האחיות, יוסף מאירוביץ — מזכירות מפ"ת. ביום רביעי 27.6.73 —

ב־8.30 בערב

אברהם שלונסקי

יצירת ההך חיים — רב שיח

משתתפים:

פרופ' מגד — אוניברסיטת חיפה

פרופ' יעקב בהט — אוניברסיטת חיפה

אמה תלמי — משמר העמק

קריאה ביצירותיו — יעל שריג

ביום חמישי 28.6.73 — ב־8.30 בערב ריקודי־עם ועמים — בהדרכת משה אשכנזי. ב־8.30 בערב — מועדון חברתי לאקדמאים צעירים.

במקומות עבודה

„אנו מטיילים ברגל" — בשבת 23.6.73 — הגן הלאומי בכרמל. נחל עין חיק. יציאה בשעה 9.20 ליד מפ"ת. איסוף בשעה 9.35 מרכז הכרמל, 9.40 אחוזה.

בסניפים ובשכונות

(בשיתוף המחלקה לסניפים ולשכונות)

ביום שישי 22.6.73 — בהר הכרמל ב„אורנים" — ב־7.30 בערב ריקודי עם לנוער. בקרית שפרינצק — ב־8.30 בערב ב„בית צעשי" — נשף סיום העונה. בנוה שאנן — ב־9 בערב בבית הפועלים — שירי נעמי שמר. בשבת 23.6.73 — כחוריות שבת ב־11 לפנה"צ בבתי ההסתדרות ובבתי התרבות — בנוה שאנן — עם ד"ר ש. וייס. בקרית אליעזר — עם העתונאי ד. בן צבי. בקרית ביאליק — במה לפולקלור. בקרית מוצקין — עם הה' חנן רייך — (הפעולה בשיתוף המועצה המקומית). בנוה שאנן — ב־7.30 בערב בבי"ס צבירים — ערב חברתי. ביום ראשון 24.6.73 — בקרית ביאליק — ב־5.15 אחה"צ במועדון שמריהו — הרצאת הסופרת ר. קויאטקובסקה. ב־6 בערב במועדון פנסיונרים רוזה אחד העם — ערב חברתי. בגבעת נשר — ב־7 בערב במועדון וייסמן — הרצאת הה' דוד יגיל — פסיכולוגיה קלינית. ביום שני 25.6.73 — בקרית מוצקין — ב־6 בערב בבית התרבות — הרצאת הסופרת ר. קויאטקובסקה (בשיתוף המועצה המקומית). בקרית אליעזר ב־8 בערב בבית ההסתדרות — הרצאת הרב שמעון אינא — במסגרת במה למחשבה ישראל. ביום שלישי 26.6.73 — בבית אבות „כרמל" — ב־7 בערב — הרצאת הה' דוד ירדני. בתל חנן — ב־7 בערב בבית ההסתדרות הרצאת הה' ד. יגיל. ביום רביעי 27.6.73 — במועדון העירונים רוזה הרצליה — ב־7.30 בערב הרצאת הה' י. מסיקה. בקרית אליעזר — בבית ההסתדרות — ב־7.30 בערב חוג למולאים — הרצאת הה' נחום שפלברג. ב־8 בערב הרצאת הה' דב מרדיני. ביום חמישי 28.6.73 — בקרית מוצקין — ב־4.30 אחה"צ ב„ביתנו" — פינת נוער (בשיתוף המועצה המקומית).

במועצות המשנה

(בשיתוף הרשויות המקומיות)

בקרית אתא — ביום שישי 22.6.73 — ב־8.30 בערב ב„מועדף" — ערב שירים צעירים. ביום שני 25.6.73 — ב־9 בערב ב„מיצד" — ערב לזוגות צעירים — מועדון הסרט הטוב.

בטירת הכרמל — ביום שישי 22.6.73 — ב־8.30 בערב בבית ההסתדרות — ערב צעירים. ביום ראשון 24.6.73 — ב־10 בבוקר בבית ההסתדרות — שחרית לילדים.

ברכסים — ביום שישי 22.6.73 — ב־8.30 בערב ב„בית אשטל" — ערב צעירים. בשבת 23.6.73 — ב־7.30 בערב בבית ההסתדרות — מועדון הסרט הטוב.

עתלית — ביום שישי 22.6.73 — ב־8.30 בערב בבית ההסתדרות — ערב צעירים.

הצגות לפועלים

באולם קולנוע „אורה"

ביום שישי 22.6.73 — פסטיבל הגשש

כרטיסים להשיג בבית הפועלים חדר 104, בימים א'—ו' בשעות 10—12 לפנה"צ, ו־16—18 אחה"צ. פרט ליום ו', וב„אורנים" הר הכרמל.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

הוועד הפועל — מרכז לתרבות ולחינוך

האגף לפעולה חברתית — המחלקה להשכלה

המחלקה לנופש ועיון

מרכז קופת חולים

המחלקה להבראה

תכנית הנופש והעיון בבתי ההבראה בשנת 1973

„בית רבמן" (זכרון יעקב)

התאריך	הנושא והמרצה
1—6.7	פרקים נבחרים בגיאוגרפיה של א"י — יששכר גודרמן
8—13.7	בעיות היסטוריות, חברתיות ופוליטיות בזירה המזרח אפריקאית — עמי איילון
15—20.7	ישראל בזירה המזרח תיכונית — אליעזר בן משה
22—27.7	ניסוסים הלימות — מרים שבים
29.7—3.8	מלחמות, התנחלות והגנה בתקופת המקרא — חזקיהו פרלמן
5—10.8	סוגיות נבחרות במשפט (חברות שיתופיות, קואופרטיב הסתדרותי וכו') — עו"ד מיקו מנחם

„בית יערי" (ביתן אהרון)

התאריך	הנושא והמרצה
1—6.7	מדע המדינה, ההסתדרות והמדינה (סוגיות נבחרות) — ד"ר שבח וייס
8—13.7	משוררים — הדור שלאחר ביאליק — ד"ר אשר ריבלין
15—20.7	סוגיות בתיאטרון בן ימינו — צבי רפאלי
22—27.7	בעיות יסוד בחברה הישראלית — מרדכי זהב
29.7—3.8	האבות במסורת המקרא — אשר עמיר
5—10.8	ישראל בזירה המזרח תיכונית — אליעזר בן משה

כנען (צפת)

התאריך	הנושא והמרצה
15—19.7	חוק ומשטר בישראל — ההסתדרות הכללית, תרומתה לחברה ולאומה — עו"ד גדעון מרגלית
22—27.7	המזרח התיכון — שש שנים לאחר מלחמת ששת הימים — יאיר כנן
29.7—3.8	גבולות ארץ ישראל — אורי דביר
5—10.8	התנ"ך לאור ימינו — סא"ל (מיל.) יצחק יצחקי
12—18.8	משק המדינה וחברת העובדים — יוחנן רון
19—24.8	חברה ותרבות בישראל ובעמים בימינו — יעקב לבב

„ארזה" (ירושלים)

התאריך	הנושא והמרצה
15—20.7	בעיות היסטוריות חברתיות ופוליטיות בזירה המזרח אפריקאית — עמי איילון
22—27.7	הספרות העברית באספקטים שונים — יוסף אופיר
29.7—3.8	מנגנוני הסתגלות והתגוננות (מחקרים פסיכולוגיים) — אוריאל עקביה
5—10.8	מדיניות חוץ ובטחון — בשנת הכ"ה למדינה — פנחס אליאב
12—17.8	פרקים נבחרים בגיאוגרפיה והיסטוריה של ארץ־ישראל — יוהר עצמון
19—24.8	פיתוח אוצרות הטבע בישראל — כיבה שפריך

„בית בושלי" (צפת)

התאריך	הנושא והמרצה
15—20.7	פרקים בפסיכולוגיה חברתית — ממצאי מחקר בימינו — אוריאל עקביא
22—27.7	מדיניות החוץ ישראלית בסימן הסיכסוך ושיתוף הפעולה — ד"ר גבריאל שפר
29.7—3.8	עיונים בתנ"ך — זהבה בוילין
5—10.8	תיאטרון וספרות — דמויות אלימות במאה השנים האחרונות — ובטויי הספרותי והבימתי — רבקה בצנלסון
12—17.8	מדע המדינה — ההסתדרות והמדינה (סוגיות נבחרות) — ד"ר שבח וייס
19—24.8	פרקים בתולדות הגליל העליון — צבי אילן

„כפר ההורש"

התאריך	הנושא והמרצה
15—20.7	פסיכולוגיה הבעבקים והשפעתה על תרבות זמננו — צפורה ארפא
22—27.7	ישראל והתפוצות — שמחה רז
29.7—3.8	מדיניות החוץ והבטחון בשנת הכ"ה למדינה — פנחס אליאב
5—10.8	כיצד תבחר לך פסל — שלמה בן אמנון
12—17.8	הספרות המקראית — אריה רז
19—24.8	ארץ הגליל, נופים ואגדות — יהודה זיו

אהוד מגד — יומנו של אזרח

המהפכה השקטה

לא היו ימים טובים לישראל כאותם ימים בהם שבתו הרדיו והטל־וויזיה. „היתה רוח אחרת מסביב". פתאום גילית שתל־אביב היא מקום שאפשר להיות בו. פתאום קמת בבוקר וראית שיש צפצים בחצרות, ובין ענפי העצים צפרים, והצפרים מצייצות, ויש ילדים והם צוחקים או בוכים, ולהם אמהות המשמיעות גערות, ויש כל מיני רחשים, של חתולים וכלבים, של רפשים ושרצים, של כלי־עבודה, של צעדים, של רוח. יצאת בערב לטייל ברחובות הצדדיים (יש גם כמה רחובות כאלה בצד דיזנגוף, בצד בן־יהודה, או אלנבי) — ומצאת שקט כפרי עדידלי, לאורך החיות הבתים המסוכלים בעצים. ראית בני־אדם בגזוזטראות. סבבי, יושבים על המרפסות ומשוחחים בשקט, או משחקים קלפים (פתאום גילית כאילו משחקי־קלפים, בו יד נותנת ויד נוטלת, עין השיבה ועין השנה — הוא דבר תרבותי מאד), או נחים על כסאות־נוח, מתמתחים, עוצמים עיניים, חולמים; פה־ושם אפילו מישהו קורא בספר.

העולם נשתנה שינוי ראדיקאלי. או כפי שאמרה אחת השכנות — חזרו מן המכורים לרדיו־טלוויזיה. „מה טוב" בהרהרית „כל ארץ ציון וירושלים" אמר חצות — „מה אומר לכם? החיים בעצם פחות חולים"?

זו היתה הגדרה קולעת מאד: בתחלקה לזמן־מה החולות שבחיים. „היתה רוח אחרת מסביב", ונדמה היה שהנה נפתח לנו עידן חדש, עידן הרגוע, שיש בו אחד משישים של אחרית־הימים. אלמלא —

אלמלא הסכסוך־העבודה הזה, שנעשה „מהר כל־כך, מוקדם כל־כך. מוקדם אפילו מהסכם עם הרופאים, שנישקים הוא בפיקוד־נפש ולא בפיקוח־נפש. והנה כך, צפרכולים שבעת הימים הטובים, בגז, נעלמו —

אבל לאמיתו של דבר, יותר מהיותו נושא להתבדחויות, הנו נושא למחקר רציני ומעמיק, כי הימים המעטים האלה שבהם „גדשה התיבה המדבבת", כפי שכתב צבויני חיים איזק — היו ניסוי במהפכה שקטה באיכות החיים, בקנה־מידה שיום צעת של חוקרים פסיכו־סוציולוגים לא יכול היה להלום פליו: בקנה־מידה לא של „דגם המבחני", אלא של החברה כולה.

בדרך נס — שזימנו לנו בהיסח־הדעת, שלא בכוונה־תחילה, ידידינו השובתים — נתגלתה לנו הקללה שבשניים מן האמצעים המודרניים ביותר של העולם המודרני, שכל יעודם לברכה.

האם כי לא הוסמכתי למחקרים סוציולוגיים־מדעיים, אביא כאן את מסקנותי הדילטאנטיות על שלוש רעות חולות (על ארבע כבר לא אוכל להשיב) שנגרמו לנו בקב הטובה שהביאו לעולם הרדיו והטלוויזיה:

א. בתחום הזמן.

משקלו־הסגולי של הזמן בהשתתק הרי"ט (למען לנהוגות נשתמש בראשי־תיבות אלה לציין רדיו־טלביזיה) — גדל יותר מאשר בהיותו פעיל. הזמן נעשה „כבד" יותר. וכן „ארוך" יותר. במירווח של אותו מספר שעות אפשר להספיק הרבה יותר ויש יותר ערך לכל רגע ורגע. הוא נעשה „איטי" יותר. כי הוא איננו אץ־רץ בחיפזון בין חדשות־שעה לחדשות־שעה (בין שעה לשעה נשאר זמן מרגש מאד), ואיננו מתרוצץ בכבכבר מסומם בין הזמנים.

לא זו בלבד, אלא שבהשתתק הרי"ט — אותה השולט בזמן! האם נתנו את דעתנו על כך איך הרי"ט משתלט בפריצות על כל ארגון חיינו? הוא המחליט מתי נשמע מוזיקה; מתי נשמע מוזיקה זו דווקא ולא אחרת, ללא כל קשר עם רצוננו ומצב־רוחנו. הוא המחליט אילו שיחות ואילו סימפוזיונים נשמע ומי ישתתף בהם; איזו הרצאה מדעית או סטורותית נשמע ומתי נאזין להן. הוא פולש בחוצפה, ללא רשות, ללא נימוס אלמנטארי, לתוך בתינו פנימה ועושה בהם כבתוך שלו. והרי לאזנינו ולנגד עינינו. בקיצור — הוא מקצר את חיינו.

ב. בתחום המחשבה.

נדמה לי כי בימים טובים (ומעטים) אלה בהם נשתתק הרי"ט, נוכח

(המשך בעמ' 14)

מסגרת ההסכמה האמריקאית־סובייטית

שני יבולים טובים בברה"מ עלולים לשנות את כל מדיניות הפוליטביורו

מאת ד"ר ניסן אורן

ד"ר אורן הוא מרצה בכיר בחוג ליחסים בינלאומיים ולימודים רוסיים באוניברסיטה העברית בירושלים.

„ארצות־הברית יכולה להשתתף בקנה מידה גדול בניצול השטחים החקלאיים (של ברית המועצות) כדי להנהיג טכניקות חדישות יותר של עיבוד־אדמה ולקבל תמורה זאת הרבה מוצרים."

„נוכח הסכנה העצומה של התמוטטות הממשלה הסובייטית כי הוצאה מהורבן כלכלי ופיגור, אפשר כדי לנסח את תפקידנו רק בדרך כזאת: להתגבר על הנחשלות בצורת ברית עם הקאפיטליזם הזר... האם הוסבר לוואנדליפ (מיליונר אמריקאי), כי אנו יכולים לתת לאמריקאים זכיונות על כמה נפט רחבי־ידיים (באקו, גרוזני, עמבה, אוכטה), וכי בדרך זו יוכלו האמריקאים להכות באנגלים?"

שתי המובאות לקוחות מדברי לנין — הראשונה ממה שאמר באפריל 1918, בסך־הכל חצי־שנה לאחר מהפכת אוקטובר, ועוד לפני שנשתתקו תותחי מלחמת־העולם הראשונה. את ההרצאה השניה מסר מייסד ברית המועצות באפריל 1921, אחרי כשלון היבול של השנה הקודמת וסמוך מאוד להנהגת מדיניות הנא"פ (המדיניות הכלכלית החדשה) של לנין. מחשבות קודרות כאלה, כשהן יוצאות מפי אויב־בנפש של הקאפיטליזם, עלולות להדהים את המשקיף של ימינו כדמיוניות כמעט שלא־ייאמנו. כתמיד, היו גם במקרים אלה טעמיו של לנין סבורים. כפי שלמד את לקחי ההיסטוריה הרוסית ידע לנין היטב, כי יבול רע אחד גורר אחריו יבול רע שני, משום שהאיכר הרעב הרוסי אוכל את הזרעים שנועדו לזריעה הבאה. נוסף על כך, בדומה מה מעט ליורשו כעבור כששים שנה, שנכסף לראות את בראנדט בבון לפני שיצא לשיחות עם הנשיא, כך ניסה גם לנין לעורר בקרב כמה מן הארצות הקאפיטאליסטיות שנפשן יצאה לעסקים, את יצר המירוץ אחרי מה שהבטיח להן „השוק הכביר של רוסיה".

אין אלה אלא קצת הדים מן העבר. אבל לנין לא הצליח, על אף כל הלהט שברצונו, אלא להפשיר פה ושם במשהו את הכפור שכיסה את היחסים של רוסיה עם עולם־החוץ. יורשו כבר יכול לקצור יותר מפירות הצתיד. בימי סטאלין נתגשם תיעושה של רוסיה לא בעזרת השקעות זרות, אלא בטכניקה רבת־האימים של בניית רוסיה אוטארקית, שהונה בא לה מניצול עושקני של משאבי עצמה. במשך השנים כאז לנין היו רק יוצאים מעטים מן הכלל הזה — כגון הקמת ספורואדיות של הנרי פורד ו„ג'נראל אלקטריק", שהשקיעו ברוסיה כספים בשנות העשרים, או המערכה היחידה־במינה של פעולות־החכר־והשאל האמריקאיות מימי המלחמה, שמטרתן הראשית היתה לעזור למיכון הדיוויזיות של הצבא האדום במסלולי התקדמותן למערב לאחר סטאלינגראד; שכן במרוצת כל השנים היתה עיקר התנופה של המחשבה הכלכלית הסובייטית מכוונת לניצול משאביה של רוסיה גופה בפנים הארץ. זו היתה „נוסחת־הקסמים" של סטאלין, וברוח זו נתנסחה גם צוואתו הפוליטית והכלכלית. ועד ימינו אלה ממש שמרו בעצם יורשיו על הדרך שהיתווה להם קודמם.

מה היו מניעי ברז'נייב

כיום ברור לעיני כל, כי קו זה של ההיסטוריה הסובייטית נתעקם, וכנגמו נשתנתה. ברז'נייב, המזכיר הראשון של המפלגה הקומוניסטית של ברית־המועצות, האיש שעשה את הקאריירה שלו בימי שלטונו של סטאלין, ולימים היה עם מדיחי חרושצ'וב כן השלטון, פלה בשנת השישים ושבע לחייו על הדרך העצויה לפתוח לפני רוסיה את הגישה למירב. ואין צריך לומר, שאם הבלית יוסמנו באמת, עשויה התמורה להשפיע השפעה מעמיקה על כל הגוף הבין־לאומי.

כדי לעמוד על הכבירים לבצעו של ברז'נייב, חייב אדם להתנתק קצה מדברים שנעשו כמליטה־שלקבע לדרכה ההיסטוריה של רוסיה. העבר עשוי, כמובן, להאיר את העתיד, אבל בגבולות מסויימים בלבד. רק חלק בביציה היה של רוסיה כפי שמכירים אותן מצלם־יעד כשתקפות במערכות העניינים שאיפשרו לברז'נייב לגייס לטובת מדיניותו את רוב חברי הפוליטביורו במוסקווה.

הריקבה הפוליטית בשארה אמנם, במידה גדולה, זו שהיתה בעבר, אבל רוסיה של ברז'נייב שונה כזו של לנין הרבה יותר כשהאה אמריקה של היום בזו של ראשית שנות העשרים בשביאותו של הארדינג. כיום יש לברית־המועצות תוצר גלמי לאומי, שרק התוצר של אמריקה גדול ממנו. נוסף על כך השיגה ברית־המועצות בעבר של שוויון צבאי עם ארצות הברית. משום כך כיסוגל ברז'נייב לנהל כיום מדיניות שקולה יותר כלפי המערב, מדיניות שיסוד הסטרוקטוראלי שלה מבוסס יותר מזה שהיה ברשותו של לנין בימי הסכם־ראפאלו עם גרמניה (1922), או מהתקשרותו של סטאלין עם ריבנטרופ בחמת כבב, שהיה כולו יאוש. ואף־על־פי־כן הגיעו ברז'נייב ותבריו לכלל הכרה, כי באחורי הכשות הנוצצת של שוויון גרעיני כוזיף מבנה־התשתית הסוציאלי־כלכלי של רוסיה להזדקנם רופף גם מיושן. אחת העובדות הבסיסיות של המאה העשרים, מקורה בעובדה, שרוסיה הצליחה לבנות את המבנה הצבאי האדיר שלה על יסודות של משק, שאינו אלא כמחצית מקפה של ארצות־הברית. אם יצליח ברז'נייב בכוונותיו, יבואו האמריקאים לעזור לו לחזק את יסודות הכלכלה הסובייטית ואת עצם הסטרוקטורה שלה — ובו בזמן ישמור על שלמות המצרך המכיקי של ארצו.

רוסיה של ימינו עומדת לפני שלוש בעיה קארדינאלית. הרוסים זקוקים לגרעינים, הם זקוקים להון והם זקוקי לידע מדוייק יותר, איך והיכן להשקיע את מבוגם. הקומוניסטים יודעים, כי כל זמן שהמדע החדש אינו מסוגל ללמדנו בינה, איך לעשות מזון בבתי־החרושת ששיטותיהם הן שיטות ייצור סינתטי, לא יצליחו הרוסים לעולם לפתור את הבעיה החקלאית שלהם. הפסימיסטים יכולים לומר, כי העתידנים הם שיגשימו את חלומות הקומוניסטים, אבל הפוליטיקאים חייבים לעשות כל מה שניתן לעשות בקיים ולצאת מן המיצר — שאם לא כן, אין להם מה לעשות בזירה הפוליטית.

לרוסיה לא היו קלוניות מחוץ לגבולותיה, ומשום כך עשה סטאלין לניצול הכפר בקולוניה זרה. בערך כפי שעשו בעלי־המטעים בוירג'יניה לפני הרבה דורות, המתיישבים שהביאו עבדים ממערב אפריקה לעבד את מטעי־הטאבאק שלהם, ממש כך נתן סטאלין את צואר המוז'יקים קלו בעלי־הצנדות — הוא הכריחם לייצר את הון־העתק שהיה זקוק לו כדי להעצים את רוסיה. מובן, שאין הנמשל דומה אלא במשל למשל. המפעל התעשייתי המקורי של רוסיה „בנה אמנם על גבם של איכרי רוסיה, אבל מעולם לא ניתן לו להלך את הכפר החקלאי כעיגורו. תחת זאת הוטל על התעשיה הסובייטית לגשר על פני הפער הצבאי של רוסיה, וכך מקבל הצבא האדום את רבבות הטאנקים והמטוסים שהוא מצויד בהם כיום. מכאן שארבעים אחוז בערך מאנשי הקולחוזים והסובחוזים כלואים במקומותיהם, נגועים באבטלה סמויה, בתעסוקה בלתי־מספקת או אף שרויים במצוקה.

וברז'נייב גם אינו בן־מינו של לינקולן. בסופו של חשבון מאתר לומר, כי עזרתם של החקלאים במשקים הקולקטיביים דורש לאי־פחות באותו ביטול הקולקטיביזציה של החקלאות הסובייטית. אמנם פולין ויוגוסלאוויה נשארו בעלות משטר סוציאליסטי, אף־על־פי שביטלו את הקולקטיביזציה של החקלאות, אבל הליכה בדרך כזו רחוקה מאוד מדרכי המחשבה של חברי הפוליטביורו של היום, שעצמם נסיונית סכוגה בעצם ישותם. ההכבעות מפשיות לאי־פחות משתן אידיאולוגיות. כפי שהתעשיה הסובייטית ערוכה כיום, קשה לנוגה, שהיא מסוגלת לספק לכל משטוה חקלאית את הטראקטור של עצמה ואת הקומביין הדרוש לה — כלומר, את הכלים שבלעדיהם יהיה ביטול הקולקטיביזציה בגדר ברכה לבטלה. אם יצליח ברז'נייב בשליחותו בוואשינגטון, לא תקבל החקלאות הסובייטית אלא יותר מכונות ויותר זבלים כימיים. לסטאלין היתה הקולהות בחזקת כורא, אבל במצבה הכלכלי של רוסיה כיום אין המפעל הקולקטיבי בכפר אלא מעשה בזבוני מיותר, אבל המשטר גבר אומר לקיים את המצב הנתון גם להבא.

לכאורה מסוגלת הכלכלה הסובייטית לייצר הון־השקעות די והותר. המכבש הסובייטי עשוי כך, שהמשטר יכול להוסיף ולקיים רמה־צריכה נמוכה אפילו מן הרמה השכיחה ברוב הארצות האחרות של הגוש הקומוניסטי במזרח־אירופה, וכל זמן שהדבר כך, יכולה מוסקווה לייצר הון־השקעות רב. ואף על פי כן אין דעתם של המתכננים הסובייטיים נוחה מן המצב כמו שהוא. אם יתגשמו חלומותיהם, עשויים הם להכפיל את הון־ההשקעות הדרוש להם בדרך של אשראי מערבי ארוך־טווח וברבית קטנה. שאיפה זו היא ספיק־כפתה בכוונתו של ברז'נייב בתחומי מדיניות־החוץ שלו. אבל יותר משהמשטר הסובייטי זקוק ל־

(המשך בעמ' 16)

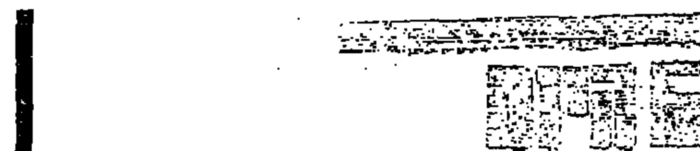

הקפאה + צעדים נוספים

מאחר שתוספת היוקר אשר־תשולם ביולי נועדה לכסות את התייקרויות שכבר. חלו קודם לכן, אין טעם לקשור אותה לצעדים המכוונים לבלימת האינפלציה במחצית השניה של 1973. תוספת היוקר היא פיצוי על העבר ואין הצדקה כי תשלומה יראה בעיני המעסיקים כמפרעה על העתיד.

מובן רצונם של המעסיקים להימנע מתשלום תוספת יוקר נוספת בינואר ובכך הם שאיפתם לשאיפת המועסקים. האחרונים מעוניינים ביציבות ולא בהגדלה נומינאלית של שכרם. מכאן שבעניין זה קיים זהות אינטרסים בין מעסיקים למועסקים ועל רקע זה יש לראות את כוונת הממשלה להקפיא את המחירים. הקפאת מחירים תמנע התייקרויות נוספות ותמלא את הצורך לשלם פיצוי בעדן בינואר 1974.

ברור לכל, כי החלטה מינהלית בדבר הקפאת מחירים — במיוחד כשמדובר בפרק זמן ארוך יחסית כמו חצי שנה — אינה יכולה להיות אפקטיבית ללא צעדים שיפגעו בשורשי האינפלציה, ללא צעדים כלכליים. נאותים אי־אפשר יהיה לקיים את ההקפאה באופן אפקטיבי. יש, איפוא, צורך בצעדים נוספים. לכן נראה, כי על הממשלה לנהוג בהתאפקות מקסימאלית אפשרית בהוצאותיה כדי למנוע עליה נוספת באמצעי התשלום שבמחזור. כן יש לשקול את זירוז תהליכי ההשפעה ליבוא מתחרה. הגברת היבוא המתחרה אמנם תגנוס משהו מיתרות מטבע־החוץ של המדינה — ומצבן כרגע אינו מעורר דאגה — אך היבוא יתרום לריסון המחירים ולייעול הייצור. אם יינקטו צעדים אלה, נוסף על הקפאת המחירים, ניתן יהיה לבלום את התהליך האינפלציוני השורר כיום. הקפאת המחירים כשלעצמה ודאי אינה תרופת־פלא. אבל היא יוצרת אתנחתא הכרחית לפעילות מרסנת משמעותית והיא תשבור את מעגל הקסמים הנצחי של התייקרות המחייבת פיצוי התייקרות הגורמים התייקרות נוספת.

מקח־הטעות של ברז'נייב

כמו כל הסכמים בין מדינות, תלויים גם הסכמי פיסגת ואשינגטון באמון הדדי בין החותמים. מה גם שהסכמים אלה נחתמים אחרי חצי יובל של איבה ותשדנות בין שתי מעצמות־העל. אף כי שאלת יהודי ברה"מ לא נכללה בנושאי ההסכמים הפורמאליים של הפיסגה, העמידה דעת־הציבור האמריקאית שאלה זו למבחן האמון — וברז'נייב לא תרם לאמינות הסובייטית לגביה. הוא פגע באמון יותר משהיו פתעות והפגנות ההמגיות היהודיות, שבוטלו מתוך רצון לתת אשראי להצלחת הפיסגה. ותוצאת טיעונו היתה הפוך ממה שביקש להשיג. אחרי המספרים שהציג לפני חברי הסנאט, לא זו בלבד שהתמיכה בתיקון ג'קסון לא נחלשה, אלא נהפוך הוא, היא גברה והתעצמה.

היה זה מקח־טעות כאשר פירט ברז'נייב לפני חברי הסנאט מספרים, שניתן היה להפריכם מיד על־ידי העובדות הפשוטות והידועות. לדבריו, ניתנו ב־1972 60,200 היתרי־עליה. אך עובדה היא שלישראל הגיעו בשנה זו 31,700 עולים בלבד. לטענת טיעונו, ש־95% מכל מבקשי העליה קיבלו מבוקשם, ניצבת העובדה הפשוטה, ש־100,000 מבקשים לא נענו, וכי רק פחות בעשרה אחוזים מפעילי־העליה שב„רשימת קיסינג'ר" שוחררו אחרי עינויים קשים.

„איני בא לרמות" — כך הקדים ברז'נייב את דבריו לחברי הסנאט. ואכן שיקף ההפרש שבין מספרי ברז'נייב לבין המציאות אמת במערומיה, שהיא חמורה פי כמה מכל נסיון הסטייה — את האמת על משטר ההפחדה, הפיטורין, העיכובים והסירובים הנמשך בברה"מ בכל היקפו. מציאות זו הוכחה לא רק על־ידי המספרים המסולפים; היא הוכחה, בין השאר, על־ידי הקול היהודי מתוך ברה"מ עצמה, כפי שהושמע על־ידי 11 המדענים שובתי־הרעב במוסקווה.

משלחת „העבודה" לגרמניה

משלחת מפלגת העבודה, בראשות המזכ"ל ח"כ אהרן ידלין, יצאה אתמול לביקור־גומלין במערב־גרמניה, לאחר שמשלחת המפלגה הסוציאל־דמוקראטית בראשותו של הרברט ווגנר ביקרה אצלנו לפני כשנתיים. לאחר עליות וירידות ביחסי ישראל—גרמניה ואף ביחסי שתי המפלגות נתגשם עתה הביקור באקלים משופר, שהשתקף בעליל בעת קבלת־הפנים הידידותית אשר העניקו לקנצלר ולמנהיג המפלגה הסוציאל־דמוקראטית הגרמנית המוני העם בישראל; יש לקוות, כי ביקור משלחת „העבודה" יתרום אף הוא להעמקת ההבנה ההדדית.

המפלגה הסוציאל־דמוקראטית המארחת מילאה מאז כינון הרפובליקה הפדראלית תפקיד חיובי בדמוקראטיזציה של גרמניה, תחילה כאופוזיציה, לאחר מכן כשותפת לשלטון ובארבע השנים האחרונות — כמרכיב העיקרי של הקואליציה הסוציאל־ליבראלית בבון. גם בהיותה באופוזיציה, היא היתה שותפת בראשית שנות החמישים לאישור הסכמי השילומים והפיצויים, שסללו את הדרך לחידוש היחסים הישראליים־גרמניים, והמכה בעקביות ביזמות חיוביות כלפינו. במשך השנים אף נתהדקו היחסים ההדדיים בין שתי מפלגות העבודה החברות באינטרנציונל הסוציאליסטי. אולם בעוד שבקרב המנהיגות הסוציאל־דמוקראטית הוותיקה וגם אצל דור ההמשך קיימת מודעות לאחריות המוסרית של העם הגרמני לשואה, אין מודעות כזאת מאפיינת חלקים ניכרים מקרב הדור הצעיר.

ההחדרה של תודעה זו והדגשת האופי המיוחד של היחסים הגרמניים־ישראליים היא אחת המטרות העיקריות של משלחת העבודה בביקורה זה; ויש לדאוג לכך, שלא תהיה זו פעולה חד־פעמית אלא שתיווצר רציפות בחילופי־דעות, בסמינריונים משותפים ובתכניות אחרות.

לא על הכוח לבדו

מאת אשר מניב

ש טעות מסוימת באימרה המ־ ת הרבה, כי „בכידונים אתה לעשות הכל, ואין מלשבת הם", אלא שהטעות אינה כפי נורים כמה „סופרים מדיניים" ומכוחם פוליטיים, המקישים ה„סטאטוס־קוו" באזורנו כי אל, אלא בדיוק להיפך. לא שאדם נורמאלי אינו יכול לש־ לאורך זמן על כידונים מבלי פצע. אלא שיש עוד דברים ם אחרים שאינך יכול לעשות חנים. בכידונים אינך יכול ך את הגולה למצב שירה, לפתור מישואה מתימטית, או ב אוהב, או אפילו רק להיות ד. וכפי שאנחנו רואים לאכד־ א הרבה, הכוח הצבאי יכול ח בבלהבה. אך אין הוא יכול ות את השלום. יש, איפוא, לות לשימוש בכוח. הנובעות דווקא מכוח השקול או הצ־ של הצד השני, אלא ממהות דות שאתה מבקש להשיג. ובדה זו כה ברורה, כה גלויה לעין כל, עד כי קשה להבין מן כוונתם האמיתית של אלה בקרבנו המטיפים לנו השכם והערב לסמוך על כוחנו. אם הם מתכוונים לכוחנו המונע השמדתנו הפיסית או חיסול הבית השלישי, או אם הכוונה לכוחנו המרתיע את האויב מלהתקיפנו ולגרום לנו אבידות יקרות, כי אז הצדק, כמובן, אתם. ובמובן זה אף יהיה ערכו של כוח קל בעינינו. אבל על בחינה זאת של הכוח אין חילוקי דעות בקרבנו. כמעט הכל מסכימים שהכוח הוא תנאי הכרחי להשגת השלום. השאלה היא אם הוא תנאי מספיק.

המחלוקת מתחילה כאשר הכוח נעשה עיקר התורה המדינית; המחלוקת היא על הזלזול המופגן ב„קבלת נייר" כלשהו מהערבים — כאילו יש לנו עניין בכך להתית. את כל קיומנו כאן על הכוח בלבד; המחלוקת היא על הדוקטרינה האומרת, שאם נהיה חזקים, ממילא יאלצו הערבים להסכים לפתרון ישראלי. שכן מי שאומר כך — או שאינו מבין את מיגבלות הכוח, שאין למדוד ב־ מספר מסוים ושקים, כאשר במצבים מסויימים מוכרחות להביא לידי קפאון; או שקפאון זה דווקא רצוי בעיניו.

או אז הוא יכול להסתפק בצפקת „הידד", כאשר עד דיון במרצבה הבטחון מסתיים בלא כלום או כאשר רפידת פסגה אינה מופה עלינו פתרון. השאלה היא רק אם נוכל להרשות לעצמנו להסתפק בשלילת הישג ערבי בפתרון בין־לאומי, או אם עלינו להוצר גם לצעדים חיוביים בזירות אחרות, נחוצות לנו יותר, שהרי בדיוק משום שהערבים יודעים, כי מחוזר הצבאי עדיף, הם מצמידים מלו כל פעם מחדש את מחום הצדיף בזירה הדיפלומטית, ודווקא משום שאנו יודעים שבהתמודדות במסגרת בין־לאומית דיפלומאטית יתקנו הם ביתרון, אין אנו יכולים להסכים לדרך זו. והתוצאה היא, כמובן, ששני הצדדים אינם משיגים את מטרותיהם. תיקו — אבל לא תיקו, שההתמודדות מסתיימת בו. אדרבא, היא נמשכת ביתר שאת. וכאן טעותם של המרוצים מהקפאון. בין שהקפאון הוא טוב, בין שהוא זה (ואני סבור שהוא גרוע לשני הצדדים) — הוא אינו יכול להימשך זמן ממושך.

*

לא בכל מקרה קפאון הוא תוצאה של מאזן כוחות. יש והוא נוצר למרות נצחון „יחסי" של אחד הצדדים לסכסוך. שכן צריך להבחין בין נצחון, שיש בו משום הכרעה, או לפחות השגת יתרונות מוחשיים לאחד הצדדים, לבין נצחון, שפירושו אינו אלא מניעת היריב מלהשיג את מטרתו הוא. בתנאים מסוימים, כמו במקרה שלנו, זה חשוב והיוני, אבל זה אינו סוף פסוק.

אם נאמר הכרזה עלינו „מלחמת התשה" ולא התשנו הרי מותר לנו לומר שאנחנו ניצחנו במלחמה זו. אבל גם אנחנו לא השגנו את מה שאנחנו רצינו — לאלץ את המצרים לבוא לשולחן הדיונים „ללא תנאים מוקדמים". יתר על כן, אפילו במלחמת ששת הימים, שבה שיפרנו את מצבנו מכל הבחינות, לא הבענו לידי הכרעה, בכל שלב בהתמודדות כנגדנו מהערבים, להשיג את מטרותיהם, אבל בכל שלב הם גם מנעו מאתנו להשיג את מטרתנו העיקרית — קיומה של המדינה היהודית בשלום. כאשר כל צד מצליח למנוע מן הצד השני להשיג את מטרותיו, הרי זה, כמובן, מצב קלאסי של קפאון.

השאלה שאנו חייבים תשובה עליה הוא, מנין נובע מצב זה? הוא מובן במקרים שבהם קיים מאזן כוחות כזה, שיום צד אינו יכול לנצח את שני. אבל זה זמן מה מאותם כל המקיפים בדעתם. שכוחה הצבאי של ישראל עולה בהרבה על זה של כל מדינות ערב יחד. אפילו אם הנשק שבידיהם רב לאין שעור כזה שלנו. כבר עמדנו על יתרונם של הערבים בזירה הדיפלומטית, המגבלות במידה לא מעטה את צדיסתנו הצבאית. ואפשר להוסיף כאן גם את יתרונם בגודל האוכלוסיה, בטריטוריה והמשאבים הטבעיים, כמו נפט ועוד. וגבואחאת־כוח זו אין לשכוח גם את מעצמות־העל. ההפחתות מפיכות ביניהן ולכן השפעתן פעילות בסופו של דבר בבגמה של קיפאון.

אולם נוסף לכל אלה יש לקחת בחשבון את המיגבלות הנובעות ממטרות הצדדים עצמן. בעלי הברית במלחמת העולם השניה יכלו „לעשות את הכל בכידונים" (או במטוסים, תותחים ובטנקים), כיוון שמטרתם — „כניעה ללא תנאי" — היתה פונקציה של השימוש בכוח, עם השגת מטרה זו ממילא הושג השלום ועם נפילת הנאצים ממילא הוסר היסוד לאיבה. לא כן אצלנו. אין איש ספר בדעתו, שישאף ל„כניעה ללא תנאי" של כל האזור הערבי מסביבנו. את האיבה הערבית אין להכניע בכוח הנשק.

אבל אותה המיגבלה, הנובעת מהמטרות עצמן, פועלת גם בכיוון ההפך. גם הערבים אינם מסוגלים להשיג את מטרתם — ולא רק משום שאין להם הכוח הדרוש. הם חשבו, ויש שעדיין חושבים, שהאיום בכוח יתיש אותנו או ישפיע על שיקוליה, שכן יודעים הם את רגישותנו לחיי אדם. אבל איום בכוח המתייפות בלוחץ בין־לאומי, יכולים להיות אפקטיביים, כאשר המחיר שהצד השני נדרש לשלם בעד השלום הוא נמוך ההמ־

(המשך בעמ' 14)

מרד השבעים

מאת אהרן גבע

ממקלטי הרדיו טוב בוקעים צלילי הפרסומת הסלוודיה חוזרת לסדר את אירוביסייד שלה. במוקדם או במאוחר יחזרו גם יותר השובתים אל עבודתם ואת מקומם יתפסו, כי נראה, שובתים אחרים.

והו גל מיסתורי שבא כ־אי־כם. גל, הבא אחרי תקופה ארוכה למדי של רגיעה. וזה גל שהפתיע והפאיר רבים מפורי־פה ורוצים לדעת מה קרה, מי שובת ומדוע. לאלה נשיב: זהו „מרד השבעים".

אכן שבעים. גם אם מנכה אחד הפרופסורים להעמיד פני בסכן הגר בזירה שכורה של כלולה מודים — הוא שבע. הדירה השכורה אינה אלא דירת־ביניים, כי כבר קנה לעצמו דירה גדולה ומרווחת באחד מכרכי העיר. אכן שבעים, על אף באמצעי ההפגנות הנמשכים להוכיח את ההיפך באמצעות הכרת פרסומת פרפיה שנשכרה לצורך זה. שום תלולי פרסומת לא יצליחו לכסטם עובדה בסיסית אחת: בעלי התעשיה מרוויחים (בממוצע) 900 לירות — השובתים הם פרופסורים. פועלים הקלאים מרוויחים 560 לירות — השובתים הם רופאים.

יתר על כן: השובתים קיבלו זה עתה תוספת עצומות. היה זה רעיונו המזהר של האוצר, שבתקופת אינפלציה צריכים להוריד את שיעורי מס ההכנסה ולתת מתנות — בעיקר לשבעים, כרופאים וכפרופסורים. אדם המרוויח אלפיים לירות קיבל מתנה של 140 לירות לחודש. אדם המרוויח 3000 לירות קיבל מתנה של 217 לירות לחודש. ואף־על־פי־כן הם שובתים: מדוע?

כי השבעים, האינטליגנטים, השכילו להבין דבר אחד: שהממשלה בארץ דמוקרטית, המבקשת להיבחר מחדש, אינה קשה אלי שביתות. ממשלה, בארץ דמוקרטית, אינה רוצה להציג לפני הבוחר פנים כעוסים. אלא פני פיוס מחויכים. על מצב עניינים זה ביססו לפחות חלק מהשובתים את הכביותיהם. לכן כיוונו את הגל ליוני 1973, ולא למועד אחר.

אך השובתים, ככל שהם אינטליגנטים, שכחו לשאול שאלה פשוטה: לאן זה מוביל? ביסוד מתהליך ירכות: הגבירם שכר הפועלים לאינפלציה? התעשיינים בטיבים בזה. הם אומרים: אם נוסיף לפועלים, נצטרך להעלות את מחיר התוצרת. ואילו ההסתדרות אומרת: להיפך, לתעשיינים רווחים עצומים. יוסיפו נא לפועלים, ויצמצמו את הרווחים, בלי לשנות את מחיר התוצרת.

מצבם של הרופאים הפרסוריים שונה לגמרי. לאומי־ברפואה הציבורית אין רווחים. ולקופות־חולים אין רווחים. ואין רווחים לבית־חולים ממשלתי. הפסגה: תן לנו יותר וקצצים את הרווחים, הנקבעת מפי הפועלים, אינה יכולה להיות סעבת הרופאים והפרופסורים. כל תוספת לפרופסורים מכרחה להביא להעלאת שכר הלימוד שמשלמים הסטודנטים. כל תוספת לרופאים מוכרחה להביא להעלאת מיסי החבר של קופת־חולים. כלומר: היא מוכרחה להביא להעברת כספים מידי פועלי התעשיה המרוויחים 900 לירות לחודש ופועלי החקלאות המרוויחים 560 לירות לחודש — לידי הרופאים. אלא אם כן תגדיל הממשלה את הסובסידיה.

אך מה פירוש הגדלת הסובסידיה לאוניברסיטה ולקופת־חולים? מנין תקח הממשלה את הכסף כדי להוסיף לרופאים ולפרופסורים? לפני הממשלה קלוש אפשרויות: היא יכולה לקצץ בהוצאות אחרות. היא יכולה להטיל מיסים חדשים. היא יכולה להדפיס כסף חדש ולהטביע אותנו בגחשול של לירות. לא צריך להיות גאון כדי לדעת, באיזה מהאפשרויות תלולה לבחור הממשלה ערב בחירות. ומה יקרה אחריהן?

רופאים ופרופסורים הם אנשים אינטליגנטים חייב להיות להם דמיון מספיק כדי להשיב על השאלה:

אחרי הבחירות תצטרך הממשלה לעשות את הכל כדי לבלום את האינפלציה מן תחוניק את כולנו. יהיה זה מאבק לחיים או למוות, שבו לא יבחלו באמצעים כדי לספוג את הלירות העודפות. ילכו, מן הסתם, בדרכים רבות ויגבו, מן הסתם, להפעיל אמצעים מנהליים, כגון תכניות חסכון משכות ריבוא פתרות מעבר לים, ויטילו מיסים, ויקצצו בהבניות פיתוח. ואם כי איש אינו רוצה בכיתון הכל יעשה את הכל כדי למנוע אותו, היש מי בתוכנו היכול לערוב שהצעדים השלובים והמגרווחים לא יביאו לאבטלה?

אמנם נכון: אבטלה — בעיקר של פועלי תעשיה וחקלאות. אך כלום בזה רוצים רופאים ופרופסורים?

אלה אינם דברים מופשטים. אם כי לא פעם קשה להסביר אותם. הפתרון הוא, שגם אנשים אינטליגנטים דוגלים לפעמים ב„הוסף ואכול". בלי לחשוב על תוצאות מעשיהם.

אשמתו ההיסטורית של הרביזיוניזם

שיחה עם יצחק בן־אהרון

הקשרים עם ארלוזורוב היו קשרים של ידידות קרובה ושל חברות עמוקה כאח שהכרתי. הוא נחשב בעיני כאחד הבאורים והאינטלקטואלים בתוך הנהגת הפועלים הישראלית, ואף כי הוא היה איש הפועל־הצעיר, ולא השתייך לאגף המובהק של הסוציאליזם הבין־לאומי, הרי נבעה הקירבה בינינו כי רוחב ידיעותיו והמיכרו הבהמטו לגבי התהליכים כוספים. התיידדנו יותר בפגישה בין־לאומית של "הר זלוניך" בדנציג. כאשר גישותו בני צעירי הנוער נראתה לי יותר קרובה מגישתו של בן־גוריון שבא באותה ועידה בשם אחדות־העבודה, עם כינונה של מפלגת פועלי ארץ ישראל. אנחנו נפגשנו אחרי־כן לעבודה בכתובה. ארלוזורוב בא כבא לצורך ירחון אחדות־העבודה, והייתי חבר המערכת ופעיל יותר אתו. קשר אותנו עניין משותף בחקר הקולוניאליזם הבריטי. והוא אף עודד אותי לכתיבת מסה במרישת בנושא זה, שהוא פרסם באותו ירחון של אחדות־העבודה.

ארלוזורוב היה יריד המחלקה המדינית של הסוכנות בעצה שהי קיבוץ שלי נאבק על זכותו להתיישבות. אנו התחלנו את דרכנו בקיבוץ של הנוער־הצעיר בעבק, בעפולה, ועברנו לחיפה ולגליל, אחר־כך נאבקנו את עינינו להתיישבות קבע ונתפתח מאבק קשה על הכנת חלקה מאדי הוארה — עמק הפר של יפתה.

חיים ארלוזורוב היה פעיל ביותר במערכה הפוליטית שהתנהלה מסביב לאדי הוארת והוא היה גם הכוח המסייע בהעברת הבעלות הברה בוכותנו על־ידי הקרן־הקיימת־לישראל והנהלת הסוכנות היהודית. כאשר עלתה הפלוגה הראשונה על הקרקע, ערב ניתן שם לנקודה. אך מיד אחרי האסון הנורא, לאחר שנרצח ארלוזורוב בליל יוני האורר על שפת ים של תל־אביב, היה זה טבעי לגמרי לחבר שלנו לקרוא את הנקודה על שמו — גבעת־חיים של הקיבוץ המאוחד עליימני של חיים ארלוזורוב. רבים ראו בזה איזו ברית לא כל כך אורגנית, כי אנשי הקיבוץ המאוחד בקונצפציה פוליטית וסוציאלית היו אולי רחוקים מארלוזורוב. לא כן אני. אני ידעתי את הלכסים שלו בשאלות הפוליטיות, אשר נתגלו לציבור בעצם רק לאחר מותו כאשר נתפרסם מכתבו המפורסם לחיים ויצמן בשנת 1932, שבו הוא ניבא שלא נוכל להימלט מעימות כוחני עם מכונת המנדט ואף עם האבלוסיה הערבית בישראל כדי להשיג את עצמאותנו.

באותם הימים המכריעים של עליית היטלר לשלטון בגרמניה, בשליחות ההסתדרות הכללית בגרמניה, על מנת לארגן ראשית היציאה של חלוצים של עליית הנוער משם, ובעבודה זו בגרמניה הכרתי מקרוב במחשבתו המעשית והקונסטרוקטיבית של ארלוזורוב, שהיה קשור בכל גיבויו בעניין ליהדות הגרמנית. בזה הוא גדל, אף כי בוצא היה מן היהדות הרוסית.

לכן ידעתי ב־1933, שמחשבתו המדינית כוונה להציל את יהדות גרמניה מצפרני הנאציזם. הוא היה אולי אחד האנשים הראשונים ביהדות אשר העריך נכונה את הפידוף הנאצי והזה את השמדתה של יהדות גרמניה. אם לא נקים אמצעים דחופים ואם לא נבוד הרבה באמצעים על מנת להלצם. מכאן המאמץ שלנו כדי להגיע להסדרים עם הבנק הגרמני, שסייע עמר על מידה ידועה של צורות כלפי המגבלה הנאצית בשנת 1933. כשעדיין לא השתלטה על גרמניה כולה ועדיין נאלצה לעבוד יחד עם בעלי ברית כוחנין הקיצוני, שבאמצעותו אפשר היה להשיג כמה וכמה הקלות: הצלת ליהודים, הונם ורכושם.

ועל כך הוכה ארלוזורוב בנאחוה נגדנו העמולות נדעה ר־הסתה שלא היתה לה דוגמה לפני כן. אמנם בשנות ה־20 וה־30 הי־בוקדמות היה גם דוד בן־גוריון בנושא להסתה פרועה מצד הימין ומצד הרביזיוניזם, על כל העגמים אשר הסתעפו ממנו, כגון קבוצות האגרוף וקבוצות הבריונים והסוריקים של אבא אחימאיר, שאולי לא היו כפופים מבחינה פורמלית והוקית למפלגה הרביזיוניסטית, אך בלי כל ספק נהנו מרוב אהדה ותמיכה מוסרית שלה.

ההסתה הזאת נתמקדה בארלוזורוב לא רק בגלל עמדתו בשאלות "ההעברה" מגרמניה אלא גם מפני שהוא שם תקוותו בכל זאת בתנועת העבודה הבריטית. הוא ידע שבאנגליה עומדים לפני חידושים מעברות המגמלה השבורית השביבה אתנו מרור די השהר. ולכן ראה מהבאתו כנציג המדינות הציונית להפעיל גברים אל תנועה שכולם ידעו שהיא עומדת לעלות לשלטון. הוא טיפח עצמו במערכת הבחירות של אחד המועמדים ב"ווייס גאפל", איש ציוני מסור בלב ונפש למפעל שלנו. שהיה אחד כעמודי התווך במערכה הפוליטית הפרו־ציונית באנגליה.

ובכן, זו לא היתה תביכה בי מפלגת העבודה. זו היתה תביכה באדם של כפלגת העבודה, שנאמר נתנו לציונות ולמערכה הפוליטית שלנו היו בעבר לכל ספק. ועל

כך — על שני הטאים אלה, על בניסה להלך את יהודי גרמניה ולהציל משהו מהונם על־ידי הסדרי העברה עם הבנק הלאומי, וכן על מאבקו לכוון בחירת ציוני מובהק לאמיץ אשר ברבות הימים היה גם משענת חשובה בבעתרותו ידידנו נגד מדיניותו של בווין ואטלי, הותקף בארץ הזאת כינויא, כבוגד בציונות. כאדם שמכר את האינטרסים הציוניים והיהודיים. הסתה זו לא התנהלה במחתרת. היא הודפסה בעתונה של התנועה הרביזיוניסטית.

תם גם לא ברוחנו כהלכביש את בני בית"ר בחולצות החומות, ובי ערב פסח, אחרי עלייתו של היטלר לשלטון וכמה חודשים לפני רציחתו של ארלוזורוב, הופיעו בחוצות ת"א באותו צבע ובצורה קרוב בתקבלים של אנשי הס.א.

רבים ובתוכם בן־גוריון וכל ה־אנשים הנאורים ביישוב, ולאו דווקא אנשי תנועת העבודה, חשו להייר של ארלוזורוב אחרי הסתה פרועה ואיכית. זו היתה הסתה לרצח, שאמרה בפירוש ש־צריך למחוק אותו מעל פני האד־מה, ושכל אמצעי כשר לעקור ולהשבית אותו. אלה היו הדברים אשר הופיעו בכרוזים וגם בתוך המאמרים הראשיים של אחימאיר, שעמד בראש התנועה הבריונית האליבה נגד הנהגת העבודה ו־ההסתדרות.

ובכן, אני הייתי באותם הימים מזכיר מפלגת פועלי א"י, והייתה בסניף התל־אביבי. ואחר־כך גם במרכז. והייתי, כמובן, מעורב מאד בהתארגנות התנועה שלנו כדי להגן על אישיה, על סמליה ועל בנייתה.

היום לא יאמינו, שקיימנו במשך שנתיים ויותר שמירה מתבררת על בנייני ההסתדרות, מועדוני המפ־לגה ואישי המפלגה. היה הכרח בכך נוכח האווירה הבריונית. הר־חוב של עמות ה־30 היה נתון באליבות פירות בלתי־פוסקת ותגר עת הפועלים על כל אנפיה היתה בהתגוננות. הכיסה היתה להתגו־נן בכוח, להתנפל על אסיפות פועלים ולפזר אותן, להתקיף מש־מרות של פועלים שובתים ולהכות בהם, להפר שביתות, לעשות פוג־רומים במועדונים ולהתנכל לכלו־כה האישי של מנהיגי תנועת ה־עבודה. קבוצת בצלאל־אגרוף הרסו פיגובים כל בניינים שנבנו על־ידי קבוצות קבלניות שלנו ועל־ידי המשרד לעבודות ציבוריות, שהיתה בהם עבודה הסתדרותית מאורגנת! באותם ימים נאלצנו לארגן את פלוגות "הפועל" שגם זה היה לשמור על בניינים, על מועדונים ועל מסמלים. הורדת דגלים ושריפתם ועריכת פריצות ממש בתוך מועדוני פועלים — הנוער העובד היו ענין של יום־יום.

כל אלה שבמישים שבעת לשכתב אותם; ההיסטוריה. מתעלמים באופו מבוהל ומחלוק בן האווירה הזו שהרביזיוניזם יצר אותה. כמובן, אווירה זו לא היתה רק בישראל. היא נישאה על פני רוחבי הגולה היהודית, ואנו נמצאנו במצב של הגנה ושל רדיפה גם ברחבי פולין, צ'כוסלובקיה, וכאשר התקרבנו לבחירות לקונגרס הציוני, נבר ברר באופן כוחלת, שלא תוכלנה להתקיים כלל בחירות דמוקרטיות הפשיות. במחוזי בית"ר השליטו משטר של פירור גלוי ביהדות מרכז אירופה ונעזרו בזה בריאקציה הפשלטון הפאשיסטיים של א־רן הארצות עם המשטרה שלהם. לפעמים עמדה השאלה, האם בכלל נוכל להופיע ברשימה של תנועת העבודה לקונגרס, ואם הבוחרים יכלו להופיע בקלפי ולבחור ב־אופן חופשי. אז באה ההתגוננות של תנועת העבודה בראשותו של בן־גוריון, להתייצב כבכבודו ו־עצמו בראש המסע של הדיפת ה־כירוד ועקירתו מהחיים היהודיים במרכז אירופה ובפולין, בצ'כיה ובארצות אחרות. אני בתלוותי אליו למסע זה בשלב מאוחר יותר. ואמנם נאלצנו גם באותן הארצות לארגן את תנועות הנוער, שכשלגם לא חלמו כיצטרכו להגן על הסמ־לים שלהן. על המועדונים. על עבם חייתן ההנערתיים מול בריו־נים יהודים.

כאשר גוח הזיות הפאשאליות על חופה של ת"א, לא היה צריך שום דמיון הולני, ולא היתה שום אסוציאציה אנוסה. הדבר היה ברור בכיוון שזה נכתב לפני־כן במאמרים ראשיים ב"דבר", ביילינסון, ברל כצנלסון ואחרים כתבו באופן מפורש, שההסתה זו תשים בידי ארון הכוסות אקדח. זו הסתה שמוכרחה להביא לשפיכות דמים וכל התוגים הבריונים הללו הוחד רו במשך חדשים רבים בפני התד־צאות מחוייבות המציאות של פיר־להם, וכאשר קרה האסון הזה, היתה הזדהות הכלליית של האו־בבה. היה זה דבר טבעי לגמרי. מקובל על כולם שזהו את ה־חיים הציבוריים בא"י באותם הי־ימים, שהנה אמנם התסתה הסרת המעצורים להופעתה באופן. מיד נגד חיים ארלוזורוב. כבאה ב־סופי של דבר את הקנאי החשוך, אשר הירגם את הדברים האינטלק־טואליים, כביכול, של אבא אחי־

באיר ושל שאר המבהילים לעשות המעשה.

תרנדיה זו היתה הכרה ולנו לא היה יסוד כל שהוא לפקפק גם בהוצאות התקירות שהתנהלו. אנו, כמובן, לא ניהלנו את החקירות. לא היינו משטרה וכמו כל החיים שלנו גם החיים האלה התנהלו על־ידי השלטון המנדטורי שחקר הקרוהותו להוצאים שבידים בי־משטרה היו פקידים כפופים לשל־טון המנדטורי.

אנו לא יכולנו לחזור לכל נבכי העניין, לנו לא היה כל יסוד דעד היום הזה אין לי כל יסוד להעדיף עדות אחת על פני רעותה. אינני שופט ואין אני חוקר, ואני הכרתי וידעתי ולמדתי אל נבכן את כל העדויות וכל הפרסומים וכל מה שנאמר באותם הימים. ואם מספיקות היום חדשות כביכול, אני רק יכול לומר, שלפי מיטב הכרתי ד מצאנו אין בהן שורה אחת חדשה שלא נאמרה ולא נכתבה באותם הימים עצמם. ואותם הימים עצמם נמצאו הרבה יהודים אשר מענו בענה אחת פשוטה מאד: לא ייתכן שיהודי יעשה מעשה כזה. לא ייתכן שיהודי ירצח יהודי. הם לא מצאו לנכון בכלל לחקור, לדרוש ולברר. לא כל שכן שהיו אנשים שהיוו את החזית הציבורית המגי־נת כאן ובתמיד על הרביזיוניזם, כמו הסופר כץ ופרופ' קלאוזנר ואחרים אשר בעיניהם הרביזיוניס־טים אינם יכולים לשגות והם היו באו ותמיד *תחת חשתם. עדותם* בעניין זה לא היתה, עדות של ממש אלא עדות של קנאים לדרכם של הרביזיוניסטים.

ארלוזורוב דיבר וכתב לפני הירצחו על כך שיש איום על חייו התארגנות נגדו ולכן אין תמיהה אם הוא ברגעי ההכרה האחרונים שלו וגם רעייתו היה להם יסוד להניח, שהכהדר בא מידי קנאים יהודים. מאז ועד היום אני למד כל שורה המתפרסמת וקראתי גם עכשיו כל החומר החדש החדיש, כביכול, שבעשנו מבקשים ריהב־ליטציה. אך לא מצאתי דבר שיוכל להכריע את הכף לכלל זיכוי של אלה שהוחשדו אז. אני חוזר ו־אומר: אינני שופט ואינני מטיל האשמות באנשים קונקרטיים אלה או אחרים. אין זה מתפקידי לא אז וגם לא עכשיו. אנו לא האשמנו את סטבסקי והבריו כיהודים. לא האשמנו אותם במעשי רצח. למדנו את חומר החקירה של השלטון ד עד היום הזה אין אנו דנים על יהודים.

אנו עכשיו 40 שנה לאחר הרצח, ודאי וודאי שלא נוכל להגיע ל־כלל סיכום בינינו על יסוד העדו־יות הקיימות: מי היה אמנם הרוצח של ארלוזורוב. ייתכן שהשאלה הזאת תישאר מבחינה פרסונלית לשה בספק ובערפל. כי באמת על יסוד חומר ההוכחה בא גם הזיכוי. באותה מידה שקיבלנו את האשמה, קיבלנו אז גם את הזיכוי באותה הערכאה. אבל כל חומר קונכוות שמנסים היום להעלות ביוזמות פרטיות, אין בה כדי ל־שנות את פני המציאות ההברתית והאווירית.

על השאלה, אם אני בעד ועדת חקירה רשמית בעניין זה — אשיב, שלדעתי אין להוצצה כגו כל ערך. היה לנו נסיון מספיק עם דבר שלא היה יותר במרחק של 40 שנה אלא במרחק של 8 שנים, ב"פסקבישי". ובשאלות מקרים בתיקן, מה תועיל חקירה? רוב האנשים שהיו מעורבים אינם בחיים. שום חומר חדש שלא היה באותם הימים עד הרגע הזה לא נתגלה. כל הספקות הללו שהועלו בתגידיו של יהודה ארזי, היו ידועים או ופורסמו ואין בהם אף שורה אחת חדשה.

אנו חייבים עתה לתת על ה־אווירה הציבורית, על מה שנתר־רחש בחברה הישראלית שמתוכה יכלו לצמוח באופן אורגאני ביותר מעשי אלימות כאלה, שהיו קשו־רים בשפיכות דמים של פועלים ושל אנשי ההסתדרות. אלה לא היו דברים של דמיון אלא היו דברים שבמציאות.

לגבי הערכת המצב ההברתי־הפוליטי של החברה הישראלית בשנת 1933 אין שתי דעות. התנו־עה הרביזיוניסטית, על הקבוצות הבריוניות שלה, עמדת כאן נאשמת ללא סייג כנושאת האווירה של אלימות מאורגנת. כמסיתה ל־פגיעה בתנועת העבודה וכמצדיקה מעשי אלימות נגד אישיה, על־ידי כך שהוקיעו אותם כבוגדים. זו אשמת הרביזיוניזם מבחינה היסטורית וחברתית, גם בלי ש־איש מאתנו לא יכול לקבל על כצפונו ואחריותו לפסוק בגורלם ובהאשמתם של יהודים.

אך לא ייתכנו שתי דעות לגבי האווירה הציבורית שנוצרה על־ידי הרביזיוניסטים. איש לא יקח על עצמו את האחריות לפסוק מי ובידי אמנם ירה את הירית הפאטאלית. אבל אין לי כל היסוס לומר גם היום, 40 שנה אחרי המעשה, שזה היה נס מהשמים אילולא הביאה ההסתה של הרביזיוניזם והבריונים של אחימאיר באותם הימים לכך, שבחור יהודי קנאי יקח אקדח בידיו ויכוון אותו נגד ארלוזורוב או נגד אחד המנהיגים הבולטים של תנועת העבודה. והיה זה רק נס, אם אמנם כדבר הזה לא קרה, הם עשו כמיטב יכולתם על מנת שמעשים כאלה יהיו אפ־שריים.

חיים ארלוזורוב — יצירתו של מדינא

מאת ישראל קולת

א.

לעולם יהיו חייו ומותו של חיים ארלוזורוב לא רק חלק של היס־טוריה ציבורית אלא גם עלייה אישית כרחיבה והתרידה. מראה באנו של כינור רביבוני הכמריא בשהר ימי הגופל שרדי; דיבוק של בדיבאי צעיר המבקש להחיר בשכלו וברגשו את סבכי הגורל ההיסטורי — והוא נפל קרבן ל־מקרה היפור ולזרון האנושי.

לא זו בלבד שגורל זה אירע לחיי ארלוזורוב — הוא אף היה הרות בהרגשתו משחר יבתו. מזה היתה ההבשלה והמהירה, תמונת ה־עולם בשפעת מנית, חיי מחשבה ופעולה כנר בוער — ומזה הרגי־שת הקץ ביום קיץ, בטרם קציר. מנעוריו רצה לראות את חייו מוד־רכים אל מטרה ומאידך גיסא לא ידע אם המטרה היא בשער אל אסון או שער ההוב של הגבחון. ניסוד סיפור האטוביוגראפי "מסע

אל המולדת" מת על סף הארץ היעוד, מבין אותה כי שער ה־מטרה הוא גם שער חצריפה ה־עצמית.

חייו של חיים ארלוזורוב ומותו מעורים במפנה הגדול בתולדות התנועה הציונית והישוב בארץ. המנהיגים הפוליטיים שקדמו לו בתנועה הציונית פעלו בכוח ה־סגולה האישית יותר מאשר בכוח התמיכה של תנועה חברתית. הרצל וייצמן ראו את העבודה הפולי־טית בראש ובראשונה כנחלתו של המנהיג ולא כמעשהו של הציבור. הם ביקשו להפעיל בעיקר פוטנ־ציות גנוזות של יכולת יהודית ולהגיע באמצעותן להישגים פולי־טיים. הרצל ביקש להפעיל את צו־רך העמים להיפטר מן האנטישמיות ואת הצורך העותמני בהון פיתוח; וייצמן ביקש להפעיל את ההתעו־ררות היהודית במלחמת־העולם ה־ראשונה ואת סגולות הבניין הלאו־מי ולמזגן עם האינטרס הבריטי. סוקולוב השכיל לדבר בהן ובשמם אל גורמים שונים על יתרונות ה־ציונות להם. יעקובזון וליכטהיים, אידר וקיש היו בגדולי מדיניות בעלי הבנה ויוזמה, אולם חסרים זיקה ישירה אל התנועה החיה ו־גרמיה השונים.

ארלוזורוב איחד את הסגולה ה־אישית, שמכוחה פעלו קודמיו, עם התמיכה של תנועה חברתית; הוא הי לא רק פוטנציאל גנוזה של יכולת יהודית שבאו לידי ביטוי במחשבתם המדינית של קודמיו, אלא גם את כוחם העצמי של ה־תנועה הציונית והישוב בארץ. הוא קשר קשר חי בין האידיאולוגיה, ההוזים של התנועה הציבורית לבין המדיניות הממשית. הוא ביק־ש לאכוף על התנועה הגיון של מדיניות משוכלת אך גם רתם את המדיניות למשאלותיה של התנועה. הוא ראה את עצמו תלמידו של חיים ויצמן, אולם בשעה שמערך הכוחות הבין־לאומי הניע את וייצ־מן בשנים 1929—1931 להצביע, עד כדי סכנת ויתור, את המטרה ה־ציונית — חש ארלוזורוב את ה־צורך המתגבר של ההגשמה ה־ציונית.

עלייתו של *נבחר התנועה*, בא־כוח תנועת העבודה והישוב בארץ לניהול העניינים המדיניים של ה־תנועה הציונית ב־1931 היתה תה־ליך היסטורי בלתי־אישי, אולם היא מצאה את נציגה האישי המזהיר בחיים ארלוזורוב.

ב.

למרות הספרות הגדולה מאת חיים ארלוזורוב ועליו ספק אם נתפרשו תולדותיו האישיות והיו הציבוריים. חומר רב מהי, אישי והציבורי, עדיין גנוז והדברים ש־התפרסמו לא כולם שלמים ובתאו־מים זה לזה ומחייבים ביקורת לא מעטה.

ארלוזורוב גדל בגרמניה של מנבאי מלחמת־העולם הראשונה ב־ניא התיוון הגדול של ממלכות נהרסות ואומות עולות, של מהפכה ותחיית לאומים.

דרכו אל יהדותו ואל יעוד המדי־נאי עברה את הספרות והחברה הגרמנית; הוא לא היה הציר ביה המדרש שספג את דמות ארץ־ישראל בילדותו; הציונות אף לא נתפסה על ידו רק כמאבק באש על הצלת העם היהודי והבטחת קיומו בשלום. מאבק המחייב ריכוז כל הכוחות לשם השגת המטרה. הוא רצה לראות בציונות צמיחה ושגשוג לאומי אנושי וכבראה ה־מטרה לא הסיח דעתו ממראה ה־מציאות והאפשרויות.

בנעוריו נאבק חיים ארלוזורוב עם עולם התנאות ועם האנרכיזם. התרבות הגרמנית הרפובליקה ה־ווייבארית זימנו לכשרונו יבדה והב. רצון אמר כי ילמד רפואה ויבסס את מעמדו האישי נתקל בהיפותי היעוד של האיש הצעיר.

היהדות וארץ ישראל הגיעו ב־אמצעות ספריות לרץ וישראל ויילכרס. הדרכו הציוני הרוחני ב־ברלין היה "הפועל הצעיר" של צבאי. זלמן רובשוב (שזר) קישר בין מרכזי המחשבה והמעשה של ה־תנועה החלוצית בארץ ישראל ו־באמריקה והעביר את בשורת ה־בשורה החדשה.

ארלוזורוב קיבל את רעיונות ה־עבודה והעצמאות, את בשורת ה־בריאה העצמית של הפרט ה־

צעיר: קשה למצוא בו בהיית אחרי המחשבה הלאומית המופסטת ה־בבוריאנית. ניתן לומר, כי אירע היפוכו של דבר: בובר הצטרף אל "הפועל הצעיר".

חמדת הממש והמעשים של אר־לוזורוב קדמה להגות הרוחנית המופסטת. הספרות הגרמנית ליב־דה אותו את דמות הגיבור האת תחושת הכלל האמשי גם יחד. גישתו וגיתה היו הוראת נעורים שקיבלה פירוש לאומי.

בשירו המוקדם לפרידריך ני־טשה הוא כותב:

> גָּדַלְתָּ מֵאֲשֶׁר בְּשִׁיר אֲרוֹמִמְךָ
> דַּלּוֹת כְּזֶמֶר לִכְבוֹדְךָ שִׁיר בָּא
> אֲבָל חַיֵּי אָדָם, אַף זֶה הָיָה עִמְּךָ
> וְכַבִּיר מְדֵי הָיָה קוֹלְךָ "וְהֵהוּ"
> (תרגום יעקב שטיינברג)

בסיפורו האוטוביוגראפי "מסע אל המולדת" הוא מתאר את גיבורו בבית מלון בטריאסט חוזה את עצמו עומד בשדות תבואה

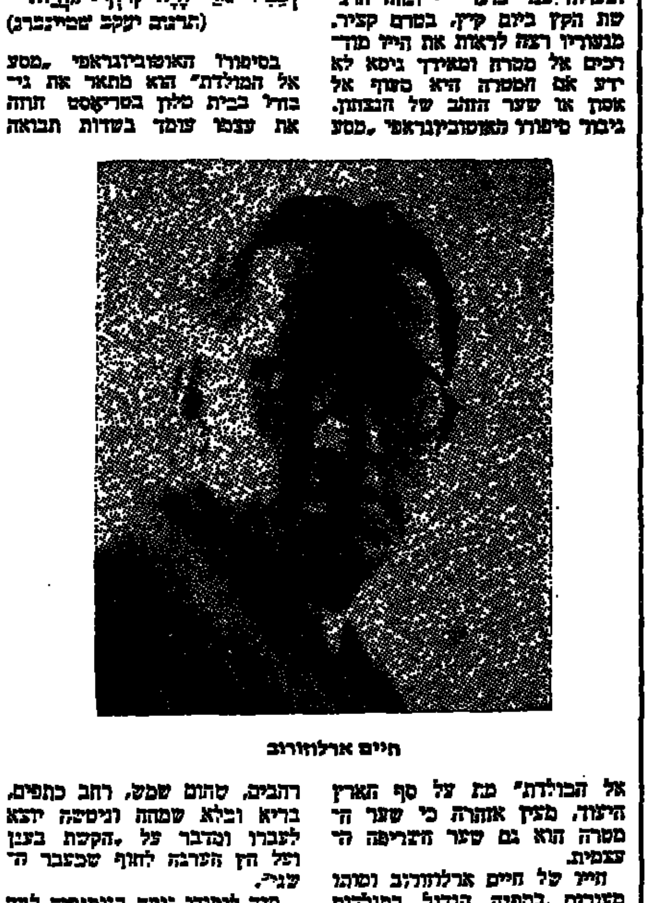

חיים ארלוזורוב

רהבים, שחום שמש, רחב כתפים, בריא ובלא שמחה ונשימה יוצא לעברו ומדבר על "הקשת בענן ועל חן הערבה לחוף שכבר הב־עני".

תוך ליבודי גיתה בגימנסיה למד את מושג החובה ופירש לעצמו, כי "אך ורק בחיים המוקדשים ל־יצירת הכלל. במילוי החובות ש־הוא מטיל עלינו. בהכרה כהנך חלק יוצר של עולם יוצר, אבן בין האבנים של היכל האנושות, — רק בזה יש טעם לחיים".

ארלוזורוב לא קיבל יהדות כי אמונה או כהוני צבכי.

הלאומיות היהודית של חיים ארלוזורוב היא בעין הרחבה של האישיות הגדולה המאבקת לעצמה זמן ולשון, ספרות היסטוריה על עם. הפרעות באוקראינה שזכר מי ילדותו הרגשת שייכותו לפורח, באמות ההשתייכות לעם שהקים באונים ואבל החורבן הלאומי כל אלה היוו שלבית אחת. האישיות הצעירה מצאה את תיקונה במפגש השחרור והתחיה של האומה; עומק תרבותו מבצורו לא נתן לו להינתק בביטויי המחשבה השירה, מן החיים והאיכים של העבר.

הראייה הסמלית של העולם ד החיים שקיבל ארלוזורוב בן ה־שירה הגרמנית הוליכה אותו אל ראיית העבר היהודי כסגולה ואל ראיית המולדת. כאם. הוא נשא את עיניו אל כתר גבה, אשר יש להעלותו ממצמקים — והכתר הוא גם כתר הגדולה היהודית וגם ה־כתר האישי. הוא ראה בארץ־ישראל אוד וגבה, "סימפוניה" ציונית של חיי מולדת המתרק־מים על־ידי העם היהודי", וביקש להשתלב בתוכם.

ארלוזורוב הצעיר ראה לנגד לא רק דמות אומה אלא גם דמות מנהיג.

ובדרכה ריחפה לעיניו דמות המנהיג של לאסאל. אחר כך ירשה את מקומה דמותו של דיזראלי. לאסאל חלם בנעוריו לצאת ב־ראש היהודים ולשחררם, אולם בבגרותו ביקש לייסד את המדינה הגרמנית על יסודות חדשים. דיזר־ראלי לא היה בעיניו כמנהיג מהפכן אלא מנהיג המסור לתפארת ש־במסורת, מנהיג שמכוח רצונו ה־גדול עיצב את גורל בריטניה ו־רומם אותה על בבת המדיניות העולמית.

ארלוזורוב היה "אינטלקטואל ב־פוליטיקה" — השלמון לא היה שלטון לשמו אלא לצורך הגשמת צורך לאומי ומאוויים חברתיים. הוא לא היה דוקטרינר המאמין בפתרון ודרכמפתי להיסטוריה ה־מבקש לכפות את צווהו — אך הוא האמין בכוח האינטלקט להאיר סיטואציות ולפלס דרכים. הפוליטיקה הפנימית במפלגתו ו־בתנועה הציונית הגיעה אותו לא אחת. הראייה הדורואית של גנוד־לות שראה בנעוריו פגה לא כעם במרוצת השנים. המנהיגות לא נראתה עוד כחיים באחיזה גדולות ובמלוא האון אלא גם ב־אכזבותיה. הוא הגה גם מחשבות פרישה וקשה לחזות את צעדיו אילו ניתנו לו חיים ארוכים יותר.

ג.

בכל שצמיחתו של ארלוזורוב היתה מהירה ובגרותו כוקדמת. הנה ניכרים שלבים בהתפתחות מחשבתו. בין עבות הבהרות. ה־ברתו על "הסוציאליזם העממי של היהודים" (1919) לתקופת דעות פראג (1920). לבין הפרקים שלאחר לימודיו האוניברסיטאיים בפריז מרחק רב בדרך מחשבתו וגהלך דעותיו.

בשנות העשרים עתיד ארלוזו־רוב להבליט את פנית ההרבויות בהנך תנועת העבודה בארץ. הוא ייצג את מערב ומרכז אירופה ואת ההדרכה לחשיבות המדינה הבנויה על דיפרנציאציה של בוסמות ו־היררכיה של תפקידים; הוא למד להכיר את חשיבות הפרלמנטריזם המשטר על־ידי נציגים. לימודי בכלכלה והחברה אצל ואר־נאר זומברט ובעולם האינטלקטואלי של כבס ואבאר ורוברט מיכלס הרגי־לוהו למחשבה רציונאלית — ה־ידיעת להפריד בין מציאות לבאי־פה, בין ניתוח ביצועי של תופעה חלקית לבין האיפה לכוליה הים־טוריה המבשילה את החזון. באותן

השנים היה ארלוזורוב מרכיב את הנסיבות הפוליטיות והרעיוניות ה־את הארגון הפיננסי המחושב ב־הקפיד להבין בין האפשרי לבין הבלתי־אפשרי.

ב־1919—1930 ריחפה עדיין

מחשבתו של ארלוזורוב בכלל היולי. הוא הושפע הרבה מבובר ומלנדאואר אם־כי מזג להשפלת אלה את עידוד הנבכר. בשנות העיצוב הרוחני שלו ביקש ארלו־רוב לאחד את רעיון העבודה

של "הפועל הצעיר" עם ניתוח הכיאלי של מצב העם היהודי. כמהפקאנה תורתו הבשלאנה היא הגישה בין רעיונות גורדון. אל. שהם ויוסף אהרונוביץ עם ה־אינטליגנציה היהודית המערבית.

האקדמות הגלויות והגנוזות הגני "הפועל הצעיר" שנלקח המחשבה הגארדוניקית הרוסין ערך העבודה והחברה הם ונבגרו בכור הנסיון העצמי

(המשך בעמ' 14)

"שלטון מהפכני מאורגן של מיעוט יהודי בתקופת מעבר"

רעיונו של ארלוזורוב במכתב לוייצמן

מתוך מכתבו של חיים ארלוזורוב לוייצמן, כ־30 ביוני 1932, מכתב המצביע בניתוח בוהיר על מצב הציונות באותו פרק, אנו מביאים כאן את פיסקאות הסיום. לאחר שארלוזורוב קובע, כי "בנסיבות של עכ־שיו ובעתיד כל צפיו אין כמעט סיכוי להגיע לפתרון הבעיה של עליה והתיישבות גדולה", הוא כותב:

"אני רואה לפני ארבע אפשרויות של מסקנות. האפשרות האחת היא — לומר כי אין זה אלא משפט קדום של עם הארץ לתמוה שכל בעיה הכרח שיהיה לה פתרון, שכל החשבונות צריכים איזון. למעשה אין הדבר כן. אין לנו ברירה אלא להוסיף ולתעות בדרכים עקלקלות, בלי שנדע לדיוקו להיכן נגיע. עלינו להמשיך אף אם אנו עומדים מול חומה שדומה כי אין לפרוץ אותה. עלינו לאסוף כוח לפי מיטב יכלתנו. אין אנו יודעים מה עתיד להתרחש ומה הסיכויים הצפונים בחיק העתיד. "אפשר שהפריץ ימות", כפי שמסופר במעשיה היהודית המפורסמת, "אפשר שהכלב ימות", ואולי צפויות לנו אפשרויות אחרות. בינתיים מצפים אנו להחזיק מעמד. זוהי עמדה יהודית מובהקת, זוהי הצורה היהודית הטיפוסית של גבורה — אך ודאי שאין זו עמדה ציונית. אם התנועה הציונית תחליט על עמדה כגון זו — הרי פירוש הדבר שתגלוש מקרקע הפעולה הפוליטית (שמשמעותה מדיניות מחושבת ותכנית קונסטרוקטיבית) אל קרקע הפאטאליזם היהודי (שהוא ירושה של פאסיביות מדורי דורות). במובן זה היתה הציונות בעיני תמיד מעין מרידה במסורת היהודית. אפשר שמאין ברי־רה טובה יותר יהא עלינו לחזור למסורת זו. אבל ברור כי דרך זו באה בחשבון רק בשביל אותה קבוצה של ציונים לוחמים שנתנסו בכל מלחמות התנועה ושבשבילם אין חיים מחוצה לה. בטוחני כי אין היא באה בחשבון בשביל העם היהודי בהמוניו, לא כל שכן בשביל הדור הצעיר שעדיין עלינו לרכוש את לבו לתנועה הציונית — הדור המביט לתוך עולם המאה העשרים במבט הבהיר, המפוכח של נוער שלאחר המלחמה והדורש הדרכה ברורה.

המסקנה האפשרית השניה היא — לומר כי בנסיבות העולם כמות שהן אין להגשים את החזון הציוני; תחכמית הציונות מזנה לתהליך של התפוררות שאין למנעו — ושגשגו כמה שישגשגו, יעוררו ויקסימו חיי הישוב הצעיר בן 180.000 יהודים אשר בארץ. הניהות הציונית נתאמת בכל רחבי העולם מרוסיה הסובייטית ועד ארצות־הברית. כן הוכחה אמיתות התרופה הציונית באותם הביטויים המועטים של חיים לאומיים — עבודה קרקע ולשון — שיצר הישוב בארץ. אבל התנאים האובייקטיביים של העולם, של העם היהודי ושל האוכל־סיה הארצישראלית כיום פועמים נגד הציונות מלהתקדם לקראת מטרתה. מסקנה מעין זו מונחת ביסוד כל הנסיונות של הזמן האחרון לפרש את הציונות פירוש חדש ועליה מבוססות כל אותן התכד־יות "הציוניות" כביכול, והצעות הפשרה — אם יכנו אותן בשם "ציונות תרבותית" או "בריה שלום". איני מופתע כלל מן העובדה שקבוצות "ברית שלום" או להבדיל "האור" (עתון של פלג קומור ניסטי) מתפוררות בקצב מהיר ונטמעות או בגופים קומוניסטיים בעלי עמדה אנטי־ציונית מובהקת או בגופים בעלי מגמה דתית רומנטית. אחת מן השתיים: או שאנשים אלה מתייחסים ברצינות לסיסמתם הציונית ואז כן הדין שיהיו מתלבטים בלבטים שהציונות שלנו מתלבטת בהם, או שאין להם יחס רציני כזה ואין הם נשמים אלא לחופים אחרים שאורותיהם רומזים להם באור כזהב. אבל כל עוד אין אנו מוכנים לבחור באחת מן הדרכים הפוליטיות האחרות חזקים הנימוקים לטובת התפיסה הזאת, שכן יש בה כדי להציל אלפי בני אדם, שמדיניות ללא כל מגמה עלולה להתנכל להם.

האפשרות התיאורטית השלישית היא להחזיק אמנם בעקרונות היסודיים של הציונות אך לצמצם את השטח הגיאוגרפי בו יוגשמו: במקום ארץ־ישראל כולה — רק מחוזות או חלקים מסוימים ממנה. (זוהי התפיסה המונחת ביסוד כל תכניות הקנטונים ושעלה מוש־תתת גם תכניתו של ד"ר יעקובסון על מדינה יהודית בארץ־ישראל במקום ארץ־ישראל כמדינה יהודית). המגמה להקים באיזור מסוים של ארץ־ישראל ריבונות לאומית ליצור באיזור הזה כל אותן האפשרויות של התפתחות בלתי מופרעת והתלויות בשימוש באמצעי המדינה בעניני האדמיניסטרציה, ההתיישבות והכספים, ולעשות את הא־הזה בסיס אסטרטגי להתקדמות אפשרית בעתיד.

על אף כל הרגש בעתנותנו אין ספק בלבי שיש גרעין בריא [illegible] התכנית הללו. הן כוללות את הגורמים של טריטוריאליזם ושל [illegible]רה עצמית פוליטית, שבהם מתגלמת האמת היסודית של הציונות. [illegible]לם כל התכניות הללו מתנפצות, לדעתי, אל הסלע של ארבע הע[illegible] אלו:

א. צמצום שטחה של ארץ־ישראל; ב. בעיית ירושלים; ג. [illegible] הגיאוגרפי הבלתי־נוח של שטחי ההתיישבות היהודית (איזור הע[illegible] העמק, עמק הירדן, הגליל העליון); ד. העובדה שאף בשטחים [illegible] אין היהודים מהווים אלא מיעוט באופן שהבעיה משתנה [illegible] מבחינה כמותית ולא מבחינה איכותית.

המסקנה האפשרית הרביעית היא — כי בנסיבות של עכשו [illegible] להגשים את הציונות ללא תקופת מעבר, שבה ישלט המיעוט היה[illegible] שלטון מהפכני מאורגן, כי אין אפשרות להגיע לרוב יהודי או לשיווי־משקל בין שתי האומות (או לכל הסדר אחר שיש בו ליצור בסיס למרכז תרבותי) בדרך של עליה והתישבות שטו[illegible] ללא תקופת ביניים של ממשלת מיעוט לאומנית אשר תכבוש את [illegible] המדינה את האדמיניסטרציה ואת הכוח הצבאי כדי למנוע [illegible] הסכנה של השתלטות מצד הרוב הלא־יהודי ושל מרד נגדנו [illegible] נוכל לדכאו בלי שמנגנון המדינה והכוח הצבאי יהיו בידינו. ב[illegible] תקופת־מעבר זו תוגשם מדיניות שיטתית של פיתוח, עליה והת[illegible] בות. אפשר שתפיסה זו עשויה לערער אמונות רבות שהחזקנו במשך שנים. אפשר שהיא קרובה קרבה מסוכנת להלכי־רוח פולי[illegible] עממיים ידועים, שמעולם לא נתפסנו להם. אפשר שהתפיסה הז[illegible] תחילה בלתי־מעשית, ואפילו דמיונית. אפשר שהיא סותרת את [illegible] אים שבהם אנו נתונים בתקופ המנדט הבריטי. כל זה מחייב [illegible] שאין ברצוני לפתוח בו בכתב. אבל דבר אחד אני מרגיש [illegible] הרגשה עזה והוא — כי לעולם לא אשלים עם תבוסת הציונות [illegible] שימעשה נסיון שיהא שקול ברצינותו כנגד מלוא חומרת [illegible] לחידוש חיינו הלאומיים וכנגד קדושת התפקיד שהפקיד בידינו [illegible] היהודי. ואל תשכח שכל מפנה בעולם או בצורה הוויכוח, כל [illegible] של חירום עלול לכפות עלינו קו פעולה שבשום פנים לא היינו [illegible] בו ברצוננו הטוב. בכל הכנותינו המדיניות עלינו להתחשב בכך, אם ינעם לנו הדבר ובין אם לא ינעם.

מקווה אני, כי מותר להדגיש שהלך מחשבתי היום כמקדם [illegible] ממה שקוראים רביזיוניזם. גם היום אני רואה בגנכסיסי, במנע[illegible] ובעקרונות התיאוריה שלו ממש סירוף דעת. אילו היו על[illegible] בדמיוני תנועה שמטרתה למנוע את הקמת "המדינה [illegible]" בשני עברי הירדן" הייתי מקנה לה את הסגולות האופיניות [illegible] יומיסטים, את דרך הדיבור ואת קו הפעולה שלהם. ציותי למעל[illegible] "המשטר הקולונאיזציוני" של הרביזיוניסטים, בו יהא על הא[illegible] להוציא בשבילנו את הערמונים מן האש, עלידי שידכא [illegible] הערבים במרדיהם, היא סיסמה לארמיזמאותית. הטענות הר[illegible] יוניסטית, על הפרובוקציה הסיסטמטית שלה, שאין מאחוריה כוח ממשי, גורמת תגובות תוקפניות מן הצד הערבי, מעוררת [illegible] בעקיפין כוחות שבימים המבוקם יקומו נגדנו. בעמל שנות [illegible] הצלחנו מעט מעט לחנך את הצעירים שלנו להבנה כלשה[illegible] תמורות מצבנו — והנה באת התעמולה הרביזיוניסטית [illegible] שוב אשליות במוחותיהם ומליצות ריקניות בפיותיהם. יתר על כל מה שאני דורש מבוסס על כוחו הממשי של הישוב, [illegible] רביזיוניסטים עסוקים עתה בחיפושי סרק אחרי בסיס אסטרט[illegible] פאריס, ואורשה ורומא. מובן, אפשר שאף הם היו מתרים [illegible] כבסיס לפעולותיהם, אילו היה להם סיכוי כלשהו להישען על [illegible] העבודה המאורגנת בארץ שהוטל עליהם לחיות בכל הסיבות [illegible] הברזל" של הציונות והוא מדימותה אשר תהיה.

אני מקווה שלא תרגז עלי שאני כותב לך מכתבים ארוכים [illegible] הגלות, ולא תחשוב עלי כי יצאתי מדעתי. זה חדשים רבים [illegible] הורים אלה מנקרים במוחי ואינם נותנים לי מנוחה, ולמי [illegible] לך, אראה חובה מוסרית לספר עליהם?

שלך,
ח. ארלו[זורוב]"

תזכורת

שבועת הרופא העברי

פרחי הרפואה בישראל

אתם נצבים היום כולכם לפני מוריכם בדברי הרפואה התקיפה

לעבדכם בברית הרפואה למען תקימו את
תורתה בכל מאודכם בתום שכל וביושר לבב

ולמען קום הוד ותפארת דרכי מקצוע האמונה
יקר לקדושת האדם והודו

האת הברית אשר אנכי כורת אתכם היום לאמור
על משמרתכם הופקדתם יומם ולילה לעמוד ליצור
החולה במצוקתו בכל עת ובכל שעה

ושמרתם עד מאוד חיי האדם מרחם אמו
והיה שלומו ראש חרדתכם כל הימים

ועזרתם לאדם החולה באשר הוא חולה
אם גר אם נכרי ואם אזרח אם נקלה ואם נכבד

והשכלתם להבין לנפש החולה לשובב את רוחו
בדרכי תבונות ובאהבת אנוש

אל תמהרו להוציא משפט ושקלתם את עצתכם
במאזני התבונה הבדוקה בכור הנסיון

שמרו אמונים לאדם שהאמין בכם
אל תגלו סודו ואל תלכו רכיל

יחבם לבבכם גם לבריאות הרבים
להלחמה ארוכה למדוי העם

הגו בכבוד ויקר לרבותיכם שהעלו
להעלותכם במעגלי הרפואה

תרבו חכמה ואל תרפו
כי היא חייכם וממנה תוצאות חיים

והזהרו בכבוד חבריכם כי בכבודם הם
תכובדו גם אתם

דברי הברית האלה קרובים אליכם מאד
בפיכם ובלבבכם לעשותם וענותם בלבכם אמן

אמן כן נעשה

יהי רצון שיהא מקלכם להאדרת מקצוע הרפואה בישראל

נוסח השבועה אשר חבר הרופא ליפמן בן שלמה הלפרין ז"ל
לטכסי סיום המחזור הראשון של בית הספר לרפואה ביום י"ח באייר
ל"ב בסוגר הצופים, ירושלים

מוסדות הרפואה בישראל

בבית המשפט המחוזי בבאר־שבע

תיק עזבונות 103/73

הזמנה

בענין: עזבון המנוח שלום חיים־לייב ז"ל מבאר־שבע, מס. הזהות 4536161, שנפטר ביום 31 ליולי 1964, ועזבון המנוחה שלום בריסייל, ת.ז. 4/536182, שנפטרה ביום 17 לאוקטובר 1971.

המבקשת: גולדה ריצקר, בתם של המנוחים.

להוי ידוע כי הוגשה לבית ה־משפט המחוזי בקשה ליתן צו ה־ברזה על ירושת המנוחים הנ"ל, והנני מזמין כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחים הרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מפרסום הזמנה זו התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כ־טוב בעיניו.

י. פירקי — שופט
רשם בית המשפט המחוזי בבאר־שבע

המועצה המקומית רעננה

מכרז מס' 26/

המועצה המקומית רעננה מבקשת בזה הצעות מקבלנים לבצוע קיבוה ברחוב [illegible] ברעננה.

ספרי הצעה, מפרטים טכניים ותכניות אפשר לקבל במשרדי המח־לקה הטכנית במועצה המקומית רעננה תמורת תשלום של — 35. ל"י אשר לא יוחזר.

תנאי התשלום: בכל חשבון חלקי מאושר ע"י המהנדס, ישולמו לקבלן 90% מהחשבון תוך שבועיים מיום אישור החשבון ע"י הגזבר. ה־10% ישולמו עם אישור החשבון הסופי בצרוף ערבות הבנקאית.

לקיום תנאי ההצעה, יש לצרף ערבות בנקאית (ערבות בנקאית בלבד) בסך 5% מערך הצעה שלו.

קבלנים להם חייבת המועצה כספים רשאים להעביר הוראה בלתי חוזרת על קיזוז מהסכומים להם ערבות בנקאית, במכתב יש לציין את סכום הקיזוז.

את ההצעות יש למסור במעטפה סגורה עם ציון מכרז 26/73 למזכיר המועצה עד יום 5.7.73 שעה 12.00.

ב. וויסבורן — ראש המועצה

הפלשתינאים – בראש התור

יוזמת בורגיבה–איגוף אסטרטגי חדש ישן נגד ישראל

מאת דני אשד

מוקדם לנחש מה תהיה תוצאת ...תו של הנשיא בורגיבה. ייתכן שהיא תחולל מבול מיד היום ...קצר עבר ויתכן שלא. בכל מקרה כדאי לבחון את הגרעין הטמון בה ואת דרכי המחשבה שהולידו אותה. אלה אינם מקריים ...ינם מיוחדים לאיש בורגיבה. ...ם מטלטלים את העולם הערבי ...ול ואף משמשים סלע מחלוקת בין ירדן למצרים.

יוזמת בורגיבה מבוססת על שתי הנחות־יסוד. האחת – הצורך להקים את פתרון הבעיה הפלשתינאית, לפתרון בעיית הגבולות בין ישראל לבין מדינות ערב השכנות. השניה – הצורך לסמון שהמדינה הפלשתינאית לא תקום במקום מדינת ישראל אלא בצידה ועל חשבונה. נקודת המוצא לפי יוזמת בורגיבה היא החלטת החלוקה משנת 1947 – שצריכה לחייב את ישראל „להחזיר" למדינה הפלשתינאית שתקום את השטחים שכבשה ישראל במלחמת העצמאות, מעבר לגבולות החלוקה ואף להחזיר את הפליטים „לבתיהם" שבתחום המדינה הישראלית המצומקת.

בכך חזר בורגיבה ליוזמתו מלפני מלחמת ששת הימים ולשיטתו לפי מבקריו בעולם הערבי כי הצטמקות מדינת ישראל למימדי גבולות החלוקה יעמידו אותה במצב של תלות בחסדי העולם הערבי ויותר לומר כי אם הוא ירצה אז יחסל את מדינת ישראל לא יקשה הדבר. אלא, שנקודת המוצא של יוזמת החלוקה אינה שוללת להלכה את קיום מדינת ישראל ובוודאי שאינה קוראת לחיסולה. ...ר על כן – היא מעלה על נס ועמידה בראש התור את פתרון הבעיה הפלשתינאית הזוכה לתמיכה רבה בקרב חלקים ניכרים בדעת הקהל המערבית, שתמכו בישראל עד לפני זמן מה.

יוזמת בורגיבה היא איגוף אסטרטגי חדש המבוסס על שני שינויים בתורת „שני השלבים", אשר שימשה יסוד האסטרטגיה הערבית נגד ישראל עד כה. לפי תורה זו יש להביא קודם „לחיסול תוצאות התוקפנות" של שנת 1967 – היינו נסיגה לגבולות ה־4 ביוני ורק אחר כך לפעול „לחיסול תוצאות התוקפנות" של שנת 1947, היינו עצם הקמתה של מדינת ישראל. בורגיבה מממן את „השלב השני" – הפלשתינאי" – ומקדים אותו לראש התור, אחרי שתוקם מדינה פלשתינאית, ויוחזרו כל הפליטים לבתיהם שבשטח שתי מדינות החלוקה – הערבית והיהודית – לא יהיה קשה להשגת „השלב הראשון" – היינו פתרון בעיית הגבולות בין ישראל לבין מצרים וסוריה.

קשה להניח, שיוזמת בורגיבה תתקבל ברצינות כמות שהיא ואפילו לא כנקודת מוצא לפשרה טריטוריאלית בין גבולות החלוקה לבין גבולות ה־4 ביוני. אבל בכל מקרה היא תעמיק את ההכרה הבין־לאומית – ואף הישראלית – שלא ייתכן הסכם שלום בין ישראל למדינות ערב בלי פתרון הבעיה הפלשתינאית. לתודעה זאת כבר ניתן ביטוי בכל הצהרה בין־לאומית על הצורך בשיתוף הפלשתינאים בכל הסדר מדיני במזרח התיכון.

גם מי שנוטה להתעלם מהצהרות אלה חייב לזכור, כי לפני מלחמת ששת הימים היה זה ה„פתח" שהצליח לפרוץ את משטר שביתת הנשק של גבולות ה־4 ביוני ולגרור את הסורים ולאחר מכן את יתר מדינות ערב למלחמת ששת הימים. רק פתי יוכל להאמין שיהיה ערך ממשי להסכם שלום בין ישראל לבין אחת משכנותיה, או כמה מהן, כל עוד הבעיה הפלשתינאית לא נפתרה לשביעות רצונם של רוב הפלשתינאים עצמם ושל כל מדינות ערב התומכות בהן. ודאי שיהיה צורך בהסכמתן של מצרים, סוריה, לוב, אלג'יריה, עיראק וסעודיה לפתרון הבעיה. בלי פתרון מוסכם על כל הבעיה הפלשתינאית תימשך האיבה וההתקפות המלחמתיות הערבית נגד ישראל, כאשר הפלשתינאים גוררים אחריהם מדינה ערבית אחת אחרי רעותה. פירוש הדבר, שכל עוד לא מצאה הבעיה הפלשתינאית את פתרונה וכל עוד קיים הסיכון של גרירת מדינות ערב למלחמה מחודשת, חייבת ישראל להעדיף גבולות בטחון והיערכות הרתעתית כוללת על הסכמי שלום כאלה או אחרים, שלא יהיו יותר מאשליה מסוכנת.

בכך נעוץ שורש הטעות של פרופסור שלמה אבינרי, אשר במאמר ב„מעריב" ביום שישי שעבר הצביע על העובדה הנכונה כשלעצמה, שגבורה בדעת הקהל בישראל ההכרה בגורם הפלשתינאי ושאפשר לראות בכך גילוי של יותר מתינות מצידה. זוהי קביעה סובייקטיבית נכונה, אך היא מבוססת על טעות אוביקטיבית. דווקא ההכרה בקיומה של הבעיה הפלשתינאית יכולה להוביל למסקנה הפוכה – שבלי פתרון מלא לבעיה זאת לא יהיה כל ערך להסכם שלום. וממילא נובעת מכאן המסקנה של הקשחת העמדה הישראלית לגבי הצורך בגבולות בטחון משמעותיים עד שיבורר בעליל, כי הבעיה הפלשתינאית באה אל פתרונה. וכל בר־בר יוכל להבין שפתרון הבעיה הפלשתינאית הוא עניין לתקופת שנים ארוכה. עד אז – בטחון קודם לשלום. אפשר לא להסכים למסקנה כזאת, אבל אין יסוד לקביעה שרק המסקנה ההפוכה – של יותר פתיחות ולא של הקשחה – יכולה לנבוע מהכרה בחשיבותו של הגורם הפלשתינאי בסכסוך הישראלי־ערבי.

וכאן נכנסת לתמונה המחלוקת שפרצה בימים האחרונים בין ירדן למצרים על הקמת מדינה פלשתינאית נפרדת. ירדן שוללת, כמובן, הקמת מדינה כזאת, משום שהיא רואה את עצמה כמדינת הפלשתינאים ואף פעלה לשם כך. היא העניקה להם אזרחות. היא מיישבת אותם על הקרקע ועוסקת עתה בתכניות פיתוח שיהפכו את ירדן לאבן־שואבת למספר גדל והולך של פלשתינאים. פעילות זאת היא חלק מפתרון הבעיה הפלשתינאית, משום שהיא מעניקה לרבים מהם בית והרגשת שייכות והזדהות. מסיבה זו בלבד צריך להיות לישראל עניין בחיזוק הזיקה ההדדית בין הפלשתינאים לבין ירדן, תוך טיפוח זיקה מקבילה ומשלימה בין הפלשתינאים הנמצאים תחת ממשל ישראלי לבין המשק המינהל בישראל משום שגם תהליכי פיתוח אלה תורמים לפתרון הבעיה הפלשתינאית, על־ידי ייבוש הביצות של מחנות הפליטים ועל־ידי נורמליזציה של רמת החיים ואורחות־החיים שלהם.

גם ישראל צריכה להקדים את הבעיה הפלשתינאית לראש התור של הכרתה ופעילותה, אך עליה לטפל בה באמצעים קונסטרוקטיביים באורח הדרגתי וארוך טווח, תוך מתן אפשרות לירדן ליטול חלק גדל והולך מעוקצה של הבעיה. לעתיד לבוא – במועד שאינו ניתן לקביעה מראש – אפשר יהיה למצוא פתרון מלא – מדיני וקונסטיטוציוני – לבעיה הפלשתינאית. אולי במסגרת פדרטיבית או קונפדרטיבית ואולי במסגרת של חלוקה חדשה המסדירה שיתוף מינהלי וכלכלי פונקציונלי בין ישראל לירדן. אך בתקופה הנראית־לעין יש צורך ליצור את התנאים המוקדמים לכך, שאינם קיימים עדיין. האלטרנטיבה היא – פתרון מידי של הבעיה הפלשתינאית, שנקודת המוצא שלו תהיה יוזמת בורגיבה, כלומר, התייאות תכנית החלוקה משנת 1947 כפתרון הערבי המתון ביותר.

על קצינים ובד"א בבריגדה

מאת אליהו אגרס

שנת הכ"ה לקיום המדינה צויינה על־ידי אירועים רבים, מהם הקשורים קשר ישיר עם הימים נוראי־ההוד של מלחמת העצמאות (אשר התחילה למחרת הלילה שבו נתקבלה החלטת עצרת או"ם על כינון מדינה יהודית בחלק מארץ־ישראל) ומהם אירועים שנועדו להחיות פרקים בתולדות הישוב, תחנות והמרורים בדרך למדינה. חוליה מרכזית בשרשרת המאורעות שהובילו למדינה היתה ההתנדבות של 30.000 בני הישוב בארץ (אשר מנה אז 60.000 נפש) לצבא הבריטי במלחמת־העולם השניה.

ההתנדבות צויינה בחודשים האחרונים בכלי־התקשורת השונים; התקיימו כינוסי חיילים־מתנדבים, עצרות ומפגשים שנשאו אופי חגיגי. פרשיות מן העבר הועלו מתהום הנשיה; לידיעת הציבור הרחב בישראל הובאו פרקים מתולדות ההתנדבות היהודית והיחידות העבריות בצבא הבריטי, ובראשן הבריגדה – פרקים שסיפרו על מאבקים והישגים, על תקוות ואכזבות, על סיפוק ועלבון, על הכרת שליחות והרגשת אחוות, על שאיפה לוהטת לצאת לחזית, לנקום ולהציל, שאיפה אשר התגשמה והגיעה לשיאה בשלהי המלחמה בחזית איטליה, שם לחמה הבריגדה. בארגון עלייתם של שארית הפליטה ובהעפלת דרכים לשרידי השמדה אל חופי הים והאניות אשר הביאו את הניצולים לארץ־ישראל.

צריך היה לציין את ההתנדבות במלחמת־העולם השניה במסגרת אירועי מלאות כ"ה שנה למדינה לא כדי לתקן עוול שנגרם כביכול למתנדבים, אלא כדי להראות לדור הצעיר ולמיליונים שבאו לארץ מאז קום המדינה שההיסטוריה אינה מתחילה ב־19 במאי 1948. לכן אין אני מקבל את דעתו של ראובן עשור („האם הבריגדה היתה קיימת", „דבר", 10.6.73), כי 30 אלף מתנדבי הישוב לצבא הבריטי, ובכללם אנשי הבריגדה, קופחו בצורה כלשהי. הוויכוח שהתנהל בימי מלחמת העצמאות על מקומם של אנשי ההגנה ופלמ"ח מצד אחד ויוצאי היחידות העבריות בצבא הבריטי, ובעיקר הבריגדה, בפיקוד על צה"ל ועל מערכות המלחמה – נשתכח מזמן. הוויכוח על חשיבותן של „אסכולות צבאיות" היה כבר אז מלאכותי ונופח ללא צורך, כיום אין חולק על כך, כי הנסיון הידוע שרכשו חיילי הבריגדה והיחידות העבריות האחרות במלחמת־העולם השניה תרמו תרומה ראשונה־במעלה להקמתו ולעיצובו של צה"ל.

המתנדבים לא קופחו, לא נשכחו ולא הושכחו. די להזכיר שמות כמו מקלף ולסקוב, זורע וישראל טל, אהרן יריב ואברהם יפה, דן אבן ושלמה שמיר, אפרים בן־ארצי ומיכאל בן־גל – כל אלה יוצאי הבריגדה שהיו בין מקימי צה"ל ומעצבי דמותו. שלא לדבר על מאות ואלפים אלמונים מבין המתנדבים ששירתו ומשרתים עד היום בתפקידים שונים בצה"ל.

מופרזת היא הדאגה שמביע עשור במאמר הנ"ל, כי „ההתנדבות" העברית בימי מלחמת־העולם השניה תיהפך ל„מסור בתודעת הציבור" וכי יש רצון למחוק את פרק ההתנדבות. שום נסיון למחוק פרק זה לא נעשה. „ספר ההגנה" מקדיש פרק נכבד להתנדבות ומעריך אותה כראוי. גם בכל הפרסומים הנזכרים בעלי אופי רשמי (שלא לדבר על עשרות ומאות ספרי זכרונות והיומנים באותה תקופה) ניתן ביטוי הולם למתנדבים שראו עצמם כחלוצי הצבא של המדינה בעתיד. וכך ראה אותם הישוב. אנשים מן הישוב, הזוכרים אותם ימים, יודעים מה היתה ההתנדבות: בלי כפייה ממלכתית, רק מתוך ציות למוסדות הלאומיים והכרת השליחות הלכו רבבות לצבא בימים ששרר בארץ פרוספריטי, והיתה גיאות כלכלית ומחסור בידיים עובדות.

חוסר פרופורציה בפרסומים

אין בלבי חשש שמא יקופח חלקו של המתנדב במלחמת העולם השניה במערכות הישוב והמדינה. חששותי נובעים לענין שולי לכאורה, שאולי אין לו חשיבות רבה, אולם הוא מרגיז ומעורר מרמור אצל מתנדבים־פעילים באותה תקופה. כוונתי לחוסר הפרופורציה המוחלט שבא לידי ביטוי בפרסומים ובדיבורים הרבים שנכתבו ונאמרו על היחידות העבריות בצבא הבריטי בעניין תרומתה הזלקה של הקצונה היהודית במאבקים על ייחודן הלאומי של יחידות אלה ובפעילות הציבורית בכללה. חלילה לי לפגוע בשמם הטוב של הקצינים בבריגדה וביחידות האחרות. היו בין הקצינים מעטים שגילו עמידה לאומית נאה והם ראשים לרשום לזכותם הישגים רבים בהיותם דוגמה ומופת לבעלי הדרגות האחרות. אולם הקצונה היהודית ככלל לא גילתה ברוב המאבקים מנהיגות. במקרים רבים היא נגררה אחרי המאורעות והיו מקרים שבהם אף הפריעה למאבקים אלה.

ייתכן שאין לומר דברים אלה. ייתכן כזו קטנוניות לעסוק עתה בעריכת חשבונות העבר. אולם נראה לי, שהכרח הוא לדבר אותם נוכח הפרסומים הרבים המעבידים בברכו העצייה המפצילות את הקצין ומתעלמים מהחייל מן השורה, אותם החברה הטובים שכתבו בעוז הכבד ביותר ואצלם ראית גילויים אישיים נפלאים.

דוגמה לפרסומים מסוג זה הוא ספרון של דן אבן „שנות שירות". הספר הוא אוטוביוגרפי ולכן אין לבוא למחבר בטענות, מדוע הוא רואה את השתלשלות המאורעות בגדוד השני בעד משקפים של קצין. אולם רשמים להוד ועובדות להוד – וכשמספרים על עובדות כן הראוי למסור את כל הפרטים עליהן ולא רק חלק מהן.

דוגמה לתיאור חלקי של העובדות הוא סיפור המעשה על פרשת הדגל באוקטובר 1943 בבנגזי – שבה הגיע לשיאו המאבק של חיילי הגדוד השני (שהיו לפה לחיילים האיי בכל היחידות) להסרת חרפת האלמוניות הפלשתינאית.

להכיר בדגל הלאומי

באותם ימים ניהלתי יומן והרי הפרשה כפי שרשמתי אותה אז, לפני שלושים שנה:

„נעשו הכנות לנשף גדול של כל הגדוד, בראש השנה, בערב המסיבה נהרו אלינו מאות חיילים מפלוגות אחרות. יהודים מהצבא האנגלי והאמריקאי. כולם חיכו בחוץ עד לפתיחת האולם, שנועדה לשעה 8.30. לפתע הופיע הקולונל (המג"ד הבריטי) והודיע שיש להוריד את הדגלים, שהתנופפו על הבמה, הדגל וזה מתנגד לפקודת מטה המזרח התיכון האומרת שאסור להניף דגלים ציוניים. זעם אחז את כל האספים והוחלט שלא ייכנסו למסיבה עד שיונפו הדגלים. המכוניות עם האורחים התחילו לזוז. הקולונל התרוצץ כמסורף, עלה על אוטו וניסה להסביר שזה לא בסמכותו להרשות דבר כזה. אולם ללא הועיל. הקהל התחיל להתפזר. בא המייג'ור אפשטיין (דן אבן) וניסה לשדל את החברה. אולם העלה חרס בידיו. הנשף לא התקיים. אותו ערב התכנס ועד הגדוד לישיבה, שהיתה סוערת ונגמרה ללא תוצאות. הגיעו לידי ביטוי כמה דעות: הרוב דרש את ההנפה החגיגית של הדגל למחרת. לעומת זאת הקצונה התנגדה לכך. מייג'ור אפשטיין ניסה לאחוז בקלף האחרון: הוא נתן פקודה לחברי הסריה שיימנעו מהנפת הדגל (הוא מילא בזה את מקומו של מפקד הגדוד מטעם ההגנה שלמה רבינוביץ). כתגובה לכך התפטרו כמה מחברי ועד הגדוד והישיבה הסתיימה ללא החלטה. אולם הצעירים לא נשמעו מידי הועד, ואילו החלטתו בענין הדגל היתה שלילית לא היו נשמעים לה. למחרת הונף הדגל על גג הבניין, כשמשמר של אנשים מכל הפלוגות ניצב סביבו. הקולונל והרס"ר עלו על הגג, ניסו להשפיע, לתת פקודה, לאיים, אולם ללא הועיל. אחרי הצהריים התקיימה אסיפה כללית של הגדוד שבה הופיע הי"י (אחד הקצינים) בנאום המנמק את התנגדותו להנפת הדגל, ואחרים השיבו לו. שוגרה משלחת לגנראל, מפקד הגנה, שמסרה את דרישת הגדוד: להכיר בדגל הלאומי. לדרישה זו צורפה הודעה שאם לא יתקבל אישור על כך הגדוד יניף את דגלו בחגים ללא רשות. הגנרל השיב, שאין זה בסמכותו, והבטיח להעביר את הדרישה הלאה. לפנות ערב התקיים מסדר כללי והדגל הורד בטקס הצבאי המתאים. מיום זה התחילו להתנהל החיים בגדוד תוך מתיחות מתמדת.

„התקרב יום הכיפורים וניצבה השאלה: יונף הדגל או לא? נפוצו כל מיני שמועות. דובר על החלטת הקצינים להשתמש בנשק במקרה שהדגל יונף והמשמר יסרב להורידו. מעמד הקצונה שהמ"ד היה יורד בעיני הגדוד יורד עוד יותר. הניגוד הורגש על כל צעד ושעל. הפיקוד העברי (מטעם השורה) עשה הכל כדי למנוע חזרה על מעשה זה. כונסו כמה מיסדרים של סמלים ובעלי דרגה, בה ניתנו פקודות מפורשות מטעם השורה (בסקום) שלא להניף את הדגל. התגובה היתה: מכיוון שפקודה זו היא בלתי חוקית לא נציית לה. נשלח אדם לארץ באווירון שצריך היה להביא את תשובת המוסדות. בערב יום הכיפורים התכנס שוב ועד הגדוד לישיבה, בה הוחלט: כיוון שמחכים לתשובה מהארץ ובימים אלה צריך גם לחזור הגורם המכריע (ש. ר.) ומכיוון שגם מפקדת המזרח התיכון צריכה לתת לנו תשובה לדרישותינו לא יונף הדגל ביום הכיפורים. בישיבה זו הופיע שוב הי"י בנאום מזהיר, בו הוא ניסה שוב לשכנע את הועד שלא יינקטו להבא צעדים המנוגדים למשמעת הצבאית. החלטה זו התקבלה בגדוד באי־רצון וקשה היה לנו לנציגי פלוגתנו בוועד הגדוד להסביר לאנשים את צדקת ההחלטה. אולם היא קויימה. הדגל לא הונף.

נצחונו של הגדוד

„יומיים לאחר כך חזר ש. ר. מהארץ. בערב סוכות התקיימה שוב ישיבה של הועד, בה הוחלט לפי הצעתו של ש. ר.: בסוכות מניפים את שני הדגלים, הבריטי והלאומי. כל היום יעמדו משמרות ע"י הדגלים ויגנו על הבריטי כעל העברי. יש להימנע מכל פרובוקציה; להתנגד בכוח להורדת הדגלים, אולם אין להשתמש בנשק. אין להתנגד למאסר. אם יאסרו את המשמר הוא יוחלף מיד ע"י המשמר הבא, עד שייאסר כל הגדוד.

„בסוכות הונף הדגל והיתה חזרה על שקרה בראש השנה. ההרגשה בגדוד היתה שעכשיו הם ינקטו באמצעים מרחיקי־לכת והתכוננו לקראת זה. אחרי הצהרים הופיעה פקודה: שכל הגדוד על קציניו הוא במאסר בית. זה היה צעד ראשון. למחרת פורסמה פקודה שלפיה על כולם להחזיר את התחמושת. הוחזרה כל התחמושת והתחלנו לצאת לשמירה בלי כדורים. השאלה שהתעוררה אצל כולנו היתה: ומה להבא? הרי בשמחת תורה נניף שוב את הדגל – האם הם יביאו שוטרים צבאיים או פלוגות של כושים שיפעלו נגדנו? כעסם העיקרי היה בגלל השקט שהמשיך לשרור במחנה. לא היה סימן למרד או לאי־ציות. הכל התנהל כסדרו, הפקודות הוצאו לפועל; וכך הגענו לשמחת תורה. הנה הוכנה לנו הפתעה, שלא ציפינו לה לגמרי.

„כמה ימים לפני פרוס החג בא מפקד המחוז, אסף את הגדוד והודיע: התקבלה הוראה ממפקדת המזרח התיכון שהגדוד מקבל את הציוד המלא שמגיע לו לפי התקן של חיל רגלים. מחוץ לתקן הוא מקבל ארבעה תותחים אנטי־טנקיים של 6 פאונד. הגדוד מפסיק בימים הקרובים את השמירה ומתחיל באימונים לפי הדרישות החדשות של הקרב. לאחר האימונים יוטלו תפקידנו ליותר יפים. בשאלת הדגל הוא לא יכול להודיע שום דבר, מכיוון שהענין הוא גם לא בסמכות מפקדת המזרח התיכון. באם אנחנו, למרות מילוי תביעותינו העיקריות בכל זאת נמשיך להניף את הדגל – הגדוד יפורק. צעד זה היה נצחון גמור שלנו ויתור גמור שלהם. ועד הגדוד החליט לוותר על הנפת הדגל בלי רשות. החלטה זו הועברה לאנשים ובדרך כלל התקבלה בסיפוק וברצון".

עובדות יבשות

עד כאן היומן. מקור מהימן לתיאורה של פרשה זו הוא בלי ספק „ספר ההגנה", המסתמך על דיווחים של מפקדי ההגנה בגדוד. התיאור בספר זה הולם את הפרטים שנרשמו אז ביומני. והרי שתי דוגמאות: „נאומי ההסברה של הקצינים היהודים (באסיפת הגדוד) שקראו לקיים את המשמעת ולמנוע מרד (ד. אבן) לא נשאו פרי". ולהלן: „ההחלטה להניף את הדגל למרות הפקודה המפורשת, העמידה במצב קשה את הקצינים היהודים. באסיפה השאית של מפקדי ההגנה באזור בנגאזי, שכונסה על־ידי דן אבן, נעשה נסיון לבטל את החלטת אסיפת החיילים על־ידי פקודה. אבל רבים מן הנוכחים סירבו לקבל פקודה זו והוקמה מפקדת פרי לניהול העניינים הפנימיים בגדוד (י. כרמי) עד שובו של שלמה רבינוביץ (שמיר), מפקד הגדוד הבלתי־רשמי מטעם ההגנה, שאישר את עמדת החיילים".

אלה הן העובדות היבשות. בפרשת הדגל באה לידי ביטוי בולט מערכת היחסים בתוך הגדוד. מכל מקום ברור, כי הקצונה נגררה אחרי המאורעות ולא גילתה כושר מנהיגות. ואילו התיאור אצל דן אבן הוא חלקי וניתן להסיק ממנו את ההיפך מזה.

ושוב: אינני בא לגנות את הקצינים שלנו. כמה מחברי הטובים ביותר הם קצינים... רק הרגשתי חובה לעצמי לספר על אותה תקופה כפי שהיינו אותה אנחנו, בעלי הדרגות האחרות.

זוכר אני, כי באניה שהובילה אותנו מנמל אלכסנדריה לאיטליה, לחזית, אמר אחד הקצינים לקבוצת בחורים שהצטופפה במעבר צר: „אתם עושים היסטוריה, בחורים". התשובה היתה: „ואתם עושים חיים". אינני יודע, אם אמנם עשו קצינינו חיים, אולם בהיסטוריה חלקם היה קטן יותר מזה של בד"א.

הפגנת החיוכים

האם יוותר ברז'נייב בשאלת ההגירה כדי לזכות בהקלות־סחר?

מאת ישראל לנדרס, סופר „דבר" בארה"ב

...לראשי ברז'נייב, המנהיג הרוסי ...על הבנות הצבעונות, הנוף ה... ותנועות הידיים הידידותיות, הצליחו ...קנות את ליבם של האמריקאים. ...הא כדובה להזיד ולהמוד לבך ו... ופעולות השומניזיה בוואשינגטון ...בתשהות, ללא שמץ של רשמיות פורמאלית. במסיבה במחלקת המדינה לכבוד החתימה על הספר הסכמים לשיתוף פעולה עם ארה"ב ...ברז'נייב פנים ש...א נחבא מאחורי ... בעת שבי...ע מגביע יין ... וכל הקצינים פרצו בצחוק ... בעת תרגיל ... לכתמי יין על בגדיו של ברז'נייב. בסעודת הערב החגיגית שהתקיימה בבית הלבן גילה ברז'נייב הנאה בלתי־מוסתרת למראה ... ששור...ת הפזמון „אין בעולם דבר דומה לאשה" – מתוך המחזה המוזיקאלי „דרום פאסיפיק".

המנהיג הסובייטי עורר תשואות ...של צחוק כאשר הודיע ב...שה, כי הוא מסכים בהחלט לדברי ... וכבת, שנועד עם ניקסון ...מעון הנופש של הנשיא בקאמפ דייויד גילה ברז'נייב נכונות רבה יותר להצטלם ולהשיב על שאלות ...תבים מאשר הנשיא ניקסון. אין ספק, כי הלצותיו של ברז'נייב, ...צעדי הקונגרס שלו וחיוכיו הרבים, ובהם נחשפת שן־זהב אשר בפיו – משרתים את מגמתו המדינית. ...לידי הפגנת חמימות אנושית ...בקש הוא למחות מזכרונם של אמריקאים את ימי המלחמה הקרה ואת האסוציאציות השליליות ...המלים „רוסיה" ו„קומוניזם" ...העלות על הדעת בעבר. וכאשר ...לאו הכי רווחת בציבור האמריקאי הנטייה להתקרב אל ברה"מ. ...בלה „הדיפלומטיה האישית" של ברז'נייב לתרום ליצירת האוירה הדרושה לשם התקרבות נוספת. תדמיתו החיובית של ברז'נייב תדחק לקרן זווית את התמונות הסטריאוטיפיות לגבי אופיו הטוטליטארי של המשטר הסובייטי.

מסתבר כי אפילו סנטורים אמריקאים שהם פוליטיקאים מנוסים ומפוכחים, התרשמו מאישיותו של המנהיג הסובייטי בעת שניסה לשכנע אותם, כי שתי המעצמות ייצאו נשכרות מהידוק הקשרים ביניהן. ואחד הסנטורים אף העיר בפליאה מהולה באירוניה, כי בילה בחברתו של ברז'נייב זמן רב יותר משבילה בחמש השנים האחרונות בחברת ניקסון.

הנשיא עצמו, הידוע כתכסיסן פוליטי מעולה, מכיר בכשרונו הפוליטי של ברז'נייב ובאחת מפגישותיו עמו חלק לו מחמאה ואמר כי המנהיג הסובייטי הוא הפוליטיקאי הטוב ביותר הנמצא באותו חדר. ומי שראה את ברז'נייב כשהוא מחייך ומנופף ידיים לקהל, או כשהוא מתבדח עם צלמים יכול לשוות בנפשו בנקל את המנהיג הסובייטי כמעט בחליפת אמריקאי כשהוא טועם מאכלים איטלקים או מתקשט בנוצות של ראש שבט אינדיאני כדי לזכות בקולות. התנהגותו של ברז'נייב זכתה להדים חיוביים באמריקה. אך שיחות הפיסגה עצמן לא עוררו התלהבות ועד עתה לא עמדו במרכז תשומת הלב הציבורית.

אם כי ועדת הסנאט החוקרת את פרשת ווטרגייט הפסיקה את ישיבותיה הפומביות בעת ביקורו של ברז'נייב, עדיין תופסת הפרשה הפלילית מקום בולט בדיווחי כלי התקשורת. שיחות הפיסגה צריכות להתחרות על הכותרות הראשיות בעתונים עם עניני פנים וכלכלה. העתונות האמריקאית מגלה גם גישה מפוכחת וביקורתית בהערכת שיחות הפיסגה. אין סימנים להתפעלות־יתר מעצם העובדה שמנהיג סובייטי מבקר בארה"ב ומביע רצונו בקשרים הדוקים יותר עם ואשינגטון. ואף שהמגמה הכללית היא לתמוך בהתקרבות בין שתי המעצמות, אין מפליגים עדיין מה שנצרך לבחון מהו המחיר שתשלם ארה"ב בעד התקרבות זו ומהי התמורה שתקבל. חתימת הסכם כשהיא לעצמה אינה עילה להתלהבות. אם תנאי הסכם אינם רצויים או אם לא היה ליקוי בטקס שנערך לציון החתימה. „וואשינגטון פוסט", למשל, מתח ביקורת על שניקסון כיבד בנוכחותו את טקס החתימה על ההסכם להחלפת תרבות עם ברה"מ. העתון הזכיר את הדיכוי של אמנים ויוצרים בברה"מ וציין, כי על ידי השתתפותו בטקס עורר הנשיא את הרושם, כי ארה"ב מעניקה לגיטימציה לשיטת הפיקוח התרבותי הנהוגה ברוסיה.

הגישה הביקורתית של העתונות והקונגרס התבטאה גם ביחס לשאלת ההגירה של יהודים מברה"מ. הרוסים היו מעוניינים כי שאלה זו תוצנע ככל האפשר בעת הביקור. אך הסנטורים שעוררו את השאלה בפגישתם עם ברז'נייב וכלי התקשורת שדיווחו על כך בהרחבה הפכו זאת לאחד הנושאים החשובים בביקור ברז'נייב. ומסתבר כי למרות מאמצי השכנוע של המנהיג הסובייטי לא עלה בידו לפרוץ את חזית התומכים בתיקון ג'קסון.

לפי שעה לא ידוע מהו הלקח שיפיק מכך ברז'נייב. יתכן שיגיע לכלל מסקנה, כי לא די בחיוכים כדי לקנות את לב הקונגרס והציבור האמריקאי וכי יש צורך בוויתורים מהותיים בשאלת ההגירה אם רוצה הוא לזכות בהקלות הסחר, החיוניות לפיתוח הכלכלה הסובייטית.

מי אוהב חגורות "בטיחות

מאת יונה שמשי

נושא חגורות הבטיחות בכלי־רכב פרטיים ובמכוניות מסחר עלה על הפרק באחרונה, מאבקים של עובדים במשרד התחבורה ואנשי בטח למלחמה בתאונות הדרכים לקדם חובת חגירה קיבלו עידוד ודחיפה רציניים על ידי תמיכתו של שר התחבורה שמעון פרס בחקיקת חוק בעניין זה. השר פרס חזר לא מכבר מסיור במדינת ויקטוריה שבאוסטרליה, שהיא המדינה הראשונה בעולם שהנהיגה חובת חגירה של חגורות בטיחות. הורה להתחיל בהכנות להנהגת חובת חגירה בישראל כבר בראשית השנה הבאה.

אם אמנם תחוייב ישראל על־פי חוק או תקנה, שתפורסם על ידי שר התחבורה, חגירת חגורות בטיחות, היא תהיה המדינה השלישית בעולם שתבחר בדרך זו. (מלבד ויקטוריה שבאוסטרליה קדמה לה גם ניו־זילנד). שלוש המדינות הללו כידוע אינן מן המדינות בעלות רמת המינוע הגבוהה ביותר בעולם. מדינות מפותחות וממונעות מאוד כארה"ב, יפאן, גרמניה וארצות אירופיות אחרות עדיין לא הנהיגו חובת חגירה של חגורות בטיחות.

קבוצת עבודה הנוכה בישראל עוד בדצמבר 1970 לבחינה למלחמה בתאונות הדרכים הצעות בדבר פעולה במגמה לגרום לחובת שימוש בחגורות בטיחות תוך ... בכל סוגי הרכב. מאז היו דיונים שונים בהשתתפות מומחים, נציגי כל הגורמים הנוגעים בדבר ועדיין לא הותקנה תקנה מחייבת.

יש להבדיל, כמובן, בין חובה להתקין חגורת בטיחות בכלי רכב חובה, שהיא בתוקף בישראל זה שש שנים ויותר, לבין חובת השימוש באותה חגורה, שלא הונהגה עדיין. באמצר, עוד ב־2.4.67 פורסם צו התחבורה תקנה שקבעה, כי כל כלי רכב המיוצר בארץ או המיובא אליה החל מאותו תאריך חייבות להיות בו נקודות עיגון חגורות בטיחות. פירושה המעשי של אותה תקנה היה, כי כלי הרכב שיוצרו או יובאו לארץ לפני פרסום התקנה היו פטורים מחובת הימצאות נקודות עיגון וחגורות בטיחות בהם.

כדי להטיל את חובת התקנת חגורות הבטיחות בכל כלי הרכב הפרטיים, המסחריים וכלי הרכב הקלים האחרים, הותקנה תקנה נוספת, שפורסמה בראשית 1971. בעקבות התקנה החדשה וקביעת נקודות עיגון וחגורות בטיחות בכלי הרכב שיוצרו או יובאו לישראל לפני 1968, ערך המרכז לבטיחות בדרכים שליד הסבביון סקר מצומצם על טיב התקנת חגורות הבטיחות. הסקר הקיף בסך הכל 100 כלי רכב, מהם 53 לפני שנת ייצור 1968 ו־47 משנות ייצור שלאחר 1968.

עורכי הסקר גילו מספר רב יחסית של ליקויי התקנה בכלי־רכב שלפני שנת הייצור 1968 ומספר מעט יחסית של ליקויים בכלי רכב שלאחר שנת ייצור זו. הסקר נערך בנובמבר 1971 ועל סמך תוצאותיו נתבקש המרכז לבטיחות בדרכים לערוך אומדן על מספר כלי הרכב במדינה שבהם יש ליקויי התקנה. אומדן זה, שפורסם ביולי 1972, העלה, כי בכ־32,000 כלי רכב, מכלל כ־200,000 לרכב במדינה, שעליהם חלה חובת התקנת חגורת בטיחות, עלולים להיות ליקויי התקנה. אולם כדי לגלות ולאתר את כלי הרכב המפגומים, שבהם קיימים ליקויי התקנה יש צורך בבדיקת 63,000 כלי רכב. בדיקה נוספת העלתה, כי יש ספק רב, אם בכלל ניתן יהיה לתקן במחיר סביר את ליקויי ההתקנה של נקודות העיגון וחגורות הבטיחות ב־11,000 כלי רכב ישנים.

פירוש הדבר, כי אם אמנם תתקבל החלטה על פי חוק או תקנה המחייבים שימוש בחגורות בטיחות בנסיעה הן על ידי הנהג והן על־ידי הנוסע היושב־לידו, יהיו אלפי כלי רכב בישראל, ששימוש זה יהיה לגביהם בגלל ליקויי התקנה של חגורות בטיחות בגדר סכנה ממשית. ייתכן, איפוא, שגם אם תפורסם תקנה המחייבת שימוש בחגורות בטיחות לנהגים וליושבים לידם, יקבלו בעלי אותם כלי רכב ישנים פטור מיוחד, שיאפשר להם שלא להשתמש בחגורות הבטיחות בזמן הנסיעה.

לגבי הרוב הגדול של כלי הרכב ההעדרה היא, שחגורות הבטיחות עשויות להפחית במידה את סכנת ההיפגעות בתאונות דרכים.

זיוה רבני, ממונה על סטטיסטיקה ומחקר במשרד התחבורה, דיווחה בעניין זה ואמרה רב ומבנו אנו למדים, כי במערכת האמצעים בתחום הבטיחות בדרכים השימוש בחגורות בטיחות הוא האמצעי היעיל והזול ביותר. „אמצעי שאין לו אח ורע או מתחרה הן במידת יעילותו להפחתת ההיפגעות בתאונות דרכים והן בשיעור ההשקעה היחסי הנמוך הדרוש להפעלתו", כותבת זיוה רבני. היא מוסיפה כי השימוש בחגורות הבטיחות מביא להפחתה של לפחות כ־50 אחוז בהרוגים ופצועים קשה ו־30 אחוזים בפצועים קל.

בהנחה שנתונים אלה נכונים מגיעה זיוה רבני למסקנה, כי אם כל הנהגים ברכב פרטי ומסחרי קטן בארץ יחגרו חגורות בטיחות, נגיע בארץ להפחתה צפויה של יותר מ־100 הרוגים בשנה, כ־500 פצועים קשה וכ־1400 פצועים קל, מכלל כ־21,000 נפגעי תאונות דרכים שהיו בשנת 1971. בהסתמכה על מחקר שנערך בויקטוריה שבאוסטרליה, אומרת הסטטיסטיקאית של משרד התחבורה, כי אחוז המשתמשים בחגורות עלה בהרבה מאז הנהגת החובה. ב־1969, לפני שהונהגה חובת החגירה, היה אחוז ההרוגים בתאונות דרכים מבין אלה שחגרו חגורות בטיחות 6.1 לעומת 11.1 אחוז הרוגים מבין אלה שלא חגרו חגורות.

בויקטוריה שבאוסטרליה חלה חובת השימוש בחגורות בטיחות על כל מי שיושב ברכב הנמצא בתנועה. להוציא: בנהיגה אחורנית, בעלי אישור רפואי, אנשים העוסקים במשלוחים ובמשאיות מעל משקל מסוים. מתברר שאין קושי באכיפת החוק, שכן השוטרים רואים היטב את חלק החגורה שעל הכתף מבחוץ. הטענות שהועלו בויקטוריה נגד חובת השימוש בחגורות בטיחות היו, בין היתר: פגיעה בזכויות האזרח, פחד שהחגורה תהווה מלכודת בתאונת דרכים. הנסיון של התקופה מאז הונהגה החובה, מראה, כי התפתחה בקרב הציבור עמדה נוחה יותר כלפי חגורות הבטיחות. אולם התברר, כי איכות החגירה לא היתה גבוהה וכי דרושה פעולת הסברה לגבי הדרכת השימוש הנכון בחגורה.

בדיקת נושא חגורות הבטיחות בארצות אחרות העלתה, כי ההסברה, ולו האינטנסיבית ביותר, אינה יעילה די הצורך להנהגת השימוש בחגורות הבטיחות. לעומת זאת מראה הנסיון של ויקטוריה כי הנהגת חובה מעלה את השימוש בחגורה במידה ניכרת.

סקר שנערך בארץ בחודש מאי השנה על־ידי המרכז לבטיחות בדרכים מראה, כי רק 6 אחוזים מהנהגים משתמשים בחגורות הבטיחות. אותו סקר מגלה, כי מדדי השימוש בחגורה על ידי הנהגים גבוה פי שניים משל נוסעים שלידם. כן מגלה הסקר, כי מספר המשתמשים בחגורה מקרב בעלי מספר לבן גבוה פי שניים מאשר בקרב בעלי רכב ללא מספר לבן. מדדי השימוש בחגורה בדרכים בין עירוניות גבוה פי שניים מאשר בדרכים עירוניות. מעניין לציין, כי רופאים, שהשתתפו בהרצאת זוית בקיץ וניתחו לגבי גורמי תאונות דרכים בארצות סקנדינאביה, קובעים את חשיבות השימוש בחגורה דווקא בנסיעות בדרכים עירוניות. בנסיעה איטית יותר אפקטיבית ההגנה של החגורה, מה גם שמרבית הנסיעות והתאונות הן בדרכים עירוניות. אותם רופאים גם קובעים, כי בנסיעה בין־עירונית יש סיכוי שעוצמת התאונה כה גבוהה עד שהחגורה לא תוכל להגן על המשתמש בה.

מכל מקום, עניין חובת השימוש בחגורות בטיחות בארץ יעורר, קרוב לודאי, ויכוחים סוערים ומבוכים. מלבד הנימוקים שכבר הוזכרו, כמו חובה לפלוגת בעת תאונה, יהיו ודאי שיעלו את הנימוק של האקלים החם ברוב ימות השנה המקשה על השימוש או שיגרום להכבדה על הנוהג. ובעקבות זאת עלולה להיות לכך השפעה שלילית בריכוז בנהיגה. אין ספק, כי נחוצה פעולת שכנוע והסברה מקיפה לפני הנהגת חובת השימוש בחגורת הבטיחות. ואולי אין אנו צריכים למהר דווקא להיות המדינה השלישית בעולם המנהיגה חובה כזאת על הנהגים.

לחברי קופת־חולים, מחוז פתח־תקוה

עלינו להבהיר כי מחובתו של כל רופא, לתת טיפול רפואי במקרה דחוף, הסירוב לטפל כן שנהד בבינה: חמור להובתו של רופא לפי שבועתו ולפי פקודת המעסיקים ברפואה.

להלן רשימת רופאי קופת־חולים במחוז פתח־תקוה:

שם הרופא	כתובת הרופא	טלפון
רופאים כלליים		
ד"ר אבלמן	רחוב פיק 20 פתח־תקוה	913608
ד"ר אוזרבוך	רחוב רוטשילד 70 פתח־תקוה	912804
ד"ר איצקוביץ	שיכון סגל, קרית יוספטל 27 גנה כבוש פ"ת	916301
ד"ר אלימלך	רחוב סנדר חדד 9 פתח־תקוה	512576
ד"ר אנצב	רחוב גורדון 4 פתח־תקוה	904738
ד"ר אורדנוב	רחוב בורוכוב 16/15 פתח־תקוה	908638
ד"ר בוסנדרד	רחוב חן 18/1 פתח־תקוה	904513
ד"ר ברנשטיין	רחוב בה"ד 4/24 פתח־תקוה	909826
ד"ר גילן	רחוב ברנדה 11 פתח־תקוה	911230
ד"ר הלפרין דוד	רחוב ההסתדרות 30 פתח־תקוה	911139
ד"ר הלפרן ג'ולה	רחוב אודלוב 10 פתח־תקוה	915136
ד"ר וכסלר אברהם	שיכון הסכון 3 רמת ורבר פתח־תקוה	
ד"ר חייקין צפורה	רחוב הרב קוק 3 פתח־תקוה	916093
ד"ר חכאל צבי	רחוב פיקא 5 פתח־תקוה	912388
ד"ר יודביץ	רחוב כצנלסון 7 פתח־תקוה	913024
ד"ר ישראלי	רחוב ה־93 מס' 5 פתח־תקוה	912624
ד"ר לדיאנו	רחוב הזית 10 גנה עוז	915351
ד"ר לוסקרמן	רחוב אודלוב 10 פתח־תקוה	
ד"ר מוסקוביץ	רחוב חן 18/ב/2 פתח־תקוה	904175
ד"ר מועלם נעים	רחוב מרצקין 7 פתח־תקוה	912866
ד"ר מאור ציונה	רחוב עיבריה 8 13 שצריה פתח־תקוה	
ד"ר מורני ציון	רחוב ההגנה 15 פתח־תקוה	911610
ד"ר מורני וילפס	רחוב ההגנה 15 פתח־תקוה	911610
ד"ר נשיא פרוך	רחוב המרצדין 7 סביון	751811
ד"ר סוחרבסק	רחוב רוטשילד 141 פתח־תקוה	911131
ד"ר סובה	רחוב רוטשילד 130 פתח־תקוה	917714
ד"ר פופליקר מרים	רחוב נחלת צבי 36 פתח־תקוה	915062
ד"ר פיספער	רחוב מינץ 1 פתח־תקוה	907484
ד"ר פתמר	רחוב עליה שניה 10 פתח־תקוה	917916
ד"ר פרגו	רחוב פרנקפורטר 7 פתח־תקוה	911768
ד"ר פרמינגר	רחוב איכילוב 12 פתח־תקוה	911691
ד"ר פרוכמב מאיר	רחוב בילו 13 פתח־תקוה	911475
ד"ר צליק הרמן	רחוב גורדון 22 פתח־תקוה	912324
ד"ר קלר שלמה	רחוב ההסתדרות 6 פתח־תקוה	911807
ד"ר קלנג קורה	רחוב הנריטה סולד 18 פתח־תקוה	
ד"ר רבניק משה	רחוב דב הוז 10 פתח־תקוה	913981
ד"ר שמעון ליזה	גנה כלבוש, שיכון סגל 27/17 פתח־תקוה	918961
רופאי ילדים		
ד"ר אוסטרובסקי אליהו	רחוב עין גנים 49/4 פתח־תקוה	914944
ד"ר בקאל מגדלנה	רחוב הראשונים 3/4 פתח־תקוה	906942
ד"ר בר־נתן רחל	רחוב רמב"ם 35 פתח־תקוה	924366
ד"ר ליסבין מריב	רחוב רשי 5 פתח־תקוה	911839
ד"ר מרשק בלה	רחוב בה"ד 10/4 פתח־תקוה	909553
ד"ר נירנבלום חסיה	רחוב מינץ 35 פתח־תקוה	
ד"ר פנדלר	רחוב משה מרכין 8 פתח־תקוה	
ד"ר פריד פאולה	רחוב ספר 3 פתח־תקוה	919617
ד"ר רובנצ'יק סופיה	פסג' ברקוביץ 2 פתח־תקוה	913733
רופאים מקצועיים		
ד"ר נשיא יעקב — כירורג	רחוב המרצדין 7 סביון	751811
ד"ר פורליפסקי זיגמונד — כירורג	רחוב מונטיפיורי 25 פתח־תקוה	912754
ד"ר צ'צ'קס ישראל — כירורג	אצל לאה אולר פתח־תקוה רחוב הרצל 31 פינת חפץ חיים, בשעות 11—10 לפנה"צ	
ד"ר מרוי מריב — רופאת נשים	רחוב רוטשילד 101 פתח־תקוה	911034
ד"ר פלקה יצחק — רופא א.א.ג.	רחוב רוטשילד 103 פתח־תקוה	911652
ד"ר זוניק אנה — רופאת א.א.ג.	רחוב בה"ד 7 פתח־תקוה	
ד"ר כץ יוסף — רופא א.א.ג.	רחוב מינץ 39 פתח־תקוה	722662
ד"ר בלקינד חיה — רופאת עיניים	רחוב רוטשילד 70 פתח־תקוה	913265
ד"ר יוסמר פליקס — רופא עיניים	רחוב ההסתדרות 15 פתח־תקוה	908286
ד"ר קורי צילה — רופאת עור	אצל משפחת בכרך רחוב חיים עוזר 19 פתח־תקוה בשעות 11—12.30 לפנה"צ	910333
ד"ר שורצבורד אלכסנדר — רופא עור	פתח־תקוה רחוב רוטשילד 96	911932

ISRAEL 73 - THE 25th ANNIVERSARY EXHIBITION

מחר הנעילה

אל תחמיץ את תערוכת הכ"ה

הגדולה בתערוכות ישראל

התערוכה פתוחה מצאת השבת עד חצות

גני התערוכה - יריד המזרח

כ"ה שנים למדינת ישראל — מרכז ההסברה

כנס חטיבה 7 — הוועדה המארגנת

כנס חטיבה 7

יתקיים בלטרון (בדרך לירושלים) ביום רביעי, א' אלול תשל"ג, (29-8-73).

מוזמנים לוחמי החטיבה בקרבות מלחמת העצמאות וכל קציני החטיבה ב־25 שנות קיומה.

דמי ההרשמה (כולל מדליון) בסך — 30 ל"י יש להעביר לפקודת „כנס חטיבה 7" למרכז ההסברה, רח' אחד העם 13 תל־אביב.

לא על הכוח לבדו

(המשך מעמ' 11)
חיר בעד הכיבוץ המלחמה. כל עוד מטרת הערבים הוא ביטול קיומה של המדינה או חזרה למצב המסכן את קיומה, המחיר הוא כזה, שאינו משאיר לנו כל ברירה.

הקפאון הוא, איפוא, תוצאה הן של מאזן כוחות משונה, לאו דווקא צבאי, והן של אופי המטרות של שני הצדדים. באופן תיאורטי יש שתי דרכים לשבור: או לשנות את המטרות, או לפעול בדרכים שינטרלו את מאזן הכוחות הקיים. ומאחר שאנו בשום פנים ואופן לא נרצה לשנות את מטרתנו, ואילו הערבים לא ישנו את מטרתם רק כתוצאה מכוחנו, הרי נשארת לנו בעצם הדרך השניה בלבד — אם אמנם יש לנו עניין בשבירת הקפאון.

*

הוויכוח עם אלה הרואים את השיבה על כידונים כבר רצוי, הוא בעצם במישור אחר. זהו ויכוח על ערכים אנושיים בסיסיים שהוויכוח הרחוק מעבר לתחומי מאמר זה. מי שאינו חש את הסכנות האיומות לדמות האדם, מי שאינו רוצה לשמוע את הדיבורים הרווחים לאחרונה אצלנו המסלפים את מהות המפעל הציוני ומתארים אותו כמבשל, מי שאינו כרויה להלכי רוח של שחצנות והתנשאות לאומנית — קיצורו של דבר, מי שאינו רואה את השלום כמטרה חשובה ביותר, הרי יש לנו אתו ויכוח אידיאולוגי כה יסודי, עד שמתערער הבסיס המשותף לדיון.

אבל גם מי שרואה את הקפאון כרצוי, חייב לשאול את עצמו לפחות אם הוא אפשרי. יחסים בין עמים, כמו כל יחסי אנוש, לעולם אינם עומדים במקום אחד. לגבי הדרמה הקלאסית היו אומרים, שרובה תלוי על הקיר במערכה הראשונה, מוכרח לירות במערכה השלישית. הצרה בחיים מדיניים היא, שלעולם אינך בטוח מתי מגיעה המערכה השלישית ואם אמנם הרובה יורה בכיוון הרצוי לך. המבחן של מדיניות הראויה לשמה הוא בכך, שהיא יודעת לנצל את הזמן בין המערכה הראשונה והשלישית, כדי להשיג את מטרתה ללא שימוש ברובה. מדיניות הסומכת על המשך הקפאון אינה בבחינת מדיניות כלל.

מטרתנו היא השלום. אי אפשר להשיגה על ידי השימוש בכוח — אף על פי שכוחנו עדיף משל האויב. אבל אי אפשר גם להשיגה על ידי ישיבה באפס מעשה והסתמכות על הנצחת הקפאון — מה גם שקפאון זה מוכרח להתמוטט ביום מן הימים.

חוקר אחד ביחסים בין־לאומיים השתמש פעם בדימוי ציורי מאוד כדי לתאר את מצב עולמנו המודרני. העולם, הוא אמר, דומה לחבורת אסירים, כבולים יחד בשורה ארוכה בשלשלאות כבדות. כמה מהאסירים הם קטנים, שניים ענקים ואחרים מהם עובדים באומרי נפש. לכל אחד מהם, גדול כקטן, אישיות משלו, אבל אף אחד אינו יכול לבטאה. ברגע שמי מהם יעזוב את השורה, הוא לא רק יפצע את עצמו, אלא ימוטט את כולם כאחד ועלול לגרום להתפרצות של השורה כולה.

זו לכאורה תמונה פסימית מאוד של יחסי האומות בעולם של ימינו. אבל כבר ראינו בחלקים אחרים של העולם, שלמרות השלשלאות אין אפשרות לשמור על הקפאון לאורך ימים. השינוי הבלתי נמנע באזורנו יכול להתבטא באחת משלוש הדרכים הבאות:

★ עלול אחד "האסירים" למוטט את השורה ולגרום להתפרצות, אפילו בניגוד לכל הגיון — בחינת "תמות נפשי עם פלשתים". אם סאדאת אכן יתפתה ללכת בדרך זאת, אנו בטוחים בנצחון נוסף שלנו. אבל בנצחון זה, לא רק שיגרום לנו פצעים עמוקים, אלא שהוא גם ישאיר אותנו קשורים לאותן השלשלאות ממש ולא יביא את הפתרון המקווה. שכן בתנאים שלנו אין להשיג את הפתרון על ידי הכוח בלבד.

★ שני הענקים, למרות היותם כבולים לשרשרת, עלולים להגיע לידי הסכם כדי להכתיב לקטנים ולאלצם לקבל את תנאיהם. מאחר שהשרשרת הקושרת את הענקים יחד, היא קודם כל שרשרת של פחד הדדי והרתעה הדדית, אפשרות זו נראית בלתי סבירה בזמן הקרוב. אולם אם זה יקרה, הרי הסובלים יהיו שני הקטנים, שיהיו כבולים לשלשלאות יותר מאי־פעם בעבר והסכנה של העבודה בתנאי נפש לא הורחקה.

★ שני הקטנים, שהשלשלאות מכאיבות להם יותר מאשר לענקים החזקים, יכולים להסכים על פשרה, שבה אמנם אף אחד לא יקבל כל שירצה, אבל לפחות יוכלו לפתוח את הכבלים בצורה פחות מכאיבה.

*

תומכי "הסטאטוס קוו" אצלנו טוענים, שהזמן פועל לטובתנו. ובתנאים מסויימים זה בוודאי נכון — כשם שבתנאים אחרים אפשר להוכיח בנקל את ההיפך. אבל חשוב לזכור, שכאשר מדברים על "זמן" כוונה היא לעתיד. וכבר אמר מי שאמר, שנבואה אינה עסק טוב בישראל — ההתרות היא גדולה מדי... גורמים רבים, שאין לנו כל שליטה עליהם, עלולים להשפיע על כך, אם "הזמן" יפעל לטובתנו או לא. רק דבר אחד ברור למדי: קפאון אינו יכול להימשך לנצח נצחים. אין אנו יודעים באילו תנאים ועל ידי מי יישבר. אבל אם יש לנו עניין בתוצאות שבירת הקפאון, מוטב שתהיה לנו יד בשבירה.

השאלה אינה, אם כן, אם הערבים "רוצים באמת. באמת באמת בשלום" (כפי שדרש בימים אלה שר הבטחון), אלא אם נוכל להרשות לעצמנו לחכות עד שהערבים יהיו מוכנים שלוש פעמים "באמת" לשלום. ואולי נוכל גם לעשות דבר מה כדי להזים, ולו רק קמצה, לקראת ה"באמת" הראשון? אין פירוש דברים אלה נכונות ישראלית לקווי שביתת נשק של 1949 — דבר שרק יביא לחידוש הקפאון בתנאים הגרועים יותר של לפני מלחמת ששת הימים. ובוודאי שאין כוונתי לנסיגה חד צדדית לאיזה גבול שהוא. הצעה זו אינה רחוקה כל כך מעמדת תומכי הסטאטוס קוו — שתיהן רואות את יצירת העובדות החד צדדיות ולא את השלום כמטרה עליונה.

אינני מתכוון אפילו לתכניות שלום ישראליות ראוותניות חדשות לבקרים, אלא לניצול כל הזדמנות, כל סדק, ולו הקטן ביותר, כדי להחיל שינוי, אפילו אם יהיה פרוצדורלי בלבד. רק מי שנמצא אצל מקורות המידע שבידי הממשלה יכול לדעת מה הן ההזדמנויות אלו ולפיכך אין טעם להתווכח עליהן כאן. אך למרבה הצער, בינתיים דיבורים רבים אצלנו פועלים בדיוק בכיוון ההפוך. ומה שנדרש מדעת הקהל בשלב זה הוא, קודם כל, נכונות פסיכולוגית לשינוי, דחייה עקרונית של אידיאולוגית "הסטאטוס קוו", הסתייגות מוחלטת מהתמוכות על הכוח כגואל ומושיע, ההבנה שקפאון אינו מדיניות.

הוויכוח הציבורי בנושאים אלה הוא חיוני, מכיוון שבמצב של "תיקו־ביניים" שקם באופן יחסי, מתפתחת בציבור נטייה לאידיאליזציה של מצב זה. ויש סכנות חמורות בהלכי רוח אלה.

אשר מניב

חיים ארלוזורוב — יצירתו של מדינאי

(המשך מעמ' 12)
ארץ שבו נפגשו עם התסיסה הסוציאלית של מרכז אירופה לאחר המלחמה. כמו מרטין בובר או מכס ברוד ניסה גם חיים ארלוזורוב ליצור שיטה של סוציאליזם אידיאי ולא אינטרנציונלי, לאומי ולא כמדי — "סוציאליזם עממי" של היהודים.

ארלוזורוב ראה באותה עת את "העבודה" ואת "העם" כמנופי ההגשמה הציונית. הוא לא ראה טעם בציונות של תרבות ותעודה וגם לא בציונות פוליטית. היסוד הרוחני אמור היה לצמוח מן העבודה, הקרקע והלשון העברית; הכוח הפוליטי נראה לו כבלתי ממשי וכבלתי מסוגל להגשים סוציאליזם. ברוח מחשבתם של לנדאואר ובובר ביקר גם הוא את המרקסיסטים: אף הקפיטליזם הפרטי או המהפכה העולמית לא היו בסיסי הגשמה. בעם ובחידוש הפרודוקטיביות שלו גנוז היה הכוח המשנה והבונה. באותן שנים דיבר ארלוזורוב על קרקע לאומית, תעשיה קואופרטיבית ומסחר קואופרטיבי בדרכי ההגשמה הציונית.

"העיקר הוא לא לבטוח בשום אדם ובשום כוח פוליטי וכספי בעולם אלא בכוחות עצמנו". הוא ביקש בסוציאליזם את "עבודת הכל בשביל הכל, עילוי המפעלים המשקיים והרוחניים של האגודות מתוך שלום וצדק". הפרודוקטיביזציה של העם היהודי נועדה לגלות את כוחו ולאפשר את בניין מולדתו.

ד.

לאחר שלב הנעורים והעיסוק האידיאולוגי, משהשלים לימודיו האוניברסיטאיים, פנה חיים ארלוזורוב אל השאלות הפיננסיות שהיו נקודת מוקד ותורפה של ההתיישבות הציונית במחצית שנות העשרים. כאן מצא כר נרחב המיזוג בין המדינאי התר למטרה לבין הכלכלן המחשב את המציאות.

ארלוזורוב ביקר קשה את השיטה הבלתי־תכניתית של הפעולה הכספית. הוא הראה על הנזק המוסב למשקים ועל העליה במחירי הקרקעות בשל חוסר תכנית משקית. הוא הרבה לעיין בנסיונות של התיישבות אחרים והגיע למסקנה כי רק אשראי בין־לאומי ותכנון כולל של ההתיישבות עשויים לחלץ את המפעל ההתיישבותי ממבוכי הזעירים ומכשלונותיו המרובים.

עיוניו של ארלוזורוב בתולדות ההתיישבות בעולם נתנו בידו את היכולת להתרומם מעל למצוקות המשקים החקלאיים בארץ, לראות את שילובי הגורמים המהווים מפעל התיישבות ולחפש את נקודת המשען להילוץ מן הבור הסתום.

עמדתו המפוכחת של ארלוזורוב בעניין המימונים הציוניים חלה גם על ענייני ההסתדרות העובדים. בעת שאנשי אחדות העבודה חתרו להתפשטות משקית מקסימלית וליצירת מספר מקסימלי של מקומות עבודה חרד ארלוזורוב לבסיס המשקי. הוא ראה בדאגה מפעלים כמו "סולל־בונה" או "המשביר" החורגים מגדר הפעולות שהוגדרו להם ומגדר אמצעיהם המוגבלים. הוא הטיל ספק בכושרה של חברת "ניר" לקדם באמצעים עצמיים את התיישבות העובדים. המשבר של "סולל־בונה" ב־1927 הצדיק במידה רבה את עמדת ארלוזורוב. בוועידה השלישית של ההסתדרות דרש הבחנה בין הרחוק האידיאולוגי לבין שיקול הדעת בעת הביצוע. דעתו השפיעה לא מעט על הרפורמה במיבנה של חברת העובדים ומפעליה אחרי 1927, לתרומה שהגדירה ביתר דיוק את תחומי הפעולה והאחריות של מוסדות ההסתדרות השונים והקפידה על איזון כלכלי.

המזיגה בין העיון התיאורטי לבין העבודה הפוליטית המעשית ציינה את ארלוזורוב גם בחיים המפלגתיים. הוא ניסה לעיין עיון מכליל בהתרחשויות בין "הפועל הצעיר" ל"אחדות העבודה" בזירה ההסתדרותית ובמאבקים הפוליטיים האחרים שהתחוללו במרחב הציוני והישובי, כמו גם בפוליטיקה המפלגתית בכללה. עבודתו על "יסודות של המפלגה המדינית" נתונה מהנסיון הציבורי כמו עבודתו על "תולדות ההתיישבות".

הפוליטיקה היתה לארלוזורוב לא רק שדה של מאמץ נואש להגשמת אידיאות מוחלטות, לתיקון החברה ולבריאת החברה הכשרה.

השכלתו נתנה בידו את היכולת לראות את המאבק הפוליטי גם כחלק בלתי נפרד של הקיום האנושי: מאבק על שלטון, על יתרונות והישגים חלקיים. במאבק זה אין קשר ישיר והכרחי בין העקרונות לבין המעשים, בין האידיאולוגיה לבין התכסיס של המפלגות המדיניות — אידיאולוגיה קיצונית קשורה לעתים לתכסיס מתון ו־היפוכו של דבר: אידיאולוגיה מתונה נוקטת לעתים דרכים אלימות להגשמתה. הוא ראה את הקשר בין פוליטיקה לבין מטרות ביניים, ולא רק מטרות סופיות, וחיפש את הזיקה בין אופי קבוצות חברתיות לבין אופי התכסיס הננקט. העיון היה גלובלי והסתייע בדוגמאות מאירופה ואמריקה. אולם ברור הדבר כי גם החיים הפוליטיים בארץ עמדו לנגד עיניו.

ראיית המפלגה לא במונחי האידיאולוגיה שלה בלבד אלא גם במונחי עמדותיה המעשיות ותפקידיה החברתיים קבעה את עמדתו של ארלוזורוב אל שאלת איחוד המפלגות "אחדות העבודה" ו"הפועל הצעיר" בסוף שנות העשרים. ארלוזורוב אשר הוליך את הפועל הצעיר אל הגדרה עצמית של מפלגה פוליטית סוציאליסטית ואשר לא נרתע מראייה אינטרנציונלית של הסוציאליזם — ובכך כאילו מחה את קו ההפרדה הרעיוני עם "אחדות העבודה" — התייחס בשלילה לרעיון האיחוד של המפלגות. היעדרו מן הארץ ושהותו בארצות הברית בתקופת המשא ומתן לאיחוד נטלו את המשמעות המעשית מהתנגדות זאת, אולם לא את הטעם הרעיוני. לא היו שאלות פוליטיות מסוימות, אשר הוצגו ללא פשרה בין "הפועל הצעיר" ל"אחדות העבודה". אולם ארלוזורוב ראה גישות שונות אל השאלות המדיניות כמפרידות פירוד עמוק בין המסורות הפוליטיות של שתי המפלגות.

הגישה הריאליסטית המפוכחת של "הפועל הצעיר", החיפוש המתמיד של עמדה מקורית בשאלות החברה תרמו גישה כמנגדה ליומרות הבלתי מרוסנות ולפתיחות אל סיסמאות המהפכה והתמורה העולמית שכאילו רווחו ב"אחדות העבודה".

ארלוזורוב גם צפה מראש ליקויים ארגוניים וחברתיים שיהיו תולדה של האיחוד: הוא ראה באיחוד לא רק את חיזוק כוח הביצוע של ההסתדרות אלא גם את ביטול האוטונומיה המעשית בתנועה. הוא חשש מהסתגרות מנהיגות, מהתגברות הפקידות בגלל השתלטות המפלגה המאוחדת על ההסתדרות והחברה הבלתי מפלגתיים. הדמוקרטיה הפנימית במפלגה גדולה יחסית כמפא"י לא נראתה לו מובטחת.

ה.

לאחר מאורעות 1929 הוטל על התנועה הציונית ומפלגת פועלי ארץ ישראל המולדת אל כור של בירורים פוליטיים עקרוניים. אל האיום הבטחוני של המאורעות נצטרפה הסכנה של רוויזיה אנטי־ציונית של המנדט על־ידי הבריטים. הצעת הרפורמה במשטר הארצישראלי — הקמת מועצה מחוקקת, מורכבת מבאי־כוח האוכלוסיה — אמורה להכניס יסוד חדש במסגרת המנדטורית. נציגות נבחרת של האוכלוסיה בעלת הרוב הערבי עלולה היתה לשתק את התקדמותו של הבית הלאומי בכל השטחים החיוניים כמו עליה, רכישת קרקעות ופיתוח.

הרביזיוניסטים ראו כמקודם את התקנה בהגדרת הרוב היהודי כמטרה הסופית של הציונות ובלחץ על בריטניה למען הגשמתה; ב"ברית שלום" ומקורביהם בין אנשי ציוני התפשרות ביקש להימנע בכל מחיר משימוש באלימות למען ההגשמה הציונית. הם נטו לוויתורים מרחיקי לכת למען הסכם יהודי־ערבי ולמען ציונות של שלום.

הבירורים המדיניים שהתנהלו על סף הקמתה של מפא"י ובשנים הראשונות לקיומה הם מבית היוצר של המחשבה הפוליטית הישראלית. לראשונה נאלצה תנועת העבודה לתרגם נוסחאות אידיאולוגיות כלליות, אמונה בתהליכים היסטוריים ובתנופות הנשמה האישית לשיטות פוליטיות מציאותיות. היא לא יכלה עוד להסתפק בבקיעת עמדת־ביניים בלתי־מפורשת בין ותרנות ציונית לבין מקסימליזם בהגדרת המטרה המדינית.

לקורא בן־ימינו עשויים בירורים אלה להיראות כבית קברות גדול של אשליות. עדיין רווחה האמונה, כי ניתן ליישב הגשמה־ציונית עם הסכם יהודי־ערבי; השותפות הציונית־בריטית נראתה תרופה על כל הסדר בין העמים בארץ ובאזור.

אולם בירורים אלה גיבשו שיטת מחשבה פוליטית שעיקרה: אמונה ללא חת בציונות כתנועה הלאומית של העם היהודי — ובצד כל האפשרויות להסדר עם הערבים; ראיה מפוכחת של מערכת הכוחות הפוליטית ונכונות להפעיל את הכוח הפיסי בנקודות הכרעה; העדפת ההישג המעשי על המליצה הרטורית.

כאשר הגיע ארלוזורוב אל הנהגת הציונית, נראה בעיני רבים וביותר בעיני מתנגדיו הרביזיוניסטים כמקורב ל"ברית־שלום". זו היתה טפלות המוסברת על־ידי אסוציאציות הלשון הציונית יותר מאשר על־ידי עמדותיו של ארלוזורוב.

השכלתו וכשרון מחשבתו של ארלוזורוב איפשרו לו לראות את הכוחות החיצוניים, שעמהם באה הציונות בדברים. הוא היטיב לראות את החברה והלאומיות הערבית; עינו ומוחו בחנו את שיני המדיניות הבריטית. כל אלה לא כיבו את רצונו הציוני. אולם לימדוהו לכלכל את המדיניות בתבונה. הוא לא שקע כלל במעשי יומיום וחדל לראות את המטרה הציונית. אך הוא השכיל להבחין בין הרצוי לבין האפשרי.

אכן ארלוזורוב התנגד לרעיון הרביזיוניסטי של ז'בוטינסקי ב־1922. בכך היתה עמדתו שונה מעמדתם של בן־גוריון ובן־צבי, מנהיגי "אחדות העבודה". הוא גם ראה ברעיונות של ז'בוטינסקי מיליטריזציה של הנוער היהודי העומדת בניגוד למה שנראה לו כמטרתו של נוער זה, ולהכרתו הסוציאליסטית שלו עצמו.

בעת השתתפותו במשלחת הישוב לחבר־הלאומים ב־1926 שקד ארלוזורוב להבהיר כי אין זו משלחת תנועה נגד בריטניה אלא משלחת המבקשת בעלי־ברית חדשים בצד בעל־הברית הראשי, שנשארה בריטניה.

הערכות פוליטיות אלה לא פגעו בציונות, בעומק ובהיקף שבהם ראה את הציונות ובסירובו לוותר על מלוא תוכנה. צרכי העם היהודי והנוער היהודי בגולה, השגת רוב יהודי והגדרה עצמית יהודית בארץ הדריכו את מדיניותו. בכך היתה עמדתו מנוגדת ל"ברית שלום", הניגוד זה עתיד ללכת ולהעמיק בעת כהונתו כמנהל המחלקה המדינית.

ארלוזורוב דחה את דרישת הרביזיוניסטים להגדרת המטרה הסופית — אולם לא סבר עוד, כי מסגרת המנדט והיחסים האנגלו־יהודיים כפי שהתגבשו בין 1917 ל־1922 מספיקים. הוא ראה עצמו, ונחשב, תלמידו של חיים וייצמן — אולם הוא הבדיל את האינטגרציה הוייצמנית בניתוח הזה.

אחרי מאורעות 1929 החל ארלוזורוב להדגיש את גורם הזמן המכריע לגבי קפיצת הישוב היהודי ממיעוט לרוב. ככל שמתארך הזמן בין צמיחת הבית הלאומי היהודי לבין התבססותו ככוח שאין לעקרו — כן גדלה ההתנגדות הערבית. הוא טען כי הכרח לקצר את תקופת המעבר של הקפיצה ממיעוט לרוב ולהגיע לעמדת כוח שאין לערער אותה. אם כי ארלוזורוב הגיע כבר ב־1929, כי הגורם המכריע האחרון עשוי להיות הכוח — לא נטש את הדרכים הפוליטיות והחברתיות להידברות יהודית־ערבית.

כאשר עלתה הצעת התיקונים הקונסטיטוציוניים בארץ על־ידי הקמת מועצה מחוקקת, ראו בה רבים מאנשי "הפועל הצעיר" ו"אחדות העבודה" רק מכשול ופגע לתנועה הציונית וחיפשו דרכים לדחותה. חיים ארלוזורוב ודוד בן־גוריון היו ראשי המצדדים ביוזמה קונסטיטוציונית עצמית. ארלוזורוב ראה את מגמת השלטון העצמי הולכת וגוברת ברחבי האימפריה הבריטית והופכת לחבר־עמים בריטי; הוא השיב, כי התנועה הציונית לא תוכל לעמוד נגד מגמה זאת והסתלקותה מכל נסיון שלטון עצמי בארץ ישראל רק תכפה עליה צורת שלטון עצמי בלתי־רצוי. יתר על כן: הוא חושש מגידול במשקלה של המדינה הארצישראלית המנדטורית, מתקציבה הגדל ההולך ומהרחבת פעולותיה ולא השלים עם חוסר ההשפעה עליה. הוא לא נתן עוד אמון בפקידות הבריטית ולא חשב, כי הסברה מספיקה על מנת לשכנע את דעתה. נראה היה לו, כי היא צריכה הגבלה על־ידי נציגים של האוכלוסיה.

כל מחייבי היוזמה החוקתית בתוך מפא"י היו שותפים לדעה כי לא מועצה מחוקקת מעין זו, שהציע הרברט סמואל ב־1921—1922 היא המבוקשת. מועצה מעין זאת פירושה היה מתן רוב לערבים ואיזונו רק על ידי ייצוג של הפקידות הבריטית; בנסיבות של 1929—1930 קשה היה לתת בה אמון. ליהודים אמנם הוצעו ערובות שבאו להבטיח את קיום המנדט. אולם הם היו משוכנעים שערובות בלבד לא תספקנה כדי להבטיח שהבית הלאומי לא ייפגע; אפילו הוצאת שאלות עליה או קרקע מתחום סמכות המועצה המחוקקת — והיתה אפשרות של פגיעה עקיפה בבנין הבית הלאומי. משום כך עמדו אנשי מפא"י על כך שהמועצה המחוקקת המתוכננת לא תייצג את הרוב הערבי באוכלוסיה — אלא תחתור לשוויון ייצוג של שני העמים, היהודים והערבים, מבלי קשר ליחסים המספריים ביניהם.

במבנה המוצע למשטר הארצישראלי היתה עמדתו של ארלוזורוב שונה מעמדת רבים מאנשי מפא"י בנקודה עיקרית: הוא הדגיש פחות את האוטונומיה הלאומית ויותר את הסמכות הממלכתית.

בעוד בן־גוריון או ברל כצנלסון מושפעים מאופי התפתחותו של הישוב היהודי בארץ בדפוסים אוטונומיים ומדוגמאות האוטונומיה הלאומית שהוצעו על־ידי הס. ד. האוסטרית, שאב ארלוזורוב מן הדוגמאות של האימפריה הבריטית. במשטרי שטחי החסות הבריטיים לא נודעה אוטונומיה לאומית — אולם נודע ייצוג סגולי שונה לקבוצות אוכלוסיה שונות. על־ידי כך ניתן לנתק את הייצוג מן השיעור המספרי של האוכלוסיה. היהודים שהיו מיעוט באוכלוסיה עשויים היו להיות שליש (לצד שליש בריטי ושליש ערבי) או מחצית (לצד מחצית ערבית) במועצה. ארלוזורוב אף ראה חיוב באי־הפרדה של האומות לקוריות בחירות, כאשר הסיבה אחת באוכלוסיה אינה מתערבת בבחירת נציגיה של הסיבה האחרת. נראה היה לו כי מתן אפשרות ליהודים להתערב בבחירת נציגיה השמרנים של הערבים עשויה לקדם שינוי סוציאלי היוצר בתוך החברה הערבית.

דעותיו אלה של ארלוזורוב היו מוקשות למדי ולא נתקבלו על דעת מפלגתו. רבים הסתייגו, כאמור, מכל תיקון חוקתי. אלה שתמכו בו, או שראו עצמם נאלצים להסכים, נטו לדעות ברל כצנלסון על אוטונומיה לאומית מקסימלית ועל ייצוג שווה של האוכלוסיה. היחס אל הבריטים היה אצל רבים מסויג יותר מיחסו של ארלוזורוב.

דיוניה של מפא"י שנסתכמו בראשית 1931 היו דיוני סרק מבחינת התוצאות המעשיות. מפא"י וארלוזורוב הניחו אפשרות של שינוי קונסטיטוציוני ומתן מידה של שלטון עצמי לאוכלוסיה להלכה — אך דנו אותם למעשה. נוסחת השוויון בייצוג שני הלאומים לא נתקבלה על דעת הערבים וספק אם ניתנה להתגשם מכל וכל.

מבחינת החשת קצב ההגשמה הציונית חשובים היו יותר היחסים בקדקוד האחר של המשולש הארצישראלי, היחסים עם הבריטים. בסוף שנות העשרים נוכח ארלוזורוב, כאמור, כי בניין הבית הלאומי לא ייעשה רק על־ידי מציאת מסילות ללב הפקידות הבריטית ושיפורים במסגרת המנדטורית הקיימת. כבן־גוריון כן המשיך גם ארלוזורוב את קו השותפות עם בריטניה של וייצמן אולם הוא ביקש להשתית אותו על יסודות חדשים. ניתן לומר, כי ארלוזורוב דרש מן המדיניות הבריטית דבר שלא היה בה: עקרון ורשימה. הוא רצה להגיע להסכם על קו מדיני ברור שיפלס דרך על פסיפס האישים והגורמים שעיצבו את המדיניות הבריטית בארץ על רקע המדיניות האזורית החדשה של האימפריה.

נראה היה לארלוזורוב, כי חוסר הסכמה יהודית־בריטית עקרונית וחוסר נוסחה ביחסים היהודיים־ערביים דנים את הציונות לבדידות הולכת וגדלה בשטח יחסיה הבין־לאומיים ובביחוד ביחסיה עם בריטניה. ואילו הוא רצה להניח יסוד לשותפות ציונית־בריטית חדשה על רקע ראשית שנות השלושים והתקדמות העצמאות הערבית.

ארלוזורוב העריך, כי בריטניה תוכל להוסיף ולקיים את מעמדה האזורי, החיוני לה מבחינה אסטרטגית, רק אם תיכון על גוש בתוך של מדינות ערביות. הציונות אמורה היתה להידבר עם גוש מעין זה באמצעות הנוסחה הנזכרת של "אי־השתלטות" עם אחד על עם אחר בארץ ישראל. נראה כי ארלוזורוב האמין באפשרות להגיע להידברות עם ערביי ארץ־ישראל באמצעות והשפעה המכוונת של ערביי הארצות השכנות היוצאים לעצמאות.

ו.

כאשר נבחר חיים ארלוזורוב כמנהל המחלקה המדינית של ההנהלה הציונית בסתיו 1931, אמור היה לנסות ולהגשים את התכנית המדינית שגובשה בדיוני מפא"י.

דבקותו הציונית ורוחב דעתו קדמו לכל הכניעה כפרימה. הוא חתר להסכם ארוך־טווח עם בריטניה מתוך הסתמכות על המדינאים הבריטים בעלי התפיסה האימפריאליסטית הפרוגרסיבית. הסכם מעין זה אמור היה להגדיל את שיעורי העליה, להקל על רכישת קרקעות וקבלת זכיונות ולפתוח אפקים פיננסיים חדשים.

בו בזמן לא חדל מלהרחיב עד קצה היכולת את המסגרה הבודדית. הוא דחה מועצה מחוקקת בנוסח שהבריטים נכונים היו להקים והדגיש את חשיבות פיתוח של השלטון העצמי העברי כתחליף; הוא התרכז בשאלות עליה, קרקע, עבודה ובטחון.

בפעלו המדיני של ארלוזורוב עשוי להיראות את הנאמנות הציונית העקרונית בצד אחד והגמישות הפוליטית בצד אחר.

במחשבתו ובפעולתו של ארלוזורוב קדמה שאלת הדרכים המדינית לשאלת הגדרתה של "המטרה הסופית". הוא ראה בציונות את הביטוי לרצון הלאומי של העם היהודי וגבור אדבר להתגן בכל אמצעי למען לא תאבד. קשה לדעת, מה היתה תמונת המשטר הרצוי אשר שיווה לנגד עיניו לאחר התכוננותו של רוב יהודי. כאשר הוצע בסוף שנות העשרים על־ידי המדינאי הבריטי במפלגת העבודה ג'ושיה ווג'ווד, כי ארץ־ישראל תהיה "דומיניון שביעי" באימפריה הבריטית, בחן ארלוזורוב רעיון זה מנקודת ראות היתרון הפוליטי מבחינת הדרך יותר מאשר מבחינת המטרה.

גם כאשר החל ארלוזורוב להרהר אם מן האפשרות לקדם את הבית הלאומי קיומו מספיק בזמן סביר, נתן את דעתו לשאלות דרכי הביצוע והאלטרנטיבות הפתוחות לפני הציונות יותר מאשר לשאלות "מטרה סופית".

ב־1949 התפרסמו מכתבי ארלוזורוב אל וייצמן ב־1932 המרמזים על המבוי הסתום, שאליו הגיעה הציונות לדעת ארלוזורוב והתמונות את האלטרנטיבות הפתוחות לפניה. אחת האפשרויות היתה גם תפיסת השלטון בכוח על־ידי מיעוט יהודי שיגשים מדיניות פיתוח מזורזת ויכונן במהירות את הרוב היהודי. זה היה זרע שנזרע במחשבה המדינית הציונית בחוג הקטן אשר הכיר את מכתביו של ארלוזורוב. ב־1949 ראו בו מעין בשורה לדרך שבה קמה מדינת ישראל. אולם ארלוזורוב דחה במכתבו אפשרות של "חלוקה". תכנית מעין זאת הוצעה אותו זמן על־ידי ויקטור יעקובזון, נציג הסוכנות לפני חבר הלאומים. תכנית יעקובזון לא הוצעה מתוך הכרת הניגוד הבלתי־מתפשר בין יהודים לערבים, אלא מתוך סברה כי פשרה תפייס את הערבים ותמעיט את פחדם מפני השתלטות רוב יהודי.

נימוקיו של ארלוזורוב נגד חלוקה היו רבים ומשמעותיים: צמצום השטח היה גם צמצום הציונות, הוצאת ירושלים משטח השלטון היהודי, נחיתות איסטרטגית של אזורי ההתיישבות היהודית והעובדה שאף בהם מהווים היהודים רק מיעוט.

לא רק מבחינת היחס לחלוקה שונה היתה עמדתו של ארלוזורוב מדרך הקמת המדינה.

אף דמות היחסים עם בריטניה אינה ברורה בהצעתו הקיצונית של ארלוזורוב — הלא ברור אם "ההתקוממות המזויינת" היא גם נגד בריטניה וגם נגד הרוב הערבי הקיים בארץ.

אם כי תקופת פעולתו המדינית שינתה מן האקטיביזם של כתביו המוקדמים יטעה מי שיראה בתכנית המהפכנית את שיטתו המדינית בפועל של ארלוזורוב; אף לא היתה זאת שיטתם המדינית של יורשיו בהנהלת המדיניות הציונית, דוד בן־גוריון ומשה שרתוק (שרת) שידעו על רעיונותיו של קודמם.

התקוה להדוק השותפות היהודית־בריטית ולהגשמה ציונית רחבה מתוך ניצול מקסימלי של מסגרת המנדט עמדה בעינה עד אחרי מחצית שנות השלושים.

עליית היטלר לשלטון, שהציבה משימות דחופות ואפשרה פעולות פיננסיות וכלכליות כמו "ההעברה", הכוונה את הפעולה הציונית לאפיקים אחרים. גידולו הרב של הישוב בארץ בשנות השלושים היה חשוב יותר מכל נוסחה פוליטית. בשנת חייו האחרונה נתון היה ארלוזורוב לנסיון להרחבה ממשית של מצע הבית הלאומי, ולא לנוסחאות או לתכניות מהפכניות.

האפקים הממשיים אשר פתחה מדיניותו של ארלוזורוב ניתנים להדגמה בשאלת עבר־הירדן המזרחי.

המחאה נגד הניתוק של עבר הירדן מהבית הלאומי בעקבות "הספר הלבן" של 1922 היתה אחת הסיסמאות הרביזיוניסטיות. ארלוזורוב התנגד למחאה המופגנת. אולם חיפש דרכים ממשיות להרחבת ההתיישבות אל עבר הירדן. בסוף שנות העשרים התנגד ארלוזורוב לנסיונות של וייצמן לבדוק אפשרויות של התיישבות יהודית בשטח המנדט הצרפתי בסוריה. הוא ראה בכך פיזור כוחות. נימוק זה עמד להלכה בעינו גם ביחס לעבר הירדן. אולם שנות השלושים חייבו שינוי ממדים וקצב. מאורעות תרפ"ט גילו סכנה של פלישה מזויינת של שבטים מעבר הירדן; הרגשת הדחיפות להתיישבות בממדים גדולים חייבה לחפש שטחי קרקע גדולים וזולים; הטענות הערביות הבריטיות על חוסר קרקע התיישבות בעבר המערבי של הירדן ועל נישול הערבים האיצו לבקש אזורי שטחים חדשים. מאידך גיסא ראה האמיר עבדאללה שליט עבר הירדן וראשי השייכים בקנאה את התפתחות העבר המערבי מכוח ההתיישבות היהודית.

ארלוזורוב ביקש לנצל מצב זה והחל במשא־ומתן עם השייכים של עבר הירדן על התיישבות רחבת ממדים. השלטונות הבריטיים כאילו הסכימו פנים למשא־ומתן מעין זה. העניין עצמו הסתבך בשל משא־ומתן מקביל שניהלו חברים אחרים בהנהלה ללא ידיעת ארלוזורוב; ההתיישבות בעבר הירדן אף היתה בוקשית מבחינת סדר־העדיפות הציוני, אשר לדעת רבים חייב היה להתרכז בעבר־הירדן המערבי. אף הממשלה הבריטית שלא הפריעה תחילה לנסיונות המו"מ שינתה טעמה. אולם הוא מעיד על המאמץ הנמרץ להתאים את הפעולה הציונית למטרה הציונית, על הגמישות ביחס לפעולה עם האיתנות ביחס למטרה. בעת הירצחו היה ארלוזורוב נתון במלוא תנופת המאמץ והרחבת היזמה של העשייה הציונית; באירופה דחקו הנאצים ובארץ — "גורם הזמן".

ראיית ארלוזורוב רק לאור פרשת הרצח היא קטילת רוחו של ארלוזורוב לאחר קטילת גופו. בנוף ההיסטוריה הישראלי ניצבת דמותו של חיים ארלוזורוב כמופת של הגות וכוח, כמאמץ לגייס את אוצרות הדעת, התרבות והנפש לשירות מפעל היסטורי. נסיונו של ארלוזורוב במדינאות בפועל הראה לו לעתים קרובות את גבול יכולתו של האינטלקט לשמש ביצירה. הוא אף עמד על מורכבות הקשר בין מנהיג לציבור. אולם ארלוזורוב האינטלקטואל לא נפל קרבן לסגולותיו. הוא השכיל לעורר את הרבים ולהרחיבם לערוצים של מעשה נחרץ. הוא ביקש לאזן בין המניעים הרציונליים והרגשיים הצפים לבין הכרה בקולה של מציאות. הוא סיגל לעצמו לשון ציורית המדברת לכל נפש, אך נרתע מסילהוב. תנופתו ההברכנה בכבודו וגם ראתה ספרה לעצמה על כי מנהיגים כאלה עשויים היו לצמוח ולעלות בתוכה.

ישראל קולת

המהפכה השקטה

(המשך מעמ' 11)
כל אדם לדעת עד כמה הרי"ס משתק את המחשבה, עד כמה הוא מטמטם אותה. קודם־כל הטרטור של הפזמונים מבוקר עד ערב, מן הבית, באוטובוס, במונית, במכונית הפרטית — טרטור זה לא מותיר דל של כאוס־השערה למחשבה עצמית. הוא הולם בה כאלף פטישים, העצבאות, היתוש של טיטוס, שהמית אותו בסופו־של־דבר. היה פה לעוצמה.

אבל למה נטפל הכל על הפזמונים? גם התכניות "הרציניות" בי מסממות את המחשבה, כי משהו מדבר בעדך, מישהו חושב בעדך ללא הרף (אינך יכול אפילו להכניס מלה באמצע). אתה שומע ושומע ואינך מספיק כלל לחשוב.

"ומה עוד — שהכל ניתן לך בתרבוביה נוראה המקלקלת כל "טבעי" של הצלום השכלי והרגשי. כסדר שברא אלהים לעשות: פוגה של באך — ג'ין לנדן — פרקי־הים־בתנ"ך — אזנת־פענח — כדורגל — אירוויזיון — זכרונות־א"י — קיברנטיקה — צלילים־מלא־תופים — מלחמה ושלום — חדשות — קלאסי־רוק — חדשות — הכדורגל — קדוש־להיות — שרלי מקליין — נצן הארץ — חדשות — עלם־דלמה — בוקר־של־יום —

האויר הזה החזק ביותר עלול להתפוצץ מחילופים מהירים וקצוצים של טמפרטורות ואקלימים וקקופוניה של צלילי כלים וקולות־אדם בים שאין להם שום שייכות זה לזה ושום סדר ביניהם.

הייפלא אם לאחר כל זה אנו מתאוננים על "ירידת הנוער"?

ג. בתחום היחסים

כשמטריד הרי"ס — משתקים היחסים. דומני שאמת זו — ההתנהגות של "החיה האנושית" משתנה באופן דראסטי כשמפעילים הרי"ס בתחום הימצאותה — אינה טעונה עוד הוכחה. היא ידועה כמה מכבר. אין יחסי הורים־בנים, יחסי רעים, יחסי אוהבים. יש שבין אדם למקום ובין אדם לעצמו. הכל משתבש. הולך ארחות, וכל הארחות מקולקלות. די שניזכר בימים הטובים ההם, באותם ימים כשהיתה בארץ הסביבה היפה (הקצרה) של עבדי הרי"ס — שנאשר לעצמנו שוב את האמת המרה הזאת.

הבכן, זהו קיצור מסקנותי, מסקנות איש־מן־השורה, לא מקצוען, לא כימוטן־חברתי, לא פסיכו־סוציולוג:

הרי"ס הוא מיותר. מה תועלת בו? מה תכלית לו? רצונך לשמוע מוזיקה. קנה פטיפון ותקליטים — תשמע לפי בחירתך, מה שתרצה בשעה שאתה רוצה. רצונך לשמוע הרצאה — לך לאולם. רצונך בבידור, בספרות — קנה ספרים וקרא. רצונך בסרט — לך לבית הקולנוע. ארגן את חייך כפי שאתה חושב לנכון ולא שאחרים כופים עליך. החדשות? — די בעתון. נקווה שלעולם לא נזדקק להאזין בכל שעה לחדשות. לשם מה הרי"ס?

"אבל אתה יכול תמיד לסגור את כפתור הרי"ס אם אתה רוצה", אני שומע קול בצוות מאחורי גבי.

לא. לכשנה ריטורית זה. אין זה מכבודי לענות. האומר זאת, יודע היטב שאין זה נכון. הוא יודע שאם יש לך רי"ס בהישג ידך, אתה פותח אותו. ואם אתה לא פותח אותו, פותחים כל אלה שמסביבך. מלא אותו.

האם תשב בישוב על כך שקולות אלה הממלאים את האויר 18 שעות ביממה — הם מזהמי־האויר הקשים ביותר בעלמנו המודרני? על כך אלה המדברים והכותבים על "פולוציה" ולוחמים נגד הם האחרים?

אני יודע שאין להחזיר את הגלגל לאחור, שלעולם לא נשוב אל הסוס והמרכבה, אל רכבת הקיטור, אל הקריאה השקטה והסה אל —

רציתי עוד להפסיק, אבל ברגע זה מישהו סמוך לכאן משמיע להקות "שא בא נאי", ואוזני שוכב את עצבי.

חולצות ובגדים מעודפי יצוא
לנערות לילדות
בהנחה של 45%-25%
(למביאי מודעה זו)
רחוב סוקולוב 10, רמת גן
(ע"י המשטרה)
אוטובוסים: 51, 54, 62, 66, 68, 70, 40, 42, 20, 22

ביום ג', 3.7.73 — ג' בתמוז תשל"ג
בין השעות 17.30 — 20.00
ידידינו וקרובינו מוזמנים
לקבלת פנים חגיגית
לרגל
חג ה־25 לקבוצתנו
מסיבה פנימית תתקיים בליל שבת
6.7.73 — ו' בתמוז.
המפקדים בצה"ל מתבקשים מאד לשחרר את חיילינו בערב זה.
קבוץ כפר הנשיא

תנובה אכספורט בע"מ
רח' לינקולן 17,
ת.ד. 20059 — טל: 283-211
תל־אביב.

מכרז למכירת רכב

הננו מציעים למכירה את הרכב הבא:
1. מכונית פיאט — טנדר קבינה כפולה מודל 238 שנת ייצור 1972, מס. רישוי 112-669.
2. אופל מסחרי 1700, שנת ייצור 1968, מס. רישוי 988-115.
3. סוסיתא מסחרית, שנת ייצור 1971, מס. רישוי 658-128.
את הרכב ניתן לראות במגרש החניה של מוסך "המהדרין" רח' חומה ומגדל 16 (ע"י רח' המסגר) בתל־אביב בשעות העבודה הרגילות.
הצעות למסור למשרדנו ברח' לינקולן כנ"ל, חדר 104 עד ליום רביעי 27.6.73 בשעה 12 בצהריים.
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
תנובה אכספורט בע"מ

קרא ב"קול־העם"
בטאון
השבוע:
כתבה מצולמת על כנס שמאל ציוני־סוציאליסטי בקולנוע תכלת • מאמרו המלא של חאלד מוחי דין ב"אל־אהרם" על ועידת בולוניה • ישראל והשאלה היהודית מאת פראנץ מארק (ווינה) • ראיון עם צידת הנאצים ביאטה קלארספלד • זכרונות ישראל זמורה על אברהם שלונסקי • וכל המדורים הקבועים.
שלח נא מודעה זו והוסף את שמך וכתובתך לת.ד. 2675 ת"א (או פנה בטלפון 58161 ת"א) ותקבל לביתך את הגליון הקרוב עם מכתב הסבר על תנאי המנוי.
שם ...
כתובת ...
חברה צודקת חזקה יות

הזמריה השמינית
שני מופעים חגיגיים בלבד
לקהל הרחב
ה.מיר
1000 זמרים במופע אחד
בהשתתפות 17 מקהלות
מחוץ לארץ ומישראל
איטליה פינלנד (2) דנמרק הולנד
מקסיקו בלגיה (2) שויצריה ישראל (3)
ארה"ב (3) צרפת דרום־אפריקה
ירושלים, בנייני האומה, 4.7.73 בשעה 20.00
תל־אביב, היכל התרבות, 5.7.73 בשעה 20.00
כרטיסים להשיג במשרדים
ובערבי המופעים בקופות התיאטרונים
המכירה התחילה היום.

אנחנו לא שובתים
הבטח את מקומך
בקייטנת קבוץ־עינת
הקייטנה הותיקה עם נסיון עשיר וגיוון תכניות.
בפרטים פנה למזכירות קבוץ עינת, טלפון: 914381, בין השעות 08.00—17.00, מלבד שבת.

לידידינו
לרגל שיפוצים במטבח הקבוץ
נבקש מכל מכרינו וידידינו
להמנע מבקור בעינת
החל מיום שישי, 22.6.73 במשך שבועיים.
מזכירות עינת

משא
לספרות, אמנות ועיון

בגליון:
✶ סיפור מאת אליאס וגנזים
✶ ראיון עם המלחין גאסנר
✶ על מבנה חמור־סבר בפארק הירקון
✶ בקורת ספרים ✶ תערוכות ✶ מוסיקה ✶ מחול
✶ חידת הספר

תערוכות

מבנה חמור סבר

מאת אריאלה הראל

במסגרת מבצע־הפסלים, שהיוזמת והממונה שלו היא קרן תל־אביב לספרות ולאמנות, נחנך השבוע פסל בפארק הירקון. יוצרו, הידוע כצייר יותר מאשר כפסל, הוא קנת נולאנד האמריקאי.

קשה להגדיר את היצירה שהביא נולאנד לתל־אביב כפסל. היא נראית יותר כמבנה חמור־סבר, כבד מאוד, גדול ורחב. אדנים מוצקים המזכירים מסילת־ברזל נושאים פלאטפורמות־מתכת, והקונסטרוקציה מתנשאת על משטח בטון ישר, בנקודה הגבוהה ביותר של הפארק העתיד לקום.

למבנה כזה יש להתרגל. אין בו דראמטיות, ובמבט ראשון נראה כאילו אין בו דמיון. הוא מתחיל רק במשך הזמן; אפשר לומר, בסלנג של נהגים, כי יש כאן הצתה מאוחרת, או איטית. כשעומדים לרגליו או מולו ומתבוננים בו בכוונה, הוא נראה מאכזב למדי. סטאטי, כבד, אולי אף יבש, ואדם המצוי בעניני אמנות עשוי לומר שנולאנד, צייר האבסטראקט הגיאומטרי המחושב, הסרגלי והמטושטש התאים את פסלו לסגנון תמונותיו. אבל מוזר; כאשר אתה מסתפק להתבונן בפסל ונע בשטח סביבו, הוא תופס את חושיך, מרחוק ומזוויות־ראייה שונות. אתה רואה דרכו פיסות רקיע ונוף. הוא מתחיל במרחב הפתוח.

קנת נולאנד: פסל פארק הירקון

התמורת המידות של נולאנד מושלמת: הפרופורציות מתואמות להפליא מכל זווית. לצופה ששהה זמן־מה במחיצתו ונע סביבו ולפומתו מתחברת, כי בפסל זה, הפשוט לכאורה, יש גיוון צורני בלתי־מוגבל כמעט. יש ניגוד חריף בין ההדר השקט, הנובע מחומרת המאסות, ובין קלות האוויר וגודל המרחב. הפסל משתלב על חושי הנוסע במכונית בדרך המקיפה אותו בתחתית הגבעה, ומכמה זוויות הוא אף משרה הרגשת רוממות מסויימת.

עם הזמן אתה מבחין גם במאבק בין החלודה האוכלת במתכת ובין כובד העין של האדנים. חיבורי הגירוסטה וברגי הכרום יוצרים ניגודי צבע. נולאנד מבטיח שעם הזמן תקבל הברונזה גוון של ירוקת, קונטראסט לחלודה החומה. בקיצור: זה פסל שדרוש זמן כדי לעכל אותו.

סיפרו, שנולאנד החליט להקדיש את המבנה שלו לספורטאים הישראלים שנרצחו במינכן. כשעקב אחרי מאורעות־מינכן בטלוויזיה כבר עמד הפסל בחצר ביתו, מוכן כמעט. אודה, שבתחילה ראיתי בכך משהו מלאכותי; אחר־כך התברר לי שטעיתי, אף כי ההקדשה באה לאחר מעשה־היצירה. החומרה הכבדה של הפסל מעניקה לו כוח קיומי, ובמאסיביות שלו קיימת סגולת מתן־הכבוד, המתאימה לאנדרטה.

אם נתרגל להדר שקט זה העתיד להתנשא מעל לקטנות־החיים בלב הפארק השוקק, אם יטפסו עליו ילדים וישחקו בו וסביבו, אולי תשפיע שלוותו על האנשים סביבו ותעורר בהם את הרגשות שרצה האמן לעורר כאשר הקדיש את פסלו לזכר הנרצחים.

חנוכת הפסל היתה אולי מוקדמת מדי. הקמתו של פארק הירקון עדיין לא נסתיימה. עדיין אין בו מדשאי־הענק, האמפי־תיאטרון ומגרשי הספורט המתוכננים. אם כי נולאנד אינו בונה את פסליו כחלק מהנוף אלא מנטרל אותם ממנו בכוונה. אבל כשמדובר בפסל הזקוק לזמן כדי להתקבל על לב הצופים בו יש לתת לצופים הזדמנות לשהות בשטח ולהתרגל אליו כאל עובדה בנוף, כאל משהו שמגיעים אליו כבדרך־אקראי. נראה שהפסל יישאר "עקר" עד שהפארק יגיע אליו.

תל־אביב התעשרה באתר אמנותי: אתר פרובלמאטי וקונטרוברסאלי אשר יהיה לחלק מהמעון האסתטי שלנו רק עם הזמן ובכוח ההרגל.

סימפוניה לחלל ולצבע

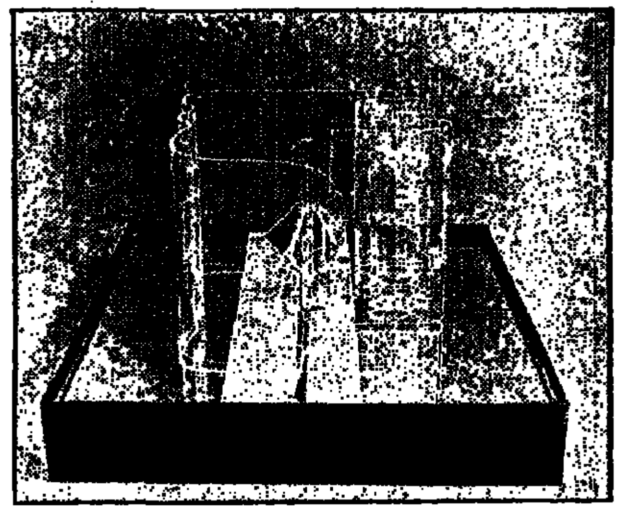
דודו שנהב: פנים
מבנה תלת־ממדי מפרספקס ומראות

(דודו שנהב בגאלריה "צ'פרינסקי")

עושר של צורות וצבעים מקדם את פני הנכנס לגאלריה. גם אוהדיו של דודו שנהב מופתעים משפע הדמיון בתערוכה זו של פסלים וחיתוכי נייר. הפסלים הם מבנים תלת־ממדיים מפרספקס שקוף וצבעוני וממראות, וגם חיתוכי הנייר תלת־ממדיים. שנהב מכנה אותם "40×40", לפי מידותיהם, וכל ריבוע כזה הוא אירוע.

יש כאן התרחשות חללית מרתקת. משחקים פצילים בכלאים במסגרות שטוחות, הנראות עמוקות. לעתים משתלבים כמה פאנלים כאלה במשחק אחד רצוף של צורנות דינאמית.

שנהב שומר על הדיוק ועל החומרה האסתטית, ועם זאת הוא דינאמי מתגוון ומשתנה. לצופה יש אשליה, כאילו הוא צופה בהתרחשות נעה המתפתחת לעיניו. לכל מוצר סטאטי של שנהב יש מאה פנים, קנטינות פוטנציאלית ושקיפות הפרספקס והחזור־המראות יוצרים גיוון חללי אין־סופי.

דודו שנהב מנצל את מבחר החומרים שלו, את השקיפות הקורנת, המקרינה, המכוונת והמסעירה, את הצבעים־גוונים־אורות, הכל מלא מתח והפתעות, והשחקן הראשי הוא החלל.

מי שרוצה בחווית חושית מלאת אל לו להחמיץ את הקונצרט האבסטראקטי הזה של חלל, צורה וצבעים.

אריאלה הראל

ספרים חדשים

ספרות

נהר פרפר, משירת סוריה ולבנון הצעירה — ערך ותרגם ששון סומך, 66 עמוד, הוצאת ספרית־פועלים, תשל"ג.

בשר על גבי גחלים ושירים אחרים — מאת משה סרטל, 38 עמוד, הוצאת ספרית־פועלים, תשל"ג.

לא כדאי לחיות אישה — מאת תהן בורקו, 153 עמוד, הוצאת ליאור, תשל"ג.

ולא בא יום אחר — שירים מאת דוד רוקח, 49 עמוד, מהדורה שנית (ערוכה כחדש) תשל"ג.

התרבעות — רומאן מאת בנימין גלאי, 107 עמוד, הוצאת אל"ף, תשל"ג.

ספרי עיון מחקר ועדות

שעורים בממשל — חוברת בת 19 שעורים, יוצאת לאור על־ידי שירות הפרסומים במרכז ההסברה, משרד החינוך והתרבות, גרסה רביעית, מעודכנת — תשל"א 1971.

יחסי חוץ — מאת פנחס אליאב, מסידרת "ישראל" בעריכת חיים אופז, 97 עמ' יוצא לאור ע"י מרכז ההסברה — שירות הפרסומים.

הניסיון, במקרא וביהדות של תקופת הבית השני — מאת יעקב ליכט, 94 עמוד, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, תשל"ג.

מילון עברי שמושי, מא' ועד ת' — מאת מאיר מדן, מהדורה מתוקנת, ערוכה וסדורה מחדש, ת"ב עמוד, הוצאת אחיאסף, תשל"ג.

התיאוריה הפוליטית של האנרכיזם — מאת אפריל קרטר, עברית, י. שפר, 156 עמוד, הוצאת "כמתת", 1973.

פרקטיותם של יוזמי חרות — מאת יצחק גוריון, 223 עמוד, הוצאת מכון ז'בוטינסקי, תשל"ג.

יצירתיות, יסודות הפסיכולוגיה המודרנית — מאת אריקה לנדאו, 125 עמוד, הוצאת צ'ריקובר, ספריית "גומא" למדע ומחקר.

מסביב לעולם, מדריך לתייר, למעלה מ־100 ארצות בסדר אלפביתי, 150 איורים ושבעים מפות, 640 עמוד, הוצאת אחיאסף, תשל"ג.

ספרי עיון מחקר ועדות

דע את ישראל, 1972, מהדורה שניה מעודכנת, 153 עמוד, כולל תצלומים רבים, בהוצאת משרד החינוך והתרבות, מרכז ההסברה — שירות הפרסומים, יוני 1972 — תמוז תשל"ב.

קוים לתולדות השואה — מאת ישראל גוטמן, בהוצאת מרכז ההסברה — שרות הפרסומים בשיתוף עם "יד ושם" רשות הזכרון לשואה ולגבורה, תשל"ג.

פשיטיק, ספר זכרון לקהילת פשיטיק — בעריכת דוד שטוקפיש, 461 עמוד, בהוצאת ארגוני יוצאי פשיטיק בארץ, בצרפת ובארה"ב, תשל"ג.

בשדה

צוצלות

השדה מלא תורים והעיר מלאה צוצלות. התור קיים כאן משחת ימי בראשית, או לפחות מימי אברהם אבינו, ואילו הצוצלת היא עולה חדשה, שמה המדעי מסגיר את ארץ מוצאה: סנגל שבמערב אפריקה. משם עשתה הציפור הזאת את כל הדרך אלינו, כנראה לא כמו שעושים העופות הנודדים מצפון לדרום ובחזרה. היא פשוט הרחיבה את תחום מחיה על פני אפריקה, עד שהגיעה אלינו.

לפני שנים לא רבות עדיין היתה הצוצלת בבחינת חידוש. לפני שלושים שנה עדיין אפשר היה לציין היכן היא כבר מצויה ולאן עדיין לא הגיעה. אליעזר שמאלי מעלה סברה שהצוצלת לא באה אלינו מעצמה, אלא הובאה על־ידי מוסלמים, ושוכנה תחילה במסגדים ורק לאחר זמן יצאה, והתפשטה בכל מקום. היום, על כל פנים, מעטות הן הציפורים המצויות כמוה בתחום הישוב כל ימות השנה. בתחילה קראו לה "תור העיר", אבל עכשיו היא כבר מצויה בכל כפר. נדמה לנו שהיא אף דוחקת את קרובה הוותיק, התור, ממשכנו בתוך הישובים.

איך מבדילים בין צוצלת ובין תור? נתעלם לשעה מתור־הצווארון שהוא בהיר ופחות נפוץ, ונעמיד זה מול זה רק את התור המצוי והצוצלת: הראשון בעל ראש וצוואר בצבע אפור, עם פסטוס תכול־לבן בצידי הצוואר ועם שולי זנב לבנים. הצוצלת הרבה יותר חומה, ובעיקר בראש ובצוואר, והלבן שבזנבה פחות בולט.

סימן ההיכר הנוח ביותר הוא ההתנהגות. נראה כי הצוצלת איננה מתחשבת בנו כלל, ואין כל מורא בליבה. אמנם גם התור מניח להתקרב אליו במידה מעוררת תמיהה, ולנוסע בדרכים המלאות תורים נראה לעתים כי הנה הוא דורס אותם, אבל בשנייה האחרונה, כמעט עם המגע במכונית, הם מתרוממים וניצלים ממוות. אך הצוצלת מהלכת בחצרנו, בין רגלינו ממש.

וכך היא גם דוגרת ומגדלת את גוזלית: בתוך עציץ, על אדן חלון, במרפסת. בתוך ביתנו היא מטילה את שתי הביצים הלבנות, דוגרת עליהן ומטפלת בגוזלים. אם עינינו פקוחות אנחנו יכולים ללוות את כל השלבים הללו, וביחוד את ההאכלה: שלא כציפורי־השיר, שגוזליהן והגוזלים נועצים את מקורם לתוכו.

משה רבנו וירמיהו אמנם לא הכירו את הציפור הזאת, אבל בדורנו היא נעשתה ארץ־ישראלית גמורה, למהדרין.

עזרית אלון

צוצלת מאכילה גוזל

ביטוי על־ידי דפורמציה

מאת ניצה פלקסר

(אורי שכנר בגאלריה שץ, ירושלים)

ציוריו של אורי שכנר עומדים בסימן הדמות המעוותת. מופיעים בהם גברים ונשים המלוכדים בקשרים כוובים, מתוך מניעים חברתיים. בציורים אלה הנוף האנושי אינו אילוסטראציה לעולמו של הצייר אלא מטאפורה אקספרסיבית, והדפורמאציה שלו מדגישה את מה שרוצה האמן לבטא. הדמויות חסרות חן, מסורבלות ומייצגות את היצרים האפלים של האדם וסולם הצבעים החריף מושפע מעולם הפרסומת.

מקור הדימויים הצורניים של שכנר הוא הציור האקספרסיוניסטי המופשט, אשר בא כתגובה נגד הקוביזם המנוכר; ואכן, אי־אפשר להתעלם מנוכחותן של הדמויות שלו, הכופות את עצמן עלינו. מבחינה זו אין שכנר מחדש דבר: קדם לו בציור הישראלי אורי ליפשיץ, אשר השיג את אותה התוצאה בדרך מגובשת יותר. השפעתו של אורי ליפשיץ על עבודותיו של שכנר ניכרת, ובייחוד השפעת ציוריו שהוגדרו כמייצגי ה"פיגוראציה החדשה" של הציור הישראלי.

הגודש הצורני והחרכב הצבעוני הלא־מגובש בציורי אורי שכנר טושטשים במסר הרעיוני שלו, וניכר שעדיין לא מצא לכך פתרון צורני מתאים.

אורי שכנר: כיסא
בגלרית שץ, ירושלים

פיסול קראמי של יעקב דר

בצד אמני הגאלריה מציג יעקב דר, בעל סטודיו לקראמיקה אמנותית בחוצות היוצר בירושלים, פסלים קראמיים המזכירים מאוד את הפיסול הפרימיטיבי. דר הוא מוצא בראזילאי, ולדבריו יש לאגדות־העם הבראזילאיות השפעה חזקה על עבודתו.

דמויותיו חלולות, עשויות לוחות חימר, ותנוחותיהן יוצרות דימויים מעניינים. לפעמים מזכירות הדמויות תופעות מן הסביבה היומיומית, ולעיתים חורגים הצירופים מן המציאות. עבודותיו של דר נבלעות קצת באוסף הכללי המוצג בגאלריה.

אמנים מרחבי־עולם בתערוכת קיץ

(גאלריה "גורה", ירושלים)

מבחר הציירים והפסלים הוא אוסף שראוי להתכבד בו. אי־אפשר להצביע על כיוון אמנותי אחיד בתערוכה זו, שמשתתפיה שונים זה מזה מבחינת המניעים, האמצעים והשקפת־העולם. חלקם של הציירים הישראלים מועט; רוב המשתתפים הציגו בגאלריה בתערוכות־יחיד כאמנים־אורחים וכמה מהם קשרו את גורלם בישראל, כמו הציירת קטה א. מרכוס ואיווש שציופק־תומא.

את האמנות "נטולת המושא" מייצגים כאן סוניה דלוניי הצרפתיה, שוגלר הגרמני ולורה רייס. ביצירתה של סוניה דלוניי מתחלפת הצגת הנסיון האופטי של עולם המציאות בעולם צורני בעל ערכים מיוחדים לה. בציורית יש מיקצבים קבועים ודרגת צבעוניות משתנה. את שוגלר מציינים הביטוי הצורני המתומצת והצבעים העזים. לורה רייס מציגה תמונה גדולה, רוויית צבע, עם משטח דו־ממדי מלא צורות הנדסיות החודרות זו לזו כמעשה־מרכבה.

גולת־הכותרת בתערוכה היא קבוצת ציורי המופשט, אשר נקודת־המוצא שלהם היא הנוף אך הם ניתקים מן הגלוי לעין ויש להם קיום פנימי, כהקבלה לטבע. בקבוצה זו בולטים הקולאז'ים של שאנון הצרפתית באווריריותם ובעדינותם. העיבוד הטכני של גזרי־הניירות שלה מורכב: שאנון אינה משתמשת בפיסות־נייר מוכנות אלא צובעת אותן בצבעים המשמיעים נופים מלאי אווירה (כמו בתמונת "שברי הסלע"). ציוריו של מנליאו האיטלקי משקפים את האקלים הנפשי המגוון שלו. הוא מאחד צורות קוביסטיות עם מירקם צבעוני עשיר ובורא "טבע" משלו. אצל ראבוט הבלגי יש צורות דומות לעצמים מוכרים בצד צורות גיאומטריות המביעות את תמצית התרשמויותיו. כדי להשיג את אווירת הלכי־הרוח הפנימיים היא בונה מעברים עדינים מצורה לצורה ומשתמשת בהדפס חד־פעמי (מונו־טיפ) כרקע לצורות הגזורות, המשתחזרות בין כתמי־הצבע.

את הגישה הדקוראטיבית מייצגים יונה לוטן ומונטריאה השווייצרי. בעבודותיו הקודמות ביטא לוטן את התרשמותו מן הדינאמיות שבנוף, בקו הקודר ובכתם; בעבודותיו המאוחרות מבוססת הקומפוזיציה על פגישת המרובע והעגול, היוצרים יחד דמות עיר בנויה בצפיפות. מונטריאה מציג תמונות־שמן עם דימוי של נוף עירוני, הצורות המסוגננות, החוזרות על עצמן, מזכירות אבני־משחק. ברישומים שלו הקו שוטף ומגדיר בדרכו פיגורות גרוטסקיות מלאות הומור.

אגדרה גמס השוודי אינו צמוד לתבניות מקובלות. עצמים דמיוניים מתלכדים אצלו עם חלקי מכונות ומקבלים משמעות חדשה ותרומת המדע לאנושות מתוארת אצלו כאכזורית. לעומת זאת מעורגים ציוריו של מרטין יונש היוגוסלאווי בחוויי כפרי. יש בהם רבדי פולקלור ואין בהם דיונים מתוחכמים על צורה וצבע. יונש שייך לקבוצת הציירים היוגוסלאוויים הנאיביים, ואפשר לראות אצלו קרבה לרוסו.

קטה אפרים מרכוס נאמנה לעצמה: היא יודעת לבטא בעיות צבעוניות, מתארת היטב נופים ודמויות ומבליטה את אופיים המיוחד.

שונה מכל האחרים הוא רונאלד גארדינר האנגלי. הוא דבק בסגנון הפופ וניכרת בו השפעת מודעות־הפרסומת והצבעוניות החריפה של סוגי התקשורות החדשים.

נזכיר עוד את הפסלים קונסטנס ואהרון בצלאל, בעלי הגישה הרעננה לדמות האדם, ואת הישראלים יהודה בקון ושטיינהארדט שמחמת קוצר היריעה לא נוכל להרחיב את הדיבור עליהם.

מיקבץ

● בבית "יד לבנים" בפתח־תקוה מציג יוסף רויטמן, עולה מרוסיה, בן שש־עשרה. בתערוכה יש חיפושים יותר מהישגים, אך היא מפתיעה בגלל כשרונו של הצעיר ובגלל רצינותו. רוב נסיונותיו הם בתחום הצבע, עוצמתו וסגולות ההזדהרות שלו, והאמצעים הם הנחות־טיכחול ישירות וטקסטורות שונות. ● באותו מוסד מוצגת תערוכת אמנים מושבי־עובדים. יש כאן לא מעט יצירות טובות, אך יש כאן גם כל החסרונות של תערוכות קיבוציות שאין להן מכנה משותף. ● תערוכות קיבוציות, של אוספי הגאלריות, מוצגות גם ב"רינה דרום", "יודפת" ו"ישראל" בתל־אביב. ● תערוכת פסלים של דני רפאלי מוצגת בגאלריית "יפו העתיקה". נחשולים ופיתולים דינאמיים ותבניות פרימיטיביות בסגנון נגשי. הטקסטורה והצבע הם של העץ החם, מלבד בפסל שיש יחיד ומעניין. ● בני אפרת עדיין מאחז עיניים. הפעם הוא מציג בגאלריה "גורדון" הריקה קיר ועליו גלויות ששלחו לו אנשים כתשובה על גלויות ששלח אליהם. לא סקאנדאל, לא זעזוע, שעמום. אגב, רעיון דל זה אינו מקורי. ● לעומת זאת יש רצינות בתערוכת מוצרי קראמיקה בביתן הקראמיקה שבמוזיאון "הארץ" ברמת־אביב. יש בתערוכה גם מוצרים שנעשו בתהליך תעשייתי מלא, מוצרים שנעשו בתהליך חצי־תעשייתי ודגמים לייצור בתהליך תעשייתי. רמת הביצוע נקייה מאוד. יש דמיון, גישה אסתטית, מוסר אמנותי וכבוד לעיצוב.

שבעה למותו של עזרא זוסמן

קול רחוק ועז

מאת יורם ברונובסקי

באחד משיריו של עזרא זוסמן, איני מוצא עכשיו באיזה, מופיע הביטוי הזה: "קול רחוק ועז". במיטב שיריו נשמע הקול הזה, בקי, זוהר מאוד, חזק. יש בכך — היה בכך — משהו העשוי להדהים את מי שהכיר את זוסמן היכרות של "מחוץ לשירים" או אפילו את כתיבתו הביקורתית והתרגומית הענפה בגילויים מסויימים שלה. אחד מקסמיו היותר משונים של עזרא זוסמן "החיצוני" היתה אי־הבהירות של מדברו, מעין קושי משעשע להרכיב משפט מושלם בתחבירו. אי־הסתגלות לתביעותיה הנורמאטיביות של העברית שהביאו את אחד מידידיו ומעריציו לאמירה החיתולית־המוגזמת (והמצופנת בתוכה אמת מעמיקה). "זוסמן הוא ההוכחה לכך שמשורר עברי מצויין אינו צריך דווקא לדעת עברית". או לדעת בכלל שפה כלשהי שאיננה שלו בלבד. לזוסמן היתה שפה משלו, שפת שיריו, והשירים הללו נפלאים כי הם "מעל" ללהג הסובב אותנו והמכונה "עברית". הם כתובים ב"לשון שבתוך הלשון" — כהגדרתו של פול ואלרי את האידיאל של לשון השירה.

> לשון של אלמנטים, בראש ובראשונה: של אור.
> לא ידעתי איך לגשת
> באור פניה לעמוד
> עטופה גלימת הגשם
> היא נסערת ורוגשת
> על ראשה פרחה הקשת —
> (טבריה בגשם)

אפשר להרבות בציטאטות כאלה, שיר שלם, או בית פתאומי באיזה שיר, שמתוכו נגלה לפתע, מעבר למלה, איזה יסוד של עולם, יסוד של יופי.

מעתה תישאר לנו איתה לשון־אור. יישאר לנו כרך "שירים" וכרך "עצי תמיד". כינוסם המאוחר עורר התפעלות נרגשת וגם כמה וכמה טרדות ובעיות. זוסמן אמר פעם, בהעין צער סטואי: "אני אחרתי את רכבת השירה בארץ". אבל השירה — כמובן — אינה נוסעת ברכבת ולא בעגלה ולא באווירון, בכלי התחבורה הרגילים נוסעים ה"איזמים", הזרמים, האופנות, הצעקנות ("תמולת כוורת אווילית" כביטויו באחד השירים). לשירה יש כלי־נסיעה משלה, והם מעבירים אותה דרך כל מעקשי הדורות ההולכים ובאים והאופנות המתחלפות. כנוסים מתוך כתבי־עת שמלפני שלושים שנה ויותר "הזדרזו" (צורת־פועל שזוסמן אהבה) לפתע השירים הללו בזוהר בלתי־רגיל, אפילו מוקיריו משכבר נדהמו מן הרעננות של השירה "הישנה" הזאת, וסביר להגיה שהתדהמה הזאת (כי הרעננות הזאת) אינה בת חלוף כלל.

...אבל בזכרונם של מכריו הוא מדבר עדיין את המשפטים המקוטעים שלו, שכל מלה שנייה בהן היא "ככה". "כן... ככה. אז באבל ידע כבר אז היטב עברית... ככה. אני לא ידעתי עוד מלה..." — משפט הזכור לי מזכרונות־אודסה שלו, שאני מביא אותו כלשונו, כי אני אוהב גם את המשפטים הללו שלו שהיה בהם איזה ניגוד מרתק, איזו השלכה מתוך ניגוד לבהירות האחרית של שירתו (כך צריך לדבר משורר...).

כמובן, אלה קטנות. בשיר הנפלא "הופעת המשורר" — שנכתב (כפי שסיפר לי) בהשפעת הופעתו של ביאליק באיזו אסיפה לדיון על ענייני תיאטרון והיה מצלנן ומשתעל כל הזמן — כתב זוסמן:

> והוא היה גדול מכל וכוח
> על תיאטרון ומחזה, בשעה זו
> בו שחקו החומר והרוח
> את גדול המחזות.

גדול המחזות... תכיף הירבה לחשוב על המוות. לאחרונה כתב רשימה בשם "מוות בלי פילוסופיה". אני מעלעל עכשיו בכרכי השירים ומוצא את המוות כמעט בכל שיר, בין הקדמים ובין החדשים:

> בפתח שדה עלום לכרוע
> לפקוח עין בפעם אחרונה

גם למוות יש בשירים איזו רעננות, טבעיות, חיוניות. הטבע והמוות — שני הנושאים הגדולים שלו:

חוקרים ידברו מן הסתם על "קרבתו לטבע" (חיותו אגרונום במקצועו, חייו בין הפרדסים וכו'), על השפעת השירה הרוסית, אולי בייחוד של פסטרנאק, משורר שהיה אהוב עליו ביותר (וכמה קשה "להיות מושפע" ממשורר גדול כמו פסטרנאק! גדולה מיוחדת דרושה לכך), אבל בעצם זוסמן הוא "מעל כל ריכוז".

עכשיו הוא מת וגם אם המוות הוא "בלי פילוסופיה" — או שרק פילוסופיה אחת תקפה לגביו, זו של סוקרטס שאינו יודע אם הוא הולך לקראת משהו טוב יותר או רע יותר — לנו הוא בבחינת "לא־מילו מת". קולו הרחוק, העז, ימשיך להישמע בתוך שיריו.

אבל... את המשפטים המקוטעים שלו, את ה"ככה", שוב לא נשמע. רצו.

קולו המלא של זכאי היה הולך במסדרונות בית "דבר" — מכריז וקורא לבוא להשתתף בישיבת המערכת. היום יום ששי, יוצאים כל עובדי "דבר" פוסעים לאולם הישיבות ומתישבים סביב השולחן הגדול, מי בהמשך שיחתו עם חברו ומי בפניה לזה שמולו. השיחות היו תמיד ערות.

בצעדים מתונים היה הולך עזרא זוסמן ומתישב כשגבו אל הקיר — מרים זוג עינים בעלי אישונים גדולים תחת ריסים ארוכים — כשחיוך דק על שפתיים מתוחות מתמשך בקביעות. לא ביקורת, לא התערבות — כי אם רק ראיה מן הצד, ממושפת רוחשת טובה ומשתדלת להבין את הזולת. הקמטים שבמצחו וסביב עיניו מעידים על מחשבה שאינה פוסקת, המשתדלת לאזן את כל הסובב. — ואישוני עיניו מחפשות להבין את כל הנראה. הקמטים שסביב והפה, על פיו המואורכים העידו על טוב לב, סבלנות והבנת הזולת.

אישוניו המכוונים לא פסקו מלהבין ולאזן בנגוונות את שלפניו. כשחייתי רואה את גבו — עוד ראיתי את עיניו.

נחום גוטמן

מיכל

סוף דרך

לעזרא זוסמן

> שֶׁהָיְתָה עֲיֵפָה וּמְצוּעָה אֵילָה הַפּוֹסַעַת בְּחוֹל —
> מְהַלֶּכֶת בְּלָאט, כִּי כָּבְדוּ לָהּ גּוּרֶיהָ הַשְּׁנַיִם.
> מְהַלֶּכֶת נוּגוֹת, מִמִּפְתַּן הַיָּמִים עַד עֲרָבַיִם,
> כִּי סָפְגָה בְּנִשְׁמַת הַמִּדְבָּר אֶת קִרְבַת הַטּוֹרֵף הַגָּדוֹל.
>
> וְיָדְעָה אֶת מוֹתָהּ. לְבַדָּהּ — בְּמַחֲבוֹא הַשִּׂיחִים, לְלֹא קוֹל;
> רַק גּוּרֶיהָ שֶׁלָּהּ, עִם הַפַּחַד הַזֶּה בָּעֵינַיִם.
> רַק שְׁמִיָּה שֶׁלָּהּ, רְעוּדִים עַל כַּפּוֹת הַמֹּאזְנַיִם,
> וְעִקְּבוֹת הַדָּמִים מוּל קְלִימַת מִצְחָם הַכָּחֹל.
>
> כִּי מִלֵּיל נוֹלְדָה, וְלַשַּׁחַר מִלְּטָה אֶת גּוּרֶיהָ
> מֵעָצְמַת הָאוֹר נִרְעֲדָה
> וְסִמְּלָה אֶת גַּבָּהּ לְמוֹ —
>
> וְלֵילָהּ הֶעָשׁוּק, מְהַלֵּךְ חֲרִישִׁי אַחֲרֶיהָ
> וּמוֹחֶה אֶת דִּמְעוֹת הַפְּרֵדָה
> מִלְּחָיֵי יוֹמוֹ.

משא, גליון 25 (81), מוסף "דבר"
יום ו', כ"ב בסיון תשל"ג, 22 ביוני 1973
עורכים: אברהם שאנן, יצחק בצלאל

עזרא זוסמן

צוואה

> הַמִּלִּים הַיָּפוֹת הָהֵן
> שְׁמָתוּ בִּגְרוֹנוֹ. עִמּוֹ
> הַאִם עֲלֵיהֶן לְקוֹנֵן
> וְלֹא עַל עָלָיו עַצְמוֹ!
> אַנְחוֹת עֲמֻקּוֹת הָהֵן
> הַגַּלִּים הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַיָּם
> שֶׁעִמּוֹ לָנֶצַח נִרְדָּם.
> הַמִּלִּים נֶאֶלְמוּ עִמּוֹ
> מִלִּים שֶׁטָּבְעוּ בְּדָמוֹ
> יָמוֹ שֶׁטָּבַע בְּמִלִּים
> הַצְּמֵאִים שֶׁחָדְלוּ לִצְמֹא
> מִדְבָּרוֹת שֶׁגָּוְעוּ עַד כְּלוֹת
> נֶאֶסְפוּ אֶל תֻּמּוֹ.
> הַאֻמְנָם הַאֻמְנָם עַד תֹּם?
> הַגּוֹדֵד מִגְּדוּדָיו חָסֵר
> הַאִם כָּךְ חָזַר?
> הַדְלִיקוּ נֵרוֹת בָּהָר
> תְּלוּ דֶּגֶל שָׁחוֹר בַּיָּם
> בְּכוּ בְּכוּ עַל נַהֲרוֹת כְּבָר
> אַךְ אַל תֹּאמְרוּ יִזָּכֵר.
> וַאֲפִילוּ זוֹ דּוּמִיָּתוֹ
> הִשְׁאִיר לָכֶם בְּעִתּוֹ —
> וְאֶל דִּבְרֵי מַסְפִּידָיו
> וְעַל פְּנֵי יְדִידָיו
> יֵרֵד לְאִטּוֹ גִּשְׁמוֹ —
> אַל תְּדַבְּרוּ בִּשְׁמוֹ.

הופעת המשורר

> הִכּוּ לוֹ בִּדְאָגָה וָפַחַד
> מֵאֵת חָלְיוֹ. חָרְפִּי. כְּבַד נְשִׁימָה.
> בִּמְעִיל עָבֶה. גְּרוֹנוֹ עָטוּף מִטְפַּחַת.
> הוֹסִיעַ וְעָלָה אֶל הַבָּמָה.
>
> וְלֹא פָּסַק עַל הַבָּמָה לָלֶכֶת
> (שֶׁמָּא יִרְחַק מְאֹד וְלֹא יָשׁוּב)
> יָדָיו הַחִיּוּ רְסִיסֵי מַתֶּכֶת.
> יָדָיו גְּדוֹלוֹת מְלֵאוֹת כִּשּׁוּף.
>
> הֶחֱלִיף מַרְאוֹת מֵאִישׁ הַקֶּדֶם,
> מְקַטֵּל חַיָּיו בְּלֹהַ אֵיתָנִים,
> עַד צְעִיר הַדּוֹר שֶׁבִּתְנוּעָה רוֹקֶדֶת
> בָּא לְהַשְׁחִיל חֲלִיּוֹת זְמַנִּים.
>
> כִּי אֲמַרְתֶּם: אָפֵל עוֹלָם הַכֹּבֶד!
> רְאוּ אֵיכָה כְּבוֹדוֹ יָדַע לִקְרֹן
> וְהוּא שֹׁחֵק עֹמֶק וּגְבֹהַּ
> עֵת הִגִּיעוּ כָּאן רוּחַ שִׁכָּרוֹן.
>
> וְכִי גָּבְרוּ עָלָיו שִׁעוּל, בַּהֶלֶת,
> עָמַד מִלֶּכֶת וְאָמַד אֶת הַמֶּרְחָק.
> נִרְפָּה הַמַּאֲוָה, נָבוֹךְ כְּיֶלֶד
> שֶׁנִּתְעַיֵּף בְּעֶצֶם הַמִּשְׂחָק.
>
> וְהוּא הָיָה גָּדוֹל מִכָּל וָכֹחַ
> עַל תֵּיאַטְרוֹן וּמַחֲזֶה. בְּשָׁעָה זוֹ
> בּוֹ שָׂחֲקוּ הַחֹמֶר וְהָרוּחַ
> אֶת גְּדוֹל הַמַּחֲזוֹת.

הספרות בעידן הטכנולוגי

מאת אלכסנדר ברזל

[illegible]

רונאלד ,אנדריג'ו; קולאז' ראה עמ' 8

חידת הסופר 78

על מחברות תלמיד שלי
על שלחני ועל עצים
על חול ועל שלג
כתבתי שמך

על כל הדפים הקרואים
על דפים לבנים
אבן דם ניר או אפר
כתבתי שמך

על בבואת זהב
על נשק הלוחמים
על כתר המלכים
כתבתי שמך

מי המשורר? מה שם השיר? תשובות בריבות להגיע למערכת „משא" עד יום ו' הבא. לזוכים יוענקו פרסי ספרים.

*

פתרון חידה מס' 76: הקטע הפותח במלים: „החייל סהה בדיבור חרישי. דינת הבינה את דבריו"... הוא מ„באבי יאר" לא. קוזניצוב.

*

בין הפותרים הנכונים זכו הפעם בפרס ספר: שמואל שולמן (באר־שבע); צ. סקידלסקי (הוד השרון); מיכה ברשאי (אילון).

פרוזות ועיונים

תיקון רצוי

[illegible]

זאב אינגרט

למען הדיוק

[illegible]

עזרא הידיד האוהב

מאת אברהם הגורני

[illegible]

אלכסנדר ברוך

ספרים חדשים בהוצאת דביר

וירג'יניה וולף
פלאש
6.50 ל"י

רבקה מרים
כסאות במדבר
6.— ל"י

יהושע קנז
האשה הגדולה מן החלומות
6.80 ל"י

דוד פרישמן
מבחר כתבים
9.50 ל"י

זלמן שזר
מבחר כתבים
7.50 ל"י

ק. ג. יונג
האני והלא מודע
9.50 ל"י

הוצאת הקיבוץ המאוחד
רח' סוטין 27, תל־אביב, טל' 246194

בסדרת ספרי זוטא

אבא קובנר/הספר הקטן

ס. יזהר/הבכורה של הדוד משה

„ציור ופיסול"
רבעון לאמנות הפלסטית
בהוצאת „אגודת הציירים והפסלים בישראל"
הופיע: גליון מס' 3
של כתב העת „ציור ופיסול"

קשת
חוברת נט (אביב 1973)
17 בקורות ספרים.
196 עמ' • 7 ל"י • התימה לשנה: 20 ל"י.
„קשת", רח' ביאליק 9, טל. 53040, תל־אביב.

הופיע
די גאלדענע קייט
מס' 79—80
חוברת כפולה
*
להשיג בקיוסקים ובמערכת: רח' ויצמן 30, תל־אביב. טל. 268846. המחיר: 10 ל"י (עבור חוברת כפולה).

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ
תל־אביב, רח' יוסף הנשיא 13

חדש!
ד"ר שבח וייס
מרצה בכיר באוניברסיטת חיפה
הפוליטיקאים בישראל
ייצוג, מקורות וסגנונות גיוס

בספרו מנחה המחבר כיצד ובאיזו דרך מגיעים למשרותיהם חברי הכנסת, השרים, הנשיא וראשי הרשויות המקומיות, ואת מי הם מייצגים. מה מקומם של קצינים בכירים בקרב העילית הפוליטית, מה היקפו של ייצוג הנשים, הצעירים וקבוצות אחרות בקרב האוכלוסיה.
לפוליטיקאים מקום מרכזי בעיצוב החברה בישראל ולכן ישנה חשיבות מרובה להכרת מקורות גיוסם והקריירה הפוליטית שלהם.

תרומה חשובה לחקר המשטר בישראל
מחיר הספר 15 ל"י
להשיג בחנויות ספרים ובהוצאה.

בהפצת מחלקת ההספקה של ספרית פועלים
אלתר יבלונקה: בהן שלי
המחבר איש קיבוץ עין־השופט חושף בספרו לבטים, מאבקים ומאויים של ה„יחפנים" שעלו לארץ ישראל בשנות העשרים עם „מזוודה ריקה ולב מלא על גדותיו". הוא מעלה בפני הקורא בחן רב דמויות של פשוטי־עם ומנהיגים ביישוב על רקע הימים ההם, ומסיים ברשמי מסע בבריה"מ ופולין אחרי השואה תוך עריכת חשבון נוקב עם „עולם המחר".

הופיעה
החוברת הכפולה מס' 9—10
בכרך ג'
לדעת
מדע לנוער המתבגר

החופש בא — „לדעת" קרא!
יוצא לאור על־ידי מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה.
ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 33

סיכום ביניים

מאת ד"ר אדיר כהן

דן רפאלי: "תשורת פנ"

(ראה בעמ' 8)

מרים אורן

הרולד ואני

הָרוֹלְד יַקִּירִי. כְּשֶׁרָאָה אוֹתִי לָרִאשׁוֹנָה אָמַר
אַתְּ בְּדִיּוּק כְּמוֹ שֶׁחָשַׁבְתִּי שֶׁאַתְּ וְרַק יוֹתֵר
כָּזֹאת. הָרוֹלְד. אָמַרְתִּי וְעֵינַי פְּעוּרוֹת
אֵיךְ בָּא לְךָ לוֹמַר דָּבָר כָּזֶה וְאַתָּה כָּל כָּךְ צָעִיר
וְכָל כָּךְ לָבָן וְרָזֶה.
מֵאָז הֶחֱזִיק אֶת יָדִי כַּמָּה שָׁנִים רָעוֹת
מַהֵר הֵבַנְתִּי כַּמָּה נָחוּץ לִי בּוֹר לִקְפֹּץ
אֶל תּוֹכוֹ מֵרֹב תְּשׁוּקָה לְשַׂחֵק עִם נְחָשִׁים. נְחָשִׁים
שְׁחוֹרִים. עִם פַּסִּים. מְנֻמָּרִים. אוֹ יְרֻקִּים.
(בָּרוּר שֶׁנְּחָשִׁים אַרְסִיִּים הֵם הֲכִי יָפִים)
גַּם אֲנִי הֶחֱזַקְתִּי אֶת יָדוֹ
מַהֵר הֵבַנְתִּי כַּמָּה קָשֶׁה לוֹ לְהַגִּישׁ סְתָם כּוֹס מַיִם
אֶל שְׂפָתָיו. אֵיךְ הוּא מְפַחֵד.
בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר נָסַעְתִּי לְג'וּנְגֶּל
שָׁם שָׁמַעְתִּי צִיּוּץ צִפֳּרִים מְשֻׁגָּעוֹת
הֵרַחְתִּי צְמָחִים סְגֻלִּים. שִׂחַקְתִּי עִם נְמֵרִים.
הָרוֹלְד נִשְׁאַר בְּאֵירוֹפָּה הַמַּעֲרָבִית.
בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבָרַי חָזַרְתִּי אֶל בֵּיתִי. יֵשׁ לִי שְׁלֹשָׁה יְלָדִים.
בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבָרוֹ הוּא הִגִּישׁ אֶקְדָּח אֶל רַקָּתוֹ.

שמואל שתל

סיפור הפטריות

תְּלִים וְעָרוּגוֹת שֶׁל פִּרְחֵי מַחֲשָׁבוֹת וּשְׁבִילֵי אֶבֶן צְרוּפִים וְזִכְרוֹנוֹת
יְלָדוֹת בֵּין מַחֲשָׁבָה לְמַאֲבָן —
אִישׁ לֹא קָרָא לַזִּכְרוֹנוֹת
הֵם צָצוּ כְּנַנְּגֵי עֵדֶן נִשְׁכַּח:
„וּבַיָּמִים הָהֵם לֹא נִקְרְאוּ הַדְּשָׁאִים אֶל גַּנֵּי הַתַּרְבּוּת, וּפִרְחֵי
הַבָּר לֹא נוֹלְדוּ עֲדַיִן.
„הַדְּבוֹרִים לֹא הֵבִיאוּ צוּף לְהֵיכְלֵי מַלְכוּת וְזִמְזוּם מָקוֹם
הָיָה לָרוּחַ בִּלְבַד.
„שְׂרָכִים עָמְדוּ זְקוּפִים בְּיַעֲרוֹת־עַד לִשְׁמֹעַ אַגָּדָה עַל
הָאוֹהֲבִים אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ כָּל
„הַלֵּילוֹת אֶת פֶּרַח הַשָּׂרָךְ עַד כִּי יָפוּ מֵרֹב שָׁנִים וְשָׁקְעוּ
בְּשֵׁנָה מְאֻבֶּנֶת, שׂוֹרֶפֶת
„כָּל יָרֹק לְחוּם־עַד־שָׁחוֹר־פֶּחָם; נִבְנִים הָעֵלוּ פִּטְרִיּוֹת
קְמוּלוֹת — / —"

אִישׁ לֹא קָרָא לַפִּטְרִיּוֹת —
הֵן צָצוּ עַל מִשְׁטַח הַדֶּשֶׁא הַמְּטֻפָּח
לְרַגְלֵי שִׂיחַ הַשּׁוֹשַׁנִּים הַיְשָׁנוֹת, לְיַד־וּכִינוֹת צְדָפִים בּוֹהֲקִים
בַּשְּׁבִיל
בַּבֹּקֶר
אַחַר הַגֶּשֶׁם

רִאשׁוֹנִיּוֹת.

עם גרשון שופמן בביתו

(שנה לפטירתו)

מאת מרדכי אבישי

גרשון שופמן

דאריוס מיו בן שמונים

מוסיקה

מאת חנוך רון

דאריוס מיו

אני כותב את יצירותיי, אחר־כך אני מנגן מוסיקה לריקודי־עם ולריקודים סאלוניים עד שלוש לפנות־בוקר. חיי נעים בין קטבים, בין הכתיבה האישית והחיפושים בתחום המוסיקה האמנותית ובין העיסוק שלי במוסיקה השימושית, לשירותה של החברה אשר בה אני חי.

חנוך חן

עלילת קדומים

מחול

יעקב מגלה את פני רחל

שעת הקץ

ספרית־פועלים
ספרים חדשים

קלוד לוי — שטראוס
החשיבה הפראית
יצירה מרכזית של מייסד האנתרופולוגית הסטרוקטוראלית. מגדולי המדענים בזמננו. ספרו הראשון בהוצאה עברית.
בין פרקי הספר: המדע הקונקרטי; הלוגיקה של אופני המיון הטוטמיים; טוטם וקאסטה; היחיד בבחינת מין; הזמן שנמצא מחדש; ועוד.

סידרת דעת־זמננו

כתבה וציירה: סטניסלב וויגודסקי
ביקרה אצל הג'ירפה
עברית: אנדה עמיר ציורים: דני קרמן
הג'ירפה העדינה באה במפתיע לבקר אצל המחבר בתל־אביב. כל סדרי חייו וסדרי ביתו של המחבר משתנים עקב הבקור המוזר. ספר משעשע ורווי הומור, מלווה בציוריו העליזים של דני קרמן לבני 8—5.

קפיץ וקפיצה
מרים ברטוב
סיפור עליז ומלא חן לגיל הרך, על האח קפיץ והאחות קפיצה האוהבים לקפוץ. שפתו הפשוטה והבהירה של הספר והאיורים המיוחדים במינם יתחבבו בוודאי על הילדים, על ההורים ועל המחנכים. לגיל חגן.

ארכיון חיים הזז

נתבקשנו לרכז עבור ארכיון חיים הזז את החומר המצולם והמוקלט על הסופר ויצירתו.

כל מי שיש בידו חומר מתבקש להתקשר עם סרטי שבט בע"מ, רח' דיזנגוף 320, תל־אביב.

החומר יועתק ויוחזר לשולח תוך עשרה ימים.
בקשר לאינפורמציה נוספת נא לפנות

לסרטי שבט בע"מ, טל' 443000, 440974.

שעת הקץ

סיפור מאת אליאס ונזיס

תרגם מיוונית: יעקב וכורופולוס

...

לא, יען בלילה ההוא עם לא מתיה שבא אותו יום השליש סבה אל המסוכנה עליו.

„אני מגיש את התפטרותי, עליי ללכת", אמר.

„לאן תלך ?" שאל הממונה המופתע. „הרי כעולם לא הסתלקת".

בפעם הראשונה רחש עתה בלבו משהו עמוק, בעל גוון ספרותי, משאת־נפש מיוסרת וכבדה־כנשוא. כחיות הבר המזדקנות בהרים, המריחות את המוות הקרב ופורשות למערה כדי לצפות לו, נכסף ואלכאס לכפר־מולדתו, כדי למות בו.

„לא, אלך לי", אמר. „אינני יכול אחרת".

*

סטאברוס ואלמאס עולה במדרגות מצודת פאלאמידי. מיום שחזר לאנאפלי מולדתו גמר אומר לראות את כל המקומות שבילה בהם את ילדותו ולא ראה אותם מאז נסיעתו מכאן. כל שנות עיסוקו במספרים, בנמל הגדול, לא הרשה לעצמו להיסחף אחרי הגעגועים ולבי־סוע למולדתו. „הכל פיתויים, הכל סכנות", היה אומר. „אדם עושה מה שהוא מוכרח. נוסע מביתו אל המשרד. די".

סטאברוס עולה באלף המדרגות של פאלאמידי. הוא ייכנס אל המצודה השוממה דרך רחבת איי־אנדרקה. פעם, בילדותו, הלך עם אביו עד שם. למעלה. אך אין הוא זוכר מאומה. הוא רואה סביבו קימרונות, פתחים, תאי־אסירים, מסדרונות, ערבוביה מאיימת, פראית ושוממה. עשבים עולים בכתלים. גשם החל לרדת. המצודות האחרות — תמיסטוקלס, פוקיון ומולטיאדיס — אפלות ופראיות. אין נפש חיה. אין עוף פורח. זכרונות מימי הפראנקים ומימי ונציה הקדומים, זכרו־נות מרים של דם וברזל מרחפים סביב, מתמזגים בעננים, בגשם הניתך על הכתלים מצמיחי העשב. הנה, כאן פאלאמידי! פה נקברו, פה התייסרו ומתו בני עלומים מיוון ומאנאטוליה, רוצחים ומברי־חים. עתה אין כאן אפילו ציפורים. אין נפש. המצודות העזובות זוכרות חרש את השעות הגדולות שחלפו.

יורד גשם.

„מה יש לחפש כאן, בשממה ? עליי לחזור".

אך הוא איננו חוזר. פסיעה אחת, עוד אחת, כמה פסיעות קדימה. רגש חדש ומוזר קורא אליו ; „לא, אל תחזור ! במה תזכה אם תחזור ? תעז, עשה עוד צעד נוסף ! התבונן, כבר מאוחר".

ואלמאס צועד. לפתע הוא עומד מלכת. הוא שמע קולות. הוא מטה אוזן, האם זה הגשם ? לא. הקולות עולים מן האדמה. אלה דשדושים. הוא מסתכר, ומפנה את מבטו לעבר הקולות בהרגשת פחד ומועקה. הם באים כאחד המסדרונות רגע. עוד כעט. לבו מפרכס.

התחילה מגיח הראש מן המסדרון, אחר־כך הגוף כולו. פרה, ואחריה עגל בעל בהרות חומות. השלווה שמשרים שני יצורי־אלוה אלה על המ־קום המכושף של בני־אנוש זרה, בלתי־סבירה, גל עז מכה בוואלמאס.

„אה" הוא נאנח בהרגשת־הקלה.

בעקבות בעלי־החיים בא אדם. זקן, גבה־קומה, בהיר שיער בעל עיני־תכלת. בן גילו של סטאברוס ואלמאס.

השניים בירכו זה את זה לשלום.

„אני השומר כאן", אמר איש המצודה. „אני מראה את פאלאמידי למבקרים. אתה זר כאן ?"

„זר".

„בוא לחדרי, להסתתר מהגשם. אחר־כך אראה לך את פאלאמידי".

החדר הוא אחד מתאי־האסירים של המצודה, תא קטן וצר. בחצי אחד של החדר דרים הפרה והעגל, בחציו השני ספה, וקנקן מים תלוי על מסמר בקיר. על לוח עץ מונחת כיכר לחם, מעליו איקונין דהוי, המאדונה ובנה הפעוט. לידו תמונה אחרת, בצבעי אלום יצהוב: גאורגיוס הראשון, מלך יוון.

השומר הזקן טיפל בבעלי־החיים, נתן להם שחת. הגשם חדל.

„נלך", אמר השומר.

הם הלכו בדממה במבוך של תאי־כלא, מסדרונות ומרתפים.

...

פתחי שירה

שולי לוי

אראלה בריפמן

אולי עוד יתברר שהמלך עירום

מאת חנוך רון

משה גאסנר

צלילים מתוך חבורה הקיבוצית

אספקלריה

איך בפי נכנסת להריון

ישראל אלירז

24 שעות · 24 שעות · 24 שעות · 24 שעות

מבחר

טלוויזיה

יום שישי

* 15.00 — "משפחת פרט־ריג'" — "זה השיר שלי".
* 21.00 — "בידור" — "אילת מאורות". משתתפים: אילנית, ירדנה, קמפן, בר, יגאל זוהר, "הברבורים" של פיאמבונה, דוד, פוזי, שמש, צעיר לב סטובר.
* 21.50 — "האור והצל" — סרט דוקומנטרי על הצייר מארק שאגאל, המספר על עצמו ועל דרכו האמנותית.

יום שבת

* 20.00 — "המכבידי" — "קול מוזה ורינה". בהשתתפות: מקהלת "חלב דבש" בביצוע גלדים ושיבה ירלישה "צבע טרי".
* 21.00 — "איירונסייד" — "חביבה נגד סקארצמיד".

רדיו

יום שבת

* 20.05 — "הבריום מספרים על חיים ארלוזורוב" — במלאת 40 שנה לרצחו. מובאת תכנית בה מספרים חבריו של ארלוזורוב על האיש ופעלו. בין המשתתפים: דוד הורוביץ, יצחק בן־אהרון, אליהו אילת, אלוף (מיל.) יוסף אבידר וסימה ארלוזורוב. (בבימוי חנה) (צ).
* 21.05 — "קונצרט לידי אגרב" — (סטראו) — התזמורת הסימפונית של תחנת השידור בפרנקפורט. מנצח: אליהו ענבל. עלך קונסטנטין קולקה (כינור). בתכנית: סימפוניה מס. 2 (1960) מאת יוסף טל; קונצ'רטו מס. 1 לכינור ולתזמורת (1917) מאת פרוקופייב; סימפוניה מס. 3 "אירואיקה" מאת בטהובן (ב).
* 21.06 — "עוד פעם אחת מאוצר הכרמיה" — תכנית דוקומנטרית על אסיר פולט. רפי

בליץ, הפקה ועריכה: יהודה קלגר ושבתאי טבת (ב).

יום שבת

* 09.05 — "עולם המדע" — "העולם במעבר" — התפתחויות חצאיות בהתארגנות של החברה הבינלאומית. בעקבות רב־שיח בינלאומי שהתקיים בקנדה, משתתף פרופ' קושקאם שהשתתף בכנס (א).
* 11.06 — "אברהם שלונסקי שבעלפה" — במלאת 70 שנה למשורר ז"ל ערכה לכבודו בת־ברוך תכנית מיוחדת. תכנית זו שובצה במלאת 30 לפטירתו. בקריאה מתוך כתביו השתתפו הרה הריפאי וגדעון שמר (א).
* 17.05 — "בימת רדיו" — "כבוי דיקי" מאת ה. מלחיל. עפ"י אירוחת וולס (צ).
* 21.06 — "בי מבוקר מספרית ופרה" — הפעם: עמוס עוז קורא מתוך ספרו החדש "לגעת במים לגעת ברוח"; אילי גורליצקי בגיש שרי בלדות מאת איציק מאנגר; יוסי בנאי קורא מקאמה, ודברי הסבר מפי דן אלמגור; ספר טוסלק, קטעי מוסיקה ועוד (א).
* 22.05 — "המנגינה לעולם נשארה" — מגביות 1918, שנת סיום מלחמת העולם הראשונה. הקלטות של שירים מקוריים משנה זו, או שירים ישנים בהקלטות חדשות יותר, עם ירי סיום תקופת העליה השניה ותחילת העליה השלישית. כן יובאו קטעי־עתונים, מתוך "הפועל הצעיר" ו"החדשות הארץ" — עתון הצבא הבריטי. ו"הצפירה" שיצאה לאור בורשה (א).

קולנוע

ירושלים:

* "קאבארט" (אוריון) — מחזמר פוליטי־פסיכולוגי שעלילתו מתרחשת בברלין בצל הנאצים בתקופת עליית השלטון. סרט הבמאי אורסון ג'ירני המודרני — במיוחד זה של ליזה מינלי.
* "מאנגו אהרון בפאריס" (רון) — הפרסומת הרצינית עשתה סרטה רב סרט מצפיק בצל אירוח נפלאה כישוי אישי בלתי־ירגיל. סרט על בדידות על אהבה, על מין על גבול מיטגים. סרט על־קיסופי ופליני־גראפי על הכוכב הוסטים של האנושות הבורגנית. קצת יותר מדי קיצוניות מסלית בכל המישורים. בסך הכל
* "סוד וקסם של הבורג־
* סרט השנה פרחק וטוחף — גם את אלה שיהליפו כי הוא "גנפיל" — והיו כאלה.
* "המפקח" (סמדר) — סרט מותח, שותף ועשיר על מיקבות ומיכאניזם פנימי של משפחת־האשפה באהי״ב. אמנם סרט בלהר־מסוד כי הסיטפטיות שלך עם ה"מאפיונים" "הסיבים" כנגד "הרעים" אך היחס המוסרי אינו מתחק הפקיד — אתה נסחף אחרי הגיבור הנודד והמשחק המרשים.
* "לילה באוקרה" (ארמון) — סרט ישן ומצויין על האחים מארקס, המאוחד שתי גוהשאות — זו של הקומדיה שלהם וזו של המלודראמה ההוליבודית המתוקה. השילוב נעשה בצורה מושלמת מכם, אולי קצת על חשבון הטוסים הקיצוניים של האחים מארקס, כפי שהתבטאו בסרטים הקודמים "מרקבורהו". תאווה בשביל כל חובבי קולנוע.
* "האלמנה קיידר" (הבירה) — סרט־אוירה צרפתי על צרפת בשנות השלושים. סיפור בנוסח גודלי על בריחתו של אסיר, ועל אהבה וקנאה שהובילו לשואה אליסה. משחק מצויין של אלן דילון וסימון סיניורה.

תל־אביב:

* "פיור ורדוואלי" (צפון) — סרט צרוי על אנשים יפים ועשירים. בשליש הסוף שבאיבה הנסתר שה בין שני גברים הם נעשים חביבים צרכים כשהאשה נאלצת לעזוב. איב מונטאן. סאמי פריי ורומי שניידר מרכיבים את המשפחה בסרטו היפה של קלוד סוטה
* "קאבארט" (פאר) — ראה (אוריון) ירושלים.
* "מאנגו אהרון בפאריס" (בבלי) — ראה "רון" ירושלים.
* "מעשיות קנטרברי" (סנטרל) — אנגליה הפלויה, החשוכה. הדיסיכות הנואשה המובאת של ימי־הבינים בעיניו של הבמאי האיטלקי פאזוליני. עליפי יצירתו של המשורר האנגלי ג'פרי צ'וסר. הדיבה תסינות ומצמדים כרהיבים יפיעצעים. אך מצ'וסר לא נשאר הרבה.
* "הצגת הקולנוע האחרונה" (פריז) — שיחזור עצובה מקסימה משנות החמישים — כקום קטן ונידח שאין בו חיים אף בעתיד — הכל על רקע הכזות ההדרגתי של הקולנוע המקומי. סרט מעוחן ומשכנע על אנשים הולכים בתבוני סאום של כנדת בכבדה. סרט ללא תקווה אך עם לב — קצת יותר מדי שמה נשים.
* "מאנגו אהרון בפאריס" (פאר) — ראה "רון" ירושלים.
* "שבוי התהיב" (בית רוטשילד) — סרט נוהדר על לואיס בוניואל על מורלו של אדם בהיסטוריה, על דת ועל מיסטורים, על אמונה וכפירה. סרט של אי־דיאות והסמלים וללא גיבורים. סרט פילוסופי רצוף, שיש בו הרבה מאוד הוסר מופעים ואירונית של הסתעשות בלתי־נכבשת.
* "צלב" (הבלה) — יצירה מושלמת של לואיס בוניואל. התקפה חזיתית על החברה הבורגנית, האדישה, הבריכה, האכזרית, ההפסחת וזהות, מתרות וזלולה, ההורים שמרים, הדיפלומטים ככריתים. הבבא רוצה, המסטרה מענה. ההכנסיה מהמסורת העגורה לחוקים. אמנם על המפות מרוחף כעל לכל החברה הזה. אך צריין מוקדם, צריין אין לה תחליף. הקסם הכל שלה בשרת אותה היסבר־היטב.
* "זבנים מדריכים" (גת) — צ'אפלין בגדולתו — פארודיה על העולם המכובן, התודה את האדם האינדיבידואלי. סרט בהיר, שהוא תוצאה מכוכר־הסתכלות דק ונוקב על התופעות החיצוניות, כבלי להבכיק דבר. כחון האמנותי של צ'אפלין הוא כה רב, עד שאתה עצמך מסוגל להשלים את התמונה ההברתית. עם זאת, צ'אפלין מפגין כאן אופטימיות תלושה, הנוגדת לא רק את "הרמרהראיות", אלא גם את יכודות השקפתו שלו.
* "קראו לי רוח־הקודש" (תל־אביב) — פארודיה מהודרת על סרטי המערב הפרוע עם הזילכות מוכשרות, אך שטחיות. לבבי שהיות, צביעות, תאוות־בצע וכר בילינו. סרט מכעשע ומפריע.

חיפה:

* "קאבארט" (שבים) — ראה "אוריון" ירושלים.
* "הצגת הקולנוע האחרונה" (אורלי) — ראה קולנוע "פריז" תל־אביב.
* "פיואר ורדואלי" (אורה) — ראה "צפון" תל־אביב.
* "כל מה שתמיד רצית לדעת על מין ולא העזת לשאול" (ארמון) — קומדיה מטורפת להבהנה וסאטירה עוקצנית להבזה על בעיות המין של דוריה. וי. ה. אלן השכיל "להתבסר" לדמיונו היכי ההיפסי. שהוא עשיר, כפתיע וכליל יכלל לא פורנוגרפי. בדרך כלל (פרט לכבה הסתיינות) שעצרת פעולה עם כמה השלכות הברתיות מאוטקת.
* "מנגו אהרון בפאריס" (פאר) — ראה "רון" ירושלים.

תיאטרון ובידור

* "התהיה על גג פח לוהט" (הבימה) — אחד ההגזות הצפות טבים אך התהר אהבים על מכסי וויליאמס, שכתב אינו. מלודראמה פתאומית כוללת רגשות: אהבה, קנאה, שנאה יתר וה, וטוצצת סמכנים וויליאמסיים אפיניים, מיקל מיצם בנה הצגה ריאליסטית חמה מאוד. על־אף הקלגיות המובמות לעתים שבה. מתחק טוב של אלי כהן, יעל הדר יאנה, דליה פרילהר ושמעון פינקל.
* "הנה הרפרטה, הלילה" (האופרה) — הצגה "לכל המשפחה" של סיפור מעולם האגדות: בקמת עניים, ילדים תועים ביער, מכשפה, כלאבים — וכמובן "האחיה". הצגה נקיה, וזמרת טובה ומשחק משפיע בהשתתפות ברים ליתן, ביבואה גולדנסל, מיכאל כהנא ולילה שני. בחלקו השני של הערב — מצולות עצמיים.
* "ביבת הספוסידיה" (בימת "ביבה") — תכנית סאטירית בעשעשת למדי ומבאיבה רק לעיתים רחוקות. הצרב מורכב מקטעים שנכתבו על־ידי מחברים שונים, הקטעים אינם אחידים ברמתם. הבימוי (עדנה שבים) אינו מבוסס לגמרי. אבל ההגשה של שלושת השחקנים (טליה שפירא, טובה צפיר ושמעון לבארי) כבדר יינת.
* "יעקובי וליידנטל" (הקאמרי) — חיכה משותף עם "מהאהב" — המחזה מסודרת בחזות האבסורד של חנוך לוין, עם כמה מההודים נוגים כאר על גורלו של האים יעל אופיה. ההצגה שבים לדי היא מן המעולות שהולה אי פעם בארץ; הבימוי באופק, הסמני, נקי ותכון. משחק מבכור ומצוינר התרגשות של הזירה הריפאי, אלברס כהן ובעיקר יוסי כרמון. הצגה שאין להחמיצה.
* "גרישוּאן נוטח גירודשין" (הקאמרי) — קויות־היים (ההאבתדי הקמבי) — סקסס אבסורדי וכלא חן של נסים אלוני. בצימות מתוקות של יאיר רוזנבלום. הגשה וירטואוזית של רבקה מיכאלי ויוסי בנאי — בימוי מצולה ומצולק.

המבחר נכתב על ידי מבקרי הקולנוע והתיאטרון הקבועים.

דבר ספורט

בעריכת אהרן להב

800 מ' גברים — במוקד אליפות הא"ק הנפתחת היום

אליפות ישראל באתלטיקה־קלה לשנת 1973 תיפתח היום במכון וינגייט בשעה 5 אחה"צ ותמשך מחר באותו מקום ובאותה שעה.

בצד הוכיח בתארים תשמש האליפות לאתלטים הדרמבות ובו להוכיח את יכולתם למרכיבי הנבחרת הישראלית למכביה.

לא נראה לנו כי תהיה שבירה סיכונית של שיאי בוגרים ודאת בגלל שתי סיבות עיקריות: הראשה — סידרת פציעות ש"ביטולה" השנה אתלטי צמרת רבים כ"אחים לאוגוסטר, האחים וישניצר, אביבה בלאס, עמיר כחולי, צבי עמלי, הדס יזרעאלי, אשר אפילו יהודה לסמלול יתוך ודאי לחוקים מכושרם. השניה — האתגר הבוגה לאתלטים הבכירים הינו אליפות אסיה הראשונה שתתקיים בזוגבבר במנילה וכל תכנית אימונים מכוונת להביאם לשיא יכולתם ביאותה עת ולא בימים אלה. מרדבי השליחים — בהם צפויים מספר שיאים. יקוימו רק בסוף השבוע הבא (גם סוס, פסיש ר־3000 מכשולים, וכמו כן, אין לשכוח את הריצה של הנה שוויפי ונסיפתם לארה"ב של אברהם מנוטוביניק די אלי אברמוביץ.

באירך ביצא דוקא ההתרדיות "ההירדיות לפוצי" הופכת את הסיכויים במרבית המקצועות לפתוחים ביותר, ובמסיחות קרבות מרהקים רשקולים. נוכל לחזות בזורת אתלטים צעירים אשר דינקו השנה כמפאורים אל כותרות העיתונים והוללו שינויים רבים בטבלת שיאי הנוער. (בשסת השבועות האחרונים נשברו או הושוו 45 שיאים!).

מה צפוי ביום הראשון של האליפות?

בשעה 5.00 אחה"צ תינתן יריית הזינוק לריצת 100 מ' מכשולות לבוגרות בה מכנה הנצחון לאסתר רוס. מאחוריה עשוי להתנהל מאבק בין רחל ליפשביץ לאירית ויזל (מהפועל ר"ג) כשגלית גבעון מהפועל חיפה מסוגלת להפתיע.

באותה שעה יגהר לרחוק ולאמץ הקופצים בינקום גילה תיקנה צבי עמלי (הפועל חדרה) יכולה בצויינות למרות פציעותיו התכופות. יורבו הרציני יהיה גדעון רייס הותיק מהפועל גבעתיים, ואילו במדלית הארד יזכה אחד מבין: יהודה לבקוביץ (הפועל ר"ג), שמואל שמלה (הפועל ב"ש) טובי סלילת (מכבי הקגו) הגות מקלר (הפועל אשקלון).

בהטלת כידון לבוגרות נראית כפייבוריטית קלרה פלום מהפועל ת"א. מדלית כסף מובטחת לזהוה שחור מהפועל עמק־חפר אשר תשאיר את מדלית הארד להברותה לאגודה נעמי פינברגר.

בהדיפת כדור־ברזל לבוגרים ציצב בראש הדירוג העונה בולק בן דורי מהפועל ר"ג. את שלישית המכבדים ישלימו צופר בורובסקי מהפועל עמק חפר, ואורי זוהר ממכבי חיפה.

בכתורה הסגי בריצת 1500 מ' לבוגרות של האלופה הנצחית חנה שזיפי שואפת לזכות הדס יזרעאלי מהפועל העמקים. והדרויות רחל הלוי והנדרה הצפוי של "ילדת הפלאי" הדרה כהן (בת 12) יקל את הבלאכה על שפורה צייג מהפועל חיפה ועטרת פרטל מהפועל ת"א.

ריצת 800 מ' לבוגרים כועמדת להיות "גולת הכותרת" של האליפות. נתנאל פנטילם ממכבי ת"א בעל היתנ הכוכה יצטרך לפקוח עין כתמדת על ירפי המסוכנים ביותר: יאיר קרני מהפועל עמק חפר ואלון גלוזן מהפועל ר"ג. יגם על שאר המתחרים — יאיר פנטילם ממכבי ת"א (טיים את הקריזה הארוכה והתייבת המהיטגים בריצה זו) יצחק בן בלך מהפועל ת"א ואביגדור לוגציס מאס"א ת"א.

בריצה המשרכת ל־400 מ' משוכות לבוגרים, עתיד להתנהל קרב פתוח בין יובל אור מהפועל ר"ג ודני איילברג העולה החדש מבריה"מ.

בקפיצה לגובה לבוגרות עלולה בכיסא אודית אברמוביץ מהפועל חדרה שטראה כי התאושה מהמכבר שפקד אותה במרוצת העונה. על שאר המדליות תתחרינה רות זלוגניקו מהפועל ר"ג, אירן בפרוק מהפועל בת־ים, וזהו פרלנסקי ממכבי ת"א, תגית כהן מאליצור שדה־אליהו.

בהטלת כידון לבוגרים לא הזר עדיין יצחק מיסורה מהפועל גבעתיים־כרבר לבדוגו בשלהי העונה שעברה — עוברה המקפיצה לראש סולם מסיכויים את כרדכי קימדי בן מהפועל עמק־חפר. לא רחוקים ממם שני המסילים מהפועל העמקים שאול שמין, והדרון זסמן.

מדלית הזהב בהדיפת כדור ברזל לבוגרות מבטיחה לזכיה גולה ההפועל עמק־חפר אחר שביחה הבנה כוף סוף את שיאה עתיק היומין של אילה חביב.

בריצת 100 מ' לבוגרות הזוכה תהאי אסתר רוס במדליה הזהב והביחה כלה, ואילו למקום השני מועמדת אלה קציר בת ה־15 מהפועל ר"ג, המאיימת לשבור בקרוב את "כתשם 12 השניות".

בריצת 100 מ' לבוגרים אין הפעם פייבוריטים הקרוב הצפוי יתנהל לבהה בין דוד קני באס"א ת"א, צביר כוכלי (בתאושש מפציעה), אבי בריצחק וצרן וקסלר — שלושתם מהפועל ר"ג — והיים כנהייבר ממכבי ת"א.

בריצה הבאה — 400 מ' לבוגרות — תזכה אביבה בלאס (הפועל פ"ת), זאת על אף שאיבה עדיין בשיא כושרה אילם כאחוריה תהאלף עדנה גרדי ממכבי ת"א להפתיע אם בלוא ישלותה כדי לא להיכנע לתגלית העונה גלי גוריב בת ה־14 מהפועל חיפה. ואולי גם למרית ולמבן בת ה־15 ממכבי ת"א. אך היום הראשון הבעל ריצת 5000 מ' לבוגרים. ציון חצרוני (הפועל ת"א) יקנה כאן מהיעודים של יובל וישניצר ואורי לאוגוסטר המפצעים. רבל מייק סלומן (אשר יצדיק כבראה להתרכז בריצת 1500 מ') אולם יהיה עליו להיזהר מ־כושרו המפעלה של עוזי כהן (הפועל העמקים).

היום השני

תכנית היום השני תיפתח בריצת 110 מ' משוכות לבוגרים. בה ישר בן כבראה אל הזכן הזוכים יובל

אור הדני איטלברג, כשהראשון פייבוריט לזכיית הזהב. את השלישיה עשוי להשלים כשה רם הותיק מהפועל כפר־סבא. באם יגבר על יגאל גלי (מכבי ת"א) ואדן בריסטרא (הפועל תל־אביב).

טובה פינק בת ה־14 בועמדת לזכיה במקום הראשון בקפיצה לרוחק לבוגרות. לאחר היגב הכוסה אותו קבעה ריציבותה המפליאה. בהרקיק דיסקוס לבוגרים יתנהל מאבק בין הוזה אחיקם פולגבסקי (הפועל חדרה) בן ה־38 ועופר בורובסקי (הפועל עמק חפר) בן ה־19.

בקפיצה לגובה לבוגרים עשוי דני איילברג לצרף מדליית הזהב נוספת לזו בה זכה כבר בקרבי העבר. אך קודם לכן יהיה עליו לעבור על יהודה מור (מכבי ת"א), אבל ליפשיץ בן ה־16 (הפועל הצבאים) ושלמה נצר (הפועל כפ"ס), טובי סלילת (מכבי חיפה) ואשר אלקיבי (מכבי ת"א) המוצלים להפתיע.

בזריקת דיסקוס לנשים קבעת גאירה ויגבן כרמת הכרון את היגב הכוסה. כידה בוולבה נראית בטוחה למדליית הכסף, ואילו במקום השלישי עשויה לסיים קרין גלפון ממכבי חיפה.

בקפיצה משולשת לגברים יש נראה יהודה לבקוביץ (הפועל ר"ג) על תוארו, המאבק על המדליות האחרות יתנהל כאן בין כובי סלילה, שמר בן (מכבי ת"א), ארז בן צורא ואהרון ברבי ספיין (הפועל בת־ים).

בהרבה על הגה צופי בריצת 800 מ' לבוגרות. יפרד כנראה הקרבהן בפרי בצל בזינה על יעלנתה המוכשכת אביבה בלאס. אך ספק אם רחל הלוה, ועדנה גורדי תיכנעה באותה הזיה בקרב על המקום השני משובה לאור פצינה של הדס יזרעאלי וכן מהגציה בלי גורב.

זוקא הריצה הקלאסית ל־1500 מ' בוגרים שהיתה בשנים האחרונות הקלף ההזק נקבעה באודה הקבה ביותר בכבה הסצינות. אפילו הצטרפותו של מייק סלומון — התילה ההדש הבבביין מהפועל עמקיחפר, לא הבכל להמות על הגדולת של הריכיוגרים הלאומיים. עוזי כהן עשוי בהחלט לגבור על נתנאל פנטילם להגות בוקום השני ולהצם הקרב אפשר כי יצחק בן כלך, שלמה רובין, אלי אבוטבול עשויים שוברים את מהשש הא"ק תקות.

ריצת 200 מ' לבוגרים נראית כיכונה בשיאו השני. יחלו כך יקבוצות בישראל. כוכבי צבאי אליו להזהיר בה יתהרים באליפות ישראל.

ריצת 200 מ' לבוגרים נראית כתמונה יותר מהמיד תחת הגמוניה מוהלשת של מועדון הפועל ר"ג. ביחוד לאור החלמתו של דוד קרינ מאס"א להעדיף את הריצה למרחק הכפול. בקרב הצפוי הצפוי בין עמיר כחולי, אבי בן יצחק וצרן וקסלר עשוי להתערב רק בן אברהם יהודה לבקוביץ, ולגבור עליהם להסתגן גם צבי צופר (הפועל ר"ג, כמובן...) והיים מנחהיים מכבי ת"א.

בריצת 200 מ' לבוגרות יחזור קרוב לודאי סיפור הריצה הקצרה יותר: אסתר רוס ראשונה ללא ספק ואלה קציר שניה ודאית.

תהתום את היום השני ריצת 400 מ' לבוגרים. בה יופיע דוד קינג כפייבוריט ברור. הקרב על המקום השני בין שהר איילון מהפועל ירושלים ואביגדור לוגי־היים מאס"א ת"א (ואולי גם הדרמת־גן אלון גלוזן!) עשוי לפנות את הצעירים יצחק כך (הפועל אשקלון) ואריה הרץ (הפועל חיפה) לשיפור נוסף של הישגיהם.

שאר האירועים

● **התעמלות:** אליפות ישראל לבוגרים ודגה א' רבו תערך מחר ב־3 אחה"צ בבית בובור בת"א.

● **כדורעף:** משחקי הגמר על גביע המדינה לגברים ולנשים ייערכו מחר בערב בהיכל הספורט בחולון. במשחק ראשון, לנשים, יתמודדו ביניהן ב־7.30 בערב קבוצות הפועל הגונן והפועל המפיל. ב־9 בערב יתמודדו קבוצות הפועל הגונן והפועל ביה״ זרע.

● **שיט:** שיט היומות צב, לספרטיביות בדגמים "420", "הלדיקה" ו"פין", יערך מחר ב־9 בבוקר בחוף צבי.

● **סייף:** תחרות ברומה יחוב. על גביע הקאנגטרייקלאב. תערך מחר והיא בידצדת לנערים ולקדטים.

● **כדורמים:** שלושה משחקים ייערכו היום ומחר במסגרת הליגה הארצית בין הקבוצות הבאות: הפועל סבבון — הפועל גבעת־ברנר: מכבי חיפה — אס"א ירושלים; הפועל פ"ת — מכבי חיפה.

בן־אהרון מברך בנצחון הפועל ירושלים

עם זכיית קבוצת הכדורגל של "הפועל ירושלים" בגביע המדינה שיגר מזכ"ל ההסתדרות יצחק בן אהרון את ברכת ההסתדרות כולה לסניף "הפועל" בירושלים, למרכזת־הפועלים המקומית וכן לשחקנים, למאמן הקבוצה ולמנהלי אגודה בירושלים הבוחרת.

את בברק שיגר בן־אהרון למזכיר המועצה ד. איילון ולסניף "פועלי" בבירה.

הרב הראשי, הראשון לציון עובדיה יוסף, היה בין המברכים לנצחון קבוצת הפועל ירושלים. בתחילת השבוע ערך הרב ביקור בכרם קהילתי של יוצא כורדיסטאן בירושלים. בעת סיורו במקום ניגשו אליו בתה צעירים וביקשו ממנו להתפלל למען נצחון קבוצתם. הרב לא הסס ואמר: "יהי רצון שקבוצה הפועל ירושלים תזכה בגביע המדינה".

נחום תא־שמע, שהיה הכדורגלן המצטיין בגמר גביע המדינה מבקיע את שהער השני לזכות הפועל ירושלים נגד הכח (צילום: א' יוסלביץ)

יצחק זלצר, ראש קבוצת מכבי פ"ת, נישא על כתפי אוהדים לאחר שקבוצתו זכתה בשבת בגביע הכ"ה בנצחה בגמר את מכבי חיפה. (צילום: א. יוסלביץ)

זמני הדלקת הנרות שבת פ' בהעלתך

	ירושלים	ת"א	חיפה
ערב שבת	6.20	6.26	6.08
מוצאי־שבת	7.33	7.28	7.29

רופאים

בתל־אביב

ד"ר קריאב, רח' שפשטיין, טל. 443281; ד"ר סגל, רח' פלוד 12, טל. 247860

בתי־מרקחת

בירושלים

שישי

מאיר רחוב יפו 44, 233592; ארץ רחוב באב אל והרא, 82682.

שבת

ד"ר פרקש הפלמ"ח 28, 36084.

מוצאי שבת

בית הכרם, בית הכרם 19, 521089; התנגיאן רובע היהודים 83401.

בתל־אביב

יום שישי

מוסמן — רחוב אחד העם 91, טל. 225805.

פרנקל, רחוב המלך ג'ורג' 28, טל. 223721.

קסטל, רחוב אבן גבירול 147 — טל. 443716.

שבת

הנביאים, רחוב המלך ג'ורג' 72, טל. 286740.

בני — רחוב דיזנגוף 174 — טל. 222386.

יאני — רחוב יהודה הלוי 67, טל. 612474.

מוצאי שבת

הצפון, רחוב יהודה המכבי 33, טל. 449995.

מושקוביץ, רח' המלך ג'ורג' 25, טל. 282650.

בן־בסט — רחוב אצ"ל 60 — שכ' התקוה, טל. 32105.

בחיפה

יום שישי 22.6

כרמל, הנשיא 133, טל. 81713.

שבת 23.6

באולה, חרמון 12, טל. 664854.

ברמת גן

שישי

גבעה, דרך נגבה 38 רמת־גן ב'.

שבת

אסותא, ז'בוטינסקי 41, רמת־גן.

בני ברק

הרצל, רמת־גן, רחוב הרצל 52. נגבה, רמת־גן, דרך נגבה 38.

שבת

אסותא, רמת־גן, רחוב ז'בוטינסקי 41.

חולון

שישי

ביינק, רחוב סוקולוב 68 חולון.

שבת

אסותא, רחוב טרומפלדור 4 חולון, מול פ' שנקר 19.

בנתניה

22 — שישי הנשיא.

23 — שבת

רמת השרון, רעננה, כפר סבא, רמת־ים

שישי

רנדס יוסף, הוד השרון, יהושע ברגמלה.

שבת

רנדס יוסף, הוד השרון, יהושע ברגמלה.

מוצאי שבת

כנרת, כפר סבא, רחוב ויצמן 119.

הודעות לציבור

בכרז מס' 57/73 משרד החקלאות המחלקה לנכסים, בינוי ומשק

מזמינה בזה הצעות מהודים לאספקת התקנת מרכזיה במשרד החקלאות רענננה.

מפרט וטופס ההתחשבות בבכרז אפשר לקבל במחלקה לנכסים בינוי ומשק, משרד החקלאות, הקריה תל־אביב, רח' ד' 10ב' חדר מספר 8 בכל יום השבוע בשעות הצהרים.

את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה אשר עליה יש לרשום "בכרז 57/73" ולהכניסה לתיבת ההצעות הנמצאת במשרד החקלאות המחלקה לנכסים בינוי ובשק, הקריה הל"אביב רחוב ד' בית מספר 8 10ב' קומה ב'.

להצעה יש לצרף ערבות בנקאית בגובה של 10% מערך ההצעה. מועד אחרון להגשת ההצעות הוא 5.7.73 שעה 11.00.

אין משרד החקלאות מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

פקודת שמירת הרגל 1936 צו קבלת נכסים הפרות פשיטת רגל אסיפה ראשונה והקירה פומבית

שם החייב, תאורו ומענו: זאב דוה נתן, ת"ז 4286174, נהג, אדר בכסונים 180 א' קרית מנחם, ירושלים, בית המשפט המחוזי של ירושלים, תיק אזרחי 205/71. תאריך צו קבלה הנכסים הכרזת פשיטת רגל: 31.5.73. תאריך האסיפה הראשונה, השעה והמקום: 5.7.73, בשעה 9.00 במשרד כונס הנכסים הרשמי, רח' ירמיהו 4, ירושלים. תאריך החקירה הפומבית, השעה והמקום: 11.9.73, בשעה 10.30, בבית המשפט המחוזי בירושלים.

א' גרוסמן

סגן כונס הנכסים הרשמי

י"ד בסיון תשל"ג

14.6.1973

● **היאבקות:** שתי תחרויות ייערכו הערב במסגרת הליגה בין הקבוצות הבאות: הפועל באר־שבע — הפועל גדרה; הפועל חיפה — מכבי שמשון נתניה.

● **ג'ודו:** אליפות הפועל לנערים תערך מחר ב־10.30 בבוקר בגבעת־ברנר.

445 אלף גליונות הורידו המחיר

בולים

מאת אריה לינדנבאום

לפני כמה שבועות, כאשר הבולה סביב גליונות־הזכרון של יום־העצמאות היתה בעיצומה, תגבו־כתבנו, שגליון של הגליון יצור רק כאשר תפורסם מהדורה. כלומר, העליה המיילית של מחיר הגליון, מ־1.5 ל"י ל־15 ל"י, כתוצאה היתה תוצאה של הלת־הקניות ביום התופעה. כוכול, כל כמות הגליונות נמכרה ביום אחד. היה, בפועלמה, השה, הכירות הבולאי לא נערך כרי למכירת גליון זה והכין מהדורה קטנה כדי שלא תספק את יבוד האספנים והסוחרים. כי אפשר היה לצפות שציבור המנויים בגליון זה יהיה גדול מן הרגיל.

כיוון שכל גליונות־הזכרון אזלו ביום אחד, עלה מיד מחיר ל־15 ל"י, והיה בודאי במשיך לעלות ולעלות... קרו שני דברים: האחד, מספר לא מבוטל של סוחרים ואספנים בארץ ובעולם החל כבר את רווחיו כיה, ביחד והרא זועם על הגליון. וכיד הארגש רגע ניכר בשוק השמו ידידות השיר, הדבר השני שקרה — פירסום גדל המהדורה.

מנהל השירות הבולאי כינס בוחרים את הכתבים הבולאים ומדיר את גודל המהדורה של גליון העצמאות תשל"ג, בכטרה להסיר אשמות נגד השירות הבולאי.

ובכן, המהדורה היא בת 445 אלף (!) גליונות — מספר גדול מדי כדי להחזיק בהיר שהיה בליון זה, כשלא ידענו את גודל המהדורה. בכעה כתיבת שורות אלה הגגו רק בכמים אה המספר 445 אלף. אולם המחיר ירד בכל זאת. מחירו של הגליון היה הוא בין 8—7 ל"י בלבד והוא עלול לרדת עוד. אך לא בהכרח. דבר אחד ברור: הוא לא יהיה נדיר.

גליונות "הפוכים" יעלו

בפגישה עם מנהל השירות הבולאי נמסר עוד כספר בעל הדבית: מהדורת גליון בולי מכלרים, הגליון הקטן שעלה 3 ל"י תהיה בחודשים האחרונים בתחעניין עד כדי כך שאפשר היה לקנותו בכמה אחוזים מתחת למחיר הנקוב. גליון זה נבכר במהדורה של 231 אלף — במאה אלף גליונות פחות מגליון ירושלים שהתייקר בפרק זמן קצר בכבה מאות אחוזים. אמנם גליון מכלרים אינו פופולארי בעל המהדורה הנשא והציבע הדל, אולם אפשר בכל זאת לצפות שבמהיר יעלה ולמחות ארוך אפילו באורה מדי.

בול ראשון לנשיא קציר

קק"ל היא הראשונה שהנפיקה בימים אלה בול מיוחד עם דיוקן הנשיא אפרים קציר. הבולים גרדו להדבקה על תעודות־גמר בבית־הספר וכמובן לאספנים.

הופיעו שני בולים בשני צבעים שונים במחירים של 0.25 ל"י ו־0.50 ל"י. דיוקן הנשיא לקוח מתוך צילום. סמל המדינה, תאריך השבעה, שם הנשיא והציון "הנשיא הד' למדינת ישראל", כוסיפים בשובל הבול ואילו בבול צבי מן מופיע הצב הבוזה בת שבעה קנים.

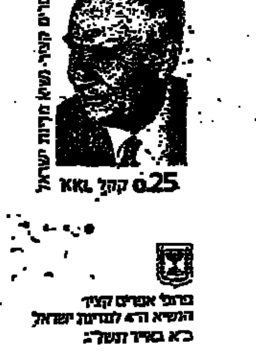

שירות לקוי בשירותי הדואר

שירותי הדואר, המפרסמים פרטים על פתיחת סניפי־דואר חדשים, במיוחד לצורך הטבעת חותמות לאספנים, שכחו, משום מה, להפיק חוזר המציין הטבעתן של שתי חותמות הדשות ב־17.6.73, באלמבאגו ובאלבריגי — שני בתי־דואר בשטחים. יש להניח שאי־פרסום והחותמת בבמועד שיאפשר לאספנים לשלוח מעטפות להחתמה. הסב להם נזק וצער רב.

שאגאל מודה לפרס

מארק שאגאל, שציוריו בהלוגות "הכסה" בירושלים הועתקו באהרונה לבולי דואר־ישראל, ההפעל מן הבולים שלדעתו הצליחו מאוד. שאגאל שכתב לשר התקשורת בלשון "כבוד השר וידידי היקר", מודה על אלבום הבולים שנשלח אליו ומציין ש"ביצועם הוא כצר לה".

הופיעה תוספת לקטלוג קולר

תוספת בת שמונה עמודים של קטלוג בולי־ישראל בהוצאת י. קולר, הופיעה השבוע. התוספת מסקרת את שתי ההנפקות האחרונות — זו של יום העצמאות וזו שתופיע בחודש אוגוסט לקראת ראש השנה. עמוד אחד סוקר את כל השינויים המנוהיים ביותר במחירי בולי־ישראל מאז הופעת הקטלוג.

קרית־ארבע בת 5

בי"ד בניסן תשכ"ח (1968) הוחל בהקמתה של קרית־ארבע בחברון ובי"ד בניסן תשל"ג מציינו 5 שנים לקריה. את המאורע, שחל ב־16 באפריל, הנציח גרשון אליעסון, איש המקום, והוא הכין 300 גלויות צבעוניות עם נוף חברון וקרית־ארבע. הדפיס בבייחוד הקדשה לציון 5 שנים לייטוב התחיבון בבית־הדואר המקומי.

חותמת ל"סקיילאב"

צב בשני דולר

ב־18 ביוני תנפיק סמואה מערבית בול נוסף, בערך גבוה (2 דולר) כתוספת לסידרה בולים מן המניין, שהופיעו אשתקד. הבול מראה צב ירוק.

נתניה 1973: סיכומו של פסטיבל

שחמט

בעריכת אליהו שחף

להלן התוצאות הסופיות בחמשת התחרויות שנערכו במסגרת הפסטיבל:

תחרות בין־לאומית ראשית: 1. קאבאלק 11 מ־15; 2. רשבסקי 10; 3—4. סאכמן ודיואנוביץ' 9½; 5—6. קרידמן וסידי 9; 7. ינובסקי 8; 8. פרץ ג'יע 7; 9—10. פרידמן וצ'רניאק 7; 11. מאטי 6½; 12. קלודר 6; 13—15. דזבניק, שרה ורזם 5½; 16. קאבארה 3½.

תחרות בין־לאומית משנית: 1. רדשקוביץ 8½ מ־11; 2. יעקבסן 8; 3. פיאסצקי 7½; 4—6. לוי, קארדוש, רוזנברג 6½; 7—14. טואיס, להרמן, ציטסקה, כנסלי, דודקוב, גינזבורג, אבנר, אספוסאיך 6; 15—16. קאופמן ולב 5½; 17—20. צגורה, ברגיה, גרדס, גלזמן 5; 21. בירנבאום 4½; 22. אראגס 4; 23. בלאכר 3½; 24—25. מוביס, שיינפלד 3; 26. אזן 1½.

אליפות "הפועל" א': ברנשטיין 9½ מ־11; שבר 9, להבגה, קיפליבין 3, הדר 7 ועוד.

אליפות "הפועל" ב': גודלמן ובן־אהרן 7½ מ־11; בירון 7, ועוד.

אליפות "הפועל" ג': בינגלמן ובאומן 7½ מ־11, פרידן ושקולמן 7, ועוד.

שופטי התחרויות והמנהלים היו: א. לנגמאן, ס. מרגאל, נ. גרביץ, ב. יונגריס, צ. ברכיהו, ש. קריב.

(סקירה מקיפה של הפסטיבל פורסמה בגליון יום ג', 19.6.73).

הסיבוב הי"ג של משחקי הליגה שיערך מחר יעמיד בראש הליגה הארצית את אוניברסיטה ת"א עם בית"ר ת"א ואת המכבים עם "פלדילוקיי" ראשל"צ. בליגה א' צפון: מכבים ב' — "המעלי" עפולה/גלבוע. ליגה א' דרום: מרכז הנוער ת"א — "אליצור" רושבסקי ת"א.

באליפות ת"א בבזק ניצח אבנר מרט שהקדים את ישראל גלפר ושמואל פרידמן. 36 השחקנים שהתחרו באירוע שנערך במסגרת העוקת הגביע לכבוד אליפות ת"א — אברהם קלודור וקרל גלזמן, את הגביע למצטיינים המקומיים הקטיקה שפרה לבוגנסקי, אלמנתו של אברהם לבוגנסקי ז"ל.

התחרות הבין־אזורית

ב־2 ביוני נפתחה בלנינגרד התחרות הבין־אזורית הראשונה בי השתתפות 18 שחקנים נציגי 12 ארצות. שתי המפתעות העיקריות בפתיחות התחרות היו הפסדיו של טאל ל"אאוטסיידרים" — טורא מהפיליפינים וקוזנצוב (את הפסד הכליכי להיבור קשה לבנת כמנצה), והצלחתו של דרבי ביין, שהיה בראש אחרי הסיבוב הח', לפני קורצ'נוי, לרסן, קרפוב וגליגוריץ'. את הפסדו של טאל ניסו להסביר בכך, שלא שיחק בסגנון הקומבינציוני האופייני לו, אלא בסגנון פוזיציוני וכן בדבקותו להפסדים (בתחרות נבחרות ברה"מ הפסיד טאל לבלשוב). נראה גם, שמצב בריאותו של אלוף העולם לשעבר אינו תקין והוא עלול, כנראה, להשלים עם הציבה שלא יעבור לשלב הבא של אליפות העולם. אולם נסים יכולים, כמובן, לקרות המיד...

נתניה 1973
ספרדית

הימבו	פאכמן
1. 4ה 5ה 2. פו3 פג6 3. רב5	
4. 6א רא4 5. 6ס רד7 6. ד3 4ד	
7. פוה3 רב4 8. 6ח 3ב ...פבד2 6ס	
9. פג4 הד7 10. 7הד 11. 3ה פבדו	
12. ר3ה 0—0 13. רה3 3ה ...	
14. 6מ מה2 15. 4ה ר5ה 15. הה	
16. מה5 0—0 17. 3ה פו 18. צו8ה	
19. צה2ו 19. צה5 פו 20. צ5	
21. צ8! ד21 צו 22. מה ד41	
23. צו 5! 24. מה רז 25. רו4	
25. הלבן נכנע (האיום הוא — 6ה 26. מה6 ÷ (8מ).	

התחרות הבין־אזורית
סיציליאנית

אסמבב	מאר
1. ה4 ג5 2. פו3 ה6 3. ד4 גד ...	
4. פגד4 פו6 5. פג3 ד6 6. רה2	
7. 6א 4א 8. 7גה 3ה 9. 63	
10. רב4 41 11. פבד7 11. מהה2	
12. 7מ 0—0 0—0 13. כה1 5גמ	
14. רד7 ב5 15. הד 5ד 16	
17. ה:ד ... 18. מהו4 6ו 5ו	
19. רוה4 19. ר:ה4 30. מהה4	
21. צאדו 22. בהב5 22. מהה3	
...	

התחרות הבין־אזורית
ספרדית

בירן	רוקאבינה
1. ה4 ה5 2. פו3 פג6 3. רב5	
4. א6 רא4 5. 0—0 פו6 6. רה7	
...	

התחרות הבין־אזורית
הגנה הולנדית

לרסן	רוקאבינה
1. ג4 ו5 2. ה6 ד4 3. רד7 ו3	
...	
28. כ1 מהה+3. הלבן נכנע.	

התחרות הבין־אזורית
גמביט המלכה

ירמן	ראדוליב
1. ד4 פו6 2. ג4 ה6 3. פג3 ...	
...	
הלבן נכנע.	

התחרות הבין־אזורית
ספרדית

מוקמקוב	קרפוב
1. ה4 ה5 2. פו3 פג6 3. רב5	
...	
(רה7+). הלבן נכנע.	

مكتبة امين الاعمل

דברים

בגבול הפיסגה

ההפשרה הנוכחית בין ארצות־הברית וברית המועצות, שפיסגת ואשינגטון היא שלב מתקדם בה, מזכירה לנו נשכחות: האידיליה האמריקאית־סובייטית שהתרקמה ליד עריסת מדינתנו.

היתה זו תופעה חד־פעמית וחולפת, מכוונת לשאלה אחת ויחידה של התקופה האחור־מלחמתית: כינונה של מדינה יהודית במזרח התיכון — בשעה שבשאר התחומים של היחסים הבינלאומיים הולכת המלחמה הקרה.

עתה עומד העולם בפני אידיליה חדשה בין ארצות־הברית וברית־המועצות — בתום סיומה של המלחמה הקרה „המסורתית" בין מזרח למערב. אך אם האפיזודה האמריקאית־סובייטית החולפת מלפני מחצית היובל הצטמצמה לענין ארץ־ישראל, הרי במפנה החדש בולטת מגמת ההבנה וההתקרבות בין שתי מעצמות־העל במרבית השאלות העיקריות של המדיניות הגלובאלית — לבד מהמוקד הישראלי־ערבי במזרח התיכון. לגביו נשארו פתוחים חילוקי הדעות הקיימים — בלי הכרה בהכרח ובדחיפות לגשר עליהם, לפת עתה. אף־על־פי־כן תהיה זו אשליה להניח, כי הידוק הקשר בין שתי מעצמות־העל לא יהיו לו השלכות מוחשיות על אזורנו ועל מעמדנו בו, גם אם יעדיפו להימנע ממעורבות ישירה בסכסוך ישראל־ערב.

קיומה של ישראל חלשה ותלויה בחסדי המעצמות, משתלבת יפה בקונצפציה הסובייטית לגבי המזרח התיכון. ואילו ישראל חזקה נראה כיום אינטרס אמריקאי ברור. אך אין זה אינטרס אמריקאי יחיד בחלק זה של העולם. יש גם אינטרס הקשור בנפט הערבי והוא עלול לקרב הבנה אמריקאית־סובייטית בדומה לזו שהסתמנה ב־1969 — שנת מלחמת ההתשה — על בסיס תכנית רוג'רס; הוא גם עלול להגביר התחרות אמריקאית־סובייטית כפי שמעידה עיסקת הנשק האחרונה של ארה"ב עם סעודיה וכוויית, על רקע העימות במפרץ הפרסי.

אמנם הפשרה אמריקאית־סובייטית בזירה הגלובאלית עשויה להשפיע למיתון היחס הסובייטי לישראל — יעיד על כך שיפור הגישה הסובייטית לעליית יהודים מברית"מ לישראל. ואפשר יהיה אולי להרחיב את ההשפעה הזאת גם על עניינים אחרים הנוגעים לנו. אך סיכוי זה אינו מונח בכיס וידרוש מאבק איתן מצד ישראל בכל הזירות של מדיניותה, ולא רק בכיוון וואשינגטון בלבד.

העדר יוזמה בין־מעצמית בזירה זו ובתוצאות אינו מבטיח המשך הקיפאון או היציבות באזורנו לאורך ימים. הוא משאיר פתח ליוזמות אחרות למען שבירת הקיפאון — כנגד אורים (בהשראת המעצמות) או בידי הצדדים הישירים לסכסוך.

סאדאת מנופף ביוזמה מלחמתית, בורגיבה יוזם הידברות, וזיאת מוכן לשבת עם אבן בנוכחות יארינג...

מה תהיה תגובת ישראל? התוכל להסתפק בעמידה על העיקרון הידוע של הידברות ללא תנאים מוקדמים?

יום ההידברות עשוי להתקרב — ואף להתרחק.

האיום המלחמתי לא יפתיע את צה"ל. יש לו תיכנון לכך.

האם קיימת תכונה מקבילה דומה גם במדיניות הישראלית לקראת יום של הידברות?

הלל דנציג

למרום הגולן 149 פניות

140 פניות, שהקיפו כ־300 נפש — לבירור אפשרויות ההצטרפות לקיבוץ מרום הגולן, הגיעו לקיבוץ — לאחר שמחלקת הארגון של ההסתדרות פירסמה מודעות בעתונות והפיצה חוברת מיוחדת בנושא זה, באמצעות מועצות הפועלים ומקומות עבודה.

בין הפונים — אקדמאים רבים ובתוכם מהנדסים וכן מורים ואף מנהל מפעל. הפונים הוספו על ידי מחלקת הארגון למשק, ושם נקבע יום למסורת היכרות. נציגי המשק עורכים עתה פגישות אישיות עם הפונים, על מנת לבחור את המועמדים המתאימים. כל הסימנים מעידים על כך, כי פעולת ההסברה הוכתרה בהצלחה מלאה, וכי מספר ניכר של משפחות יצטרפו בעקבותיה לקיבוץ.

בישיבה קרובה של ועדת המרכזות עומד יו"ר מחלקת הארגון, אהרון הראל, להציע להרחיב פעולות הסברה מסוג זה על ההתיישבות החדשה והתיישבות הספר בכללה.

(מ„חדשות בהסתדרות")

מסגרת ההסכמה

(המשך מעמ' 11)

הון נוסף, דרוש לו מידע יסודי יותר בהרבנת־העסקים של עולם־המערב, כדי לשפר ולקדם את המנגנון של עצמו בתחום כה שקריר קבלת־ההחלטות מקשיות. ואכן, מידע זה הוא נקודת־הכובד במאמציו של ברז'נייב לקדם את הגשמת שאיפותיו.

במידה מסויימת דומה ברז'נייב לשמרנים הבריטיים, שהצליחו לגרור את ארצם לתוך השוק המשותף כדי להדיש את פני הכלכלה של אנגליה; המזכיר הראשון של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית מבקש להחדיר את המשק הסובייטי, ומעל לכל את המנגנון הבירוקרטי של ארצו, לרוחות המרעננים המביאים חיות לעולם־העסקים המערבי. בימי סטאלין ויורשיו הראשונים היה כוח הצלחתה של הכלכלה התעשייתית הסובייטית טמון בגורם ההתגייסות הטכנולוגית והעתקת שיטות הייצור. ההצלחה הושגה מכוח השימוש החוזר שוב ושוב באותן תבניות־התפעול הישנות שעל־פיהן הוקמו מפעלי פלדה וכדיב, במספר גדל והולך עד לנקודת־הרוויה. אבל הכלכלה הסובייטית אין לה מנגנון שיווק ראוי לשמו, היא חסרה יסודות לשיעורי רבית הגיוניים המשקפים את מחירו האמיתי של הון, אין רוח של התחרות מפעמת אותה, ושוק־הצרכנים שלה אינו מסוגל להכריח את היצרנים להתחשב בצרכיו ומשאלותיו — ומכל הטעמים האלה הרי אמנם השוק הסובייטי גדול, אבל אין הוא מסוגל להשיג שיעור של תאוצה דרושה, התלויה במיגוון של ייצור.

הכלכלה הסובייטית והמחסום הסמוי

זה למעלה מעשר שנים נשארה הכלכלה הסובייטית תקועה על סף מחסום סמוי, שאין היא מסוגלת לחדור בעדו. ברז'נייב מקווה לשבור את המחסום על ידי מערך של זכיונות כלכליים זרים בכמה סקטורים ספציפיים של הכלכלה, שיש למשטר פיקוח עליהם. הוא מקווה, כי בשעה שהכסף המערבי יבוא יחד עם אנשי־העסקים מן המערב, לא תהיה לטכנוקראטים הסובייטיים ברירה אלא לעשות בעסקים כמעשה האמריקאים. מבחינת דרך־המחשבה זוהי יזמה נועזת, אך ברור, שכרוכה בה מידה של עשיית־מתוך־יאוש. אתה יכול להרכיב ענף קאפיטאליסטי ירוק על גזע בולשביסטי ישן, שרשיו רוסיים וישנים עוד יותר — ומשעשית זאת, אין לך ברירה אלא לחכות לתוצאות: אולי יצליח המעשה ואולי לא.

וברור כשמש, שאם אתה רוצה בבריח, דרוש לך בעל־ברית. לולא היה המימסד האמריקאי שקוע בשערוריה של ווטרגייט — פרשה בזויה שיוצאה את כל הערך הקונסטיטוציוני של ארצות הברית — היו ודאי קלות יותר להשגה גם מטרותיו של ברז'נייב וגם מטרותיו של ניקסון. במשטר נשיאותי ודאי אין מנוס מכך, שלא תמיד יש הרמוניה גמורה בין האדם העומד בראש המדינה לבין דרישות הזמן. מדיסון ווילסון, שני המלכים־הפילוסופים שהיו גם נשיאים, נאלצו שניהם לנהל מלחמות שהתיעבו בכל מאודם. פראנקלין רוזוולט, גיבור „המערך החדש", הצליח לעקור מן השורש את האבטלה רק לאחר שפרצה מלחמת־העולם השניה. טרומן, הפוליטיקאי הפרובינציאלי ממיזורי, הנסיבות כפו עליו הר כגיגית והוא נאלץ להקים ולבסס אימפריה אמריקאית חדשה. בלבו של ג'ונסון פיעמה משאלה כנה להגשים את „החברה הגדולה", אבל בסופו של דבר נאלץ בעצם להסתלק משום מלחמה שנגזר עליו להפסיד בה, ושלאמיתו של דבר לא ירד מעולם לעמקי משמעותה.

קשים עוד יותר היו נפתולי נשיאותו של ניקסון. רוב משקיפים תמימי־דעים, כי מגרעתו הגדולה ביותר של ריצ'ארד ניקסון היא, שהיה יותר מדי פוליטיקאי ולגמרי לא מדינאי. אבל בקדנציה השניה לנשיאותו נתגלה ניקסון כפוליטיקאי כושל, ובו־בזמן קנה לו מוניטין של מדינאי בין־לאומי ראשון־במעלה.

אכן, המבנה הקונצפטואלי הבינלאומי של הצוות ניקסון־קיסינג'ר, כפי שנתגבש ונתגשם בארבע ומחצית השנים שעברו, הוא גם ברור גם איתן. ניקסון ויועצו חרים את המערך הגלובאלי בצורת מצובה, שסין של מאו היא בו רגל שלישית בעולם ערוך במבנה דו־קוטבי. על ידי הצבת המצובה היקנו לארצות־הברית את היציבה האופטימלית ביותר — מעצמה המסוגלת לעמוד בהצלחה מול שני יריביה הראשיים. זו הפעם הראשונה מאז הגיעו הקומוניסטים לשלטון בסין יצרו מנהיגי פקין אלטרנאטיבה לעצמם. תוצאה שהושגה בלי־משים מן המערך החדש היא, שנתחזקו ידי ברז'נייב בפוליטביורו, שיריביו בו נחלשו ולא יכלו להשיג את מבוקשם לתקן את היחסים עם סין — דבר כזה היה, בפשטות, בגדר הנמנע.

אינטרסים משותפים ועימות אינטרסים

אבל היכן נקודת־המיפגש של ההדדיות האמריקאית־סובייטית? קודם כל צריך להזכיר, כי מאז ומתמיד היה שיעור מסויים של השלמה־גומלין פונקציונלית בין צרכיהם של משקי שתי הארצות. אמריקה איננה יכולה, משום כך משפט, לצרוך כל מה שהיא מייצרת (להוציא — וזה יוצא חשוב מן הכלל — נפט!). עמדתה של רוסיה מבחינה זו שונה שינוי גמור ממצבה של אמריקה. קניות הענק הסובייטיות של תבואה אמריקאית, גורמות, שארצות־הברית נפטרת כמעט מכל עודפיה החוזרים ונשנים שנה־שנה. ומובן, שהאמריקאים ימכרו ברצון לרוסים את כל המחשבים האלקטרוניים, שהללו מבקשים לקנות. כנגד זה אין לרוסיה די־הצורך נפט להשביע את רעב־האנרגיה של הצרכן האמריקאי. אמנם, כאן באות בחשבון הרזרבות העצומות — אף שעודן פרובלימטיות — של הגאז הטבעי בסיביר. אלא שאם יילך הכל כשורה, ישקיעו האמריקאים הון־עתק בשדות הגאז הטבעי של סיביר, והון שלהם יילך גם לייצור נפט והעברתו; אבל על אף כל אלה מעוניין נשיא ארצות־הברית קודם כל בצמצום ההדדי, ממשי וניכר, של הנשק שבידי שתי המעצמות. אינטרס זה של אמריקה הוא משימה נכספת מכבר. לאחר שנות־מסה רבות בא הקומפלקס הצבאי האמריקאי לכלל הכרה ברורה, כי בעינה עומדת, ועוד זמן רב בעתיד תעמוד בעינה העובדה של כוח מכריע בנשק ההתקפי על פני נשק הגנתי. מאחר שלא פותחה שום טכנולוגיה חדשה, שתאפשר להגן הגנה יעילה על ארצות־הברית הקונטינטאלית מפני טילים ארוכי־טווח סובייטיים, מבקשים האסטרטגים של וואשינגטון, על סמך הסכם דו־צדדי, קיצוץ במירוץ החמרה המשמעות של „יצור" הנשק. אם יושג הסכם זה, הוא יחסוך לאמריקה הון־תועפות, אם לא מכוח צמצום הוצאות־ההגנה של אמריקה, הרי לפחות מכוח קיצוץ שיפור בידולן של הוצאות הפנטאגון.

אבל אסור להניח, כי האינטרסים של שתי מעצמות־העל הגיעו למעמד של הרמוניה שלמה. מי שיסתכל במעמד־הדברים מקרוב, יבוא לכלל ראיה, שעימותם של האינטרסים ההדדיים המשתנים של שתי הארצות סבוכים הרבה יותר משהדבר נראה על פני השטח. הצד האמריקאי ערוך כך: אנשי העסקים הגדולים של אמריקה, ציבור בעלי האינטרסים החקלאיים ורוב האסטרטגים של הבית הלבן — כל אלה הם בעלי־בריתו החשאיים של ברז'נייב. בעלי העסקים הגדולים מבקשים להרחיב את פעילותם אל תוך השוק הסובייטי, ביחוד מאחר שהשוק המשותף האירופי נסגר והולך בפני הייצור האמריקאי. החקלאים מבקשים להבטיח לעצמם שוק של יצוא ליבוליהם בעתיד. האסטרטגים מבקשים שיפור גדול יותר של בטחון בדרך של מערכות הדדיות לפיקוח יעיל. יריביו החשאיים של ברז'נייב באמריקה הם, בין השאר, סקטור גדול מאוד של שוק־העבודה האמריקאי, חלק המאורגן של הקהילה היהודית באמריקה, אנטי־קומוניסטים ותיקים מן הסוג המצוי, וקבוצה קטנה, אך רבת־השפעה, של סובייטולוגים אקדמיים, שידיעתם את לקחי ההיסטוריה הפכה אותם לספקנים, שאין להזיזם מהשקפותיהם.

ג'קסון מדבר בשם אמריקאים

סנאטור ג'קסון מופיע כדוברם המובהק של אינטרסים יהודיים, אבל הוא גם מדבר בשם הרבה מאוד משלמי־מסים אמריקאיים מן השורה. אין לנו צורך לעמוד כאן על האספקט ההומני־יהודי של עמדת ג'קסון, עמידה, הקשורה באינטרסים של יהודי ברית־המועצות המבקשים להגר מארצם. ג'קסון הוא עצמו אמריקאי בן הדור הראשון, ואין יסוד להטיל ספק בכנות מאמציו לטובת מיעוט נרדף המבקש שיתקיימו זכויותיו היסודיות של חופש־תנועה. אבל דבר גלוי פחות לעין הוא, כי ג'קסון מבטא כיום במידה גדולה את קולו של הפופוליזם — היסוד העממי־האמריקאי. הרבה מאוד משלמי־מסים אמריקאיים מודעים לצרכיהם ולרצונם, שותפים להסתייגויותיו של ג'קסון מן העסקות של ניקסון־ברז'נייב; הללו יודעים, כי הסחר הסובייטי־אמריקאי איננו, ולא יהיה בעתיד הנראה לעין, בחזקת מעשה־חילוף של מייצגי ערכים שווים, המתגשם בתום־לב, אלא יותר בגדר בסחר, שהממשלה האמריקאית תיאלץ לתמוך בו תמיכה של סובסידיות, במישרין או בעקיפין, מכספי משלמי־המסים האמריקאיים. מדובר בעסקי־תועפות של תעשיינים ובעלי עסקים אחרים באמריקה, שמכל מקום תצטרך הממשלה של ארצות־הברית לערוב לריבוות העסקים, ובסופו של דבר גם לשאת בכל הפסד שהעסקים יביאו, אם לא יבואו הרווחים הצפויים, גרוע יותר, אם יעשה הצד הסובייטי שימוש לרעה בארגון האמריקאי. מותר לנו להטיל ספק בכך, שג'קסון היה זוכה בסנאט לתמיכה גדולה כל כך לולא היו קיימים חששות מסוג זה.

קשה יותר לתת את המיתאר המקביל של הצד הסובייטי במערכה זו. בעל־בריתו החזק ביותר של ברז'נייב בהזדהותו אחרי אמריקה הוא, בלי ספק, כשלונו של היבול הסובייטי בשנה שעברה. מי שאינו מכיר את מהותה הפנימית של הרקמה הפוליטית הסובייטית, קשה לו להעריך כראוי את חשיבותו של הגורם החקלאי בכל צעד, שמוסקוה צועדת במדיניות החוץ שלה. מוציאי דיבתו של ברז'נייב באגף השמרני יותר של הפוליטביורו היו ודאי מעדיפים לנסות ולהתקרב יותר לסין מאשר לשחק משחק־אהבהבים עם וואשינגטון: הללו חוששים מפני הרעה העלולה לצמוח לקומוניזם הסובייטי מן הפסולת שיביא עמו הכסף הקאפיטאליסטי ושיביאו האנשים מן העולם החדש. כלום לא הגלה התקרבות הזאת עם ארצות־הברית לפיניקל בברית־המועצות, כי ארצם איננה אלא מעצמה שניה־במעלה? אבל הבעיה של השמרנים יש לה שני פנים. קודם כל, סין אין לה לא תבואה ולא מחשבים. ושנית, הואיל והאמריקאים והסינים התקרבו למעשה, אין בעצם סיכוי ממשי להחזיר לקדמותו, בצורה כלשהי, את הציר הסובייטי־סיני מלפני כעשר שנים. ספק הוא, אם המקצוענים שבמטה הכללי של הצבא האדום הם בעלי־בריתו האוטומטיים של ברז'נייב. שר־ההגנה של ברית המועצות נבחר כחבר מלא של הפוליטביורו, ובעצם לא היה בעבר תקדים לדבר כזה (מארשאל ז'וקוב היה היוצא היחיד מן הכלל, שאין איש־צבא מקצועי יושב בתוך קודש־הקדשים של השלטון הסובייטי), וייתכן שבבחירה זו ביקש ברז'נייב לקנות את תמיכת השירותים המזויינים במדיניותו.

ברור, שההתפתחויות בתחום יחסי אמריקה־רוסיה מן הזמן האחרון יש בהן משהו מדהים. התחוללה תמורה יסודית בהסכמות, שמקורן היה ביריבות גדולה בין שתי מעצמות־העל. עוד זה מקרוב ראינו את כל האימה שהתבטאה בהתפשטות הכוח הסובייטי באוקיינוס ההודי, בנוכחותה המאסיבית של ברית המועצות במצרים, בביקוש נמליה של צפון־וייטנאם בידי האמריקאים, שלא לדבר על שבירת התנגדותה של צ'כוסלובקיה. במקום כל אלה בא זרם־ללא־קץ של ספינות אמריקאיות טעונות־תבואה המפליגות לאודסה, ובקצת כוח־דמיון כבר אפשר לראות גם את המיכליות האמריקאיות שישאו אנרגיה סובייטית מולאדיווסטוק לסאן־דייגו. אין איש יכול, כמובן, לפקפק בכך, כי התקרבות אמיתית בין וואשינגטון למוסקוה טובה לשלומו של העולם. השאלה היא, אם הרוב הגדול שיש לברז'נייב בפוליטביורו יעמוד בפני שני יבולים טובים, בזה אחר זה, בשדות אוקראינה.

ליכן ארון

יד־ושם

רשות הזיכרון לשואה ולגבורה

„ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם... אשר לא יכרת"

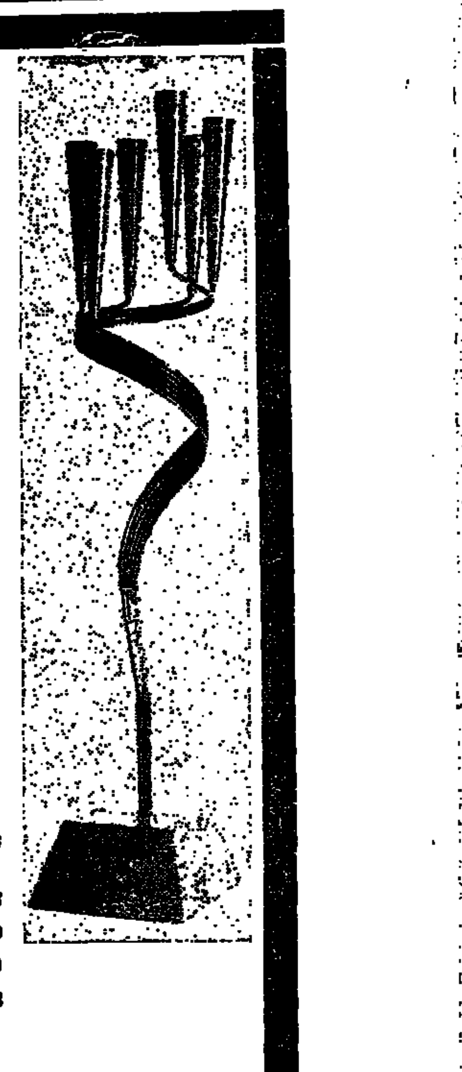

הרשמת כבר את שמות קרוביך וידידיך שניספו בשואה בדפי־עד?

יד־ושם קורא לאלה שטרם מילאו חובה קדושה זו של הנצחה אישית למלא מצווה זו.

הציבור מתבקש לשלוח את דפי העד הרשומים למשרד הראשי, יד־ושם, הר הזיכרון, ירושלים.

דפי עד אלה יישמרו בהיכל השמות אשר בהר הזיכרון למשמרת עולם.

ואלה המקומות בהם אפשר להשיג דפי־עד:

יד־ושם	ירושלים, הר הזיכרון
יד־ושם	תל־אביב, שד' חן 42
ארגון אסירי הנאצים לשעבר	תל־אביב, יבנה 15; חיפה, ירושלים 13; נתניה, שמואל הנציב 36; נהריה, מול הקולנוע, שכון עמידר
ארגון נכי המלחמה בנאצים	תל־אביב, הארבעה 8; חיפה, הרצליה 16
ארגון חיילים משוחררים	תל־אביב, אצל ת. פבר, אחד העם 38
מוזיאון הלוחמים והפרטיזנים	תל־אביב, המלך ג'ורג' 38
מוזיאון יד־מרדכי	קבוץ יד־מרדכי
התאחדות עולי מרכז אירופה	תל־אביב, הרמב"ם 15; ירושלים, המלך ג'ורג' 33; חיפה, ארלוזורוב 3א
התאחדות עולי אמריקה וקנדה	תל־אביב, הירקון 53א; ירושלים, אלקלעי 9; חיפה, שד' הנשיא 124; נתניה, שמואל הנציב 9; באר־שבע, ההסתדרות 2
התאחדות עולי אמריקה הלטינית	תל־אביב, שד' רוטשילד 130; תל־אביב, פרישמן 16; הרצליה, סוקולוב 84/ב; חדרה, משכנות פאר, 5/10; חולון, קרית שרת, הר הצופים 21/23; חיפה, מסדה 20; ירושלים, אלקלעי 9; נתניה, שכון חיסכון ג' 49/1; פתח־תקוה, עין 49/23; קרית אונו, החרושת 13; רחובות, מלצר 8/11
התאחדות עולי הונגריה	תל־אביב, הירקון 41
התאחדות עולי צ'כוסלובקיה	תל־אביב, אחד העם 15
פדרציה ציונית דרום אפריקה	תל־אביב, הירקון 53א
איחוד עולי בולגריה	תל־אביב, הגדוד העברי 16
איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה	תל־אביב, צבי שפירא 2
איגוד עולי הולנד	תל־אביב, הירקון 53א
התאחדות עולי בריטניה	תל־אביב, הירקון 53א; חיפה, שד' הנשיא 124
ארגון יוצאי ליטא	תל־אביב, שד' דוד המלך
התאחדות עולי ברית המועצות	תל־אביב, הירקון 111; חיפה, הלל 57; ירושלים, אלקלעי 9; באר־שבע, מרכז גילת

דפי־העד הם בשפות — עברית, יידיש, עברית־אנגלית, עברית־צרפתית ועברית־רוסית.

לכבוד
המדור לדפי־עד
יד־ושם
הר הזיכרון
ירושלים

א. נ.,
אני מבקש/ת לשלוח אלי ____ דפי־עד בשפה ____ ו____
שם ____
כתובת ____
נא לכתוב בכתב ברור.

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל | משרד העבודה — מערך ההדרכה והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

ביה"ס להנדסאים

מודיע על פתיחת ההרשמה לקראת שנה"ל תשל"ד

1) למגמות ותת המגמות

אלקטרוניקה	מדידות (גיאודזיה)
חשמל	מכונות
פיזיקה	מיכון חקלאי
ביו הנדסה	אוירונוטיקה
מחשבים	תעשיה וניהול
בניה	כימיה
אדריכלות	פלסטיקה
דרכים	מזון
	הנדסאים מורים

משך הלמודים:
א) למודי יום הנדסאים — שתי שנים 40 שעות בשבוע.
ב) למודי ערב הנדסאים — ארבע שנים.
ג) למודי צבירה — פעם פעמיים בשבוע לפי בחירה.
ד) למודי יום טכנאים — שנה מוגברת.
ה) למודי ערב טכנאים — שנתיים מוגברות.

הערות:
א) מתקבלים/ות בוגרי/ות י"ב תיכון לרבות בעלי תעודת בגרות אקסטרנית או בוגרי בתי ספר תיכוניים מקצועיים (רמה 4 שנתית).
ב) תלמידים/ות המשתתפים/ות בלימודי יום נהנים/ות מהלוואות מטעם משרד העבודה.
ג) חיילים/ות בשרות חובה הלומדים בכתות הערב מקבלים הנחה משכר למוד בשעור 50%.

2) לכתות קדם הנדסאים
כתות ערב חד שנתיות לבוגרי י"א כתות של בתי ספר תיכוניים ו/או מקצועיים.

3) לשם קבלת פרטים או הרשמה יש לפנות:
חיפה — (לימודי יום וערב) מרכז ביה"ס בקמפוס ביה"ס בקרית־הטכניון, טל: 233653. קבלת קהל כל יום בין 8.00—12.00 ובימים א', ג', ה' בין 16.00—18.00.
„אוהל שרה" — (עמק יזרעאל) (למודי אחה"צ וערב) מר י. להב, המועצה האזורית יזרעאל, אוהל שרה, ד.נ. יזרעאל טל' 7—065/229256.
מדרשת רופין — (למודי יום בלבד) טלפון כפר יונה 053/98383.
אילת — (למודי ערב בלבד מכינות הכנה) מהנדס א. באום, תמנע, מכרות הנחושת, טל' 059/2121/2.
נצרת — (למודי יום וערב בניה ומכונות וכן הכנה ערב) מהנדס סודרי רח' 10/316 טל' 065־54831.
עמק הירדן (צמח) — (למודי אחרי הצהרים), מכללה אזורית עמק הירדן, צמח טל' 067/50421.
צפת — מר צ. כבודי, ביה"ס עמל ע"ש בלאושילד טל' 067/30284.
תל חי — מר ח. אברהמי, המכללה האזורית טלפון 067/40969.
עכו — (ע"י נתן) — איגוד ר. לוין, ביה"ס להנדסאים חקלאים דאר נע אשרת טל' 04־910042.

פקודת פשיטת הרגל 1936
צו קבלת נכסים
הכרזת פשיטת רגל
אסיפה ראשונה
חקירה פומבית

שם החייב תיאורו ומענו: יצחק דתליקה, ת"ז 25277, נהג, מבו ציון 102, פרוזדור ירושלים.
בית המשפט המחוזי של: ירושלים. תיק אזרחי 205/73. תאריך צו קבלת הנכסים והכרזת פשיטת הרגל: 29.5.73. תאריך האסיפה הראשונה, השעה והמקום: 2.7.73, בשעה 9.00 במשרד כונס הנכסים הרשמי, רח' ידידיה 4, ירושלים. תאריך החקירה הפומבית, השעה והמקום, 11.9.73, בשעה 10.30, בבית המשפט המחוזי בירושלים.

א' ברוספלד
סגן כונס הנכסים הרשמי
14 ביוני 1973

נגה ודניאל חבס
הדסה ואריה פרדקין
מודיעים בשמחה על נשואי בניהם
אפרת ועקיבא
החופה נערכה בחוג המשפחה
תל־אביב, כ"א בסיון תשל"ג (21.6.73)

השבוע ביד יצחק בן צבי, ירושלים

כ"ד - כ"ז סיון תשל"ג
24 - 27.6.73

יום ראשון, כ"ד סיון תשל"ג — 24.6.73
פתיחת שלושה ימי עיון למורים בנושא: „ירושלים בימי הבית השני"
משתתפים בישיבת הפתיחה („בזריזי"): גב' רחל ינאית בן־צבי, פרופ' מיכאל אבי־יונה, פרופ' בנימין מזר, ד"ר ישראל לוין.

יום שני, כ"ה סיון תשל"ג — 25.6.73
טקס חלוקת פרס יצחק בן־צבי לשנת תשל"ג.
משתתפים: נשיא המדינה פרופ' אפרים קציר, גב' רחל ינאית בן צבי, פרופ' דוד איילון, פרופ' בנימין מזר, פרופ' שאול ליברמן, חתני הפרס: פרופ' ש"ד גויטין ומר זלמן שזר. יו"ר מרדכי איש שלום.

יום שלישי, כ"ו סיון תשל"ג — 26.6.73
קתדרה לחוקרים בתולדות היישוב.
נושא הדיון: תרומתו של אליעזר בן יהודה לתחיית הלשון העברית.
הרצאה: ד"ר יעקב פלמן
פותחי הדיון:
פרופ' עוזי אורנן
פרופ' חיים רבין
יושב ראש: פרופ' עלי איתן

יום רביעי, כ"ז סיון תשל"ג — 27.6.73
(בשיתוף עם עיריית ירושלים)
תולדות הדואר בירושלים בתקופה העותומנית — ד"ר יוסף ואלך
המאורעות בירושלים מתחילת המנדט ועד מלחמת השחרור — אלוף (מיל.) יוסף אבידר

יש בידנו להציע:
חנות
כ־150 מ"ר, שתי חזיתות
במרכז התיירות ברח' בן־יהודה, תל־אביב.
בעלי רעיונות ויכולת כספית לפיתוח המקום יפנו לת. ד. 3275, ת"א.

כרך רביעי
אטלס כרטא לתולדות ארץ־ישראל
מראשית ההתישבות ועד קום המדינה
יהודה ואלאך

...מות — התישבות הטמפלרים — ה...
...ישוב הישן — הצעת אוליפנט — ב...
...שה מונטיפיורי — התקופה העותו...
...דירת הכנסיות הנוצריות לארץ יש...
...ישבות היהודים מחוץ לחומה — א...
...ישמיות באירופה — פרעות ברוסי...
...התחיה הלאומית — העליה הראשונ...
...ברון רוטשילד — פעולות יק"א ופ...
...יקור הרצל בארץ ישראל — תכני...
...הגבול בסיני — השומר — התיש...
...דוד נהגי הפרדות — הפשיטות בגב...
...הגרוש הטורקי — הסכם סייקס־פ...
...השניה — גדוד העבודה — מאו...
...שנת תרפ"ט — ה...

רומניה יפה וזולה
— טיסות קבוצתיות זולות 106 ל"י + —.72 דולר
— מקומות נופש ורפוי מפורסמים
— טיולים מאורגנים קבועים ומובטחים
הזמנות ופרטים:—
„מונדוס תורס"
תל... נחלת בנימין 73 טל: 7... 6...
25 שנות נסיון בשרות התייר הישראלי